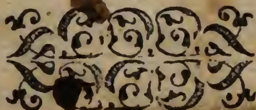
LOGICA PAULI VENETI, QUAM VIR ILLE SUI TEMPORIS FACILE PRIMUS PARI...

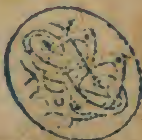
Paolo : Veneto

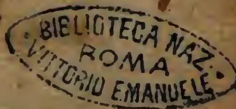
LOGICA
PAVLI VENETI,
QVAM VIR ILLE SVI temporis facile primus pari breuitate, ac perſpicuitate conſcripſit.

ADDIDIMVS ANNOTATIONES AD marginem, tabulas, figuras, eaq; omnia diligentiſſime emendauimus.

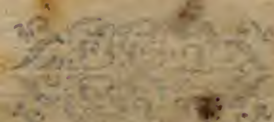

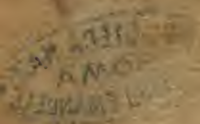

VENETIIS,
Apud Ioan. Antonium Bertanum.
M. D. LXXII.

PAVLI VENETI EREMITANI LOGICA PARVA.

CONSPICIENS librorũ quorundã magnitudinẽ te diũ cõstituẽtẽ in aĩo studẽtiũ, necnõ & aliorũ nimiã breuitatẽ, qbus nulla ferſe est annexa doctrina. Iõ uolẽs mediũ retinere utriusq; sapiens nã extremi cõpẽdiũ utile cõstruxi iuuenibus, pluribus diuisũ tractatib. *2.eti.c. 5.& 5.ethi.cõ.6.*

Quorum primus summularum tradit notitiam,
Secundus suppositionum declarat materiam.
Tertius consequentiarum ostendit doctrinam.
Quartus terminorum uim instruit priuatiuam.
Quintus ligandi regulam docet obligatiuam.
Sextus insolubilia soluendi dat artem & uiam.
Septimus cõtra primũ obijcit, solutionẽ addẽs rñsiuã
Octauus tertiũ fortificat per rõnem argumentatiuã

Quia ergo doctrina quæcunq; a cõiori ut ait Phylosophus in procemio physi. sumit exordium, iõ tractatus primus terminum sic diffiniens incipit à priori. *t.cõ.4. Diffinitio term. pro qua uide. 1.primo. c.1. & Boe. in.1. de differẽ.to.c.2.& in 1. de syllo cate.*

De diffinitione termini, & eius diuisione. Cap. I.

TERMINVS est signũ orationis constitutiuũ. ut pars propinqua eiusdem, & ly hõ, ly animal, notanter dr̃ propinqua. quia oratio habet partes propinquas & remotas, propinqua uocatur dictio, remota uocatur litera uel syllaba, dictio igitur & non litera uel syllaba est terminus. Prima diuisio est ista. Terminũ, quidã est se significatiuus, quidã non. Terminus p se significatiuus, est ille qui p se sumptus aliquid representat, ut ly hõ, ly animal. Terminus non per se significatiuus est ille qui per se sumptus nihil representat, ut omnis, nullus, quilibet, quicũq; alter, & cõsimiles. Secũda diuisio est ista. Terminorũ quidã significãt naturaliter, & quidã ad placitum. Terminus naturaliter significãs est ille q apud oẽs eiusdem est representatiuus, sicut ly hõ, ly animal in mente. Terminus ad placitũ significãs est ille qui non apud oẽs eiusdẽ est representatiuus. sicut ille terminus hõ in uoce uel in scripto, qui apud nos significat hominẽ, sed apud alias nationes nihil significat *Secundum uero etymologiam eius uide. 5.m. re.25. Secunda diuisio pro qua uide. 1 per yer.ca. 1. & ipsum Pau. in lo.m. in 1 parte.fo.5.*

Tertia diuisio. cat ut sunt græci & hæbrei. Tertia diuisio est ista. Terminorũ quidã est categorematicus, & quidã syncategorematicus. *De hac uide látius in lo. ma. f. 2. c. 2.* Terminus categorematicus, est ille qui tam per se quã cũ alio hẽt propriũ significatũ. ut ly hõ. siue. n. ponatur in oratione, siue extra, semper significat hominẽ. *fo. 58. fo 3.* Terminus syncathegorematicus est terminus *4. diuisio. 3.* habẽs officiũ qui per se sumptus nullus est significatiuus. *Vide pa. lo. m. f. 19. co. 4* ut signa distributiua. ut omnis nullus & signa particularia. ut aliquis, alter, & ꝑpositiones, & aduerbia, & cõiunctiones. Signa nãq; distributiua habẽt officiũ, qa determinãt distributiue, uniuersalia uniuersaliter & particularia particulariter. Præpositiones determinãt sub certo casu. Aduerbia uerbũ, & cõiunctiones habet coniungere terminos uel orationes. Quarta diuisio est ista. Terminorũ quidã est primæ intentionis, & quidã secundæ intẽtionis. Terminus primæ intẽtionis est terminus mẽtalis significãs nõ terminum. i. rẽ quæ nõ est terminus dato ꝙ esset, sicut ly hõ, significat sor. & Pla. quorũ nullus ꝑt esse terminus. Terminus aũt secundæ intentionis est terminus mẽtalis significans solũ modo terminũ uel propositionẽ. ut illi termini mentales, nomen, uerbũ, participiũ, ꝓpositio, oratio, & huiusmodi. Quinta diuisio est ista. Terminorũ quidã est *5. diuisio. uide Bo. in peryer. prin.* primę impositionis, quidã secundæ. Terminus primæ impositionis est terminus uocalis uel scriptus significans non terminũ ut ly hõ, & ly animal, in uoce uel in scripto. Terminus aũt secundæ impositionis est terminus uocalis uel scriptus significans solũmodo de terminũ uel ꝓpositionẽ. ut illi termini uocales uel scripti nomẽ, uerbũ participiũ, & huiusmodi. Sexta diuisio est ista. Terminorũ quidã sunt incõplexi, & quidã cõplexi. *6. diuisio. uide Pa. in lo. m. f. 16. co. 4* Terminus incõplexus uocatur dictio, ut ly lapis, ly lignum. Sed terminus complexus est oratio ut homo albus, Sor. & Pla. deum esse & eiusmodi.

De nomine. Cap. II.

QVIA de nomine & uerbo ex quibus oratio cõponitur, & propositio. logicus principaliter considerat, ideo de his restat diffinitionis assignare. Nomen est terminus

terminus significatiuus sine tempore cuius nulla pars aliquid significat separata. ut homo. In ista diffinitione ponitur terminus loco generis, quia oē nomen est terminus. & non econuerso? dicitur significatiuus, quia termini nō significatiui non sunt nomina. apud logicū, licet bene apud grāmaticum. vt omnis, nullus, & similia, Tertio dicitur sine tempore, ad differentiā uerbi & participij quę significant cū tempore. Quarto ponitur cuius nulla pars aliquid significat, separata, ad differētiā orationis, cuius partes significant separatæ.

Dffō noīs pro qua uide primo pe rye. t. c. 2.

De uerbo. Cap. III.

VERBVM est terminus tēporaliter significatiuus & extremorū unitiuus, cuius nulla pars aliquid significat separata ut currit uel disputat. Et dicitur primo, tēporaliter significatiuus, ad differentiam nominis quod significat sine tempore. Secundo dicitur, & extremorū unitiuus: ad differentiam participij quòd significat cū tēpore, sed nō unit suppositū cū opposito sicut verbum cęteræ āt particulæ ponūtur. sicut in diffinitionē noīs.

Dffō uerbi. uide i. pye. t. c. 3.

Dffō orōnis et p hac uide primo pe ryhe r. c. 4.

De oratione. Cap IIII.

ORATIO est terminus significatiuus, cuius aliqua pars aliquid significat separatā, ut homo albus, Deum esse. Vltima particula ponitur ad differētiam nominis & uerbi, quorum partes non significant separatæ. Orationū alia perfecta, alia imperfecta. Oratio perfecta ē illa, quæ perfectum sensum generat in animo auditoris ut homo currit. Oratio imperfectā ē illa, quę imperfectum sensum generat in animo auditoris. ut homo albus, Deum esse. Notādum quod tres sunt species orationis perfectæ. quia orationum perfectarum. alia indicatiua, ut homo currit. alia imperatiua, ut doce Ioāné. alia optatiua, ut utinam essemus bonus logicus.

Et no. quòd istæ diffinitiones nō uerificātur de uirtute sermonis, sed intelligitur in eis quòd sint aptę nate generare perfectū sensum etc. pro quibus uide in lo. m. f. 101 col. I.

De propositione. Cap. V.

PROPOSITIO est oratio indicatiua, uerum uel falsū significans ut homo currit. ponitur oratio loco generis, quia omnis propositio est oratio & non econuerso. Secundo dicitur indicatiua, quia sola indicatiua est propositio. nō aūt imp̄atiua nec optatiua. Vltimo annectitur,

Dffō. I. perih. c. 5.

tur,uerum uel falsum significans,propter tales orationes.sortes potest,Plato incipit quæ nõ sunt propositiones nõ obstãte quòd sint indicatiuæ. quia nõ significãt uerum nec falsum,cum sint orationes imperfectæ.

De diuisione propositionum. Cap. V I.

De diui. Vide in lo. m. fo. 101.co.4

DIVISIONES sub propositione contentas sequitur numerare.Prima est ista, propositionum alia categorica alia hypothetica.propositio categorica est illa quæ habet subiectum prædicatum & copulã tanquã principales partes sui.ut homo est animal.Subiectũ est ly homo,prædicatũ uero ly animal. copula illud uerbũ est, quia coniungit subiectum cũ prędicato.Et si dicatur homo,currit est propositio categorica & non habet prædicatũ.Dicitur quod habet implicitũ prædicatũ uidelicet,ly currẽs,quod patet in resoluendo illud uerbũ currit.in sum,es,est.& suũ participiũ. Subiectũ est de quo aliquid dicitur.ut homo. Prædicatũ uero quod dicitur de altero,ut animal. Sed copula semper est uerbũ substantiuum,sum,es,est.De propositione hypothetica posterius dicetur ad cuius differentiam ponitur illa particula,principales partes sui.quia principales partes hypotheticę nõ sunt subiectũ & prædicatũ,sed plures categroticę.ut infra dicetur.Secunda diuisio est ista.Propositionũ categroticarum.alia affirmatiua,alia negatiua.Propõ categorica affirmatiua, ẽ illa, in qua uerbũ principale affirmatur.ut homo currit:Propõ categorica negatiua ẽ illa,in qua uerbũ principale negatur, ut hõ non currit. Tertia diuisio est ista. Propõnum categroricarũ alia uera,alia falsa. Propõ categrorica uera ẽ illa,cuius primariũ & adequatũ significatũ ẽ uerũ.ut, tu es homo hæc.n. ẽ uera.tu es hõ.quia te esse hominẽ est uerũ.Voco significatũ primariũ & adequatũ propõnis:quod est simile orationi infinitiue uel cõiunctiue illius unde te esse hominẽ,uł quòd tu es homo,dicitur significatũ primariũ & adæquatum illius,tu es hõ cętera aũt significata,ut te esse aĩal,te esse substantiã & hmõi, sunt significata secundaria.& penes illa non dicitur ꝓpositio uera nec falsa. Propositio categorica falsa est

Dubiõ.si lutio. Quid subiectum quod prædicatũ e: quid copula.

Secũda diuisio.

Põt colligi ex. i. parte habet. c. 2.

Tertia diuisio.

Diffusiua de hac materia uide ĩ lo. ma.a f.158 usque ad f. 167.secundæ partis.

4.diuisio uide in lo.ma. a f.167.usq; ad f.172

illa

la cuius primarium & adæquatum ſignificatum eſt falſum, ut tu es aſinus. Quarta diuiſio. Propoſitionum categoricarũ alia poſſibilis, alia impoſſibilis. Propoſitio categorica poſſibilis eſt illa, cuius primariũ & adæquatum ſignificatum eſt poſſibile. ut tu curris. Propoſitio categorica impoſſibilis eſt illa, cuius primarium & adęquatũ ſignificatũ eſt impoſſibile, ut homo eſt aſinus. Quinta diuiſio. Propoſitionũ categoricarũ alia neceſſaria, alia cõtingẽs. Propoſitio neceſſaria eſt illa, cuius primariũ & adæquatum ſignificatũ eſt neceſſarium, ut Deus eſt. Propoſitio contingens eſt illę cuius ſignificatum primarium & adæquatũ eſt contingens, ut tu es homo. Et uoco ſignificatũ cõtingens illud quod indifferẽter poteſt eſſe uerum uel falſum. Sexta diuiſio. Propoſitionum categoricarũ alia alicuius quãtitatis, alia nullius. Propoſitio categorica alicuius quantitatis eſt illa quæ eſt uniuerſalis, particularis, indefinita, uel ſingularis. Propoſitio uniuerſalis eſt illa, in qua ſubijcitur terminus cõis ſigno uniuerſali determinatus, ut omnis homo currit. Terminum communem uoco in præſenti nomẽ appellatiuum & pronomen pluralis numeri. Signa uniuerſalia ſunt iſta, omnis nullus, qlibet unuſquiſq; uterque: neuter, quaslibet, quantuslibet, & huiuſmodi. Propoſitio particularis eſt illa, in qua ſubiicitur terminus cõis ſigno particulari determinatus, ut aliquis homo diſputat. Signa particularia ſunt iſta, aliquis quidã, alter, reliquus, & huiuſmodi. Propoſitio indefinita eſt illa, in qua ſubiicitur terminus cõis ſine aliquo ſigno, ut homo eſt animal. Propoſitio ſingularis eſt illa, in qua ſubiicitur terminus diſcretus, uel terminus cõis cũ pro nomine demonſtratiuo ſingularis numeri. Exemplum primi. ſor. currit. Exemplum ſecundi. ille homo diſputat. Voco autem terminum diſcretum uel ſingularem, nomen proprium, aut pronomen demonſtratiuum ſingularis numeri. ut iſte, iſta, iſtud. Ex quibus ſequitur iam quæ eſt categorica nullius quantitatis. Et dicitur quòd illa quæ non eſt uniuerſalis, nec particularis, nec indefinita, nec ſingularis, ut excluſiuæ,

5. diuiſio.

6. diuiſio. uide. 1. priorũ cõ. 2. in pr

Idẽ in 7. tr. huius in c. et in lo. m. f 107. col. 4

 & exce-

& exceptiuę,& reduplicatiuæ. uidelicet tantum homo currit, omnis homo præter ſor.mouetur,omnis homo inquantum homo eſt animal.Iuxta primam ſecundam & ultimam diuiſiones ponitur iſte uerſus. Quæ? ca, uel hy. Qualis,ne,uel af.v. Quanta,par,in,ſin. Prima pars ſic intelligitur, quòd ad interrogationem de propoſitione factam per. Quæ? reſpondetur categorica, ve.hypothe.Secunda autem aſſerit quod ad interrogationem factam per. Qualis? reſpondetur affirmatiua, uel negatiua. Sed in tertia denotatur quòd ad interrogationem factam per. Quanta?reſpondeatur,uniuerſalis, particularis indefinita,uel ſingularis,& hoc ſecundum exigentiam propoſitionis propoſitæ.

De duabus alijs propoſitionum diuiſionibus. Cap.VII.

PRAETER ſupradictas diuiſiones duæ aliæ declarantur.Prima eſt iſta. Propoſitionum categoricarum alia de ineſſe,alia modalis. Propoſitio categorica de ineſſe eſt illa in qua non ponitur aliquis modus ut homo currit.Propoſitio categorica modalis eſt illa, in qua ponitur aliquis modus,ut poſſibile eſt ſor.currere.Modi autem ſunt ſex. ſcilicet poſſibile. Impoſſibile neceſſariū, contingens. uerum, & falſum. *Secunda.* Secunda diuiſio. Propoſitionum modalium, quædā eſt in ſenſu diuiſo, & quędam in ſenſu compoſito. Propoſitio modalis in ſenſu diuiſo eſt illa, in qua modus mediat inter accuſatiuū caſum, & uerbum infinitiui modi. ut ſortem poſſibile eſt currere. propoſitio modalis in ſenſu compoſito eſt illa,in qua modus totaliter præcedit. uel finaliter ſubſequitur,ut Deum eſſe eſt neceſſarium. impoſſibile eſt hominem eſſe aſinum. Ex his diuiſionibus originantur tres figuræ. Quarum prima dicitur de ineſſe. Secunda modalis de ſenſu diuiſo, ſe habens ad modum. Primæ. Tertia modalis de ſenſu compoſito, ſed a cæteris diſperata. Quarum declarationes habes in exemplo hic poſito.

Figura

Figura de inesse.

Quilibet homo currit.

Contrarie

Nullus homo currit.

Contra dictorie

Contra dictorie

Subalterne

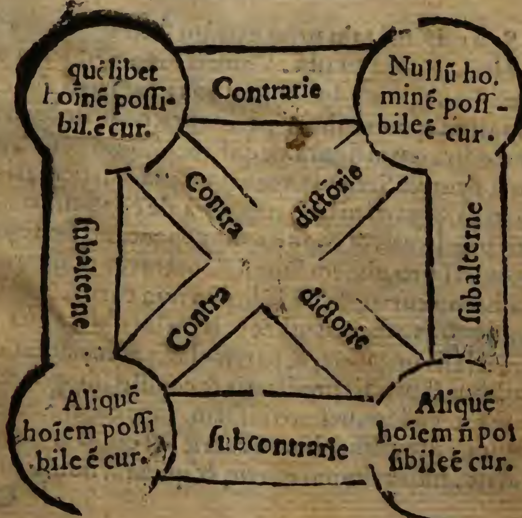
Subalterne

quidam homo currit.

Subcontrarie

quidam homo non currit.

Modalis de sensu diuiso.

Modalis de ſenſu compoſito.

De figuris propoſitionum. Cap. VIII.

Sɪɴᴛ igitur tam primæ quàm ſecundæ figuræ hę generales. Prima eſt iſta. Vniuerſalis affirmatiua & uniuerſalis negatiua de conſimilibus ſubiectis pdicatis & copulis, ſupponẽtibus præciſæ pro eodẽ uel pro eiſdẽ, ſunt cõtrariæ in figura. ut quilibet homo currit, nullus homo currit. Secunda regula eſt iſtà. Particularis affirmatiua, & particularis negatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis ſupponentibus pciſe pro eodem, uel pro eiſdem ſunt ſubcontrariæ in figura. ut qdã homo currit, & quidã homo non currit. Tertia reg. uniuerſalis affirmatiua & particularis negatiua, uel uniuerſalis negatiua, & particularis affirmatiua. de cõſimilibus ſubiectis predicatis & copulis, ſupponẽtib. pręciſę pro eodem, uel pro eiſdem, ſunt contradictorię in figura; ut quilibet homo currit, & quidam homo non currit. nullus homo currit, & quidam homo currit.

Prima reg. *Secunda.* *Tertia.*

Quarta

Quarta regula, uniuersalis affirmatiua & particularis affirmatiua, & uniuersalis negatiua & particularis negatiua de cõsimilibus subiectis prædicatis & copulis, supponentibus præcisę pro eodẽ uel pro eisdem sunt subalternæ in figura, ut quilibet homo currit, & quidã homo currit. nullus homo currit, & quidam hõ non currit. Ex prædictis. sequitur quòd illæ non sunt cõtrarię. omnis homo currit, nullus homo currit. nec istæ cõtradictoriæ. omnis hõ currit, quidã homo non currit. nec istę subalternæ. omnis homo currit, quidã homo currit, quia termini non supponũt præcisæ pro eodem uel pro eisdem. In una. n. subiectum supponit pro utroq; sexu. In alia uero pro masculino tantum.

Quarta) *Nota quod ĩ multis exẽplaribus nõ inueni in istis. 4. regulis uerbũ et copulis ut cõiter legitur. tamen posito et nõ posito sẽper intellectualiter.*

De natura propositionum. *Cap. IX.*

SICVT quatuor regulis situãtur propositiones in figura, ita quatuor alijs regulis ipsarũ cognoscitur lex seu natura quarũ prima est ista. Non est possibile duo cõtraria esse simul uera, sed simul falsa. Prima pars patet inductiuæ in omnibus, secũda probatur, quoniã ista sunt simul falsa, quilibet hõ est albus, nullus hõ est albus & ista similiter: oẽ animal est hõ, nullũ aĩal est hõ. Secunda regula est ista, nõ est possibile duo subcontraria esse simul falsa, sed simul uera. Patet pars prima in singulis discurrendo. secũda probatur. quoniã ista sunt simul uera, aliquis hõ est albus aliquis hõ nõ est albus. & aliquod animal est hõ. aliquod animal nõ est homo. Tertia regula est ista. Non est possibile duo cõtradictoria esse simul uera, uel simul falsa. patet ista regula discurrendo per singula cõtradictoria. Quarta regula est ista. Si uniuersalis est uera, sua particularis uel ĩdefinita sibi subalterna, est uera, sed non econuerso. Vnde si hæc esset uera. quilibet hõ est albus, hæc similiter esset uera. aliquis hõ est albus, sed non econuerso: quia iam de facto hec est uera. aliquis homo est albus, & nõ ista, quilibet homo est albus, eodẽ modo dico de negatiuis.

Prima regula. *Pro toto hic. c. uide in lo. m. fol. 115. usque ad fo. 122. et ĩ m. 7. huius ca. 2.* *Secunda.* *Tertia.* *Quarta.*

De æquipollentijs. *Cap. X.*

AEQVIPOLLENTIARVM tres sunt regulæ, quarũ prima est ista. Negatio præposita facit æquipollere

Prima regu. uide pro hu. ī. 7. tra cta. huius c. 3. et. ī lo. ma. a f. 114 usque ad fo. 115. *Secunda.* *Tertia.*

lere suo contradictorio, unde nõ quilibet homo currit, æquiualet isti, aliquis hõ non currit. Et ista, nonnullus hõ currit, æquiualet isti, aliquis hõ currit. Secũda regula est ista. Negatio postposita facit æquipollere suo cõtrario. probatur. nam ista, quilibet hõ non currit. æquipollet isti, nullus hõ currit. & ista, nullus hõ nõ currit. ęquipollet isti quilibet hõ currit. Tertia regula est ista. Negatio præposita & postposita facit æquipollere suo subalterno, unde hæc non quilibet hõ non currit. æquipollet isti, aliquis hõ currit. Et ista, nõnullus hõ nõ currit æquipollet isti, aliquis hõ non currit. Vnde uersus. Præ, contradic. post contra. præ postq; subalter. Hęc regula non solũ deseruit primæ uel secundæ figurę, immo & tertiæ. Et uoco ibi negationẽ præpositã quando coniungitur modo siue modus præcedat siue sequatur. & postpositã quando coniungitur uerbo infinitiui modi. Exemplum primi. non possibile est sor. currere, uel sor. currere nõ est possibile. Exemplũ secundi. possibile est sor. non currere, uel sor. nõ currere est possibile. Hæc ergo, nõ necesse est sor. currere, æquiualet isti. cõtingens est sor. nõ currere, per primã regulã, & hęc necesse est sor. non currere, ęquiualet, isti impossibile est sor. currere, per secundã regulã. Et ista non necesse est sor. nõ currere, æquiualet huic, possibile ē sor. currere per tertiã regulã. ita dicatur & de cæteris quibuscũq;.

De conuersione. *Cap.* XI.

Diffinitio cõuersionis, pro hoc uide m. 7. tra. huius ca. 3. et in lo. ma. a fol. 122. usque ad f.

CONVERSIO est transpositio subiecti in prædicatũ, & econuerso, ut hõ est animal, animal est homo. Et hæc diuiditur in conuersionẽ simplicem, per accñs & per contrapositionẽ. Conuersio simplex est transpositio subiecti in prædicatũ, & econuerso, manente eadẽ qualitate & quãtitate, ut nullũ animal currit, nullũ currens est animal. Conuersio per accidẽs est transpositio subiecti in predicatũ & econuerso manente eadẽ qualitate, sed mutata quãtitate ut omnis hõ est animal aliquod animal est homo. Cõuersio per contrapositionẽ est transpositio subiecti in prædicatũ, & econuerso, manente eadẽ qualitate & quantitate, sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos, ut quoddã animal non

currit, quoddã non currens non est non animal. Vt au tem sciatur quæ propositionũ his conuersionibus conuertatur, ponuntur isti uersus Feci, simpliciter cõuertitur eua, per acci. Asto, per cõtra, sic fit conuersio tota, In quibus ponuntur quatuor literæ uocales, a.e.i.o. A. siginficat, uniuersalẽ affirmatiuã. Et uniuersalẽ negatiuã I. particularẽ uel indefinitã affirmatiuã. O particularẽ uel indefinitã negatiuã. Cũ ergo dr̃ feci simpliciter. i. uniuersalis negatiua & particularis affirmatiua conuertũtur simpliciter. Cõuertitur eua p acci. i. uniuersalis negatiua & uniuersalis affirmatiua conuertũtur per accidẽs. Asto, per cõtra. i. uniuersalis affirmatiua & particularis uel indefinita negatiua conuertũtur per contrapositionẽ. Harũ cõuersionũ simplex est utilior, quia uniuersaliter si conuersa est uera, conuertẽs est uera, & econuerso, sed non est ita in conuersione p accidens uel per contra positionẽ. nã in conuersione p accidẽs conuersa est falsa, ut oẽ aĩal est homo, & conuertens uera, uidelicet ut homo est animal. In conuersione uero p contrapositionẽ est conuersa uera, & conertens falsa. Nã hæc est uera, aliqua rosa non est substãtia, nulla rosa existẽte, & tñ hæc est falsa, aliqua nõ substãtia non est non rosa, qa suũ contradictorium est uerum. uidelicet oĩs non substantia non est non rosa. Contra id qđ dictum de conuersione simplici arguĩ. Primo hæc est uera nullus hõ est mulier. & hæc est fal nulla mulier est hõ. igĩ regula falsa. Secundo hæc est uera. nullus cœcus uidet ens. & hęc est falsa, nullũ ens uidet cœcũ. ergo &c. Tertio, hęc est uera. nulla domus est in hoĩe, & hæc est falsa. nullus hõ est in domo, ergo &c. Ad primũ dr̃, q illa nõ est sua conuertẽs, sed ... nulla mulier est aliqs hõ, qa dẽt esse consimilis li...tatio in cõuertẽte & in conuersa. Ad secundum di... q non fit de subiecto pdicatũ, quia non est pdicatũ ...ens, sed ly uidens ens, & sic cõuertitur. ergo nullum ...ens ens est cœcũ. Ad tertiũ dicitur similiter, q illa ... est conuertens eius, sed ista nullũ ens in homine ...domus uel ista, in nullo homine est domus, quia oõ ...ent termini mutare casum.

De propositione hypothetica. Cap. XII.

Quid sit propositio hyp. PROPOSITIO hypothetica est illa quę habet plures categoricas coniūctas per notā conditionis, copulationis, disiūctionis, uel alicui istarū æquiualētem, ut tu es hō, & tu es aīal. Tres igitur sunt spēs hypotheticarum non æquiualētes in significādo. uidelicet cōditionalis, copulatiua, & disiūctiua. Aliæ uero, ut localis, causalis, & tēporalis non sunt hypotheticæ, sed categoricæ. Propositio conditionalis est illa in qua coniunguntur plures categoricæ per notā conditionis, ut, si tu es hō, tu es animal. Propōnū cōditionaliū alia affirmatiua, alia negatiua. Propositio cōditionalis affirmatiua est illa in qua affirmatur nota cōditionis. exemplū positū est. Cōditionalis negatiua est illa in qua nota cōditionis negatur, ut, nō si tu es hō, tu es asinus. Et hæc sēper probatur per affirmatiuā. Ad ueritatē cōditionalis affirmatiuæ requiritur & sufficit ꝙ oppositū cōsequētis repugnet añti, ut, si tu es hō, tu es aīal. Hæc uera est, quia ista repugnat. tu es hō, & tu nō es aīal. Antecedēs uocatur illa propō quæ immediate sequitur notā conditionis. cōsequens uero est alia Ita ꝙ tu es hō, est añs & tu es aīal. est consequens. Ad falsitatē conditionalis affirmatiuæ requiritur, & sufficit ꝙ oppositū cōsequentis stet cū antecedēte, ut, si tu es hō tu sedes. Hæc autē stāt simul. tu es hō, & tu non sedes. ideo ista cōditionalis est falsa. De impossibilitate, possibilitate, necessitate, & cōtingentia eiusdē non oportet dicere aliter, qa oīs conditionalis uera est necessaria, & oīs falsa est impossibilis. Nulla aūt est quæ sit cōtingens. Istæ regulæ dictæ sunt de condōnali denoīata à ly si, & nō à ly nisi.

Prima reg. Pa. 16. pri. 2. du. lo.

Secunda.

Pri. soph. 18 cor. 2. cō. infra sop. 472

De hypothetica copulatiua. Cap. XIII.

COPVLATIVA est illa quę habet plures categoricas per notā copulationis inuicē coniunctas, ut, tu es homo, & tu sedes. Propositionū copulatiuarū alia affirmatiua alia negatiua. Affirmatiua est illa in qua nota copulationis affirmat. Exēplū positū est. Negatiua uero est illa in qua nota copulationis negatur, ut, tu nō es homo & tu es asinus. Et semper negatiua probatur

per affirmatiuam. Ad ueritatem copulatiuæ affirmatiuæ requiritur quālibet partem esse ueram, ut, tu es homo, & tu es animal. Et ad falsitatē copulatiuæ affirmatiuæ sufficit unam partem esse falsam, ut, tu es hō, & tu curris. Ad possibilitatē copulatiuæ requiritur quālibet partē esse possibilē & nullā alteri incompossibilē, exēplum primi, ut tu es homo, & tu curris: Sed ad impossibilitatē eius sufficit unā partē esse impossibilē, aut unā alteri incompossibilē; exēplū primi. tu curris & tu es asinus. exēplū secundi, tu es, & tu non es. Ad necessitatē copulatiuę requiritur quālibet partē esse necessariam, ut hō est animal, & Deus est. Et ad contingētiā ipsius sufficit unam partē esse contingentem, alterā autem non impossibilem, nec eidem incompossibilem, ut tu curris, & tu es homo, uel Deus est & tu curris. *Prima regula.* *Secunda.* *Tertia.*

De hypothetica disiunctiua. *Cap.* XIII.

DISIVNCTIVA est illa in qua coniunguntur plures categoricæ per notam disiunctionis, ut tu es homo, uel tu es asinus. Propōnum disiunctiuarū, alia affirmatiua, alia negatiua. Disiunctiua affirmatiua est illa in qua affirmatur nota disiūctionis ut patuit, Negatiua uero est illa in qua nota disiunctionis negatur, ut tu non es hō, uel tu es capra, & hæc sēper probatur per affirmatiuā. Nec eēt negatiua nisi præponeretur negatio, ut tu non es asinus, uel tu non es capra. affirmatiua est quia nulla illarū negationū transit in notā disiunctionis. Ad ueritatē disiunctiuæ affirmatiuæ sufficit unā partē esse ueram, ut tu es homo, uel tu es asinus. Et ad falsitatē eius requiritur quālibet partē esse falsam, ut tu curris, uel nullus baculus stat in angulo. Ad possibilitatem disiunctiuæ affirmatiuæ sufficit unā partē esse possibilē, ut hō est asinus, uel antichristus est. Sed ad impossibilitatem eius requiritur quālibet partē esse impossibilem ut homo est asinus, uel nullus Deus est. Ad necessitatē disiūctiuæ affirmatiuæ sufficit unā partē esse necessariā, uel inuicē contradici. Exempiū primi, Deus est, uel sortes mouetur. Exēplū secūdi, tu es. uel tu non es. Et ad contingentiā eiusdem requiritur quālibet partē esse cōtingentem *Prima regula.* *Secunda.* *Tertia.*

gentē & nullā alteri repugnare, nec etiā contradictoria illarū, ut antichristus est albus, uel ipse currit. Ponitur tertia particula, qui hęc disiūctiua est necessaria, tu non es hō, uel tu es aīal. & tñ nulla pars alteri repugnat, & quælibet est contingens. sed hoc iō quia contradictoria partiū repugnat, ut tu es hō, & nō es aīal, uel dicatur & melius quod ad necessitatē disiūctiuæ requiritur & sufficit, copulatiuā factā de partibus cōtradictoriis esse impossibilē. Et ad cōtingētiā, ꝙ copulatiua facta de partibus oppositis sit cōtingens. hæc. n. est necessaria, tu non curris & tu moueris, quia hæc copulatiua ē īpossibilis tu curris, & tu nō moueris, Et hæc ē cōtingēs tu curris uel tu moueris, quia hæc copulatiua est cōtingēs tu nō curris & tu moueris secūdū regulas datas de copulat.

De prædicabilibus. *Cap.* V.

Prima diuisio prædicabilis. PRAEDICABILE dupliciter sumitur uidelicet cōiter, & ꝓprie. Prędicabile cōiter sumptū est terminus aptus natus de aliquo prædicari, & sic tā terminus cōis, q̄ singularis, tā cōplexus, quā in cōplexus dicitur prædicabile. Sed proprie sumendo sic diffinitur. Prædicabile est terminus, uniuocus aptus natus de pluribus prædicari, & sic nullus terminus singularis, nec transcendēs aut cōpositus dicitur prædicabile seu uniuersale, quod idē est. quia nullus talis est terminus uniuocus. Vnde terminus uniuocus est terminus simplex plura significans secundā unicā rationē sicut ly hō, quod significat sortē & Platonē, & omnia sua sigñata secundū hanc rō nē aīal, rōnale. Per hoc quod dicitur terminus simlpex excludūtur termini cōpositi, sed ly plura significās excludit terminū singularē, & ly secundū unicā rōnē, excludit termtnū transcendentē uidelicet, ens aliquid, & hmōi. Terminus æquocus, est terminus simplex plura significās secundū diuersas rōnes sicut ly canis. quod significat canē latrabilē, sidus cæleste, & piscē marinū, & hoc diuersis rōnibus. Prædicabile secundo mō sumptū diuiditur ī quinque uniuersalia uidelicet, genus, spēm differētiā, ꝓpriū & accidens. Genus ergo est terminus uniuocus ꝑdicabilis, in quid de pluribus differentibus specie,

Vide tra. 7. huius ī c. 6. De his uide in prædicamentis ca. 1.

~~uniuocus prædicabilis, quid de pluribus differentibus specie~~, ut animal prædicatur de homine, & de asino, qui differunt specie in eo quod quid, quia ad interrogationẽ factam per quid est homo uel asinus. respondetur quòd est animal. Genus diuiditur, nam quoddã est genus generalissimum. & quoddam genus subalternum. Genus generelissimum est terminus qui sic est genus quod non potest esse spẽs. Vt subiecta. Genus subalternũ est terminus qui sic est genus quod potest esse species, ut animal. est enim genus respectu hominis, species, uero respectu corporis. Species est terminus uniuocus nõ supremus ꝑdicabilis in quid de pluribus, ut ly homo, prædicatur de sorte, & Platone in eo quod quid, quia ad interrogationẽ factam per quid, est sorte, uel Plato. respondetur quòd est homo. Species diuiditur, quia quædam est specialissima quædam subalterna. Species subalterna est terminus qui cum sit species potest esse genus ut animal. Species specialissima est terminus qui cum sit species ~~potest~~ esse genus, ut homo uel aliter sic. Species specialissima est terminus uniuocus prædicabilis in quid de pluribus differentibus numero solum. & notanter dicitur solũ, quia ly animal, non est species specialissima. & tamen est terminus uniuocus prædicabilis in quid de pluribus differentibus numero, quia de sorte & Platone, sed non solum de differentibus numero. quia etiam de differentibus specie, ut de homine & leone. Differentia est terminus uniuocus prędicabilis de pluribus in quale de essentiale. ut rationale quod prædicatur de sorte & Platone in eo quod quale. quia ad interrogationem factam per qualis est sortes, respondetur quod est rationalis. Proprium est terminus uniuocus prædicabilis de pluribus in eo quod quale, accidentale conuertibiliter, ut risibile, quod prædicatur de sorte, & Platone in eo quod quale, quia ad interrogationem factam per qualis est sortes uel Plato, conuenienter respondetur quod risibilis. Et tota ratio quare sic prædicatur de illis est, quia est propria passio illius termini homo, cum quo conuertitur. Accidens est terminus

Diffinitio generis pro qua uide in prædicabilibus. c. 2. a porphyrio.

Diuisio generis.

Diffinitio speciei.

Diffinitio differentiæ.

De proprio

De accidente.

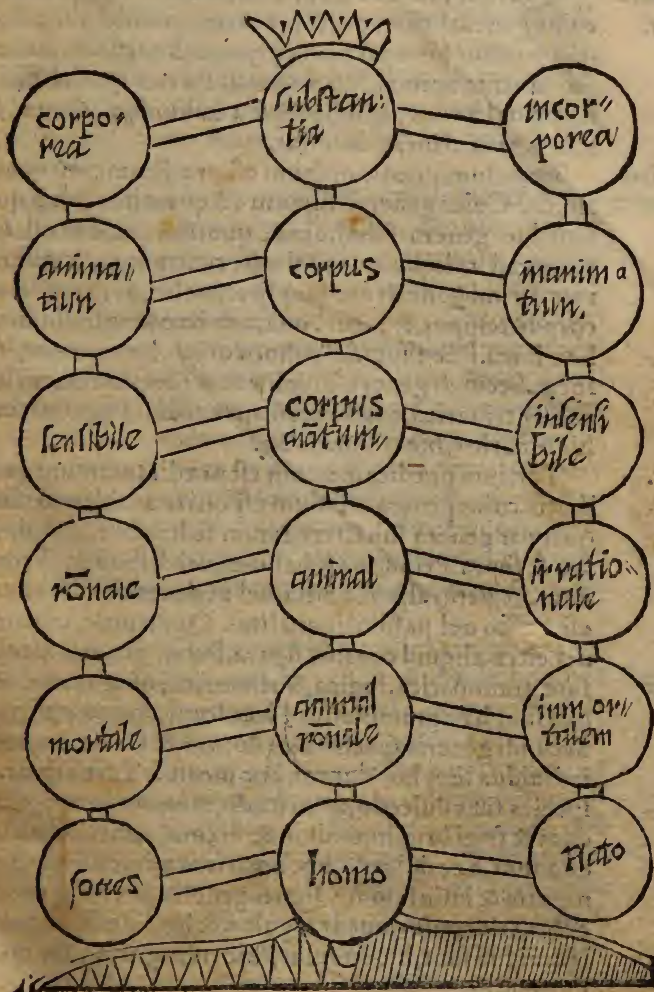
uniuocus prędicabilis de pluribus in eo quod quale accidētale nō cōuertibiliter, ficut ly albū. quod prædicatur de homine in eo quod quale accidētale, quia ad interrogationem factam per qualis est homo uel asinus potest conuenienter responderi quod albus, & hoc non conuertibiliter. quia non conuertitur ly albū, cū aliquo illorum. Sufficientia prædicabilium habetur isto modo. quia oē uniuersale aut est prędicabile essentialiter, aut accidentaliter. Si essentialiter, aut in quid aut in quale. Si in quale, illud est differentia. Si in quid aut de pluribus differentibus specie illud est genus, aut de pluribus differentibus numero solum, & illud est species. Si uero est prædicabile accidentaliter. aut ergo in quale accidentale conuertibiliter, & illud est proprium, uel in quale accidentale non conuertibiliter & illud est accidens. Ex prædictis potest intelligi quę sit prædicatio directa uel indirecta, essentialis uel accidentalis. Prædicatio directa est ille in qua superius prædicatur de suo inferiori. ut homo est animal. Prędicatio indirecta in illa in qua inferius prædicatur de suo superiori. ut animal est homo.

Sufficientia prædicabi.

Colligitur hæc in ante prædica. ca. 4. & in prædica. c. 3.

Prędicatio essentialis est illa in qua superius prædicatur de inferiori uel econuerso secundū quod dictū est. uel differētia de aliquo suo indiuiduo uel aliquo illorū. Sed prædicatio accidentalis est illa in qua proprium uel accidens prædicatur de genere, specie & differentia, uel suo indiuiduo, aut econuerso. Exemplum primi, ut homo est risibilis, uel animal est album. Exēplum secundi, ut risibile est homo, albū est animal. & consimiliter de differētia & indiuiduo dicatur. uel melius dicatur quod predicatio essentialis est prædicatio terminorū eiusdē pdicamēti, ut hō est animal. Prædicatio autem accidentalis est prædicatio terminorum diuersorum prædicamētorum, ut homo est albus. Terminus superior ad reliquum dicitur esse ille qui cōtinet illum & non econuerso, sicut ly animal, respectu istius termini homo, quia significat quicquid ille, & cū hoc aliquid ultra. Terminus inferior ad reliquum dici

tur esse ille qui continentur ab eo, & non econuersa ut ly sortes, respectu istius termini homo.

De prædicamentis. *Cap.* XVI.

PRAEDICAMENTVM est coordinatio plurium

terminorum ſecundum ſub & ſupra & diuiditur in decem prædicamenta.

Præd. ſubſtantiæ. Quorum primum eſt prædicamentum ſubſtantiæ, cuius generaliſſimum eſt hic terminus ſubſtantia, ſub quo ponitur hic terminus corpus, ſub corpore uiuens, ſub uiuente animal, ſub animali, ſpecies ſpecialiſſima homo uel aſinus, & ſub iſtis ſua indiuidua, ſortes, & Plato, brunellus, & fauellus.

Quantitas. Secundum prædicamẽtum eſt prædicamentũ quantitatis. Cuius generaliſſimum eſt quantitas, ſub quo ſunt duo genera ſubalterna, quorum nullum eſt ſuperius ad reliquum. uidelicet, continuum, & diſcretum. Primi generis iſtæ ſunt ſpecies, linea, ſuperficies, corpus, tempus, & locus. quarum hæc ſunt indiuidua, hæc linea, hæc ſuperficies hoc corpus, hoc tempus, hic locus. Secundi generis infinitæ ſunt ſpecies ſcilicet binarius, trinarius, quaternarius, &c. indiuidua uero ſunt hic binarius, hic trinarius &c.

Qualis. Tertium prædicamentum eſt prædicamentum qualitatis, cuius generaliſſimum eſt qualitas. ſub quo ſunt quatuor genera ſubalterna: non ſe habẽtia ſecundum ſub & ſupra. Primum eſt habitus, uel diſpoſitio. Secundum eſt, naturalis potentia, uel impotentia. Tertium eſt paſſio uel paſſibilis qualitas. Quartum eſt forma, uel circa aliquid conſtãs figura. Primi generis ſpecies ſunt grammatica, logica, & rhetorica, quarum indiuidua ſunt hæc grammatica, hæc logica hæc rhetorica. Secundi generis ſpecies ſunt durum, & molle, quarum indiuidua ſunt hoc durum, hoc molle. Tertij generis ſpecies ſunt dulcedo, amaritudo, album, nigrum, calidum & frigidum, humidum & ſiccum, quarum indiuidua ſunt, hæc dulcedo, hęc amaritudo, hoc album, hoc nigrum & huiuſmodi. Quarti generis ſpecies ſunt circulus, triangulus, quadrangulus, & huiſmodi. quarum indiuidua ſunt, hic circulus, hic triangulus, hic quadrangulus.

Quartum prædicamentum eſt prædicamentum relationis. Cuius generaliſſimum eſt relatio, uel ad aliquid, ſub quo tria genera ſubalterna non ſe habentia

ſecun-

ſecundum ſub & ſupra. Primum eſt, æquiparatio. Secũdum eſt, ſuperpoſitio. Tertium eſt, ſuppoſitio. Primi generis ſpecies ſunt: uicinus. æquale & ſimile quarum indiuidua ſunt hic uicinus hoc æquale & hoc ſimile. Secundi generis ſpecies ſunt, pater, dominus, & magiſter quorum indiuidua ſunt, hic pater, hic dominus, & hic magiſter. Tertia generis ſpecies ſunt, filius, ſeruus diſcipulus quarum indiuidua ſunt hic filius hic ſeruus, hic diſcipulus.

Quintum prædicamentum eſt prædicamentũ actionis, cuius genera ſubalterna ſunt ſex, quorum nullum eſt ſuperius ad reliquum. uidelicet generare, corrũpere, augere, diminuere, alterare, & ſecundum locum mouere. Primi & ſecundi generis ſpecies ſunt generare hominem & corrumpere equum quarũ indiuidua ſunt ſic generare hominem ſic corrumpere equum. Tertij & quarti generis ſpecies ſunt, augere in longum diminuere in latũ. quorum indiuidua ſunt, ſic augere in longum, ſic diminuere in latum. Quinti generis ſpecies ſunt ſic calefacere, & frigefacere quarum indiuidua ſunt ſit calefacere, ſic frigefacere. Sexti generis ſpecies ſunt mouere ſurſum, mouere deorſum. quarum indiuidua ſunt ſic mouere ſurſum, ſic mouere deorſum. *actionis.*

Sextum prædicamentum eſt prædicamentum paſſionis cuius generaliſſimum eſt paſſio. Et habet ſimiliter ſex genera ſubalterna non ſe habẽtia ſecundum ſub & ſupra. uidelicet generari currumpi augeri diminui: alterari, & ſecundum locum moueri. Primi & ſecundi generis ſpecies ſunt hominẽ generari, equum corrumpi quarum indiuidua ſunt. iſtum hominem generari, iſtũ equum corrumpi. Tertij & quarti generis ſpecies ſunt augeri in longum, diminui in latum quarum indiuidua ſunt, ſic augeri in longum, ſic diminui in latum. Quinti generis ſpecies ſunt calefieri, & frigefieri. quarũ indiuidua sũt, ſic calefieri ſic frigefieri. Sexti generi ſpecies ſunt, moueri ſurſum, moueri deorſum quarum indiuidua sũt, ſic moueri ſurſum, ſic moueri deorſum. *Paſſionis.*

Septimum prædicamentum eſt prædicamentũ, ubi

cuius generalissimum est, ubi, sub quo sunt hęc genera subalterna, in loco, in spatio. quorum species sunt, in domo in platea, sub quibus sunt indiuidua, in hac domo, in hac platea, hic, uel ibi.

Quando Octauum prædicamentum est prędicamentũ, quando cuius generalissimum est, quando, sub quod sunt genera subalterna, uidelicet in tempore, in quo, in æternitate: quorũ species sunt hæri, hodie, cras. Et indiuidua. ut tunc. uel in illo die, uel in illo instanti.

Situs. Nonum prædicamentum est prædicamentum situs, cuius generalissimũ est, situs, uel posito sub quo sunt species. uidelicet stare, iacere, sedere. quarũ indiuidua sunt, sic stare, sic sedere, sic iacere.

Habitus. Decimum prędicamentum est prędicamentum, habitus, cuius generalissimum est habitus, sub quo sunt species anulus, & corona armatum esse calciatum esse quarum indiuidua sunt, hic anulus, hæc corona, sic armatum esse, sic calciatum esse. *Nota.* Iuxta prædicta est notãdum quod in quocunque prędicamento ponitur concretum in eodem ponitur suum abstractum, & econuerso. Ita quod in eodem prædicamento ponitur homo, in quo humanitas, & in eodem albedo, in quo album, & econuerso.

De syllogismis. Cap. XVII.

Diffõ syl. pro qua uide primo pr orũ. c. 1. et in lo. m. fo. 172. colum. 1. SYLLOGISMVS est oratio in qua quibusdam positis & cõcessis necesse est aliud euenire per ea quæ posita sunt & concessa. ut omnis homo currit, sor. est homo ergo sor. currit. Et sciendũ est primo quod omnis syllogismus constat ex tribus terminus scilicet maiori extremitate. minori extremitate, & medio termino. Vnde medius terminus est ille qui bis sumitur ante cõclusionem & non ingreditur conclusionem, ut homo. *De prima figu. uide pri. prio. 6. et 7.* Maior extremitas est ille terminus qui sumitur in maiori propositione cum medio termino. ut currens. Minor extremitas est ille terminus qui sumitur in minori propositione cum medio termino ut sor. Secundo

est notandum quod figura est debita dispositio terminorum quæ dispositio tripliciter fit. Nã aut illud quod subiicitur in prima propositione, prædicatur in secunda, & sic resultat prima figura. Aut idem prædicatur utrobique & sic ordinatur secũda figura. Vel idẽ subiicitur in utraque ; & sic habetur tertia figura. Exemplũ primæ figuræ, omne animal est substãtia omnis homo est animal ergo omnis homo est substantia.

de secunda in c. 8. & 9 et de 3. in c. 10. et. 11. eiusdem.

Maior extre.	Medius terminus.	Minor extre.
substantia	animal	homo.

Exemplum secundæ figuræ, nullus lapis est homo, homo risibile est homo. ergo nullum risibile est. lapis

omne Exemplum secundæ figuræ, medius terminus homo.

lapis risibile.

 maior

maior extre. minor extre.

Exemplum tertiæ figuræ, omnis homo eſt animal,om nis homo eſt rationalis. ergo quoddam rationale eſt animal. Vnde uerſus.

Sub præ prima,bis præ ſecunda,tertia bis ſub.

Exemplum tertiæ figuræ.

Maior extre. Minor extre.
Animal Rationalis.

homo
medius terminus.

Tertio eſt notandum quod quædam eſt concluſio directa quædam indirecta, concluſio directa eſt illa in qua maior extremitas prædicatur de minori in concluſione exempla data ſunt concluſio indirecta eſt illa in qua minor extremitas prædicatur de maiori in concluſione,ut omnis homo eſt animal,ſor.eſt homo ergo aliquod animal eſt ſor. Quarto eſt notandum q omnium iſtarum figurarũ ſunt decem & nouẽ modi quibus ſyllogizatur in illis. quorum nouem pertinent ad primã figuram.quatuor ad ſecundam. & ſex ad tertiam.& inſeruntur in iſtis uerſibus.

Barbara,celarent,darii,ferio, baralipton.
Celantes,dabitis,fapeſmo, friſeſomorum.

Cæsare,camestres,festino,barocho,darapti.
Felapton,disamis,datisi, brocardo, ferison.

Et hi omnes concludunt directe præter quinque ultimo primæ figuræ.

In his nominibus ponuntur quatuor literæ uocales scilicet a,e,i,o,prima significat uniuersalem affirmatiuam,secunda uniuersalem negatiuam tertia particularem indefinitam,aut singularem affirmatiuam. quarta particularem indefinitam,uel singularem negatiuā secundum ergo situm istarum literarum in modo debet cōstitui syllogismus, quia ergo in barbara ter ponitur a,ideo quælibet propositio in modo illo erit uniuersalis affirmatiua. Et quia in,celarent,primo ponitur e,secundo a,&,iterum tertio e,ideo illius modi prima propositio & tertia erit uniuersalis negatiua, secūda uero uniuersalis affirmatiua. Si ergo quæratur barbara, ex quibus constat dicatur quòd ex duabus uniuersalibus affirmatiuis uniuersalem affirmatiuam directe concludentibus, Celarent,uero ex uniuersali negatiua & uniuersali affirmatiua uniuersalem negatiuam directe cō cludentibus.& ita de singulis dicatur.

Quinto est notandum quod primæ quatuor dictiones primi uersus incipiunt ab his consonantibus.b.c.d.f.& similiter omnes dictiones sequentes.& per hoc intelligitur quòd omnes modi inchoantes a.b.debent reduci ad primum primæ. & omnes modi inchoantes. a.c.ad secundum.& per.d.ad tertium.& per.f.ad quartū. Item ubicunq; ponitur. s. in his dictionibus denotatur quod propositio intellecta per uocalem immediate præcedē tem debet conuerti simpliciter, & per p. debet conuerti per accidens.& per.m. quòd fiat transpositio in præmissis. ita quòd maior fiat minor, & econuerso. & per c.quòd reducatur per impossibile.Exemplū trium primorum habetur reducendo sapesmo ad ferio.ut omnis homo est animal, nullus lapis est homo. ergo quoddā animal non est lapis dicatur ergo sic, nullus homo est lapis quoddam animal est homo. ergo quoddam animal non est lapis. Ista reductio habetur conuertendo maiorem primi syllogismi per accidens, & minorem

Vide Pa. soph. 8. in cor. soph. 9. 2. soph. 41. cō. 2. fo. 20. prin. 3. du. c. 4. cor. 1. et. 43. prin. einsdem.

ſimpliciter. quibus conuerſionibus factis tranſponantur præmiſſe. & ita de aliis dicatur. Qualiter autem modus in quo ponitur. c. reducatur per impoſſibile oſtenditur. Nam in iſtis modis ſolummodo inferitur. c. uidelicet in Barocho, & in Brocardo, ideo ſolum iſti modi reducuntur ad barbara, per impoſſibile. Exemplū primi, omnis homo eſt animal aliquis lapis non eſt animal ergo aliquis lapis non eſt homo reducitur. nam quæ ad barbara, per impoſſibile ſumendo cōtradictorium concluſionis cum maiori, & inferendo oppoſitum minori ut omnis homo eſt animal, omnis lapis eſt homo. ergo omnis lapis eſt animal. Exemplū ſecundi modi. ut quidā homo non eſt lapis, omnis homo eſt animal. ergo quoddam animal non eſt lapis. Reducitur nanque ad barbara, ſumendo cōtradictorium concluſionis cum minori. & inferendo oppoſitum alterius præmiſſæ, ſcilicet maioris, ut omne animal eſt lapis omnis homo eſt animal ergo omnis homo eſt lapis Vnde uerſus.

Simpliciter uerti uult. s. p. uero per acci.
M. uult traſponi. c. per impoſſibile duci.

Ex prædictis ſequitur, quòd nullus ſyllogiſmus conſtat ex omnibus particularibus, nec ex omnibus negatiuis. Et ſi altera præmiſſarum fuerit particularis uel negatiua, & concluſio ſimiliter erit particularis uel negatiua. Et hæc de ſyllogiſmis dicta ſufficiant.

Explicit Primus Tractatus qui ſummularū dicitur.

Incipit ſecundus qui ſuppoſitionum dicitur.

De diffinitione ſuppoſitionis & de diuiſione eiuſdem. Cap. primum.

Vide Pa. in lo. ma. fol. 16. col. 1.

SVPPOSITIO eſt exceptio termini in propoſitione pro aliquo uel pro aliquibus. Exemplum primi, tu es, Exemplum ſecundi ego & tu ſumus, In prima ſupponit ſolum pro aliquo, in ſecunda pro aliquibus. Et notanter dicitur in propoſitione quia extra propoſitionē non ſupponit terminus licet ſignificet. unde ly homo,

ita significat extra propositionem sicut intra. Nunquã tamen supponit nisi existat pars propositionis. Suppositio diuiditur quoniã aliqua suppositio est materialis, & aliqua est supositio personalis. Suppositio materialis, est acceptio termini in propositione pro suo materiali significato. ut homo est nomen patet quòd ly hõ non supponit nisi pro se uel pro sibi consimili quæ sũt significata materialia istius termini homo. Suppositio personalis est acceptio termini in propositione pro suo formali significato, ut homo est animal. patet quod ly homo, supponit pro sor. uel pro Plat. qui sunt significata formalia istius termini homo. Ad euidentiã autẽ istarum diffinitionum est notandum, quod differentia est inter significatum formale & materiale alicuius termini. Nam significatum formale alicuius termini est illud quod ille terminus significat, & de eodem ac pro eodem est uerificabilis affirmatiue sine additamento signi materialitatis, sicut sort. uel Plato est significatũ formale istius termini homo, quia de sorte & Platone uerificatur affirmatiue ly homo sine additamẽto signi materialitatis. quia quelibet istarũ est uera. sor. est hõ & Plato est homo. Sed significatum materiale alicuius termini est illud quod iste terminus significat pro quo nõ est uerificabilis affirmatiuæ sine additamento signi materialitatis sicut ille terminus homo et quilibet sibi consimilis est significatũ materiale eiusdẽ termini hõ, quia seipsum significat & quẽlibet sibi consimilẽ, tamẽ pro nullo talis est uerificabilis sine aditamento signi materialitatis, quia hæc est falsa. ille terminus homo, est homo, sed hæc est uera. iste terminus homo est ly homo. Vel dicatur & breuis quod significatũ formale alicuius termini, est illud de cuius pronomine demonstrante uerificabilis est talis terminus affirmatiuæ sine additamento signi materialitatis. ut sor. est significatũ formale illius termini homo, quia hęc est uera hoc est homo, demonstrando sor. Sed significatum materiale alicuius termini est illud de cuius pronomine demonstrante non est talis terminus uerificabilis affirmatiuæ nisi mediante signo materialitatis, sicut terminus

Diuisio supp positionis.

Notan.

homo est significatum materiale eiusdem quia hæc nõ est uera. hoc est homo, demonstrando illũ terminũ homo, sed hæc bene est uera. hoc est ly homo demonstrando eundem. Ex quibus sequitur primo, quòd quælibet terminus qui nõ est de seipso uerificabilis, nisi mediante signo materialitatis habet duplex significatũ uidelicet materiale, & formale, sicut illi termini homo, animal, lapis, lignum & huiusmodi. Significat enim ly homo, sor. formaliter, & seipsum aut sibi consimilem materialiter. Secundo sequitur quod quilibet terminus qui est de seipso uerificabilis sine tali signo habet unũ solum significatum, & illud est formale, & formaliter se significat. sicut isti termini ens, aliquid, nomẽ, terminus, & huiusmodi, Nã sicut illa est uera ens est ens. ita ista ly ens est ens. Et sicut illa est uera, nomẽ, est nomẽ, ita ista ly nomen est nomen. Tertio sequitur quòd sicut aliquis terminus primæ intẽtionis uel impositionis habet significatum formale solummodo, & aliquis materiale & formale ita aliquis terminus secundæ intentionis uel impositionis habet significatum formale solũmodo & aliquis utrunque. Prima pars est ostensa, quoniam tã ly homo quàm ly ens est terminus primę intentionis uel impositionis. & tamen ly homo, habet utrunque significatum & ly ens formale solummodo. Secunda pars probatur, Nam ly nomen, & ly propositio, sunt termini secundæ intentionis uel impositionis & ly nomen habet significatum formale solummodo quia hæc est uera ly nomen. est nomen. & ly propositio habet utrunque quia hæc non est uera licet propositio est propositio, sed bene quęlibet istarum propositio affirmatiua est propositio, propositio, negatiua est proposito, Similiter iste terminus syllogismus habet utrunque significatum quia hæc non est uera, ly syllogismus, est syllogismus, sed bene quælibet istarum. a. est syllogismus. &. b. est syllogismus. dato quòd. a. sit syllogismus primæ figuræ. &. b. secundæ. Quarto sequitur, quòd sicut aliquis terminus primæ intentionis uel impositionis potest supponere materialiter. & aliquis personaliter ita aliquis terminus secundæ

Primũ corrol. *Secũdũ corrol.* *Tertium.* *Quartum.*

cundæ intentionis uel impositionis potest suppone-re personaliter, & aliquis materialiter, prima pars est ostensa & secũda probatur, nam dicendo, nomen est terminus ly nomen, supponit personaliter quia pro personaliter significato, Et ita dicendo, propositio uel syllogismus est oratio, sed dicendo propositio est terminus simplex syllogismus est nomen, tam ly propositio quã ly syllogismus supponit materialiter pro suo materialiter significato &c.

De cognitione terminorum quando supponunt materialiter & quando personaliter. *Cap.* II.

Vt autem cognoscatur quando termini materialiter supponunt & quando personaliter, species regulæ declarantur quarum prima est ista, Omnis terminus solum habens significatum formale est solũmodo personaliter supponibilis patet quia talis nunquam supponit nisi pro suo formali significato uerbi gratia de terminis primæ intentionis uel impositionis, ut ens, aliquid, & huiusmodi, Exemplum de terminis secundæ intentionis uel impositionis, ut terminus, nomẽ, & huiusmodi. Secunda regula est ista. Omnis terminus utrunque habens significatum si sibi additur signum, materialitatis in propositione solummodo materialiter supponit, patet quia non supponit nisi pro suo materiali significato ratione signi materialitatis, Exemplũ de terminis primę intẽtionis uel impositionis, ut ly homo est ly hõ ly animal tã ly hõ, quàm ly animal stat materialiter, Exemplum de terminis secundæ intentionis uel impositionis, ut ly propositio, est ly propositio, ly syllogismus est ly syllogismus, tam ly propositio, quam ly syllogismus supponit materialiter. quia pro suo materiali significato. Signa materialitatis sunt ista ly, iste terminus, ista propositio, ista oratio, & hmõi, sed potissimum est ista uox ly, Tertia regula est ista. Cuiuscuncunque propositionis extrema sunt termini primæ intentionis. uel impositionis quibus non additur signum materialitatis tam subiectum, quàm prædicatum supponit personaliter ut homo est animal, sort. currit. Et notan-

Prima reg. de hoc uide in lo. ma.a fo. 16. usq; ad f. 18. Secunda.

Tertia.

Quarta. notanter dicitur si nõ additur signum materialitatis quia addito illo supponeret ibi terminus materialiter per secundam regulam. Quarta regula est ista cuiuscunque propositionis extrema sunt termini secundæ intentionis, uel impositionis, quorum subiectum habet solum significatum formale & prædicatum utrunque, tam subiectũ quam prædicatum supponis personaliter si prędicato non additur signum materialitatis uerbi gratia signum est propositio, terminus est syllogismus. Quinta regula est ista. Si extrema sunt termini secundæ intentionis, uel impositionis, & subiectũ habeat utrunque significatum, prędicatum uero similiter utrunque uel solum formalem non datur regula generalis, quoniam interdum supponit quilibet illorũ personaliter interdum alter materialiter. uerbi gratia dicendo propositio est oratio ambo extrema habent utrunque significatum, & ambo personaliter supponunt. Item si dicitur propositio est signum subiectum habet utrunque significatum, & prædicatum solum unum. s. formale, & utrunque personaliter supponit. Sed si dicitur propositio est nomen subiectum habet utrunque significatum & predicatum solum formale & tamen subiectum supponit materialiter quia aliter non foret propositio uera. Idem si dicitur propositio est, terminus incomplexus, utrunque extremum habet utrunque significatum & tamen subiectum supponit materialiter, quia aliter propositio esset falsa.

Quinta.

Sexta. Sexta regula est ista. Cuiuscunque propositionis, prædicatum est terminus primæ intentionis uel impositionis, & subiectum secundæ, deducto impedimento signi materialitatis, tam subiectum quàm prædicatum supponit personaliter ut species est homo, aliquod genus est animal. Septima regula est ista, Cuiuscunque propositionis subiectum, est terminus primæ intentionis uel impositionis non significans formaliter, se & prædicatum secundæ deducto impedimento signi limitantis, subiectum supponit materialiter, & prædicatum personaliter, ut homo est nomen. Petrus est nominatiui casus. Et notanter dicitur non significans formaliter

Septima.

liter se quia si terminus aliquis significaret se formaliter personaliter supponeret per primã regulam, ut ens est terminus transcendens. Item dicitur, sine impedimento signi limitantis, quia signum uniuersale, uel particulare eiusdem generis limitat ad suppositionem personalem, ut aliquis homo est species, uel nullum animal est genus, tam ly homo, quàm ly animal, stat personaliter propter limitationem signi. Ex quo sequitur quod subalterna illius, homo est species, non particularis est illa aliquis homo est species, sed ista aliquid homo est species, nec singularis eius est aliqua non est illa omnis homo est species, nec istarum, iste homo est species, iste, homo est species sed ista, hoc homo est species. Item contradictorium illius homo est species, non est illud nihil quo est homo est species, aut nullus homo est species, qa tũc duo cõtradictoria forẽt simul uera, sed istud nullũ homo est species, nec subcontrarium eius est, aliquis homo non est species, seu aliquid quod est homo non est species, sed istud aliquod homo non est species. Ratio autem quare aliquę istarũ situantur in figura & aliquæ non est quia in aliquibus seruatur eadẽ suppositio, & in aliquibus non, unde oẽs propositiones existentes in figura debẽt habere consimilẽ generalẽ suppositionẽ. Et si dicitur quare suppositio materialis requirit signa neutri generis. Dicitur, quod ideo, quia omnis terminus materialiter supponens est neutri generis, & indeclinabile nomen secundum grammaticos. Ex ultima & penultima regulis sequitur quòd ista non est bona conuersio. homo est species, species est homo, quia ly homo, in prima supponit materialiter, in secunda personaliter. sed sic conuertitur simpliciter, species est ly homo, nec illa est bona conuersio per accidens nullum nomen est homo, ergo homo non est nomen, sed sequitur, igitur aliquid quod est, homo non est nomen.

Vide 8. tra. huius. c. 3.

Petitio Responsio.

Corollaria.

De suppositione materiali, & de diuisionibus eiusdem. Cap. III.

Prima diuisio. suppositionis materialis.

MATERIALIS suppositio plures continet diuisiones, quarum prima est ista. Suppositionum materialium, alia discreta, alia communis. Suppositio materialis discreta est acceptio termini materialiter supponentis cum pronomine demonstratiuo, ut hoc homo est species, ille terminus animal est genus Suppositio materialis cõmunis est acceptio termini materialiter supponentis sine pro nomine demonstratiuo, ut homo est nominatiui casus. Petrus est nomẽ propriũ, unde ly Petrus, personaliter sumptum, est terminus discretus, & nomen proprium, sed materialiter est terminus communis prædicabilis de pluribus, uidelicet de illo termino, Petrus in mente, & de isto in scripto, & de illo in uoce. Similiter dicendo, tu est pronomen demonstratiuum subiectum huius non est pronomen, sed nomen indeclinabiliter sumptum habens similiter plura supposita. Secunda diuisio est ista. Suppositionum materialium communium, alia determinata alia confusa. Suppositio materialis determinata est acceptio termini materialiter supponentis sub quo contingit descendere ad omnia eius supposita, disiunctiue, ut homo est terminus communis & isti sunt omnes termini homo, ergo hoc homo, est terminus communis, uel hoc homo, est terminus cõmunis, & sic de singulis. Ex quo sequitur, quod ista propositio est uera. Homo non est nominatiui casus, sicut ista. Homo est nominatiui casus, quia sunt duæ indefinitæ subcontrariæ, in quarum prima uerificatur subiectũ pro illo termino homo, qui est datiui, uel accusatiui casus materialiter sumpto in alia pro simili, qui est nominatiui casus. Et ita cõceditur, q; Amo, est uerbum, & q; Amo non est uerbum. Legens est participiũ, & legẽs non est participium. Tu est pronomen demonstratiuum, & Tu non est pronomen demonstratiuum. Nec sunt istæ contradictoriæ, sed subcontrariæ, ideo non concedo, quod Amo est uerbum, & nullum Amo est uerbũ

Secunda.

Tu-

Tu,es pronomen,& nullum tu.eſt pronomen, quia ſunt contradictoriæ. Suppoſitio materialis confuſa eſt acceptio termini materialiter cõiter ſupponentis, ſub quo non contingit deſcendere ad omnia ſua ſupponentia diſiunctiue,ut tantum homo eſt nomen,& iſti ſunt omnes termini homo,ergo tantum hoc homo eſt nomen, uel tantum hoc eſt nomen, & ſic de ſingulis, quia in caſu antecedens eſt uerum, & conſequens eſt falſum. Tertia diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum materialium confuſarum, quædam eſt confuſa tantum, & quædam confuſa diſtributiua. Quarta diuiſio eſt iſta. Supoſitionum materialium confuſarum tantum quædam eſt mobilis, & quædam immobilis. Suppoſitio materialis confuſa tantum mobilis eſt acceptio termini materialiler ſupponentis, ſub quo contingit deſcendere ad omnia ſua ſuppoſita diſiunctum, ut tantum homo eſt nomen, & hoc ſunt omnia ly homo, ergo tantum hoc homo uel hoc homo,& ſic de ſingulis eſt nomen. Suppoſitio materialis confuſa tantum immobilis eſt acceptio termini materialiter communiter ſupponentis, ſub quo non contingit deſcendere, ſed ſi contingeret, deſcenderetur diſiunctum, ut neceſſario homo eſt ſpecies, ly homo, ſtat confuſæ tantum immobiliter,quia non licet deſcendere, unde non ſequitur neceſſario homo eſt ſpecies, & iſti ſunt omnes termini homo, ergo neceſſario hoc homo, uel hoc homo,& ſic de ſingulis eſt ſpecies, antecedentes enim eſt uerum, & conſequens falſum.tamen ſi contingeret deſcendere deſcenderetur modo dicto. Quinta diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum materialium diſtributiuarum quædam eſt mobilis,& quædam immobilis. Suppoſitio materialis diſtributiua mobilis eſt acceptio termini materialiter communiter ſupponentis, ſub quo contingit deſcẽdere ad omnia ſua ſuppoſita copulatiuæ, ut omne homo eſt terminus, & iſti ſunt omnes termini homo,ergo hoc homo eſt terminus, & hoc homo eſt terminus, & ſic de ſingulis. Suppoſitio materialis diſtributiua immobilis eſt acceptio termini materialiter communiter ſupponentis ſub quo non contin-

Tertia.

Quarta.

Quinta.

git descendere, sed si contingeret, descenderetur copulatiuæ, ut necessario omne homo est species, ly homo, stat materialiter distributiuæ immobiliter, quia non licet descendere cum non sequatur, necessario omne homo est species, & isti sunt omnes termini homo, ergo necessario hoc homo est species, & sic de singulis, antecedens enim est uerum, & consequens falsum, uerum tamen si contingeret descendere descenderetur illo modo.

Notan. Propter prædicta est notandum, quòd ista coniunctio, & aliquando tenetur copulatim, & aliquando copulatiuæ, tenetur copulatim quando copulat terminos, ut Sor. & Plat. currunt. Tenetur copulatiuæ quando cõiungit propositiones, ut Sor. currit & Plat. mouetur. Consimiliter nota disiunctionis aliquando tenetur disiunctim, aliquando disiunctiuæ. Tenetur disiunctum quando disiungit terminos, ut Sor. uel Plato currit. Et tenetur disiunctiuæ quando disiungit propositiones, ut Deus est uel homo est asinus.

De suppositione personali. *Cap.* IIII.

Diuisio suppositionis perso. Prima. CONSEQVENTER sequitur diuisiones ponere suppositionis personalis materiam concernentes. Quarum prima est ista. Suppositionum personalium alia discreta, alia communis. Suppositio personalis discreta est acceptio termini singularis uel communis cum pronomine demonstratiuo singularis numeri personaliter supponentis, ut Sor. currit, ille homo disputat. Ex ista *Regula.* diffinitione sequitur ista regula. Omnis terminus discretus uel communis cum pronomine demonstratiuo singularis numeri existens pars propositionis, discrete supponit siue præcesserint signũ distributiuum, siue non unde ita stat discrete, ly tu, in illa, nullus asinus es tu sicut in ista, tu es homo. Suppositio personalis communis est acceptio termini communis personaliter supponentis sine pronomine demõstratiuo singularis numeri, ut *Secunda diuisio.* homo currit. Secunda diuisio est ista. Suppositionum perso-

personalium communium quædã est determinata quędam confusa. Suppositio personalis determinata est acceptio termini personaliter supponentis sub quo contingit descendere ad omnia eius singularia disiunctiuæ, ut homo currit, & isti sunt omnes homines. ergo ille homo currit, uel istæ homo currit, uel sic de singulis. Iuxta quam suppositionẽ sit hæc prima regula. Cuiuslibet particularis uel indefinitę subiectum supponit determinatæ: tam affirmatiuæ quam negatiuæ tam in suppositione materiali quàm personali. Secunda regula est ista: omnis terminus communis quem nullum signum præcedit nisi signum particulare, supponit determinate unde huius propositionis homo est animal, tam quàm ꝑdicatũ supponit determinate, & si alicui istorũ adderetur signum particulare, non propter hoc impediretur suppositio ista. Suppositio confusa est acceptio termini cõiter personaliter supponentis sub quo non contingit descendere disiunctiuæ, ut tantum homo est risibilis, ly homo, stat confusæ, & non debet disiunctiuæ descendi, ut patebit. Tertia diuisio est ista. Suppositionum personalium confusarum quædam est confusa tantũ, & quædam confusa distributiua. Quarta diuisio est ista. Suppositionum personalium confusarum tantum quædam est mobilis, quædam immobilis. Suppositio personalis cõfusa tantum mobilis, est acceptio termini cõmunis personaliter supponentibus: sub quò contingit descendere ad omnia sua supposita disiunctim, ut omnis homo est animal: & hæc sunt omnia animalia, ergo omnis homo est hoc animal, uel hoc animal, uel sic de singulis. Iuxta quam suppositionem sit hæc prima regula. Cuiuslibet uniuersalis affirmatiuæ prædicatum si fuerit terminus communis deducto omni impedimento stat confusæ tantũ mobiliter. ut omnis hõ est animal. ly animal stat confusæ tantũ mobiliter. dico si fuerit terminus cõis: quia si fuerit terminus discretus staret discrete. etiã dico sine impedimento, ad excludendum alia signa. unde dicendo omnis homo est omne animal, ly animal, est prædicatum uniuersalis affirmatiuæ & termi-

Regulæ.

Tertia diuisio.

Quarta.

Regulæ.

nus communis, & tamen non ſtat confuſæ tantum, ſed diſtributiuæ, ut patebit. Secunda regula. Cuiuslibet excluſiue primi ordinis, cuius nota excluſionis non negatur ſubiectum, ſi fuerit terminus communis deducto omni alio impedimento ſtat confuſæ tantum mobiliter, ut tantum homo currit, tantum homo non currit. utrobique ſupponit ly homo confuſæ tantum mobiliter. Suppoſitio perſonalis confuſa tantum immobilis eſt acceptio termini perſonaliter communiter ſupponentis, ſub quo non contingit deſcendere, ſed ſi contingeret deſcenderetur diſiunctim. ut neceſſario homo eſt animal. ſupponit ly homo, iſto modo: quia cum nullo medio ſequitur ergo neceſſario, iſtæ homo, uel iſtæ homo, & ſic de ſingulis eſt animal, quia antecedens eſt uerum, & conſequens falſum. tamen ſi contingeret deſcendere, deſcenderetur iſto modo. Huic ſuppoſitioni annectuntur regulæ. Prima eſt iſta. Cuiuslibet conditionalis affirmatiuæ de terminis communibus deducto impedimento alterius ſigni, quilibet illorum ſupponit confuſæ tantum immobiliter. ut ſi homo eſt, animal eſt, tã ly homo, quàm ly animal, ſtat confuſæ tantum immobiliter. Secunda regula. Cuiuslibet reduplicatiuæ affirmatiuæ prædicatum ſi fuerit capax concluſionis, & nõ habuerit aliunde impedimentum, ſtat confuſæ tantum immobiliter. ut Sor. inquãtum homo, eſt animal. ly animal, ſtat illo modo. Tertia Regula. Cuiuslibet modalis in ſenſu compoſito habentis terminum communem non diſtributum, ſupponit illi terminus confuſæ tantum immobiliter. ut neceſſario homo eſt animal. Impoſſibile eſt hominem non eſſe, quia non licet deſcendere, ut patet. Quinta diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum perſonaliũ diſtributiuarũ quædã eſt mobilis, & quædã immobilis. Suppoſitio perſonalis diſtributiua mobilis eſt acceptio termini perſonaliter cõiter ſupponẽtis ſub quo contingit deſcendere ad omnia ſua ſuppoſita copulatiuę. ut omnis homo currit, & iſti ſunt omnes homines. ergo iſte homo currit, & iſte homo currit, & ſic de ſingulis. quare concluditur quod ly homo, ſtat confu-

Quinta diuiſio.

ſæ

ſæ diſtributiuæ mobiliter. Iſti ſuppoſitioni ſunt annexæ iſte regulę. Prima eſt iſta. Cuiuslibet propoſitionis uniuerſalis affirmatiuæ ſubiectum, ſtat confuſæ diſtributiuæ mobiliter ut omnis homo currit, quilibet homo diſputat, quodlibet animal mouetur, tam ly homo, quàm ly animal, ſtat diſtributiuæ mobiliter. Secunda regula. Cuiuslibet uniuerſalis negatiuæ de conſueto modo loquendi tam ſubiectum, quàm prędicatũ ſi fuerit terminus communis non impeditus. ſupponit confuſę diſtributiuæ mobiliter. ut nullus homo eſt aſinus, tam ly homo, quàm ly aſinus, ſtat confuſæ diſtributiuę mobiliter. dico de conſueto modo loquendi, quia huius uniuerſalis negatiuæ, omnis homo animal nõ eſt, non ſtat ly animal, quod eſt prædicatum diſtributiuę, ſed confuſæ tantum. Tertia regula. Cuiuslibet particularis, uel indiffinitiuę aut ſingularis negatiuæ de conſueto modo loquendi prædicatum ſi fuerit terminus communis, deducto impedimeto alterius ſigni, ſtat confuſæ diſtibutiuæ mobiliter, ut aliquis homo non eſt aſinus, animal non eſt lapis. Sortes non eſt capra. In his omnibus prędicata ſtant confuſæ diſtributiuæ mobiliter, adueniente tamen impedimento alterius ſigni non ſic ſtarent. Vnde dicendo Sor. non eſt omnis homo, non ſupponit ly homo confuſæ diſtributiuæ, ſed determinatę, ut oſtendetur. Quarta regula. Cuiuslibet excluſiuæ affirmatiuæ primi ordinis prædicatum ſi fuerit terminus communis deducto impedimento alterius ſigni, ſupponit confuſæ diſtributiuę mobiliter: ut tantum animal eſt homo ly homo, ſupponit illo modo. Suppoſitio perſonalis diſtributiua immobilis eſt acceptio termini communis perſonaliter ſupponentis ſub quo non contingit deſcendere, ſed ſi contingeret, deſcenderetur copulatiuæ, ut neceſſario omnis homo eſt animal. ly homo ſic ſupponit, quoniam non ſequitur cum debito medio: ergo neceſſario iſte homo eſt animal. & ſic de ſingulis. quia antecedens eſt uerum, & conſequens falſum. Iuxta ſuppoſitionem iſtam ſit prima hæc regula. Cuiuslibet conditionalis de termino diſtributo, ſup

Regula

ponit terminus confusæ distributiuæ immobiliter, in ordine ad totam conditionalem. ut si omne animal currit, omnis homo currit, tam ly homo, quàm ly animal, stat distributiuæ immobiliter, quia non licet descendere, & hoc in ordine ad totam conditionalem. Secunda regula. Cuiuslibet exceptiuę propriæ, tã affirmatiuæ quàm negatiuæ, illud a quo fit exceptio, stat confusæ distributiuæ immobiliter. ut omnis homo præter Sor. currit. Nullum animal præter hominem est rationale, tam ly homo, quam ly animal stat distributiuæ immobiliter quia non licet descendere. Tertia regula. Cuiuslibet modalis in sensu composito habentis terminum distributum, supponit terminus ille confusæ distributiuæ immobiliter, ut necessario omnis homo est animal omné hominem esse animal est scitum a me, quia non licet descendere, uerum tamen si aliquando possit descendi. hoc erit gratia materiæ, quia forte oppositum consequentis repugnabit antecedenti.

De signis confundentibus. Cap. V.

Regulæ. prima. Pro maiori euidentia dictorum ponende sunt aliquæ regulæ terminorum uim confundendi habentium. Quarum prima est ista. Omne signum uniuersale affirmatiuum terminum sequentem, sc, immediate cõfundit, confusæ distributiuę mobiliter, & mediate sequentæ, si fuerit terminus capax suæ confusionis, confundit confusæ tantum mobiliter deducto impedimento alterius signi. ut omnis homo est animal, aut omnis homo animal non est, utrobique supponit ly homo, distributiuæ, & ly animal, confusæ tantum. Et notanter dicitur, si fuerit capax confusionis primo propter terminos singulares qui non possunt communiter supponere. Secundo propter tales propositiones, uidens omnem hominem est animal. Asinus cuiuslibet hominis currit, ubi nec ly animal, nec ly currens, confunditur, quia non graditur uirtus signi usque ad prædicatum ex quo est pars subiecti. Dicitur secundo, deducto

id. pa. in- a prin. 3. . com. 3. in lo. ma. 18. colũ. ibi dico.

cto impedimento alterius ſigni, quia in iſta propoſitione, non omnis homo eſt animal, non ſupponit ly homo diſtributiuæ, ſed determinate per unam regulam pertinentem ad hãc materiam uidelicet. Quicquid mobilitat immobilitatum, immobilitat mobilitatum. i. quodlibet ſignum habens uim diſtribuendi aliquem terminum ſi ipſum reperit non diſtributum facit ipſum ſtare diſtributiuæ, & ſi ipſum reperit diſtributum facit eũ ſtare non diſtributiuæ. i. determinatæ uel confuſæ tantum. Exemplum primi ſubiectum huius homo currit, ſtat non diſtributiue, ideo adueniente ſigno uniuerſali ſtabit diſtributiuæ dicendo, omnis homo currit. Et quia iam ſtat diſtributiuæ, ideo adueniente alio ſigno congrue, ſtabit non diſtributiuæ, uidelicet non omnis homo currit. Item notandum quod ſi duo ſigna affirmatiua cadunt ſuper eundem terminum faciunt illum ſtare determinate, ut tu differs ab omni homine. Et ſi unum fuerit affirmatiuum & reliquum negatiuum: iterum faciunt ipſum ſtare determinate. ut tu non differs ab homine non quilibet homo currit. etiam ſi ambo ſint negatiua & immediate cadant ſuper eundem faciunt illum ſtare determinate. ut non nullus homo currit. Si autem mediate cadãt ita quod mediet terminus diſtributus faciunt illum ſtare confuſæ tantum. ut nullus homo non currit. patet quod ly currens: ſtat confuſæ tantum. quia illa propoſitio æquiualet iſti quilibet homo currit. ubi ly currens, ſtat confuſæ tantum. Similiter dicendo non aliquis homo non eſt animal ſupponit ly animal, confuſæ tantum, ut patet per ſuam æquiualentem. Videlicet quilibet homo eſt animal ubi ly animal ſtat, confuſæ tantum. Secunda regula eſt iſta. Omnia ſigna negatiua non impedita confundunt cõfuſæ diſtributiuæ mobiliter, tã terminum ſequẽtem mediat quàm immediate. dummodo fuerit capax ſuæ confuſionis, uerbi gratia non homo currit, nullus homo diſputat, tam ſubiectum quàm prædicatum ſtat confuſæ diſtributiuæ mobiliter. Sed in iſta aſinus nullius hominis eſt animal. ly animal non ſtat diſtributiuæ, quia non capit

Pa. 23. prin ci. 1. du. co. 2. com. 3. 15 prin. 2. du. 10. 16. prin. eiuſdem.

2. regula pa. 5. prin. 4. du. co. 11. prin. 4. du. cor. 1. 3. cõ. 49. prin. du. cor. 2. cõ. 2.

confusionem à signo propter limitationem factã a subiecto cuius est pars. Tertia regula est ista. Omnis comparatiuus gradus & superlatiuus, ita sicut tam, & quàm, differt, aliud, & non idem. & ista uerba, careo, & indigeo, confundunt distributiuæ mobiliter terminum sequentem immediate capacem istius confusionis, & omni alio impedimento deducto. ut tu es fortior homine, tu es fortissimus hominum, tu es ita fortis sicut aliquis homo: tu differs ab homine, tu es aliud ab homine, uel non idem homini. ego careo uel indigeo pecunia. In omnibus istis stat distributiuæ mobiliter terminus sequens signa nominata. Sed notandum est quod comparatiuus gradus confundit confusæ distributiuæ mobiliter terminum à se rectum ex natura comparationis. ablatiuum autem rectum ex natura excessus confundit confusæ tantum. ut ego sum maior te longitudine unius brachij. supponit ly longitudine, confusæ tantum. Item nullus horum terminorum confundit distributiuæ nisi terminum a se rectum a parte post, unde dicendo. homine est fortior equus uel ab homine differt asinus. non supponit ly equus. nec ly asinus distributiuæ, sed solum determinatæ. Quarta regula. Dictio exclusiua confundit confusæ tantum mobiliter terminum cõmunem immediate sequentem se, & mediate sequentem confusæ distributiuæ mobiliter. ut tantum homo est animal. ly homo supponit confusæ tantum mobiliter & ly animal, distributiuæ mobiliter. Quinta regula. Dictio exceptiua confundit suum casuale si est terminus communis confusæ tantum mobiliter, ut nullum animal præter hominem currit. omne animal præter hominem currit. ly hominem stat confusæ tantum mobiliter. Sexta regula. Dictio reduplicatiua suum casuale confundit confusæ tantum mobiliter, & prædicatum confusæ tantum immobiliter, ut sort. inquantum homo est animal, ly homo stat confusæ tantum mobiliter, & ly animal immobiliter. quia sub primo contingit disiunctim descendere & non sub secundo. Septima regula. Termini concernentes actum mentis, ut scire, credere, dubitare.

3. regula De cõ. uide in lo. ma. fo. 43. col. 44. usque ad fo. 44. de sup. añt. fo. 47. co. 3. De ita & sicut fo. 42. co. 1. de differt aliud & non idem f. 31. col. 3. & fol. 42. col. 2. de ly indigeo. uide 23. prin. 1. du. con. 4

4. regula so phi 39. cõ. l.

5. regula In lo. ma. fo. 9. co. 1. in fine.

6. regula. Io. ma. fol. 42. col.

7. regula. In lo. ma. f. 20. co. 4.

dubitare. & huiusmodi cõfundunt confusæ tantum mobiliter. Exemplum. Ego scio aliquam propositionem, ly propositionem stat confusæ tantum mobiliter, quia bene sequitur. Ego scio aliquam propositionem & ille sunt omnes propositiones, ergo scio illam uel illam, & sic de singulis. Octaua regula. Omnia aduerbia numerabilia, ut bis, ter, quater, & huiusmodi confundunt confusæ tantum mobiliter terminum sequentem se, ut bis comedi panem, ter potasti uinum, supponit ly panem. & ly uinum confusæ tantum mobiliter. Nam sicut illa uice, & illa uice cum interruptione temporis comedi panem. ita illum uel illum panem. Nona regula. Termini modales nominaliter & aduerbialiter sumpti in sensu composito confundunt confusæ tantum immobiliter omnes terminos communes non distributos uel sequantur uel præcedant, ut necessario homo est animal, & hominem esse animal est necessarium. Decima regula. Ista uerba incipit, & desinit. confundunt terminum sequentem communem non distributum confusæ tantum immobiliter. & ly immediate, in eis inclusum mobiliter. ut tu incipis uel desinis scire aliquã propositionem ly propositionem, stat confusæ tantum immobiliter, quia non licet descendere. & ly propositionem. in ista, immediate ante hoc sciuisti aliquam propositionem, stat confusæ tantum mobiliter. Sed hic clare intelligentur uiso tractatu de probationibus terminorum. Vndecima regula. Ista uerba, promitto, debeo, obligor, confundunt. Confusæ tantum immobiliter, ut promitto tibi denarium. ly denarium stat immobiliter, quia non licet descendere. Duodecima regula ista. Nota conditionis & rationis omnes suos terminos communes non distributos confundit confusæ tantum immobiliter, & hoc in ordine ad hypotheticam, ut si homo est, animal est, homo currit, ergo animal currit. Notandum primo, quod licet nullus terminus distributiuus habeat uim supra terminum præcedentem. tamen bene habet uim supra illum terminus confusiuus confusę tantum, non tamen quilibet, sed solum ille qui indifferenter

8. regula.

9. regula.

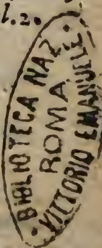
10. regula

In Io. ma. f. 61. col. 1. et. fol. 63. col. 2.

11. regula.

In Io. ma. fo. 236. c. 1.

Notan.

ferenter

ferenter ante se, & post se determinat compositionem uerbalem. unde illi termini omnis & nullus, & huiusmodi, non confundunt aliquem terminum præcedentem, quia in qualibet istarũ. aliquis homo omne animal est. aliquis homo nullum animal est supponit ly homo. determinate. Similiter nec ista uerba, incipit, uel desinit, uel promitto, quia dicendo homo incipit esse, aut denarium promitto, tam ly homo, quam ly denarium stat determinate, sed dicendo, hominem esse animal est scitum a me aut hominem esse non est impossibile, uel homo est animal necessario supponunt omnes illi termini confusætantum licet præcedant, & hoc ideo quia illi termini facientes sensum compositum uel diuisum ita determinant compositionem ante se, sicut post se. & ita consequenter dicatur de nota rationis & conditionis, quod confundunt ante se. Secundo notandum quòd terminus. habens solum uim confundendi confusæ tantum, non impedit distributionem termini, licet interdũ impediat eius descensum uerbi gratia dicendo. omnis homo est animal. ly homo stat distributiuæ, & ita stat dicendo necessario omnis homo est animal, sed est differentia, quia in prima stat mobiliter, & in secunda immobiliter propter aduentum termini modalis. Dico igitur quod omnes termini habentes solam uim confundendi terminũ immobiliter impediunt descensum, & ita immobilitant, sed alij habentes solam uim confundendi confusæ tantum mobiliter, non impediunt descensum, & ita non immobilitant, unde sequitur. Scio omnem propositionem, & iste sunt omnes propositiones, ergo scio istam & scio illam, & sic de singulis. Tertio notandum, quòd si duo signa distributiua cadunt super aliquem terminum quorum non quolibet per se sumptum caderet distributiuæ super eundem terminũ, nullum illorum impedit reliquum uerbi gratia omnis homo omne animal est, ly animal stat distributiuæ non obstante quòd præcedant duo signa distributiua, quia primum per se sumptum non distribueret, ly animal, sed faceret ipsum stare confusæ tantum. similiter omnis homo

Vide in Io. ma. fol. 20. col. 4. et fo. 21. col. 3.

homo non animal est.& ita dicendo, à forte differt omnis homo supponit ly homo distributiuæ non obstante quòd præcedant duo signa quia primum sumptùm sine secundo non distribueret. ly homo dicendo a forte differt homo quia ly differt, non distribuit nisi terminum rectum a parte post,ut dictum est. Modo consimili dico in ista. tu es fortio quam homo quod ly homo, stat distributiuæ nec primum signum impedit,quia per se sumptum non distribuit aliquem rectum ut declaratum est supra : sed dicendo nullus homo non est animal tu differs ab omni homine,uel tu es albior omni albo, impeditur distributio termini ultimi,quia præcedunt duo signa,quorum quodlibet sine altero distribueret terminum illum.quare. *In 3.regula*

De relatiuorum suppositione. *Cap. VI.*

DE suppositione relatiuorum sequitur pertractare ubi quædã diuisiones sunt præmittende:Prima est ista. Relatiuorum, quædam sunt relatiua substantiæ. ut qui quæ,quod.Et quædam accidentis.ut aliquis,qualis.n.tantus,quantus,& similia. Secunda diuisio est ista. Relatiuorum substantię quædam sunt identitatis, ut qui, iste, ille,hic,& his. Et quædam diuersitatis.ut, alius, alter, reliquus,& huiusmodi.Tertia diuisio est ista. Relatiuorum identitatis quædam sunt reciproca. ut sui, meus, tuus, suus. Quædam non reciproca.ut ille,ipse,& huiusmodi. Quarta diuisio est ista. Relatiuorum reciprocorum quædam sunt possessiua. ut tuus, suus. Et quædam non possessiua. ut se. Quinta diuisio est ista. Relatiuorum accidentis, quoddam est identitatis. ut talis,& tantus quoddã,diuersitatis ut aliusmodi.His diuisionibus præmissis sit hęc prima regula. Relatiuum diuersitatis substantię & relatiuum possessionis non supponunt pro illo pro quo suum antecedens. exemplum primi. Duorum contradictorium unum est uerum reliquum est falsum,patet quod pro alio supponit ly unũ & pro alio ly reliquum. Exemplum secundi aliquis *Prima diuisio* *Secunda.* *Tertia.* *Quarta.* *Quinta.* *Regulæ.*

homo

homo currit & ſuus aſinus iacet,ſuppponit antecedens pro homine & relatiuum pro aſino. Secunda regula eſt iſta.Relatiuum identitatis ſubſtantiæ non poſſeſſiuum, ſemper ſupponit pro eo pro quo ſuum antecedens, in comparatione tamen ad alterum extremorum. Exemplum de relatiuo identitatis ſubſtantiæ non reciproco, ut aliquis homo currit,& ille diſputat.ſupponit ly ille, non abſolute pro aliquo homine,ſed pro aliquo homine currente,ideo non ſignificat ſecunda pars abſolute quòd aliquis homo diſputat, ſed quod aliquis homo currens diſputat.Similiter huius copulatiuæ aliquis homo eſt latro,& tu es ille non ſignificat ſecunda pars præciſæ, quod tu es aliquis homo, quia tunc illa copulatiua eſſet uera, ſed quod tu es aliquis homo, qui eſt latro. Ex quo ſequitur quod hæc eſt falſa. aliquis homo eſt animal,& aſinus eſt illud, quia ſecunda pars ſignificat aſſertiuæ quod aſinus eſt animal quod eſt aliquis homo,& per idē hæc eſt falſa. aliquis homo eſt ſor. & Pla. eſt ille,ſed hæc eſt uera aliquis homo eſt,ſortes, & Pla. non eſt ille, quia Pla. eſt uera aliquis hō eſt, qui ſortes nō eſt.etiam iſta eſt uera,aliquis hō non eſt ſor.& Pla. non eſt ille,quia Plato,Cicero non eſt, & Cicero eſt aliquis homo qui non eſt ſor. Item conceditur quod aliquis homo non eſt ſor.& Pla.eſt ille, quia Plat. eſt aliquis homo, qui non eſt ſor. quoniam Plat.eſt ipſemet qui non eſt ſor. Exemplum de relatiuo identitatis ſubſtantiæ reciproco. ut omnis homo uidet ſe. ſupponit ly ſe,pro homine non abſolute ſic intelligendo,omnis homo uidet omnem hominem, ſed referendo ſingula ſingulis. ut iſte homo uidet ſe,& ille homo uidet ſe, & ſic de ſingulis. Similiter dicatur de illa omnis homo habēs filium diligit illum. Tertia regula eſt iſta. Relatiuum identitatis accidentis ſemper ſupponit pro ſimili, uel æquali illi pro quo ſupponit ſuum antecedens uerbi gratia ſor.eſt albus, & talis eſt Plato, uel ſor.eſt albus qualis eſt Plato, ſupponit relatiuum non pro ſor. ſed pro ſimili ſor.Similiter in illa ſor.eſt bicubitus & tantus eſt Plato. Supponit relatiuū pro æquali ſor. Quarta re-

Quem termini. refere relatiuū.vi. pa.41.pri.1. du.con. 1.et pro materia de relatiuis uide in lo. ma.a fo.26 uſque ad fo. 31.

Vide pa.ſophi.17.10.

tus

ta regula est ista. Relatiuum diuersitatis accidentis semper supponit pro dissimili illi pro quo supponit suum antecedens. ut cignus est albus, & aliusmodi est coruus. Ex quibus duabus regulis sequitur quinta. uidelicet q relatiua accidentium tam identitatis quàm diuersitatis, supponunt pro alio supposito sui antecedentis. patet regula ex exemplis.

De modo supponendi relatiuorum. *Cap.* VII.

Ex quo patuit pro quibus relatiua supponunt restat ostendere eorundem modos supponendi. Sit ergo hæc prima regula. Relatiuum diuersitatis substantiæ non semper supponit eodem modo sicut suum antecedens sed secundum exigentiam sui signi uel situs. Vnde aliquando supponit eodem modo. ut unus homo currit, & alius disputat. Omnis propositio uera est necessaria, & omnis alia est impossibilis. In prima antecedens, & relatiuum supponunt determinate, in secunda confusæ distributiuæ. Aliquando antecedens supponit magis confusæ quam suum relatiuum. ut omnis conditionalis uera, est necessaria, & alia est impossibilis. supponit antecedens distributiuæ relatiuum determinate. aliquando econuerso, relatiuum diuersitatis substantiæ supponit confusius quam suum antecedens. ut aliquis homo est niger, & nullus alius est albus, antecedens supponit determinate relatiuum distributiuæ. Similiter aliquis homo legit, & tantum alius disputat. relatiuum supponit confusæ tantum antecedens determinate. Secunda, regula est ista. Omne relatiuũ identitatis substãtiæ in eadẽ categorica suæ antecedẽtis semper supponit eodẽ modo sicut suũ antecedẽs probatur inductiuæ. ut omnis hõ qui currit mouetur relatiuũ supponit cõfusę distributiuæ. & in ista, omnis hõ est animal quod est rationale, supponit confusæ tantum. & in ista homo quid disputat legit, supponit determinate, & in ista sor. qui currit non sedet supponit relatiuum discrete. Idem est iudicium de reciprocis tam possessiuis quàm non possessiuis

Prima regula pa. 24. prin. 3. duto.

Pa. 43. i. du. col. i. 8. prin. 3. du, cõ. 1.

2. regulæ. Vide pa. so. 17. 10. 21. prim. 2. du. cor. 1. cõ. 4. 43. eiusdem co.

fessiuis. ut omnis homo uidet se. ly se, stat cōfusæ distri butiuæ. Et in ista aliquis homo diligit filium suum. ly suum, stat determinate & in ista patet sor. uocauit illū. ly ullum, stat discrete. Ex ista regula sequitur ista conclusio, quod aliqua est propositio uniuersalis affirmatiua habēs præcisæ unum signum cuius prædicatum stat confusæ distributiuæ. ut quilibet homo est ipsemet. Secunda conclusio est ista. Signum uniuersale affirmatiuum ita habet uim distribuendi a parte prædicati sicut a parte subiecti. Tertia conclusio. Aliqui duo sunt termini communes sequentes signum uniuersale affirmatiuum non impeditum per aliud signum, quorum remotiore distribuit & non propinquiorem: patet, ut omnis homo est uidens se. ubi ly se, stat confusæ distributiuæ. & ly uidens, confusæ tantum. Et si contra istas conclusiones adducantur regulæ quinti capituli huius tractatus, scilicet pro maiori euidentia. Dicatur quod illæ regulæ intelligantur extra materiā relatiuorum. Contra istam regulam arguitur. Quoniam dato quod ly se, distribuatur in dicta propositione, sequitur istam consequentiam fore bonā. Omnis homo uidet se. ergo omnis homo uidet omnē hominem. Dicitur quod stat distributiuæ non absolute, sed referendo singula singulis. uidelicet iste homo uidet se. & ille homo uidet se & sic de singulis. Ex quo infero istam consequentiam non ualere, tantum sort. uidet se ergo omne uidens se est sort. quia ly se, in prima supponit discrete, & in secunda distributiuæ, sed bene sequitur. ergo omne uidens sor. est sor. Tertia regula est ista omne relatiuum idētitatis substantiæ hypotheticæ relatum ad suum antecedens supponens confusæ tantum, non supponit eodem modo, sed determinate habendo respectum ad totam compositionem sui antecedentis, ut omnis homo est animal & istud est rationale, relatiuū stat determinate. & ideo secunda pars est falsa, & significat assertiuæ, quòd animal quod est omnis homo est rationale. quod est falsum. quia nullum est animal quod est omnis homo. Similiter ista est falsa. Ego indigeo oculo ad uidendum,

Conclusiones.

Solutio.

Tertia regula uide pa. soph. 28. 10.

& illo indigeo quia nullo oculo indigeo ad uidendum. Vbi eſt aduertendum quòd ly indigeo, cum ſuo gerundio, confundit confuſæ tantũ. & ſine illo confundit confuſæ diſtributiuæ. Quarta regula eſt iſta. Omne relatiuum indentitatis ſubſtantiæ hypotheticæ relatum ad ſuum antecedens ſupponens diſcretæ determinatæ: uel diſtributiuæ, ſupponit eodem modo ſicut ſuum antecedens habendo reſpectum ad totam compoſitionem ſui antecedentis uel ad alterum extremorum ideo conceditur quælibet iſtarum aliquis homo eſt, & tu es ille, aliquis homo eſt, & tu non es ille, ſecunda non ſignificat quod tu non es aliquis homo qui eſt. ſed quod tu aliquis homo qui eſt non es, & hoc eſt uerũ. Vnde non ſemper eſt licitum loco relatiui ponere ſuum antecedens niſi ſeruetur eadẽ ſuppoſitio. Item ſequitur quod iſta eſt falſa aliquis homo eſt, & quilibet homo eſt ille. quia ex quo ly ille, ſtat determinate ſecunda pars ſignificat quod aliquis homo eſt quilibet homo ſed conceditur quod quilibet homo eſt animal. & idem eſt riſibilis: quia relatiuum diſtributiuum non refert in comparatione ad totam compoſitionẽ ſed ſolum ad alterum extremorum, non diſtributum uero bene refert antecedens. habendo reſpectum ad totam poſitionem. Ex iſta regula ſequitur primo iſta concluſio, quòd aliqua eſt uniuerſalis affirmatiua habens ſolum unum ſignum cuius prædicatum eſt terminus communis, & non ſtat confuſæ tantum ſed determinate patet de prædicato ſecundæ partis huius copulatiuæ, aliquis homo eſt, & quilibet homo eſt ille. Secunda concluſio. Signum uniuerſale affirmatiuum non impeditum per aliud ſignũ non confundit confuſæ tantum terminum communem mediate ſequentem in eadem categorica. Nec hoc eſt inconueniens. quia hoc non eſt ratione ſigni, ſed relatiui non potentis recipere confuſionem illam propter dependentiam quam habet ad ſuum antecedens. & ita nulla iſtarum concluſionem, aut præcedentium eſt contra regulas quinti capituli. quia aut impeditur ſignum, aut terminus non eſt capax confuſionis. Quinta regula eſt iſta.

Quarta regula.

Concluſiones.

ista. Relatiuum accidentis siue identitatis, siue diuersitatis, non semper supponit eodem modo sicut suum antecedens, sed secundum exigentiam sui signi, uel situs. unde aliquando supponit eodem modo, ut aliquis homo est albus, & talis est equus. omnis homo albus legit, & nullus talis disputat. Aliquando supponit antecedēs magis cōfusæ ut omne album currit, & tale disputat, aliquando econuerso relatiuum supponit confusus. ut aliquis homo est albus, & nullus coruus est talis, aliquis homo est niger, & quilibet ęthiops est talis, in qualibet istarum supponit antecedēs determinare & relatiuum in una distributiuæ, & in alia confusę tantū idē est iudicium de relatiuo diuersitatis accidentis, supponit enim interdum confusus quàm suum antecedens. ut aliquis homo est niger, & nô huiusmodi, est corruus. Sexta & ultima regula generalis est ista: Omne relatiuum supponit eodem modo sicut suū antecedēs, intelligēdo de modo supponēdi uniuersali, ita quòd si antecedens supponit materialiter, & relatiuū similiter si personaliter & relatiuū similiter. uerbi gratia, homo ē species, & istud est nomen. tam relatiuū quàm antecedēs supponit materialiter. sed dicēdo, homo est animal, & ille est risibilis, tam relatiuū, quàm antecedens supponit personaliter. Regulæ ergo superiores de modo supponēdi relatiuorū debēt intelligi quo ad modos supponēdi speciales ptinētes ad suppositionem discretā, determinatum, confusam tantum, aut distributiuam. & hæc pro materia relatiuorum dicta sufficiant.

Sexta regula.

De ampliationibus. *Cap.* VIII.

IAM de suppositione quę fit respectu diuersorum temporum pœnes ampliationem & appellationem expedit pertrahere. unde ampliatio est acceptio termini temporaliter sumpti ultra cōsignificationem verbi principalis uel participij eiusdem. Pro cuius diffinitionis declaratione prima regula sit hæc. Omnis terminus supponēs respectu uerbi de præterito, uel participij sui à parte ante, ampliatur ad supponendum pro eo quod est uel fuit, uerbi gratia album fuit nigrum, non supponit

Quid sit ampliatio. *Prima regula. Paul. 2. pri. 2. so. ph. to. 3. pr. eiusdem. to. 4. to.*

nit ly album, pro eo quod fuit album præcisæ, aut sólum pro eo quod est album, sed disiunctim pro eo quòd est album, uel fuit album. Ex quo sequitur ueritas istarum propositionum. Prima. uirgo fuit prægnans patet, quia quæ est aut fuit uirgo fuit prægnans. Secunda propositio, puer fuit senex, non quidem quando fuit puer. sed postquam fuit puer. Tertia propositio, album fuit quando nullam habuit albedinem. patet, quia id quod est uel fuit album, fuit quando nullam habuit albedinem, dato quòd nunc aliquid sit album quod continue ante hoc fuit nigrum. Consimiliter est dicendum si fuerit participium prædicatum respectu huius uerbi est, ut aliquis homo est mortuus. patet, quia ly, homo, supponit pro homine qui est uel fuit, & significat illa propositio quòd aliquis homo, qui est uel fuit: est mortuus. Et conceditur ut prius quòd uirgo est corrupta. quia ista quæ est uel fuit uirgo est corrupta. Secunda regula est ista. Omnis terminus supponens a parte ante respectu uerbi de futuro, uel sui participij supponit pro eo quod est uel erit. uerbi gratia homo generabitur supponit subiectum pro homine, qui est uel qui erit. ideo significat ista propositio, quòd qui est, uel qui erit homo generabitur. Ex ista regula sequitur ueritas istarum propositionum. Prima senex erit puer, patet. quia qui est uel qui erit senex. erit puer. Secunda corrupta erit uirgo, quia quæ est, uel quæ erit corrupta, erit uirgo. Tertia propositio. Decapitatus cantabit. quia qui est uel qui erit decapitatus cantabit. Idem est iudicium de suppositione respectu sui participij. ut homo est generandus. significat enim ista propositio quod qui est uel qui erit homo est generandus. Tertia regula est ista. Omnis terminus supponēs a parte ante uel a parte post respectu huius uerbi, contingit. uel sui participij, supponit pro eo quod est uel contingit esse. ut album contingit esse nigrum denotatur quòd id quod est uel contingit esse album contingit esse nigrum. & ita dicatur de ista sedentem contingens est currere. Quarta regula est ista. Omnis terminus supponens a parte ante, uel a

Secunda regula.

Tertia regula.

Quarta regula.

parte post respectu huius uerbi potest, uel sui participii, aut termini uerbalis desinentis in bilis, uel in bile, supponit pro eo quod est, uel potest esse, ut album potest esse nigrum, denotatur, quòd illud quod est uel potest esse album, potest esse nigrum. Ex ista regula sequũtur aliquę propositiones. Prima. Creans potest esse Deus, dato, quòd Deus non crearet, quia quod est, uel potest esse creans, potest esse Deus. Secunda propositio. Calidissimum potest esse calidius quia quod est, uel potest esse calidissimum, potest esse calidus. Tertia propositio. Infimum potest esse inferius quia quod est, uel potest esse infimum potest esse inferius. Idem est iudicium de participijs & termino uerbali. ideo conceditur quòd genitum est generabile, & corruptum est corruptibile. prima significat quòd illud quod est uel potest esse genitum est generabile, secunda significat, quòd illud quòd est, uel potest esse corruptum, est corruptibile.

5. Regula. Quinta regula est ista. Omnis terminus supponẽs à parte ante uel à parte post respectu horum uerborum, incipit, uel desinit, aut suorum participiorum. supponit pro eo quod est, aut incipit, uel desinit esse. ut album incipit, uel desinit esse, denotatur, quod illud quod est aut incipit uel desinit, esse albũ, incipit, uel desinit esse. & ita de

6. Regula. participio dicatur. Sexta regula est ista. Omnis terminus supponens a parte ante uel à parte post respectu uerbi, uel participij habentis naturam transeundi indifferenter ad possibile, & imaginabile supponit indifferenter ꝓ eo quod est, uel potest esse imaginabile sicut sunt ista uerba, cognosco, intelligo, & huiusmodi. Cùm ergo dicitur rosam intelligo, aut cognosco, denotatur quòd rosam quæ est, uel quæ potest esse uel est imaginabilis ego intelligo, uel cognosco. Vnde ita intelligitur, uel cognoscitur illud quod non potest esse sicut illud quod potest esse. Intelligo nanque chimeram, uel montem aureum, quorum nullum potest esse. & intelligitur hęc regula de termino recto à parte post à uerbo actiuo, uel de recto à parte ante à uerbo passiuo, siue prępo-

Corolaria. natur, uel postponatur. Ex prędictis regulis sequitur

primo

primo, quòd à tertio adiacente ad secundum adiacens cũ prædicato participio ampliatiuo, non ualet argumẽtũ, unde non sequitur Adam est mortuus, ergo Adã est, Antichristus est futurus, ergo antichristus est. Secundo sequitur. quòd ista non est bona conuersio. Antichristus est futurus. ergo aliquod futurũ est Antichristus. quia in antecedente supponit ly antichristus, ampliatiuę, & in consequente non. ideo deberet sic conuerti. aliquid futurum est, uel erit antichristus. Tertio sequitur: ꝙ iste syllogismus non ualet. Omne futurũ est, Antichristus est futurus ergo antichristus est. quia in cõclusione non supponit ly antichristus, ampliatiuæ: ut in minori. propterea minor debeat esse talis antichristus est aliquod futurũ, ubi ly futuram tenetur, nominaliter, sicut in maiori, & non participaliter. quare &c. *Vide pa. 2. prin. 3. soph. com. 4.*

De appellationibus. Cap. IX.

APPELLATIO est acceptio termini in propositione habentis respectum ad naturam uerbi, uel participij eiusdem ut aliquis homo est, ly homo. supponit pro homine, & non pro quolibet homine indifferenter, sed solum pro homine qui est. Vt ergo clarius intelligatur hęc diffinitio: notandum, quòd appellatio sic diuiditur. quoniã aliqua uocatur appellatio temporis. aliqua ampliationis & tertia formæ. Appellatio tẽporis est acceptio termini in propositione pro aliquo uel pro aliquibus ſm solam consignificationem uerbi, uel participij eiusdẽ, ut albũ fuit nigrum. licet ly album, supponat pro eo quod est uel fuit albũ, tamen ly nigrũ, nõ supponit nisi pro eo quod fuit nigrum, & uerbum eiusdem consignificat solummodo præteritiuæ. ideo ly nigrum, appellat solum tempus præteritum. Prima regula. Omnis terminus supponens respectu uerbi de præsenti non ampliatiui, nec distracti per participium ampliatiuum, appellat tempus præsens. ut homo est animal. uel. Sort. currit. quilibet illorum terminorum, tam à parte subiecti quàm à parte prædicati. supponit solummodo pro eo, quòd est. Secunda regula est ista. Omnis

Quid sit appella. Diuisio eius.

Appella. tẽporis.

nis terminus ſequens uerbum ampliatiuum præteriit temporis, uel futuri appellat tempus præteritum, aut futurum, ut hoc fuit album, uel hoc erit nigrũ, ſupponit ly album, in prima propoſitione præciſæ pro eo qđ fuit album, & in ſecunda præciſę pro eo quòd erit nigrum. Appellatio ampliationis eſt acceptio termini ampliatiuæ ſumpti limitati per terminum ampliatiuum præcedentem, ut hoc poteſt eſſe album ſupponit ly album, ampliatiuæ a parte poſt, ſicut a parte ante. ſed a parte ante non appellat, a parte uero poſt appellat, ſup. ampliationem.

Prima regula eſt iſta. Omnis terminis ſequens aliquod iſtorum uerborum incipit, uel deſinit, uel aliquod ſuorum participiorum appellat ampliationé. uerbi gratia, Sor. incipit eſſe albus ſupponit ly albũ. pro eo quod eſt uel incipit eſſe album. ſed poſitum a parte ante non appellat, à parte uero poſt appellat propter limitationem termini ampliatiui præcedentis. Secunda regula. Omnis terminus ſequens aliquod iſtorum uerborũ poteſt contingi. aut aliquod ſuorum participiorum appellat ampliationem ipſorum. ut hoc poteſt, uel contingit eſſe album. ampliatur ly album, ita a parte poſt ſicut a parte ante, & a parte poſt appellat ampliationem iſtorum uerborũ propter limitationem ipſorum, quam non appellat a parte ante, ex quo non limitatur. Appellatio formę eſt acceptio termini in propoſitione limitati per terminum præcedentem concernentem actum mentis, ut intelligo hominem. ly hominem appellat ſuam formam, quia ſignificat ſuum ſignificatum ſub ratione eiuſdem propter limitationem factam a termino concernente actum mentis. ideo per illam denotatur, quòd ego intelligo aliquid ſub ratione qua homo. Ex prædicta diffinitione ſequitur ueritas trium concluſionum.

Appel. ampli.

Concluſiones.

Prima concluſio eſt iſta. Patrem meum cognoſco, & tamen non cognoſco patrem meum. probatur, & pono quòd Sort. ſit pater meus quem bene cognoſcam. neſciãt tamen an ſit pater meus uel non. immo pono quòd non conſiderem de patre meo, utrum talem habeã uel

non.

non. Isto posito patrem meum cognosco. quia illud quod est pater meus, cognosco, non tamẽ cognosco patrem meum. quia nõ cognosco aliquid sub ratione qua pater meus. Secunda conclusio Sortem uolo uidere: & tamen nolo uidere sortẽ. probatur pono quòd sort. sit inimicus meus. ita quòd nollẽ uidere ipsum & Pla. sit inimicus meus similis Sort. existenti coram me quẽ credam esse Pla. Isto posito, Sortem uolo uidere. quia hunc qui est Sor. uolo uidere: ex eo, quòd puto ipsum esse Pla. & tamen nolo uidere sortem, quia nolo uidere aliquid sub ratione qua est Sort. Tertia conclusio. Propositionem hypotheticam scis & tamen nescis aliquam propositionem hypotheticam, probatur. & pono quòd credas firmiter nullam esse propositionem hypotheticam, si tamen aliqua hypothetica quam credas esse categoricam sciendo, & cõsiderando de significato eius. Isto posito, aliquam propositionem hypotheticam scis. quia illud quod est propositio hypothetica scis. & tamen non scis aliquam propositionem hypotheticam, quia nõ scis aliquid sub ratione qua est propositio hypothetica. Et consequenter conceditur, quòd propositionem affirmatiuam credo. & tamen non credo propositionem affirmatiuam, & ita de infinitis, quarũ quælibet ex prioribus potest uerificari.

Et sic est finis Secundi Tractatus, qui suppositionum intitulatur.

Incipit Tractatus consequentiarum qui est in ordine tertius. Cap. Primum.

Pro isto ca. uide in loc. ma.a.fol. 1. 39.usq; ad fo.142.1.diuisio.

CONSEQVENTIA est illatio consequentis ex antecedente, ut homo currit. ergo animal currit. ãtcedẽs uoco propositionem præcedentem notã rationis. ut homo currit consequens uero illam quæ sequitur. ut animal currit. & notã rationis nimio, ly ergo, & ly igitur. Pro huius d ffinitionis declaratione fit hæc prima diuisio consequentiarũ alia bona, alia mala. Consequẽtia bona est illa cuius oppositum consequẽtis repugnat antecedenti. ut tu es homo, ergo tu es animal, nam hæc duo repugnat. tu es homo, & tu es non es animal. ideo stat consequentia fuit bona. Consequentia mala est illa cuius contradictorium consequentis stat cum antecedente: ut tu es homo ergo tu sedes. nam hæc bene stant simul, tu es homo & tu non sedes, ideo, illa consequentia, non ualuit. Secunda diuisio est ista consequentiarũ bonarum alia formalis, alia materialis: consequentia bona & formalis est illa cuius contradictorium consequentis formaliter repugnat antecedenti ut tu curris, ergo tu moueris. Voco illã formaliter repugnare. quę non sunt imaginabilia stare simul absque contradictione, ut tu curris, & tu non moueris. Consequentia bona & materialis est illa cuius contradictorium consequentis materialiter repugnat antecedenti, ut tu Deus non est, ergo nullus homo est. Illa dicuntur materialiter repugnare quæ non possunt stare simul, sunt tamen imaginabilia stare simul absque cõtradictione. ut Deus non est, & aliquis homo est, licet ista non possint simul stare propter impossibilitatem illius. Deus nõ est. tamẽ sunt imaginabilia stare simul absque aliqua contradictione. quia quod Deus non sit & aliquis homo sit, non uidetur implicatio contradictionis. Iuxta istã diffinitionẽ ponuntur duę regulæ. Prima ex impossibili sequitur quodlibet. Secunda necessariũ sequitur ad quodlibet. & intelliguntur istę duæ regulæ, quod illa consequẽtia est bona & materialis in qua antecedẽs est impossibile uel consequens necessarium. subductis alijs modis quibus

2. diuisio Vide in 8. tra. huius in prin.

bus consequentia foret bona & formalis. Tertia diuisio est ista. Consequentiarũ bonarũ quædã est bona de forma. quædã est bona de materia. consequentia bona de forma, est illa cuius quælibet cõsimilis in forma est bona, ut albedo uidetur. ergo color uidetur. Ille cõsequẽtiæ sunt similis formæ quæ habent consimilem modum arguendi consequentiæ formalis de quibus modis dicetur postea, & cum hoc antecedentia & consequentia sint similia in forma. Notandum quod illæ categoricæ sunt similes formæ quę sic se habent. quod si una est affirmatiua de secundo adiacente uel de tertio, & alia similiter. Et si una est particularis indefinita, uel singularis, & alia similiter. Item si una est exclusiua, exceptiua, reduplicatiua, uel modalis in sensu cõposito uel diuiso & alia similiter. Item si una est de termino simplici, uel composito, copulato disiuncto, uel cõditionato, & alia similiter. Et ideo iste non sunt similes in forma, homo uel asinus currit, & homo currit, quia una est de termino simplici. alia de composito. Similiter iste non sunt similes in forma quilibet homo currit & aliquis asinus mouetur: quia una est uniuersalis, alia particularis. sed sunt istæ similes in forma, homo est asinus, & homo est animal, nõ obstante quod una sit necessaria alia impossibilis. quia habent omnes conditiones assignatas. Ex quo sequitur quòd istæ consequentiæ sunt similes in forma. homo currit, ergo animal currit. albedo uidetur ergo color uidetur. quia habent consimilẽ modũ argũẽdi consequentiæ formalis utrobique. n. arguitur ab inferiori ad suũ superius affirmatiue. Consequentia bona de materia est illa quæ est bona & nõ quælibet sibi consimilis in forma est bona, ut tu nõ es hõ, ergo tu non es animal. ista consequentia est bona, quia contradictoriũ consequentis repugnat antecedẽti. Ex prædictis sequit̃ quod aliqua est consequẽtia bona & formalis quæ non est bona de forma, sicut ꝑdicta & quælibet istarũ tantũ pater est. ergo nõ tñ pater est. tu scis te esse lapidẽ. ergo tu nõ scis te esse lapidẽ, & sic de aliis. tu credis ꝑcisæ quod aliquis hõ decipitur. ergo aliquis hõ decipitur.

3. diuisio

Nota

Pro regu. huius cap. uide pa.20. pri.1.du. & in lo. ma.f. 242. usque ad fol. 47. & in 8.ira. huius cap.i. ibi si alicu- ius &c. Cap.2.

FORMALIS consequentię quædam sunt regulæ uniuersales ponendę ipsius insinuantes notitiam, quarum prima est ista. Si alicuius consequentię ex contradictorio consequentis sequitur contradictorium antecedentis ista consequentia est bona. ut ista homo currit.ergo animal currit. quia bene sequitur nullum animal currit.ergo nullus homo currit, uel nihil quod est homo currit. Ex ista regula sequitur alia, uidelicet si alicuius consequentię contradictorium consequentis non est illatiuū contradictorij antecedentis, illa consequentia non ualet unde non sequitur. tu loqueris. ergo tu disputas. quia non sequitur. tu non disputas ergo tu non loqueris. Secunda regula est ista. Si alicuius consequentię antecedens est uerum & consequens similiter quia ex falsis uerum ex ueris nil nisi uerum, ut dicit Aristo. 2. Priorum. Ex ista sequuntur regulę. Prima. Si alicuius consequentię bonę consequens est falsum & antecedens similiter. Secunda si alicuius consequentię antecedens est uerū & consequens falsum, ista consequentia non ualet. Ideo non sequitur chimera quę curris non mouetur.ergo chimera currit. quia antecedens est uerum, consequens falsum. Tertia regula est ista. Si alicuius consequentię bonę antecedēs est necessarium, & consequens similiter est necessarium ex qua sequitur quod si antecedens est necessarium & consequens contingens, quod ista consequentia non ualet. ut omnis homo est animal, ergo tu es animal. Quarta regula est ista. Si alicuius consequentię bonę antecedens est possibile, cōsequens similiter est possibile, ex qua sequitur quòd si antecedens est possibile, & consequens impossibile, quod illa consequentia non ualet, unde non sequitur, omne currens est homo, ergo hoc currens est homo: demonstrando asinum, quia antecedens est possibile consequens impossibile. Quinta regula est ista. Si aliqua est consequentia bona, & aliquid sequitur ad consequens illud idem sequitur ad antecedens. unde bene

Tertia regula.

Quarta regula.

Paul. 18. princ.3. du. co.4.

Quinta regula.

bene sequitur hō currit, ergo animal currit. ad quod sequitur, ergo corpus currit. ideo bene sequitur ad antecedens. homo currit. ergo corpus currit. Ex ista regula sequuntur duæ regulæ. Prima, quicquid antecedit ad antecedens antecedit ad cōsequens. unde quia hæc cōsequentia est bona. homo currit ergo animal currit. & hæc tu curris, antecedit ad istam homo currit. ideo antecedit ad istam, animal currit. Secunda regula a primo antecedente ad ultimum consequens, quando omnes consequentię intermediæ sunt bonæ & formales, & non uariatæ, tunc consequentia est bona & formalis uerbi gratia homo est, ergo animal est. animal est, ergo corpus est, corpus est. ergo substantia est, & sic a primo ad ultimū sequitur, formaliter. homo est, ergo substantia est. Cōsequentiæ intermediæ nō sunt uariatę quando consequens primę consequentię est antecedens posterioris consequentię, sicut in exemplo. Nullum tempus est, ergo dies non est. dies nō est, & aliqua hora est, ergo nox est. nox est, ergo aliquod tēpus est, & tñ non sequitur a primo ad ultimū, nullū tempus est, ergo aliquod tempus est. propter uariationem factam, quia primę consequentię fuit consequens dies non est & non fuit antecedens secundę. sed illa copulatiua dies non est, & aliqua hora est. Sexta regula est ista. si aliqua est consequentia bona: & aliquid stat cum antecedente, illud idem stat cū consequente uerbi gratia sequitur omnis homo currit ergo homo currit. & cum antecedente stat quod aliquod animal currat, & quod nullus asinus moueatur. & sic de aliis ideo quælibet istarum stat cum consequente. Ex ista regula. sequitur alia. uidelicet quicquid repugnat consequentis repugnat antecedenti patet ista regula, discurrendo per omnia. Septima regula. Si aliqua est consequentia bona scita a te esse bona, & antecedens est concedendum a te, & consequens eiusdem est concedendum a te ex qua sequuntur duæ aliæ. Prima, Si consequens est a te negandum & antecedens similiter. Secunda, Si antecedens est concedendum a te & consequens negandū, ista consequentia

Notan.

Sexta regula.

Septima regula.

Octaua regula. tia non ualet. uerbi gratia omnis homo est ergo antichristus est. Octaua regula. Si aliqua est consequentia bona scita a te esse bona. & antecedens est scitum a te consequens eiusdem est scitum a te. ut tu es homo. ergo tu es animal. & notanter dicitur scita a te esse bona. quia ista consequentia est bona brunellus est asinus, ergo brunellus est rudibilis. & antecedens est scitum ab aliquo, a quo tamen non est scitum consequens. quia forte nescit consequentiam illam esse bonam. quare. &c.

De regulis consequen. for. penes superius, atque inferius. Cap. III.

1. regula. *Vide de his in lo. ma. a fo. 149. usque ad fol. 158. 19. prin. i. du. et in tra. 8. huius. cap. 2.* NVNC sequuntur particulares regulæ consequentiæ formalis pœnes superius & inferius materiam concernentes. Quarum prima est ista. Ab inferiori ad suũ superius affirmatiuæ, sine distributione, & sine signo confusionis impediente, est bona consequentia. ut homo currit. ergo animal currit. Secunda regula est ista. Ab inferiori ad suum superius distributiuæ, uel confusæ tantum immobiliter non ualet consequentia, quia non sequitur. omnis homo currit. ergo omne animal currit. nec sequitur, nullus homo currit, ergo nullũ animal currit. Et notanter dicitur confusæ tantum immobiliter, quia non sequitur. si homo est asinus, homo est rudibilis, ergo si homo est animal, homo est rudibilis, Sed arguendo confusæ tantum mobiliter, est bonum argumentum uerbi gratia omnis homo est animal, ergo omnis homo est substantia, Tertia regula est ista. Ab inferiori ad suum superius negatione proposita & cum debito medio, est bonum argumentum uerbi gratia tu non curris, & tu es homo, ergo homo non currit. Et notanter dicitur, cum debito medio, quia sine isto non ualet argumentum. unde non sequitur, tu non es animal, ergo homo non est animal, quia antecedens est possibile, consequens impossibile. Quarta regula est ista. A superiori ad suum inferius affirmatiuæ & sine distributione

3. regula. *4. regula.*

 ne

ne non ualet argumentum, quia non ſequitur, animal currit, ergo homo currit. Quinta regula eſt iſta. A ſupe riori ad ſuum inferius affirmatiuæ diſtributiuæ non ualet argumentum, niſi cum debito medio, quia non ſequitur. omne animal currit ergo omnis homo currit. Tu differs ab aſino, ergo tu differs à brunello, ſed cum debito medio eſt bonum argumentum, ut tu differs ab aſino, brunellus eſt aſinus, ergo tu differs a brunello. Sexta regula eſt iſta. A ſuperiori ad ſuum inferius negatione præpoſita eſt bonum argumentum. unde bene ſequitur. nullum animal currit, ergo nullus homo currit, & intelligitur iſta regula de negatione diſtribuente ſuperius, quia ſi non diſtribueret, non ualeret argumentum. unde non ſequitur non nullum animal currit ergo non nullus homo currit, nec ſequitur nõ omne animal currit, ergo non omnis homo currit, patet enim quòd cuiuslibet iſtarum contradictorium conſequẽtis ſtat cum antecedente, quare &c.

5. regula.

6. regula.

De regulis pænes propoſitiones quantas. *Cap.* IIII.

REGVLAS aliquas tangentes quantitatem propoſitionum ſeriatim propono. Quarum prima eſt iſta. Ab uniuerſali ad ſuam particularem uel indefinitam. quæ uocatur ſibi ſubalterna, eſt bonum argumentum. uerbi gratia omne animal currit, ergo aliquod animal currit. nullum animal currit, ergo animal non currit. Secunda regula eſt iſta. A particutari uel indefinita ad ſuam uniuerſalem nõ ualet argumentũ: niſi forte gratia materiæ, unde non ſequitur. aliquis homo currit, ergo quilibet homo currit. nec ſequitur animal non currit, ergo nullũ animal currit, ſed aliquãdo tenet gratia materiæ, aut quia conſequens eſt neceſſariũ. uel impoſſibile. aut quia contradictoriũ conſequentis repugnat antecedenti. unde bene ſequitur aliquis homo eſt, ergo omnis homo eſt, aliquis homo non eſt, ergo nullus homo eſt. Tertia regula eſt iſta. Ab uniuerſali affirmatiua ad omnes ſuas ſingulares tam collectiuæ quàm di-

Pro hoc ca. uide Paul. 10. prin. 4. du. et in 8. tract. huius cap. 3. 19. prin. 8. du. 10.

Pa. in lo. m. fo. 111. col. 1. et. fo. 112. col. 1. 3. pri. 3. du.

uisiue sumptas, cum debito medio, est bonum argumentum. & econuerso collectiuæ. uerbi gratia collectiue omne animal currit, & hæc sunt omnia animalia, ergo hoc animal currit, & hoc animal currit, & sic de singulis. Exemplum diuisiuæ. omne animal currit, & hoc est aĩal ergo hoc animal currit. Similiter sequitur econuerso hoc animal currit,& hoc aĩal currit, & sic de singulis,& hæc sunt omnia aĩalia, ergo omne aĩal currit. Et notanter dicitur cũ debito medio, quia sine illo non ualeret argumentum, nisi gratia materiæ. unde non sequitur. omnis homo est animal ergo iste homo est animal & iste homo est animal, & sic de singulis. quia antecedens est necessarium & consequens contingens, quia est una copulatiua, cuius quælibet pars est contingens & nulla alteri repugnat, tamen sequitur aliquãdo gratia materiæ. ut omnis homo est asinus ergo iste homo est asinus, & omnis sol lucet, ergo iste sol lucet, quia in prima antecedens est impossibile, & in secunda consequens est necessarium. Quarta regula est ista. Ab uniuersali negatiua ad quamlibet suam singularem, est bona consequentia, siue arguatur cum debito medio siue non sed econuerso non tenet, nisi cum debito medio uerbi gratia nullus homo currit, ergo iste homo nõ currit,& iste homo non currit,& sic de singulis. sed econuerso non sequitur. nec iste homo currit, nec ille homo currit. & sic de singulis, ergo nullas homo currit, quia post mille annos erit antecedens uerũ, & cõsequens falsum. sed bene sequeretur dicendo. & isti sunt oẽs hoĩes masculi. Quinta regula est ista. A particulari ad suam indefinitam & econuerso tam affirmatiuæ quàm negatiuæ, est bona consequentia uerbi gratia animal non currit ergo aliquod animal non currit,& econuerso. Similiter, aliquis asinus mouetur, ergo asinus mouetur, & econuerso. Sexta regula est ista. A particulari uel indefinita ad omnes suas singulares disiunctiuæ sumptas cum debito medio, est bonum argumentum ut homo currit,& isti sunt omnes homines, ergo iste modo currit, uel ista, homo currit,& sic de singulis. Et notanter dici-

B. sophi. ibi intellectũ, est.

dicitur cũ debito medio, quia ſine illo nõ ualet argumẽtũ. ut homo eſt aĩal, ergo iſte hõ eſt aĩal, uel iſta, homo eſt animal, & ſic de ſingulis, quia antecedens eſt neceſſariũ, & cõſequens cõtingens. quia eſt una diſiũctiua, cuius quælibet pars eſt cõtingens, nec una alteri repugnat, nec ſuum contradictorium eſt impoſſibile. quare &c.

De regulis pœnes propoſitiones non quantas. *Cap. V.*

De propoſitionibus non quantis ſicut ſunt excluſiuæ & expectiuæ, ſit hęc prima regula. Ab excluſiua ad ſuam uniuerſalem de terminis tranſpoſitis eſt bona conſequentia, & econuerſo. ut tantum homo currit. ergo omne currens eſt homo. Similiter econuerſo. omne animal mouetur, ergo tantum quod mouetur eſt animal. Secunda regula eſt iſta. Ab exceptiua negatiua ad excluſiuam ſibi correſpondentem eſt bona conſequentia. ut nihil præter ſor. currit, ergo tantum ſor. currit. & econuerſo. ut tantum homo eſt riſibilis, ergo nihil præter hominem eſt riſibile. Tertia regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius a parte ſubiecti dictione excluſiua addita eidem, eſt bona conſequentia. unde bene ſequitur tantum homo currit, ergo tantum animal currit, quia arguitur ab inferiori ad ſuum ſuperius confuſæ tantum mobiliter. Quarta regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius a parte prædicati dictione excluſis addita ſubiectis, non ualet argumentum. unde non ſequitur. tantum homo eſt homo, ergo tantum homo eſt animal, quia arguitur diſtributiuæ, ſed ecõuerſo bene ſequitur cum debito medio ut tantum homo eſt uiſibilis, ſortes eſt homo, ergo tantum homo eſt ſortes. Quinta regula ſequens corollarie ex prædictis eſt iſta, quod a termino ſtante confuſæ tantum, uel determinate ad eundem ſtantem confuſæ diſtributiuæ, non ualet argumentum ut homo eſt animal; ergo tantum homo eſt animal. tu differs ab omni homine ergo tu differs ab homine. Sexta regula eſt iſta. A termino ſtante confuſæ diſtributiuæ ad eundem ſtantem determinate,

Vide in lo. ma. fol. 35. co. 4. & fo. 36. col. 3. io. phi. 39. col. 1. 2. 18. princ. 1. du. 4. einſdẽ et 42. pau. in lo. ma. f. 40 col. 4.

nate, est bonum argumentum. ut tantum homo est animal, ergo homo est animal. tu es aliud ab animali, ergo tu es aliud ab omni animali. Septima regula est. A termino stante confusæ tantum ad eundem stantem determinatæ respectu eiusdē sincategorematis uel distributionis, non ualet argumentum, ut tantum homo est animal, ergo homo est omne animal, omnis homo est animal, ergo animal est omnis homo.

De regulis pœnes terminos pertinentes & impertinētes. Cap. VI.

PONENDAE sunt regulę pertinentium atque impertinentiū terminorū quarum prima est ista. Ab affirmatiua unius disperati ad negatiuam alterius, est bonū argumentum ut tu es homo. ergo tu non es niger. Sed econuerso non sequitur. quia ex negatiua non sequitur affirmatiua. Secūda regula est ista. Quandocunque sunt aliquæ duæ propōnes, quarum subiecta conuertuntur atque prædicata, manente consimili denominatione, ab una ad reliquam, est bona consequentia. ut tu es homo, ergo tu es animal rōnale, & econuerso. Et notanter dicitur manente consimili denominatione, quia si una esset affirmatiua. & alia negatiua, non conuerterentur. ut tu es homo, & tu non es homo. Item si una esset quanta una quantitate, & alia, alia quantitate, uel nulla, non oporteret istas conuerti. ut omne animal est homo, aliquod animal est homo, & tantum animal est homo. Tertia regula est ista. Ab uno conuertibili ad reliquum, est bona consequentia. ut tu es homo ergo tu es risibilis. & econuerso brunellus est rudibilis, ergo brunellus est asinus. Quarta regula est ista. Ab uno correlatiuorum ad reliquum, propositionibus existentibus de secundo adiacēte, est bonum argumentum. ut duplum est, ergo dimidium est, & econuerso. Et notanter dicitur, de secundo adiacente. quia non sequitur. a. est duplum, ergo a. est dimidium. pater est barbatus, ergo filius est barbatus. Quinta regula est ista. A termino priuatiuo ad terminum infinitum est bona consequentia. sed non econuer-

Quoniā pa. bis in hæc. c. uide licet. et in 6. regula dicat ex negatiua nō sequi affirmatiuā. uide ipsam. 22. pr. 3. du. to. in lo. ma. f. 103. col. 3. 8. tract. huius ca. 7. sophi. 34. cōs. 4. pa. 26. prin. 4. du. 18. eiusdem 19. In lo. m. fo. 105. co. 3. In lo. m. fo. 106. col. pri. 9. prin. pri. du. fol. In lo. m. fo.

uerſo.ut tu es iniuſtus,ergo tu es non iuſtus, ſed non ſe- 107.co.pri.
quitur econuerſo.lapis eſt non iuſtus, ergo lapis eſt in- 29. pr. du.
iuſtus. antecedens enim eſt uerum, conſequens falſum ſolu.pro to.
ut patet. quicquid eſt iniuſtum poteſt eſſe iuſtum. ſed iſto.c.uide
lapis non poteſt eſſe iuſtus, ergo nec poteſt eſſe iniuſtus. 8 tra.huius
Sexta regula. Ab affirmatiua de prædicato priuatiuo, in ca.6.
uel infinito ad negatiuam de prædicato finito, eſt bona conſequentia ut tu es cæcus. ergo tu non es uidens, tu es non homo, ergo tu non es homo. ſed econuerſo non ualet argumentum. quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua. Septima regula eſt iſta. A negatiua de prædicato finito, cum debito medio, ad affirmatiuã de prædicato infinito eſt bona conſequentia. ut tu non es aſinus, & tu es ergo tu es non aſinus.

Cap. VII.

CORRESPONDENTER ad prędicta aliæ regulæ inſeruntur. quarum prima eſt iſta. ab omnibus exponentibus ſimul ſumptis ad ſuum expoſitum, eſt bona cõſequentia. & econuerſo. Et eſt regula iſta uniuerſalis quibuſcũque propoſitionibus exponibilibus, ut uniuerſalibus, excluſiuis, exceptiuis & hmõi unde bene ſequitur. homo currit & nihil eſt homo quin illud currat. ergo omnis homo currit & econuerſo. Similiter homo currit & nihil nõ homo currit. ergo tãtum homo currit & contra. Secunda regula eſt iſta. Ab omni exponibili Sophi. ulti.
ad quãlibet ſuarum exponentium eſt bona conſequen- cõ.418.pri.
tia. ſed non econuerſo, niſi gratia materiæ uerbi gratia du.come. 4.
omnis homo currit. ergo nihil eſt homo quin illud cur- co.1.
ret, ſed non econuerſo quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua. Aliquando tamen tenet gratia materiæ, ut homo eſt aſinus ergo tantũ homo eſt aſinus, quia antecedens eſt impoſſibile. Tertia regula eſt iſta. Ex cuiuſlibet exponentis contradictorio ſequitur contradictorium expoſiti, ſed non econuerſo unde bene ſequitur aliquid non homo currit, ergo non tantum homo currit, ſed non econuerſo. quia ex negatiua non ſequitur

tur affirmatiua. Quarta regula est ista. A resoluentibus ad resolutum est consequentia bona, sed non econuerso. ut hoc currit, & hoc est homo, ergo homo currit. non tamen sequitur. homo currit, ergo hoc currit & hoc est homo, quia post mille annos erit, antecedens uerum & consequens falsum.

Quinta regula. Ab officiantibus ab officiatum est bona consequentia, sed non econuerso. ut ista propositio est uera, homo est animal, quæ adequatæ significat hominem esse animal, ergo uerum est hominem esse anima, sed non econuerso, quia antecedens foret necessarium, & consequens contingens. Sexta regula est ista. A descriptione ad descriptum est bona consequenti. & econuerso ut intelligo aliquid sub ratione qua homo, ergo intelligo hominem & econuerso intelligo hominem. ergo intelligo aliquid sub ratione qua homo. Septima regula à sensu compositio ad sensum diuisum, & econuerso, non ualet argumentum ut necessario homo est animal. ergo homo necessario est animal. antecedens enim est uerum consequens falsum. Etiam non sequitur, album possibile est esse nigrum, ergo possibile est album esse nigrum. Octaua regula est ista. Ab una causa ueritatis ad propositionem habentem illam causam est bona consequentia, sed non econuerso. ut dum homo currit risibile currit, ergo homine currente risibile currit. ista cõsequentia est bona, sed non ecõuerso, hoĩe currẽte risibile currit, risibile currit, ergo dũ homo currit, quia posito quòd nihil currat, est tunc consequens falsum, cum asserat hominem currere. & tamen antecedens est uerum, quia concluditur eius ueritas per aliam causam ueritatis, ut si homo currit risibile currit, ergo homine currẽte risibile currit. Dicatur ergo quòd propositio denominata ab ablatiuo consequentiæ hẽt tres causas ueritatis. s. conditionalem, temporalem, & casualem, aquarum qualibet ualet consequentia ad propositionem habentem illas causas. sed non econuerso. Nona regula est ista. Ab actiua ad suam passiuam est consequentia bona, & ecõuerso. ut Sor. amat Platonem, ergo Pla.

Paul. sophi. 48. 2. pri. to. 28. prin. 2. du. to.

Pla.amatur a Sor.& ecõuerso. Decima regula est ista. A tertio adiacente ad secundum adiacens affirmatiue, sine termino distrahente, est consequentia bona. aut tu es homo ergo tu es. Notãter dicitur, affirmatiue. quia non sequitur. tu non es asinus, ergo tu non es, dicitur etiam sine termino distrahente, quia non sequitur. antichristus est futurus, ergo antichristus est.

Pau.42. prin.3.dup.to.18.prin.1.dup.to.2.com.4.in lo.ma.fo.102.co.3.et f.58 col.3. ... to.c.ui-de 18.tr.hu ius c.ul.et i lo.ma.f.130 et 131. 21. prĩ. pri.du. corr.2.cõ.1.

De regu. pœnes propositiones hypoteticas. Cap. VIII.

VLTIME de propositionibus hypoteticis est dicendum modo priori regulas assignando. quarum prima est ista. copulatiua affirmatiua ad alterã eius partem principalem est bona consequentia, & non econuerso, nisi gratia materiæ, ut tu curris, & tu disputas, ergo tu disputas sed non sequitur tu disputas. ergo tu curris, & tu disputas. aliquando tamen tenet gratia materiæ siue terminorum scilicet quando copulatiua fit ex duabus partibus quarum una antecedit ad aliã tunc ab ista parte quæ antecedit, ad totã copulatiuã est bona consequentia. ut tu es homo, ergo tu es homo, & tu es animal, tu curris. ergo tu curris, & tu moueris. Et notanter dixi. affirmatiua. quia copulatiua negatiua ad alteram partem nõ ualet consequentia v.g. non tu es homo. & tu es asinus. ergo tu es asinus. quia antecedens est uerũ consequens falsum. Ex ista regula sequitur quòd à toto copulato ad alteram partem est cõsequentia bona. ut Sor.& Pla. currunt. ergo Sor. currit. Secunda regula est ista. A parte principali disiunctiuæ affirmatiuę ad totam disiunctiuum. est bonum argumentũ. sed non ecõuerso. ut tu curris, ergo tu curris uel tu asinus: sed econuerso non sequitur, quia nõ sequitur, tu curris uel tu asinus, ergo tu es asinus. Aliquando tamẽ tenet gratia materiæ scilicet quando disiunctiua fit ex duabus partibus, quarum una sequitur ad reliquam, tunc à disiunctiua ad istam partem quæ sequitur, est bonum argumentum, ut tu es homo, uel tu es animal ergo tu es animal. tu es albus, uel tu es coloratus, ergo tu es colo-

In lo. m.fol. 122. col. 2. et. fol. 133. cor. 4. 45. 1.du.to. 40 pri.1.du.to.

ratus. Ex ista regula sequitur quòd à parte disiuncti ad totum disiunctum est bona consequentia, ut homo currit, ergo homo uel asinus currit. Tertia regula est ista. A disiunctiua affirmatiua cũ destructione unus partis ad alteram partem, est bona consequentia, ut tu curris uel tu sedes, sed tu non curris, ergo tu sedes. Quarta regula est ista. A copulatiua negatiua ad disiunctiuã affirmatiuã factã de partibus contradictorijs copulatiuæ, affirmatiuæ, est bona consequentia, ut non tu es homo & tu es asinus, ergo tu nõ es homo uel tu nõ es asinus, & econuerso. Et nota quòd copulatiua affirmatiua habet duo contradictoria quorũ unũ est copulatiua negatiua in qua præponitur negatio, & reliquũ est una disiunctiua facta de partibus oppositis ipsius copulatiuę, quare oportetque copulatiua negatiua & disiunctiua affirmatiua inuicẽ conuertantur. v.g. tu es hõ & tu es asinus: habet duo contradictoria, quorũ unũ est hoc non tu es homo & tu es asinus, secundũ uero est illud, tu non es homo uel tu nõ es asinus. Quinta regula est ista. A disiunctiua negatiua ad copulatiuã affirmatiuã factã de partibus oppositis disiunctiuæ affirmatiuæ, est bonũ argumentum, & ecõuerso, ut non tu curris uel tu sedes, ergo tu non curris, & tu nõ sedes & ecõuerso. Et rõ quia oĩs disiunctiua affirmatiua habet contradictorium per negationẽ præpositã toti, & per copulatiuã facta de partibus oppositis, ut tu curris, uel tu sedes, huic cõtradicit quęlibet istarũ, nõ tu curris, uel tu sedes, uel tu non sedes. Sexta regula est ista. A conditionali affirmatiua cũ suo antecedẽte ad consequens eiusdẽ est bona cõsequentia, ut si tu es homo tu es animal, sed tu es hõ. ergo tu es animal. Septima regula est ista. A conditionali affirmatiua cũ contradictorio cõsequẽtis ad cõtradictoriũ antecedentis est bona consequẽtia, ut si antichristus est albus antichristus est coloratus, sed antichristus nõ est coloratus, ergo antichristus non est albus. Et notanter dixi in ambabus regulis affirmatiua, quia de negatiua non tenent huiusmodi regulæ.

In lo.m.fol. 134.col.1. sophi, 114.

In lo.m.fol. 137.col. 4. 47.prin. du.l.to.

Explicit tertius tractatus, qui cõsequẽtiarũ intitulatur.

Incipit quartus, qui de terminorum probationibus tractat.

De resolubilibus. *Cap. Primum.*

QVALITER propositiones præbentur illatiuæ præsenti, doctrina dignoscitur satis plene, & primo à resolutione est inchoandum, quia indefinitæ particulares & singulares de subiecto non pronomine demonstratiuo, resolubiliter inferuntur. Quælibet ergo talis est taliter inferenda, aut pro antecedente summantur duo demonstratiua? in quorum primo prædicetur prędicatum resoluendæ, in secundo subiectũ uerbi gratia homo currit, sic resoluitur. Hoc currit, & hoc est homo, ergo homo currit. Exemplum in obliquo. hominis est asinus, huius est asinus, & hoc est homo, ergo &c. Et ita in aliis casibus singularib. numeri dicatur. Exẽplũ in numero plurali. hoĩes currunt hæc currunt, & hæc sunt hoĩes. ergo &c. Exẽplũ in obliquo. aliquorum contradictoriorũ adulterũ est uerũ. Horũ alterũ est uerũ, & hæc sunt contradictoria, ergo &c. Et ita dicat in aliis casibus. ita quòd semper prima demõstratiua sit eiusdẽ casus cũ resoluenda, secunda uero continue in recto sumatur. Sed propositiones de uerbo ampliatiuo eodem modo probantur, excepto hoc, quòd secunda demonstratiua debet esse de uerbo disiunctiuo uerbi substantiui de præsenti, & eiusdem p̃terito uel futuro, aut alterius. v.g. homo currebat, sic resoluitur. Hoc currebat, & hoc est uel erat hõ, ergo &c. Itẽ hõ disputabit. Hoc disputabit, & hoc est uel erit hõ ergo &c. Ita ꝙ uerbũ substantiuũ sumptũ secundo loco sit semper consimilis tẽporis cũ uerbo resoluẽdæ propositionis. Sed quando propositionis resoluẽdæ uerbũ principale est ly potest cõtingit, incipit, uł desinit. Secũda propositione erit de secũdo uerbo cõsimili; ut hõ potest esse albus. Hoc põt esse albũ, & hoc est uel potest esse homo, ergo &c. Itẽ album incipit esse nigrum; hoc incipit esse nigrum, & hoc est uel incipit esse albũ, ergo &c. Et ita dicatur in plurali

Vide in loma f. 13. col. 2. et fol. 42. col. 47. huius. c. 5. 8 pri. 3. dup. col. 2.

plurali ut prius. Modus consimilis est tenendus in propositionibus de extremo copulato uel disiuncto. ut homo uel asinus currit, si totum disiũctum est subiectum resoluatur sic. hoc currit, & hoc est homo uel asinus ergo &c. Si autem prima pars fuerit subiectum sic resoluitur. hoc uel asinus currit, & hoc est homo, ergo &c. Et ita dicendum est in illis de copulato, & conditionato subiecto. ut homo & asinus currit, propositio si est impossibilis est falsa. Idem est dicẽdũ de particulari, & singulari resolubili affirmatiua sicut de indefinita. ut aliquis homo disputat, Sor. currit. Sed de particularis uel indefinita negatiua habet duplicem modum probãdi. Primus dictus est ut hoc non currit, & hoc est homo, ergo homo non currit. ubi autem uideatur quòd iste modus non deseruiat sumatur contradictorium illius. ut chimera non currit hæc indefinita probari non potest per duo demonstratiua, quia semper secunda esse falsa scilicet ista hoc est chimera. ideo ad ueritatem uidendam istius sumatur eius contradictorium scilicet omnis chimera currit. & quia hæc est falsa, ideo illa est uera. Consimiliter est dicendum in aduerbiis ubi subiectum fuerit aduerbium habens terminum infra se. ut aliquando tu es, nunc tu es, & nunc est aliquando. ergo &c. Item heri tu fuisti, tunc tu fuisti, & tunc est uel fuit heri, ergo & cetera. Item ante a. tu disputabis, tunc tu disputabis & tunc est uel erit ante a. ergo &c. Item alicubi tu es, ibi tu es, & ibi est alicubi ergo &c. Et ita de præterito & futuro dicatur, ut dictum est de pręsenti. Ex prædictis infero quòd etiam probandæ sunt propositiones indefinitę & particulares de uerbo substantiuo præsentis temporis, & prædicato participio, sicut propositiones de uerbo principali illius participii uolo dicere, quòd ita probãda est hęc resolubiliter. Adam est præteritus, sicut illa. Adam fuit, & ista antichristus est futurus. sicut illa antichristus, erit ut hoc est futurum, & hoc est uel erit antichristus, ergo antichristus est futurus. Aliquis homo est interfectus. hoc est interfectum, & hoc est uel fuit aliquis homo ergo

Vide in loc. ma. fol. 13. col. 3. 4. pr. 2. soph. fi.

ergo &c. Item Sor. eſt potens eſſe. hoc eſt potens eſſe, & hoc eſt uel poteſt eſſe Sor. ergo &c. Iuxta prædicta ſequitur ueritas multarum propoſitionum. prima eſt iſta. Senex erit puer, probatur, hoc erit puer, & hoc eſt uel erit ſenex. ergo &c. demonſtrando unum qui eſt puer & erit ſenex. Secunda propoſitio Puer fuit ſenex. probatur, hoc fuit ſenex & hoc eſt uel fuit puer, ergo demonſtrando unum ſemen. Tertia propoſitio. Album fuit quando non fuit album probatur. & pono quòd tu ſis albus, & continue ante hoc fueris niger. iſto poſito, hoc fuit quando non fuit album. & hoc eſt uel fuit album. ergo &c. Quarta propoſitio. Pater erit quando non habebit filium neque filiam probatur. hoc erit quando nõ habebit filium neque filiam, & hoc eſt uel erit pater. ergo &c. demonſtrando unum patrem qui remanebit poſt mortem filiorũ, & filiarum. Quinta propoſitio. Aliquo maiori te, & quolibet minori te tu es minor, probatur iſto tu es minor, demonſtrando unum minorem te. & hoc eſt maius te & quolibet minori te ergo &c. Sexta propoſitio. Aliquo minori te, & quolibet maiori te tu es maior. probatur, iſto tu es maior, demonſtrando unum minorem te. & hoc eſt minus te & quolibet minori te ergo &c. Septima propoſitio. Album poteſt eſſe nigrum. probatur. hoc poteſt eſſe nigrum. demonſtrando te & hoc eſt uel poteſt eſſe album. ergo &c. & ita probatur iſta. ſedentem poſſibile eſt currere. Octaua propoſitio uerum eſt quod mundus non fuit. probatur. hoc eſt quod mundus non fuit. demonſtrando illam tu eſt, & hoc eſt uerum, ergo &c. Nona propoſitio. Neceſſarium eſt quod Deus nunquam erit. probatur hoc eſt quòd Deus nunquam erit. demonſtrando cœlum, & hoc eſt neceſſarium. ergo &c. Decima propoſitio. Poſſibile eſt quod nihil fuit & quod nihil erit. probatur. hoc eſt quòd nihil fuit & quòd nihil erit. demonſtrando inſtans præſens, & hoc eſt poſſibile, ergo &c. Vndecima propoſitio. Candela lucens eſt extincta probatur. & hoc eſt extinctum demonſtrando candelam iã extinctam quæ prius fuit lucens: & hoc eſt uel fuit candela

ſoph. 43. cor. dup. poſt. 4. com

dela lucens, ergo &c. Duodecima propositio. Viuum est mortuum, probatur, hoc est mortuum demonstrando Adam.& hoc est uel fuit uiuum,ergo &c.

De propositionibus uniuersaliter. *Cap. II.*

Vniversalis propositio affirmatiua exponibiliter probatur per suam præiacentem & uniuersalem negatiuam sibi correspondentem, ut omnis homo currit exponitur sic homo currit, & nihil est homo quin istud currat, ergo &c. Exemplum in numero plurali, omnes homines currunt. Homines currunt.& nulla sunt homines quin. illa currant, ergo &c. Consimiliter in obliquis casibus præter hoc, quòd in negatiua exponente ponatur subiectum uniuersalis semper in recto & relatiuum in obliquo consimili cum obliquo propositionis exponendæ, ut cuiuslibet hominis asinus currit hominis asinus currit, & nihil est homo quin illius asinus currat,ergo &c.Itē omnium contradictorium altera pars est uera, contradictoriorum altera pars est uera,& nulla sunt contradictoria quin illorum altera pars sit uera, ergo &c. ita quòd semper relatiuum sequatur ly quin,postremo omnis terminus qui se tenet a parte prædicati.Et ita in alijs casibus est dicendū. Modo consimili probantur propositiones uniuersales de uerbo ampliatiuo præter hoc quòd in secunda exponente ponitur uerbū disiunctū:ut in resoluētibus.v.g.omnis homo fuit, sic exponitur. Homo fuit & nihil est uel fuit homo,quin illud fuerit,ergo &c. Item omne albū disputabit. Albū disputabit,& nihil est uel erit album quin illud disputabit,ergo &c. Itē omne albū pōt esse nigrum. Albū pōt esse nigrum, & nihil est uel potest esse album, quin illud possit esse nigrum, ergo &c. Itē omnis homo incipit disputare, homo incipit disputare, & nihil est uel incipit esse homo quin illud incipiat disputare. ergo &c.in obliquis casibus etiam consimiliter exponatur tenendo modum priorem de relatiuo. Consimiliter exponuntur propositiones de præsenti habētes prædicatum partici-

Pro toto isto c.uide in lo. ma.a.f. 14. usque ad fo. 16.8. prin. 3.du.co. 1. cō.28.prin. 4.du.con.3.

participium alicuius uerbi ampliatiui, ut omnis homo est præteritus, exponitur sic homo est preteritus, & nihil est uel fuit homo quin illud sit præteritum, ergo &c. Item omne album est generandum. Album est generandum & nihil est uel erit album quin illud sit generandum. Sed propositiones de subiecto composito possunt dupliciter exponi, secundum quòd subiectum potest esse totum compositum uel pars, ut omnis homo uel asinus est asinus. Si subiectum est totum disiunctum, sic exponitur, homo uel asinus est asinus, & nihil est homo, uel asinus quin illud sit asinus, ergo &c. Si uero præcisæ prima pars est subiectũ, secunda exponens erit ista. Nihil est homo quin illud uel asinus sit asinus, & sic ista uniuersalis erit falsa primo modo secundo modo uera, & ita de alijs dicatur, cuiuscunque compositionis existant uel casus. Vniuersalis aũt negatiua non exponitur sed dupiciter probatur, aut per sua singularia, aut per suum contradictorium. v.g. nullus homo est chimera probatur sic primo modo nec iste homo est chimera, nec ille homo est chimera, & sic de singulis, ergo &c. Secundo modo probatur sic. Ista propositio est falsa, aliquis homo est chimera, & ista contradicit isti, nullus homo est chimera, ergo hæc est uera. Et communiter in omnibus alijs talis modus seruetur. Ex prædicto modo probandi propositiones uniuersales affirmatiuas infero aliquas propositiones. Prima est ista. Omne quod fuit est probatur. Aliquid quod fuit est, & nihil est quod fuit quin illud sit, ergo &c. maior est manifesta, & similiter minor, quia suum contradictorium est falsum. uidelicet aliquid est quod fuit, quod non est, hæc nanque est implicatio contradictionis, & ita conceditur quod omne quod erit, & omne quod potest esse est & etiam omne quod est intelligibile, aut imaginabile est patet: quælibet istarum ex suis exponentibus. in quarum negatiua non debet poni uerbum disiunctum, quia uerbum principale ipsius uniuersalis est solummodo uerbum de præsenti absque participio subsequentiæ alicuius uerbi ampliatiui. Secunda propositio. Omne quod non fuit est

20. prin. 3. dup. 10. soph. com. 16.

In lo. m. fol. 14. col. 1.

probatur. Aliquid quod non fuit est. ſicut inſtans præſens. & nihil eſt quod non fuit quin illud ſit. ergo &c. Secunda exponens iterum eſt uera. quia ſuum contradictorium implicat contradictionem, uidelicet aliquid eſt quod non fuit quod non eſt, Et conſequenter conceditur quod omne quod non erit eſt, & omne quod nõ potuit, nec poterit eſſe, eſt. Tertia propoſitio. Quolibet maiori te, & quolibet minori te tu es minor, probatur. Aliquo maiori te, & quolibet minori te tu es minor. ut probatũ eſt in alio capitulo, & nihil eſt maius te & quolibet minori qn illo tu ſis minor, ergo &c. minor patet, quia ſuũ contradictoriũ eſt falſum. Quarta propoſitio. Quolibet minori te: & quolibet maiori te tu es maior. & nihil eſt minus te & quolibet maiori te tu es maior. & nihil eſt minus te & quolibet maiori te quin illo tu ſis maior, ergo &c. patet conſequentia cum maiori ex alio capitulo, minor probatur per ſuũ cõtradictorium, qđ eſt falſum uidelicet, aliquid eſt minus te & quolibet maiori te, quo tu non es maior quare &c.

De officialibus propo. *Cap.* III.

Vid. pa. 1. lo. m. fol. 2. c1. 2. & pro to. fo. c. a. f. 73. uſq; ad f. 76. 20. pri. prin. du. 27. pri. eiuſdem.

PROPOSITIO officialis eſt illa cuius dictum uel oratio infinita determinatur aliquo termino modali, uel concernente actũ mentis, Termini modales ſunt iſti uerum, falſum, neceſſarium contingens, poſſibile, impoſſibile, Termini uero concernentes actum mentis dicuntur iſti ſcio dubito, credo uolo, nolo: intelligo, cognoſco, & ſimiles ac etiam ipſorum participia. Huiuſmodi autem termini aliquãdo faciunt ſenſum compoſitum, aliquãdo diuiſum faciunt ſenſum compoſitũ quando præcedunt totaliter dictum uel orationem infinitiuam aut finaliter ſubſequuntur. ut poſſibile eſt ſor. currere Sor. currere eſt contingens tu ſcis Deum eſſe. Deũ eſſe eſt ſcitum a te. Sed, quando aliquis iſtorum terminorum mediat inter accuſatiuum caſum, & uerbum infinitiui modi, tunc conſtituere dicitur ſenſum diuiſum ut Deum neceſſe eſt eſſe, hominem ſcis eſſe animal, & ita

& ita de alijs. Et huiusmodi propositio de sensu diuiso: probanda est secundum exigentiam termini præcedentis simpliciter, & non ratione termini modalis, aut ratione alicuius alterius termini concernētis actum mentis uerbi gratia omnem hominem possibile est currere hic non est officianda, sed exponenda iuxta doctrinam traditam in secundo capitulo de probatione uniuersalium propositionum isto modo. Hominem possibile est currere, & nihil est uel possibile est esse hominem quin illud possibile sit currere. ergo &c. Item hæc est resoluenda. a. scio esse uerum, isto modo. Hoc scio esse uerum, & hoc est. a. ergo &c Propositio uero de sensu composito officiabiliter probatur ut possibile est sort. currere. Hæc propositio est possibilis, sort. currit. quæ adequatæ significat sortem currere. ergo &c. Item necesse est, Deum esse. Hæc propositio est necessaria. Deus est, quæ adequatæ significat Deum est, ergo &c. Consimiliter probatur istæ. Tu scis sor. currere tu dubitas regē sedere. prima namque sic officiatur. Hæc propositio est scit a te. sor. currit, quæ adequatæ significat sor. currere. ergo &c. Et ita consimiliter dicatur ad infinitas consimiles iuxta consonantiā termini facientis sensum compositum. Ex prædictis infero aliquas conclusiones prima est ista. Album possibile est esse nigrum & tamen impossibile est album esse nigrum. prima pars patet, quoniam hoc possibile est esse nigrum, te demonstrato, & hoc est uel possibile est esse album. ergo &c. patet consequentia a resoluentibus ad resolutum, & secūda pars probatur. Nam hæc propositio est impossibilis. Album est nigrum, quæ adequatæ significat album esse nigrum. ergo &c. patet consequentia ab officiantibus ad officiatum. Et ita probatur ista conclusio. sedentem possibile est currere, & tamen impossibile est sedentem currere. Secunda conclusio. Omnem hominem contingens est esse. & tamē necesse est omnem hominem esse. prima pars probatur. quoniam hominem cōtingens est esse. & nihil est uel contingens est esse hominem. quin illud contingens sit esse. ergo &c. patet consequentia

ab exponentibus ad expositum, secunda pars probatur. nam hæc propositio est necessaria, omnis homo est quæ adequatæ significat omnem hominem, ergo &c. patet consequentia ut prius. Tertia conclusio. Tu scis alterum istorum esse uerum, demonstratis istis contradictoriis; rex sedet, nullus rex sedet. & tamen nullum istorum scis esse uerum, prima pars patet, quia hæc propositio est scita, te alterum istorum est uerum, quæ adequatæ significat alterum istorum esse uerum, ergo secunda pars probatur quia nec hoc istorum scis esse uerum, demonstrando affirmatiuam, nec hoc istorum scis esse, uerum demonstrando negatiuam, & non sunt plura istorum, ergo &c. patet consequentia à singularibus sufficienter enumeratis ad suam uniuersalem. Quarta conclusio, tu dubitas, esse uerum, & tamen nullum, à, dubitas esse uerum probatur, & pono quod omne, a, sit illa. Deus est, quam scias esse ueram, sed dubites an ista sit, a. scias tamen quòd, a, sit aliqua propositio. isto posito prima pars patet, quoniam hæc est tibi dubitata, est uerum, quæ adequatæ significat, a; esse uerum ergo &c. Secunda pars probatur sic arguendo nullam talē, Deus est, dubitas esse ueram, sed omne, a, est aliqua talis, ergo nullum, a, dubitas esse uerū patet consequentia quia est syllogismus in secundo primæ figuræ, & antecedens est manifestum ex casu. Quinta conclusio. Volo tibi dare equum meum: & tamen nullum equum meum uolo tibi dare, probatur, & pono quod tibi promittā equū meum quem credam esse in stabulo sit tamen coram me quem putem esse Platonis, ita quod non meum ob quā causam istum equum quem uideo non uelim tibi dare isto posito prima pars patet officiando & officiatur sic. Hæc propositio est uolita a me, do tibi equum meū per casum quæ adequatæ significat me dare tibi equū meū, ergo &c. patet consequentia ab officiantibus ad officiatam, secundam partem probo sic, nullum equum quem credo esse Platonis uolo tibi dare, sed omnem meum equum credo esse Platonis, ergo nullum equum meum uolo tibi dare, patet consequentia ut prius, quia est in

a. soph. 48
n. prin. cō.

ſecundo primæ figuræ, ergo &c. Sexta concluſio. Percipio ſor. loqui, & tamen nullum ſor. percipio loqui, probatur, & pono quod ſint à longe ſor. & pla. ita quod neſciam diſtinguere quis ſit ſortes & Plato, loquatur tamen ſor. cuius uocem bene cognoſcam, quod eſt ſortis, & non loquatur Plato, iſto poſito patet prima pars per caſum, quia ſequitur percipio uocem ſor. ergo percipio ſor. loqui, & ſecunda pars probatur, quoniam ſequitur, nullum iſtorum percipio loqui, ſed omnis ſor. eſt aliquis iſtorum, ergo nullum ſor. percipio loqui patet conſequentia, quia eſt ſyllogiſmus in ſecundo primæ figuræ. Hic eſt notandum quod iſtæ propoſitiones conceſſæ in capitulo reſolubilium, ſcilicet uerũ eſt quod mundus nunquam fuit, & neceſſarium eſt quod Deus nunquã erit poſſibile eſt quod nihil fuit, & quod nihil erit nõ ſunt ueræ officiabiliter probãdo, nec ſunt ſimiles in ſignificando dũ reſoluuntur & dũ officiãtur, quoniam officiabiliter tenetur ly quod, coniunctiuæ, & reſolubiliter tenetur ly quod relatiuæ, quare &c.

De propo. deſcriptibili. *Cap.* IIII.

Pro toto ca. uide ĩ lo. m. f. 70. uſque ad fo. 71.

PROPOSITIO deſcriptibilis eſt illa in qua terminus concernens actum mentis incomplexum determinat nullo termino præcedẽte mediato, ut ego cognoſco ſortem, hæc namq; ſic deſcribitur. Ego cognoſco aliquid ſub ratione qua ſor. Tu intelligis hominẽ tu intelligis aliquid ſub rõne qua homo. Sed termini cõcernentes actum mentis, qui cadunt ſuper incõplexum illud neceſſaria eſt ſignificatum complexi, aliter ſunt deſcribẽdi ſicut ſcire, credere, dubitare, & hmõi, Vt tu ſcis a propoſitionem ſic deſcribitur, tu ſcis adequatũ ſignificatum, a, propoſitionis, quod ſcis adequatæ ſignificari per, a, propoſitionem, ergo &c. Tu credis, a, propoſitionem, tu credis adequatum ſignificatum, a, propoſitionis quod credis adequatæ ſignificari per, a, propoſitionem, ergo &c. Item tu dubitas, a, &, b, propoſitiones tu dubitas adequata ſignificata, a, &, b, propoſi-

positionum . quæ scis uel credis adequatæ significari per.a. &.b. propositiones . ergo &c. Notanter dicebatur, nullo termino mediato præcedente, quia si præcederet aliquis terminus mediatus ratione illius deberet ista propositio probari . quod patet per istam regulam. A primo termino mediato semper est inchoanda propositionis probatio,ut omnis homo intelligit se, hęc est exponenda isto modo,homo intelligit se, & nihil est homo quin illud intelligat se. ergo &c. Item homines cognoscunt futura.hęc est sic resoluenda hæc cognoscunt futura, & hæc sunt homines . ergo &c. Circa prædicta in hoc capi.& prioribus est notanda diuersitas probationum præcedentium quarumcunque propositionum. quoniam propositio descriptibilis conuertitur cum sua descriptione, & propositio uniuersalis affirmatiua seu quæcūque alia exponibilis similiter conuertitur cū suis exponentibus simul sumptis. Vnde bene sequitur . cognosco hominem . ergo cognosco aliquid sub ratione qua homo,& econuerso. Item omnis homo currit . ergo homo currit & nihil est homo quin illud currat & econuerso. Sed propositio resolubilis non conuertitur cum suis resoluentibus, nec officialibus cum suis officiantibus. Vnde licet sequatur . Hoc est animal, & hoc est homo. ergo homo est animal, non tamen sequitur econuerso . homo est animal, ergo hoc est animal & hoc est homo quia antecedens est necessarium & consequens contingens, etiam post mille annos erit ita, sicut primariæ & adequatæ , significatur per antecedens, & tamen non erit ita sicut primariæ & adequatæ significatur per consequens. Item sequitur. hæc propositio est necessaria Deus est , quę adequatæ significat Deum esse . ergo necesse est Deum esse & tamen non sequitur econuerso necesse est Deum esse ergo hæc propositio est necessaria, Deus est quæ adequatę significat Deum esse.quia antecedens est necessarium & consequens contingens. Similiter si nulla propositio foret, ita esset sicut primariæ & adequatæ , significatur per antecedas & tamen non ita esset sicut primariæ & adequatæ, significatur

Soph. 45. corol.2. conse.

In lo.m.f. 13.cor.2.

Istud ly primarie & adequatæ nō inueni in alio codice antiquo.

tur per consequens. Ex prædictis infero aliquas cōclusiones. Prima est ista ueniente cognosco. & tamen non cognosco uenientem. probatur. & pono quod sor. sed credam ipsum non moueri, & nihil aliud concipiā. isto posito patet pars prima. quoniam hoc cognosco, & hoc est ueniens, ergo &c. secunda pars etiam patet quia nō cognosco aliquid sub rōne quā ueniens. Secunda conclusio est ista. Deum trinum & unum cognouit Aristoteles. & tamen Arist. non cognouit Deum trinum & unum. prima pars patet. quoniam hoc cognouit Aristot. demonstrando Deum. & hoc est Deus trinus & unus, ergo &c. secunda pars etiam patet, quoniam Arist. non cognouit aliquid sub ratione qua Deus trinus & unus. ergo &c. patet consequentia à descriptione ad descriptum. Tertia conclusio. A, propositionem scio & tamē non scio. a, propositionem probatur. & pono quod. a. sit illa, Deus est. quam sciam & credā quòd non sit aliquod, a. in mūdo. isto posito. scio, a. propositionē, quia hoc scio demōstrando istam, Deus est, & hoc est, a propositio, ergo &c. & tamen non scio, a. propositionem, quia non scio aliquid sub ratione qua, a. propositio ex quo non scio, a. esse. Quarta conclusio. Sor. percipis, & tamen non percipis sort. probatur, & pono quod sor. loquatur coram te, cuius uocē audias. credas tu tamen quòd nō sit aliquis sort. in mundo, isto posito, sor. percipis, quia hoc percipis, & hoc est sor. ergo &c. & tamē non percipis sor. quia non percipis aliquid sub ratione qua sor. quare &c.

De ly necessario contingenter. Cap. V.

EX prædictis patet quod necessariū, & contingens dupliciter sumūtur scilicet resolubiliter, officiabiliter, sed ipsorum aduerbia scilicet necessario, & contingenter, exponibiliter, probantur, ut necessario Deus est, sic exponitur. Deus est, & non potest esse quin Deus sit, ergo &c. Item necessario mundus fuit, mundus fuit & non potuit esse quin mundus fuerit. Item necessario aliquid

quid erit, aliquid erit, & non poterit esse quin aliquid erit, ergo &c. ita quòd uerbum principale secundæ exponentis sit eiusdem temporis cũ uerbo principali exponendæ. Opposito modo exponitur, contingenter, ut contingenter tu es, exponitur sic, tu es, & potest esse quod tu non sis, ergo &c. Item contingenter tu eris. tu eris, & poterit esse quod tu non eris, ergo &c. & ita de præterito dicatur. Hic sunt duo notabilia. Prima est, quod necessario & contingenter, sumuntur aliquando in sensu diuiso, aliquando in sensu composito, sicut necessarium & contingens. In sensu composito quando totaliter præcedunt, aut finaliter subsequuntur ut necessario homo est animal, tu curris contingenter: sed in sensu diuiso quando mediant inter subiectum & verbũ, aut inter uerbum & prædicatum. Exemplum primi, homo necessario est animal. Exemplũ secundi, sor est contingenter currens. Secundum notabile est illud. Qualitercunq; in sensu composito sumatur, semper eodẽ modo exponuntur ut dictum est. Sed quando in sensu diuiso sumuntur præcedente alio termino mediato, non exponuntur, sed propositio probanda est secundũ exigentiam termini præcedentis per regulam superius assignatam, a primo termino mediato &c. ut homo necessario est animal hæc non est exponenda neque probanda ratione illius termini necessario, sed resoluenda ratione istius termini, hõ, ut hoc necessario est animal: & hoc est homo, ergo &c. quo facto prima resoluẽs est exponenda sic. hoc est animal, & hoc non potest nõ est animal, ergo &c. ita quòd ly potest sequatur subiectũ, sicut ly necessario, uel cõtingenter. Ex quo sequitur ẽt quod istud uerbum põt sumi aliquando in sensu cõposito aliquando in sensu diuiso. In sensu composito quando præcedit totaliter, seu impersonaliter tenet, ut põt esse quòd tu curris. In sensu diuiso quando personaliter sumitur, ut antichristus põt esse. Ex prædictis infero aliquas conclusiones. Prima est ista. Necessario aliquid est quod cõtingẽter est, probatur aliquid est quod contingenter est, & non põt esse quin aliquid sit quod

Notanda.

 contin-

contingenter est, ergo &c. Secunda conclusio. Anima tua necessario est, & tamen cõtingenter anima tua est. prima pars probatur resoluere, ut hoc necessario est, & hoc est anima tua, ergo &c. secunda pars probatur exponibiliter sic anima tua est. & potest esse quod anima tua non sit, ergo &c. Nam sequitur oppositum, & potest esse ita sicut adequatæ significatur per antecedẽs ergo potest esse ita sicut adequatæ significatur per consequens. Tertia conclusio. Necesse est te fuisse, & tamen non cõtingenter tu fuisti, prima pars probatur, quoniam hæc est necessaria tu fuisti, quæ adequatæ significat te fuisse. ergo &c. secunda pars probatur. nam tu fuisti, & potuit esse quod non fuisti. ergo contingenter tu fuisti. Quarta conclusio. Potest esse quod antichristus sit homo qui est, & tamen antichristus non potest esse homo qui est, prima pars probatur, quoniam hæc est possibilis, antichristus est homo qui est, quæ adequatę significat quòd antichristus est homo qui est, ergo &c. unde ly potest, impersonaliter sumptum, est terminus officiabilis sicut ly possibile, secunda pars patet, quoniam detur oppositũ, uidelicet antichristus potest esse homo qui est. & ex isto sequitur quòd antichristus potest esse homo, & ille est consequens est falsum, ergo & antecedens. patet consequentia quia ly potest sumptũ personaliter est terminus immediatus & relatiuum, qui, quę, quod est resolubile generaliter in, et, & ille illa, illud ex quo nõ impeditur per aliquod signum præcedens. Hic est notandum quod ly necessario dupliciter sumitur. Vno modo nominaliter in datiuo uel ablatiuo casu. Alio modo aduerbialiter ut dictum est primo modo non exponitur, sed resoluitur. ut necessario tu es, isto tu es, & hoc est necessarium, ergo &c. ex quo sequitur quòd necessario tu es homo, & tamen cõtingenter tu es homo tenendo ly necessario, nominaliter in ablatiuo casu, quia isto tu es homo, demonstrando Deum, & hoc est necessarium, ergo &c. sumendo tamen ly necessario, aduerbialiter, foret ista propositio impossibilis propter impossibilitatem exponentium.

Nota.

Pa. 22. prẽ. 2. du. to. 8. huius ca. 3.

Item

Item conceditur quòd sor. necessario obedit, & idem sor. contingenter obedit sumendo ly necessario in dati uo casu quia sor. huic obedit, demonstrando Deum, & hoc est necessarium, ergo &c. secunda pars etiam patet exponendo sic, sor. obedit & potest non obedire, ergo contingenter sor. obedit, quare &c.

De gradu positiuo comparabiliter sumpto. *Cap.* VI.

Pro to. cap. uide in lo. m. a fo. 42. usque ad f. 43.

IAM gradus comparationis restat exponere & primo positiunm cõparabiliter sumptum, ut tu es ita fortis sicut aliquis homo mũdi exponitur sic, tu es fortis, & aliquis homo mundi est fortis, & non aliquis homo mundi est fortior te, ergo &c. Item tu fuisti ita fortis, sicut aliquis homo tu fuisti fortis & aliquis homo fuit fortis, & non aliquis homo fuisti fortior te, ergo &c. & ita de futuro suo dicatur. Sed notandũ, quòd si fiat comparatio respectu termini cõmunis a parte post, nõ distributi, non debet sumi ille terminus sub distributione in aliqua exponentium, ut tu es ita albus sicut omnis homo non debet dici in secunda exponente, omnis homo est albus, quia hæc est falsa & exposita uera. Sequitur enim tu es ita albus sicut ille homo, ergo tu es ita albus sicut omnis homo, patet consequentia ab inferiori ad suum superius affirmatiue sine distributione & sine signo impediente, ideo debet sic exponi tu es albus & homo est albus, & nõ omnis homo est albior te, ergo &c. Ex prædicto modo exponendi infero aliquas conclusiones. Prima est ista. Tu es ita fortis sicut omnis homo mundi, & tamẽ non es ita fortis sicut aliquis homo mundi prima pars patet, quia tu es fortis. & homo mundi est fortis, & non omnis homo mũdi est fortior te, ergo &c. secunda pars similiter patet, quoniam suum cõtradictorium est falsum, uidelicet tu es ita fortis sicut aliquis homo mundi, quia ex ipsa sequitur tertia sua exponens uidelicet nõ aliquis homo mundi est fortior te, quod est falsum. Secunda conclusio. Animal quod non est ita forte sicut leo est ita forte sicut

omne

omne animal mundi,probatur equus est ita fortis sicut omne animal mundi,& idem equus est animal quod non est ita forte sicut leo,ergo &c.patet consequentia quasi à resoluentibus ad resolutum . antecedens autem patet expònendo & resoluendo. Tertia conclusio . Ego sum ita sapiens sicut tu & Deus , & tamen ego non sum ita sapiens sicut Deus, secunda pars est de se manifesta , & probatur prima nam ego sum sapiens , & tu & Deus estis sapientes.& non tu & Deus estis sapientiores me,ergo &c. patet consequentia ab exponentibus ad expositum,& prima ac secunda pars sunt manifeste,tertia uero probatur,quia si nō detur oppositū . Tu & Deus estis sapientiores me?ergo tu es sapientior me ,consequēs est falsum ut ego soppono.Quarta cōclusio . Tu eris ita senex sicut tu eris,& tamen in nullo instanti tu eris ita senex sicut tu eris,prima pars patet per exponētes,tu eris senex,& nunquam eris senior quam tu eris, ergo &c.secunda pars probatur , quoniā quocunq; instanti dato in quo tu eris senex,in isto instāti nō eris ita senex sicut tu eris,quia post illud eris senior, ergo in nullo instanti tu eris ita senex sicut tu eris,patet consequentia,quia cōtradictorium consequentis repugnat antecedenti , propter distributionem istius termini , sicut supra uerbum substantiuum. *sophi.43.3.*

De gradu comparatiuo. *Cap.* VII.

Comparativvs gradus exponitur similiter per tres exponentes,ut sort.est fortior Platone , sort.est fortis & Plato est fortis , & Plato non est ita fortis sicut sor.ergo &c.Item tu es fortior aliquo homine,tu es fortis & aliquis homo est fortis , & non aliquis homo est ita fortis sicut tu,ergo &c. sed huius, tu es albior omni homine, secunda exponens non debet esse ista , omnis homo est albus , quoniam tunc exposita esset uera & una exponens falsa , quod non est concedendum in logica,sed debet sic exponi ista. Tu es albus,& homo est albus, & non omnis homo est ita albus sicut tu , ergo *Vide Pa. in lo.m.fo.44. et f.47.c.2.*

&c. Ex prædicto modo exponendi infero aliquas conclusiones. Prima. Tu es albior omni homine, & tamen tu non es albior aliquo homine. prima pars patet per exponentes, & secunda similiter, quia suum contradictorium est falsum scilicet tu es albior aliquo homine. quia tertia eius exponens est falsa, uidelicet non aliquis homo est ita albus sicut tu. quia tu ipsæ es ita albus sicut tu, uel quilibet qui est albior te, est ita albus sicut tu, licet non præcisæ. Secunda conclusio. sor. qui non est melior Deo, est melior omni ente mundi. patet quoniam sor. non est melior Deo ut satis liquet & tamen est melior omni ente mundi, quia ipse est bonus & aliquod ens mundi est bonum. & non omne ens mundi est ita bonum sicut sor. ergo &c. Tertia conclusio. Ego sum scientior te & Deo, & tamen non sunt scientior Deo. secunda pars patet de se. & prima probatur per exponentes. nam ego sum sciens, & tu & deus estis scientes, & non tu & Deus estis ita scientes sicut ego. ista patet, quoniam detur oppositum, scilicet tu & Deus estis ita scientes sicut ego. ergo tu es ita sciens sicut ego, consequens est falsum: ut ego suppono. Quarta conclusio. Tu eris senior quam tu eris in aliquo instanti. & tamen in nullo instanti tu eris senior quàm tu eris in aliquo instanti. prima pars probatur quoniam tu eris senex & in aliquo instanti eris senex, & non in aliquo instāti eris ita senex sicut tu eris. ergo tu eris senior quàm tu eris in aliquo instanti, consequentia tenet ab exponentibus ad expositum. & tertia pars antecedentis probata est in alio capitulo in 4. conclusione. Sed secunda pars conclusionis probatur, quia si non detur oppositũ, scilicet quòd in aliquo instāti tu eris senior quàm tu eris in aliquo instanti, & sit illud instans. a. & patet quòd ista est falsa. in. a. instanti tu eris senior quàm tu eris in aliquo instanti. quia una exponens est falsa, scilicet non in aliquo instanti tu eris ita senex sicut tu eris in. a. instanti. quia in. a. instanti tu eris ita senex sicut tu eris in a. instanti. Et in infinitis instantibus ultra, quare &c. Notandum quod quemadmodũ exponitur cõparatiuus gradus:

Pa. sophi. 43. ibi dubitatur. x. prin. 3. du. cor. a. cõ. 2.

dus:ita exponitur magis & quàm .tu ego ſum magis ualens quam tu,ſic exponitur.ego ſum ualens, & tu es ualens & non tu es ita ualens ſicut ego.ergo &c. Conſimiles concluſiones poſſunt inferi de magis unde conceditur,quòd animal quod eſt magis debile quàm ſit muſca, eſt magis forte quàm ſi oē animal mundi. Et homo qui eſt magis ſapiens quàm omnis homo, eſt minus ſapiens quàm omnis homo.& ita de infinitis alijs.quare &c.

De gradu ſuperlatiuo. *Cap.* VIII.

SVPERLATIVVS gradus exponitur per tres exponentes,niſi una iſtarum cum altera coincidat. ut tu es fortiſſimus iſtorum,poteſt dupliciter exponi. aut per comparatiuum,aut per poſitiuum comparabiliter ſumptum. Exemplum primi,tu es fortis, & iſti ſunt fortes, & non aliquis iſtorum eſt fortior te ergo &c. Exemplum ſecundi: tu es fortis & iſti ſunt fortes, & non aliquis iſtorum eſt ita fortis ſicut tu. ergo &c. Item tu es fortiſſimus omnium hominum ſic exponitur. tu es fortis.homines ſunt fortes,& non omnes homines ſunt fortiores te. ergo &c.uel non omnis homo eſt fortior te. Secundo modo ſic exponitur. tu es fortis, & homines ſunt fortes, & non omnes homines ſunt ita fortes ſicut tu,uel non omnis homo eſt ita fortis ſicut tu. ergo &c. Et ita de alijs de præterito & de futuro ſuo modo dicatur.Ex prædictis infero aliquas concluſiones. Prima eſt iſta.Tu es fortiſſimus iſtorum & debiliſſimus iſtorum. probatur.& pono quòd tu & ſor.& Pl.ſitis æque fortes. & per ly iſtorū,demonſtro uos tres.iſto poſito,patet prima pars,quoniam tu es fortis & iſti ſunt fortes, & non aliquis iſtorum eſt fortior te. ergo &c. Etiam ſecunda pars eſt uera, quia tu es debilis, & iſti ſunt debiles, & non aliquis iſtorum eſt debilior te ergo &c.Hæc tamen concluſio nō eſſet uera exponendo eam ſecundo modo. ut puta per ly ita,ſicut, quare &c. Secunda concluſio. Tu es ſapientiſſimus omnium : & tamen tu non es ſapientiſſimus aliquorum hominum,prima pars patet per

 exponen-

exponentes, ut tu es ſapiens & homines ſunt ſapientes & non omnes homines ſunt ſapientiores te, ergo &c. ſecunda pars probatur quoniam ſuum contradictoriū eſt falſum, uidelicet tu es ſapientiſſimus aliquorum hominum propter tertiā exponentem falſam ſ. non aliquis homo eſt ſapientior te, & hæc ſimiliter non aliquis homo eſt ita ſapiens ſicut tu, quia tumet es ita ſapiens ſicut tu, ergo &c. Tertia concluſio. Tu fuiſtis calidiſſimus omniū hominum, & frigidiſſimus omnium hominum prima pars patet, quia tu fuiſti calidus, & homines fuerunt calidi, & non omnis homo fuit calidior te, etiam non omnis homo fuit ita calidus ſicut tu, ſecunda pars etiam eodem modo probatur, quoniam tu fuiſti frigidus & homines fuerunt frigidi, & non omnis homo fuit frigidior te, etiam nō omnis homo fuit ita frigidus ſicut tu, ergo &c. Quarta cōcluſio. Aliquod eſt maximum iſtorum quod non eſt maximum iſtorum, exponendo comparabiliter probatur, & pono ꝙ a. ſit magnum & B. maius. C. uero maius, q̃ a. & maius quàm b. iſto poſito b. eſt maximum iſtorum quod non eſt maximum iſtorum. probatur, quoniam b. eſt magnum, & aliquod iſtorū quod non eſt maximū iſtorum eſt magnum, & nullum iſtorum quod nō eſt maximum iſtorum eſt maius b. ergo b. eſt maximum iſtorum, quod non eſt maximum iſtorum, patet cōſequētia ab exponentibus ad expoſitum, quare &c.

De ly differt. *Cap.* *IX.*

Pro to. c. uide in lo. m. a. f. 31. uſq; ad fo. 34. ſo phi. 34. to.

DIFFERT, aliud, & non idem eodem modo exponuntur per tres exponentes, ut tu differs ab homine tu es, & homo eſt, & tu non es homo, ergo &c. Item tu differs ab omni homine, tu es, & homo eſt, & tu non es omnis homo, ergo &c. Eſt tamen aliqualis diuerſitas in præterito & futuro, hæc enim, tu differs ab antichriſto non ſic exponitur, tu eris, & antichriſtus erit: & tu non eris antichriſtus, quoniam exponentes ſunt ueræ & expoſita falſa. ſequitur enim tu differs ab antichriſto, ergo ſimul eris cum antichriſto, conſequens eſt

est falsum,ut suppono : sed sic exponitur,tu eris & antichristus erit, quando tu eris, & tu non eris antichristus ergo,&c.& ita de præterito dicatur.quare &c. Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Tu differs ab omni homine,& tamen tu non differs ab aliquo homine, prima pars patet per exponentes, quoniam tu es,homo est, & tu non es omnis homo, ergo &c.secunda pars etiam probatur:quia si non, detur oppositum,scilicet tu differs ab aliquo homine, sed hæc est falsa, quia tertia eius exponens est falsa, scilicet tu non es aliquis homo, ergo &c.Secunda conclusio,tu differs ab omni ente quod est:& quòd fuit, & quod erit, & tamen tu nõ differs ab aliquo ente, quòd est,quod fuit,& quod erit prima pars patet, quoniam tu es & omne ens quod est,quod fuit,& quod erit, est: ut patuit in prima propositione secundi capituli huius tractatus,& tu non & omne ens quod est, quod fuit, & quod erit,ergo &c.secunda pars etiam patet, quia suũ contradictorium est falsum,cum una eius exponens sit falsa scilicet tu non es aliquid quod est, quod fuit, & quod erit.Tertia conclusio.Ego differo a te,& a me,& tamen non differo a me,prima pars patet per exponentes.Nã ego sum,& tu,& ego sumus, & ego non sum tu & ego ergo &c.secũda uero pars patet de se, & ita posset probari.quòd tu differs ab homine,& ab asino,& tamen nõ differs ab homine.Quarta cõclusio. Tu differs ab asino,& tamẽ tu nõ differs ab homine uel ab asino, prima pars patet per exponentes,& secunda similiter, quia detur oppositum,tu differs ab hoĩe uel ab asino, hæc est falsa,quia tertia eius exponens est falsa.s.tu nõ es homo uel asinus quia eius contradictoriũ est Verũ. uidelicet tu es hõ uel asinus.Quęcunque dicta sunt de hoc uerbo differt,quo ad exponentes & conclusiones, possunt applicari istis terminis,aliud,& non idem.

De exclusiuis. Cap. X.

EXCLVSIVARVM quædam sunt primi ordinis, quædã secũdi,& quædã tertij. Exclusiua primi ordinis est illa cuius dictio exclusiua,tãtũ,solũmodo,aut præcisæ,

Prò hoc uide in lo.ma. fol.3. co. 2.

et a fo.34. usque ad fo.35.8. huius c.4. sophi.38. to.

cisæ, præcedit subiectum. ut tantum homo currit. sic exponitur, homo currit. & nihil non homo currit. ergo &c. ita quod semper prima exponens est præiacens exclusiuæ. secũda uero est uniuersalis negatiua de subiecto exclusiuæ infinitato. Et consimilis expositio est de præterito & futuro. ut tantum sor. fuit, sor. fuit & nihil non sor. fuit. Item tantum antichristus dsputabit, sic exponitur. antichristus disputabit, & nihil non antichristus disputabit. Notandum quòd exclusiua primi ordinis conuertitur cum uniuersali de terminis trã spositis. ita quòd si una est uera, & reliqua similiter, & econuerso. unde si hæc esset uera, tantum homo est animal, hæc esset uera. omne animal est homo. sed quia exclusiua est falsa, ideo uniuersalis est falsa. Exclusiua secundi ordinis est illa in qua dictio exclusiua mediat inter subiectum & prædicatum siue præponatur, siue postponatur copule, ut sor. tantum est homo, aut sor. est tantum homo & exponitur quælibet istarum, sic sor. est homo, & sor. nõ est non homo, & ita de præterito & futuro dicatur. Exclusiua tertij ordinis est illa cuius dictio exclusiua ponitur inter partes prædicati, ut. a. propositio significat præcisæ sicut est. quæ sic exponitur. a. propositio significat sicut est. & a. propositio, non significat non sicut est. ita quòd semper negatio infinitãs cadat super eundẽ terminum super quẽ in exposita cadit dictio exclusiua. ut patet in cuiuscũque ordinis exclusiuis. Notandũ quòd si dictionem exclusiuã alicuius ordinis p̃cedat alter terminus probabilis: non debet illa propositio probari ratione dictionis exclusiuæ, sed secundũ exigentiam termini præcedentis. Exemplum omnium ordinũ, necessario tãtũ homo est homo. Omnis homo tantum est animal. Aliqua propositio significat præcisæ sicut est. prima est exponibilis ratione istius termini necessario secunda ratione illius signi omnis, tertia uero est resolubilis, quia particularis affirmatiua. Opposita harũ exclusiuarũ assignantur per negationẽ præpositã toti exclusiuæ. ut huius. Tãtũ homo currit. cõtradictorũ est hoc. Non tãtũ homo currit.

rit. & habet duas cãs ueritatis opposita exponentibus. exclusiuæ affirmatiuæ. ut nihil quod est homo currit, uel aliquid non homo currit. & si una harum causarum est uera, exclusiua negatiua est uera. & si ambæ sunt falsę, ipsa est falsa, sicut exclusiua affirmatiua est uera, si ambę exponentes sunt ueræ, & falsa, si una est falsa. Exclusiua uero negatiua in qua negatio sequitur notã exclusionis etiam exponibilis est. ut tantũ homo non currit. sic exponitur. hõ non currit, & quodlibet nõ hõ currit & ita exponitur quęlibet talis primi ordinis. Itẽ secũdi ordinis, ut tu tm̃ non es asinus, sic exponitur. tu nõ ẽ asinus, & tu es qđlibet non asinus. Exclusiua uero negatiua tertii ordinis exponibilis nõ datur. quia licet ista sit negatiua. s. a, propositio non est præcisæ significans sicut est, nõ tamẽ est exponibilis sed est probanda per suum contradictoriũ. quia talis negatio semper sequitur uerbũ principale, sicut & dictio exclusiua ut, a, propositio significat præcisæ sicut nõ est. Opposita harũ exclusiuarũ negatiuarũ datur similiter per negationẽ p̃cedentẽ totã propõnẽ. ut huius tm̃ homo non currit. cõtradictoriũ est illud. Nõ tm̃ homo nõ currit. qđ habet duas causas ueritatis oppositas exponẽtibus exclusiuæ negatiuæ assignandas per disiunctiuã. uidelicet omnis hõ currit. uel aliquid nõ hõ nõ currit, quarum si una est uera exclusiua, ista est uera, sicut prius dictũ est de opposito exclusiuæ affirmatiuæ. Ex prædictis infero aliquas cõclusiones quarũ prima est ista. Tm̃ hõ est hõ & tñ non tantum hõ est animal. prima pars patet per exponentes, & uniuersalẽ de terminis trãspositis. Secũda pars patet similiter quoniã una suarũ causarũ est uera. s. aliquid nõ hõ est animal. nã hoc est animal, demõstrãdo asinũ, & hoc est aliquid nõ hõ, ergo &c. Secunda conclusio. Tu tantum es animal, & non tantũ tu es animal. prima pars patet. nam tu es animal, & tu non es animal. ergo &c. Secunda pars conclusionis patet etiã similiter. qa una causarum est uera. s. aliquid nõ tu es animal. Tertia conclusio A propositio est præcisæ significans sicut est. & tamẽ, a, propositio non est significans

præcisæ sicut est. probatur & pono, ꝙ a, sit ista, hõ est asinus, isto posito, patet prima pars, quoniã a, est significans sicut est & a, non est significans sicut est. probatur, quia detur oppositum. s. a, est non significans sicut est; ergo a, non est significans sicut est, consequens falsum, immo a, est significans sicut est, quia est significans hominem esse, secunda pars ẽt patet, quia sui contradictorii una exponens est falsa uidelicet, a, propositio nõ est significans non sicut est, ex quo sigñat hominẽ esse asinũ. Quarta conclusio. A. propositio præcisæ significat falsum & impossibile, & tñ, a, propositio præcisæ significat uerũ & necessariũ, prima pars patet per exponentes. Nã, a, significat falsum, & impossibile, & a, nõ est nõ significans falsum & impossibile, probatur, quia detur oppositum. s. a. est nõ significans falsum impossibile, ergo a, nõ est significans falsum & impossibile, quod non est uerũ, immo, a, significat falsum & impossibile, quia significat hominẽ esse asinum. quare &c. secũda pars ẽt eodem modo probatur. nam, a, est significans uerum & necessarium, quia significat hominẽ esse, & a non est nõ significans uerũ & necessariũ probatur, quia detur oppositum, a est non significãs uerũ & necessariũ, ergo, a, non est significans uerum & necessarium cõsequens est falsum, immo, a, significat uerũ & necessarium quia significat hoĩem esse quod est uerũ & necessariũ patet cõsequentia cum prioribus similibus per istam regulam. Ab affirmatiua de prædicato infinito ad negatiuam de prædicato finito est bona consequentia, & quare &c.

De excæptiuis. *Cap.* XI.

Pro hoc ca. ui de pa. in li. ma. a. fo. 385. usque ad f. 39. f. 30 to. 8. pri. 1. du. 10.

DICTIONES excæptiuæ sunt istæ præter præterque, & nisi & differunt eo quia præter, & præterquàm indifferenter excipiunt tam in uniuersali affirmatiua, quam negatiua, sed nisi, non excipit nisi in uniuersali negatiua unde ita congrue dicitur nullus homo præter sortem currit, sicut omnis homo præter sor. currit. non tamen congrue dicitur omnis homo

nisi

nisi sor. currit. ubi congrue diceretur nullus homo nisi sor. currit. Exceptiua affirmatiua exponitur per duas exponentes. in quarum prima negatur prædicatũ à parte extra capita. in secunda uero affirmatiua prædicatũ uniuersaliter de subiecto sumpto cũ parte extra capta infinita, ut omnis homo præter sort.currit. sic exponitur, sor.non currit, & omnis homo non sor.currit, ergo &c. Exceptiua uero negatiua similiter exponitur per duas exponentes.in quarum prima affirmatur prædicatum de parte extra capta, in secunda uero negatur uniuersaliter à subiecto sumpto cũ parte extra capta infinita ut nullus homo præter sor. currit, sic exponitur sor.currit & nullus homo non sor.currit, ergo &c. Notandum quod aliqua est exceptiua propria aliqua est impropria, Ad exceptiuam propriam duo requiruntur principaliter. Primum quod id à quo fit exceptio stet confusæ distributiuæ. Ex quo sequitur quod ista est impropria. Aliquis homo, præter sor.currit. Secũdo quod pars extra capta sit terminus inferior ad illud à quo fit exceptio. Ex quo sequitur quod hæc est impropria. Omnis homo præter hominem currit, sed hæc est propria. Omnis homo præter, sor.currit, quia bene habet, istas duas conditiones ut patet. Præter est notandum quod quælibet exceptiua negatiua conuertitur cũ exclusiua affirmatiua cuius subiectũ est pars extra capta, & prædicatum est terminus compositus ex prædicato, & subiecto exceptiuæ sic præcisæ supponente. unde bene sequitur, nihil præter sor.currit ergo tantũ sor.currit & econuerso. Et notanter dicitur predicatum est terminus compositus ex prædicato & subiecto exceptiuæ quoniam nõ sequitur nullum animal præter hominem intelligit. ergo tantũ homo intelligit, antecedens.n.est uerum, consequens falsum, sed bene sequitur. ergo tm̃ homo est animal intelligens. dicebatur etiam sic præcisæ supponente quia non sequitur nullus homo præter sor currit, ergo tantũ sor.est homo currens, sed solum sequitur, ergo tantum sort. est aliquis homo currens. Dato enim quod de specie humana non curreret aliquis

Soph. 40. col.4. ibi intelligendũ.

aliquis masculus nisi solus sor.sed cum hoc multæ mulieres currerent tunc hæc esset uera. nullus homo præter sor.currit,& hæc similiter, tãtum sor.est aliquis homo currens,sed hæc esset falsa tantũ sor. est homo currens. Ex his infero aliquas conclusiones. quarum prima est ista. Hæc cõsequentia non ualet. Omnis homo præter sor.currit, ergo omnis homo præter hominem currit, quia antecedens est una exceptiua propria, consequens non. Secunda conclusio. Omne animal præter antichristũ est animal, & tamen non omne animal præter hominem est animal. prima pars patet per exponẽtes,quoniam antichristus non est animal, & omne animal non antichristus est animal, ergo &c.secunda pars etiam probatur,quia si non,detur oppositũ, omne animal præter hominem est animal. & patet quod prima exponens est falsa, uidelicet homo non est animal, & per consequens exceptiua cuius est exponens est falsa. Ex qua conclusione sequitur, quod non omni exceptiua propria repugnat suo præiacenti cuius oppositum communiter dicitur, & hoc patet, quoniam quælibet istarum est uera. omne animal est animal,& omne animal præter antichristum est animal. Tertia conclusio.Tu non differs nisi ab asino, & tamen tu differs a capra.secũda pars est manifesta.& prima probatur.tu differs ab asino,& nõ differs ab alio ab asino,quod sic probatur,quoniam detur oppositum. tu differs ab alio asino,ergo tu non es aliud ab asino, patet cõsequentia ab exposita ad unam suarum exponentium. Quarta cõclusio.Tu vides omnes homines qui sunt in ista domo prę ter sor. & tamen non uides aliquem nec aliquos homines, probatur, & pono secundam partem conclusionis cum hoc quòd in domo ista sint in decem homines, nouem mulieres & unus masculus, quem non uideas,sed bene omnes mulieres.isto posito, patet secũda pars cõclusionis, & prima similiter assignando hanc regulam exceptiuarũ, quod omnis propositio affirmatiua quæ est in parte uera & in parte falsa, potest uerificari per exceptionem partis falsæ, isto præsupposito hæc est falsa.

In lo.m.fo. 31. col.4.

sa.tu uides omnes homines qui sunt in ista domo præcisæ pro sor. ergo potest uerificari per exceptioné sor. sit dicendo. tu uides omnes homines qui sunt in ista domo præter sort. quare &c.

De reduplicatiuis. *Cap.* *XII.*

REDVPLICATIVA exponitur per tres exponétes, in quarum prima prædicatur affirmatiuæ terminus reduplicatus de subiecto in secunda prędicatur prædicatum de eodem subiecto. In tertia uero prædicatur idem prædicatum conditionaliter de termino reduplicato per terminum transcendentem, ut sor. inquantum homo est animal sic exponitur, sor. est homo, & sor. est animal. & si aliquid é homo illud est animal, ergo &c. & ita cum termino uniuersaliter, aut indefinitæ tento, ut omnis homo inquãtum animal est substantia sic exponitur. omnis homo est animal, & oïs hõ est substantia, & si aliquid est animal, illud est substantia, ergo &c. Reduplicatiua negatiua cuius negatio sequitur notã reduplicationis est similiter exponibilis, ut sor. inquantũ hõ non est asinus. exponitur sic, sor. est homo, & sor. non est asinus, & si aliquid est homo, istud non est asinus, ergo &c. & ita dicatur de quibuscunq; alijs, negatiua uero duplicatiua, cuius negatio præcedit notam reduplicationis non est exponenda sed probanda per suũ contradictorium, ut sæpe dictum est. Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Aliqua inquantum conueniunt differunt probatur. aliqua conueniunt & aliqua differunt, & si aliqua conueniunt illa differunt, ergo &c. patet consequentia ab exponentibus ad expositam. & tertia pars antecedentis probatur quoniam si aliqua conueniunt illa sunt, & illa sunt distincta, & si sunt distincta, & differunt, ergo a primo ad ultimum si aliqua conueniunt illa differunt. Secunda conclusio. Quilibet homo inquantum homo est risibilis, & tamen non quilibet homo inquantum animal est risibilis. prima pars patet per exponentes, quoniam quilibet homo est homo & quilibet homo

Pro hoc uide in lo. m. a. f. 41. usque ad fol. 42. soph. 41. 10.

homo est risibilis & si aliquid est homo illud est risibile, ergo &c. secunda pars etiam patet quia si non, detur oppositum, s. quod quilibet homo inquantũ animal est risibilis, & certum est quod hæc est falsa, quia tertia exponens est falsa scilicet, si aliquid est animal illud est risibile. Tertia conclusio. Sor. inquantum homo est animal. & tamen sor. non inquantum homo est sor. prima pars patet per exponentes & secunda similiter, quia si non, detur oppositum, scilicet sor. inquãtum homo est sor. & patet quod ista est falsa, quia eius tertia exponẽs est falsa, scilicet si aliquid est homo illud est sor. Quarta conclusio. Tu inquantum homo non es asinus & tamen tu non inquantũ animal, non es asinus. prima pars patet, quia tu es homo & tu non es asinus, & si aliquid est homo illud non est asinus, ergo &c. secunda pars ẽt probatur, quia si non, detur oppositum, tu inquantum animal nõ es asinus, & patet quod tertia eius exponens est falsa. s. si aliquid est animal illud nõ est asinus. Et ita dicatur si ly de quanto, & pro quanto faceret propositionem reduplicatiuam.

De ly immediate. Cap. XIII.

Pro to. c. uide in lo. ma. a fol. 61. usque ad f. 63 soph. 35. to. 17. prin. 1. du. to.

IMMEDIATE duas in se continet exponentes, quarum prima est præiacens. secunda negatiua sibi correspondens secundum exigentiam sui uerbi, ut immediate ante, a tu fuisti. exponitur sic ante, a, tu fuisti, & nullum fuit instans ante, à, quin inter illud, &, à, tu fuisti, ergo &c. Item immediate post b, tu eris, sic exponitur. post, b, tu eris. & nullum erit instans post, b, quin inter illud &, b, tu eris, ergo &c. Modo consimili exponitur negatiua, cuius negatio subsequitur ly immediate, ut immediate ante hoc tu non fuisti albus, sic exponitur ante hoc tu non fuisti albus, & nullum fuit instans ante hoc, quin inter illud, & hoc tu non fuisti albus, ergo &c. Item immediate post instãs pręsens tu non curres, sic exponitur; post instans præsens tu nõ curres, & nullum erit instans post instans præsens, quin inter il-

lud & instans presens tu & non curras,ergo &c. Opposita harum propositionum dantur per negationem præcedentem ly immediate, & non probatur talis propositio nisi per assignationem contradictoriorum. Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Immediate ante hoc tu fuisti albus, & immediate ante hoc tu fuisti niger. probatur,& pono quod in qualibet parte pari horæ præteritæ fueris albus,& in qualibet parte impari fueris niger,isto posito arguitur sic.immediate ante hoc fuit aliqua pars par ergo immediate ante hoc tu fuisti albus, consequentia tenet & antecedens probatur.nam ante hoc fuit aliqua pars par. & nullum fuit instans ante hoc, quin inter illud & hoc fuerit aliqua pars par.ergo &c.similiter probatur alia pars cõclusionis.nam immediate ante hoc fuit aliqua pars impar.ergo immediate ante hoc tu fuisti niger consequentia patet,& antecedens ut prius probatur. nam ante hoc fuit aliqua pars impar,& nullum fuit instans ante hoc, quin inter illud & hoc fuerit aliqua pars impar. ergo &c.Eadem conclusio potest uerificari de futuro.Secunda conclusio. Duo contradictoria inter se contradicentia immediate ante hoc fuerunt uera, & immediate ante hoc fuerunt falsa, & tamen non fuerunt simul uera neque simul falsa.probatur,& pono quod,a,sit illa.tu es albus,&,b,ista, tu non es albus isto posito patet, quod a,immediate ante hoc fuit uerum.Nam quandocunque fuit aliqua pars par.a,fuit uerum, sed immediate ante hoc fuit aliqua pars par.ergo immediate ante hoc,a,fuit uerum.& immediate,ante,a, fuit falsum, quia quandocunq; fuit aliqua pars impar a,fuit falsum,sed immediate ante hoc fuit aliqua pars impar. ergo immediate ante hoc,a,fuit falsum.Eodem modo potest probari quod b,immediate ante hoc fuit,uerum & falsum.Quod autẽ a,& b,non fuerint simul uera nec simul falsa. hoc patet quia in quocũque instanti,a,fuit uerum,b, fuit falsum & econuerso. Ex quibus sequitur, quod immediate ante hoc fuisti albus, & immediate ante hoc tu non fuisti albus prima pars patet,& secunda probatur nam quandocunq;

cunque tu fuisti niger, tu non fuisti albus, sed immediate ante hoc tu fuisti niger, ergo immediate ante hoc tu non fuisti albus, & ita conceditur quod, a, propositio immediate ante hoc fuit uera, & immediate ante hoc, non fuit uera. probata est prima pars, secunda probatur nã quandocunque, a, propositio fuit falsa, ipsa non fuit uera, sed immediate ante hoc, a, propositio fuit falsa, ergo immediate ante hoc, a, propositio non fuit uera. Tertia conclusio. Immediate post hoc erit instans quod non immediate post hoc erit, probatur. nã post hoc erit instans. quod non immediate post hoc erit, & nullum erit instãs post hoc quin inter illud & hoc erit instans, quod non immediate post hoc erit, quia quocunq; instãti dato, qđ erit post hoc, inter illud & hoc erunt infinita instantia, quorum nullum mediate post hoc erit. Ex qua conclusione sequitur quod immediate post hoc erit aliquid, quod non immediate post hoc erit. Quarta conclusio. Post, a, instans tu curres, & nullum erit instans post a qn ante illud tu curres, & tamen non immediate post a, tu curres. probatur & pono quod curres hodie, sed nõ cras, & pono quod, a, erit instãs medium crastinę diei post quẽ diem tu iterum curres aliquando. isto posito patet quòd non immediate post, a, tu curres, & tamen post, aut curres, ut ponit casus, quia ante, a, curres, quia isto præsenti die, ideo nullũ erit instãs post, a, quin ante illud tu curres, quicquid enim curret ante, a, curret etiã ante quodlibet instans quod erit post, a. Notandum quòd ly, immediate dupliciter sumitur scilicet aduerbialiter & nominaliter, primo modo sum hic locutus scilicet aduerbialiter, sed secundo modo sumitur, ut hic immediate sunt partes in continuo idest sine medio, & sic non sumitur in proposito.

Pro hoc ca. uide in lo. m. a fo. 64. usque ad fo. 66.

De ly incipit & desinit. Cap. XIIII.

INCIPIT dupliciter exponitur. Vno modo per positionem de præsenti & remotionem de præterito. Alio

Alio modo per remotionem de præsenti & positionem de futuro, uerbi gratia sor. incipit esse albus. primo modo exponitur, sic, sor. nunc est albus, & non immediate ante instans quod est præsens fuit albus. secundo modo exponitur sic, sort. nunc non est albus & immediate post instans quod est presens erit albus, ergo &c. Desinit uero exponitur modo opposito etiam dupliciter. primo modo per remotiorem de præsenti, & positionem de præterito, ut sort. nunc non est albus, & immediate ante instans quod est præsens, sor. fuit albus, ergo sort. desinit esse albus. secundo modo per positionem de præsenti, & remotionem de futuro, ut sort. nunc est albus, & non immediate post instans quod est præsens erit albus, ergo sort. desinit esse albus. Et prædictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Tu incipis esse albus, & tamen tu non incipis esse coloratus probatur & pono quod nūc tu scis albus, & continuè ante hoc fueris niger. isto pósito tu nunc es albus, & non immediate ante instans quod est præsens tu fuisti albus, ergo tu incipis esse albus, & tamen tu non incipis esse coloratus, quia nunc es coloratus, & immediate ante instans quod est præsens fuisti coloratus, & immediate post instans quod est præsens fuisti coloratus, ergo non incipis esse coloratus. Secunda conclusio. Deus incipit esse in hoc instanti, & tamen non incipit esse in aliquo instanti. prima pars probatur. Nam Deus est in hoc instanti. Deus est in hoc instanti, & non immediate ante instans quod est præsens fuit in hoc instanti. ergo Deus incipit esse in hoc instanti. secunda pars etiam patet. nam Deus est in aliquo instanti & immediate ante instans quòd est præsens fuit in aliquo instanti, & immediate post instans quod est præsens, erit in aliquo instanti, ergo &c. Tertia conclusio. Incipit esse omne quod est, & tamen non incipit esse aliquid quod est prima pars probatur, quoniam nunc est omne quod est, & non immediate ante instans quod est præsens, fuit omne quod est,

quia

quia instans præsens, ergo &c.secunda pars probatur. nam nunc est aliquid quod est, & immediate ante instans quòd est præsens fuit aliquid quod est. & immediate post instans quod est præsens. erit aliquid quod ergo &c.Quarta conclusio, Tu incipis uidere quemlibet hominem,& tamen non incipis uidere aliquem hominem,immo nullum hominem incipis uidere,probatur & pono quòd continue ante hoc non fuerint nisi decem homines,quorum nouem uideris,uideas, & uidebis,sed decimum non uideris qui iam nunc primo desinat esse per remotionem de præsenti.isto posito,tu incipis uidere quemlibet hominem, quia tu nunc uides quemlibet hominem, & non immediate ante instans quòd est præsens uidisti quemlibet hominem,quia non istum decimum, ergo. Et tamen tu non incipis uidere aliquem hominem, quia tu non uides aliquem hominem, & immediate ante instans quòd est præsens uidisti aliquem hominem, ergo &c. Etiam nullum hominem incipis uidere, quia quocunque dato quem iam uides istam immediate ante hoc uidisti, & immediate post hoc uidebis, ut ponit casus, ergo &c. ex illa propositione sequitur quòd tu incipis scire decem propositiones,& tamen non incipis scire aliquam propositionem.dato quòd nunc scias decem propositiones & immediate ante hoc instãs quod est præsens non sciebas nisi nouem. Consimiles conclusiones conceduntur in materia de hoc uerbo desinit,ut quòd tu desinis currere,& tamen non desinis moueri. dato quòd nunc mouearis,& nõ curras, sed immediate ante instans quòd est præsens currebas.Secunda conclusio. Deus desinit esse in hoc instanti præsenti, & tamen non desinit esse instanti.Tertia conclusio. Desinit esse omne quod est. & tamen non desinit esse aliquid quod est. Quarta conclusio.Tu desinis uidere quemlibet hominem & tamen non desinis uidere aliquem hominem: immo nullũ hominem desinis uidere.dato quòd continuę ante hoc instans quod est præsens uidebas omnes homines quos iam uides,& generetur nũc primo unus de nouo quem

non uideas. Et ita conceditur quòd tu definis scire decem propositiones, & tamen non definis scire aliquam propositionem, dato quòd nunc scias decem, & continue post hoc solummodo nouem, quare &c.

De ly totus. Cap. XV.

Totvs conuertibiliter idē est quòd quælibet pars quando syncategorematicæ tenetur, ut totus sort. est minor sor.& tunc sic exponitur, aliqua pars sor. est minor sor.& nulla est pars sor. quin illa sit minor sor. &c. Sed quando categorematicæ tenetur, tunc totum idem est quod ens perfectū ex omnibus suis partibus, ut sor. est totus, homo, idest sor. est perfectus homo ex omnibus suis partibus, & cōmuniter quando pręcedit totam propositionē syncategorematicę tenetur, quādo uera mediat inter partes subiecti, aut ponitur a parte prædicati, categorematicæ tenetur. ut totus sor. est aliquod hominis ly totus, tenetur syncategorematicæ sed dicendo, ens totū animal mouetur, aut tu es totus homo, ly totum, tenetur categorematicæ. Ex quibus infero aliquas conclusiones. quarū prima est ista. Totus sor. est aliquid sor.& tamē nō totus sor. est minor. prima pars probatur, quia quælibet pars sor. est aliquid sor. secunda etiam probatur, quia non quælibet pars sor. est minor sor. sicut corpus totale sor. aut anima eius, quæ nō est quanta, non sunt minora sor. Secunda conclusio. Totus sor. est pars sor. & tamē nō totus homo est pars sor. prima pars patet quia quælibet pars sor. est pars sor. secunda pars etiam patet quoniam non quælibet pars hominis est pars sor. nam est aliqua pars Pla. quæ non est pars sor. Tertia conclusio. In oculo tuo est totum quod est in mundo & tamen non totum quòd est in mundo est in oculo tuo, prima pars probatur, nā in oculo tuo est ens perfectum ex suis partibus: quia pupilla oculi tui. secunda pars etiam patet. quia nō quælibet pars mūdi est in oculo tuo. Quarta conclusio corollaria ex priori, in bursa tua est tota pecunia mūdi,

Vide in lo. ma.a.f.56. usque ad f. 577.7. pri. 2.du.to.33. soph. to.

& in anima tua est tota scientia possibilis, prima pars probatur. quoniam in bursa tua est ens perfectum ex suis partibus, quod est pecunia mundi: dato quod habeas unum denarium in bursa tua. secunda pars etiam patet ex priori, eo quòd in anima tua est ens perfectũ ex suis partibus quod est scientia possibilis. ex quibus sequitur, quòd hæc propositio est falsa. quæ tamen cõmuniter conceditur. s. anima intellectiua est tota in toto & tota in qualibet parte. nam si est tota ergo est ens habens partes. consequens falsum. quare &c.

De ly semper. *Cap. XVI.*

Vide in lo. ma. a. fo. 70 usque ad fo. 80.

SEMPER conuertitur cum ly omni tempore secũdum exigentiam uerbi cui additur. ita quòd idem est dicere senex perfuit homo, & omni tempore præterito fuit homo in exponitur sic, aliquando fuit homo. & non fuit aliquando quin tunc fuerit homo. ergo &c. Item de futuro, semper erit aliquid, exponitur sic. aliquando erit aliquid, & non erit aliquando quin tunc erit aliquid, ergo &c. Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Semper fuit aliquid qđ non semper fuit. probatur. aliquando fuit aliquid quod nõ semper fuit & nõ fuit aliquãdo. quin tũc fuerit aliquid quod nõ semper fuit. ergo &c. Secunda cõclusio. Sẽper erit aliquis hõ. qui non semper erit. probatur. quia aliquãdo erit aliquis homo, qui nõ semper erit, & nõ erit aliquando, quin tunc erit aliquis homo qui nõ semper erit. ergo &c. Tertia cõclusio. Sẽper est hoc instans præsens. probatur. aliquando est hoc instans præsens, & nõ est aliquãdo quin tunc sit hoc instans præsens, ergo patet ẽt ex sua conuertibili. s. omni tempore præsenti est hoc instans præsens. Ex eadẽ conclusione sequitur corollariæ quòd quicquid uiuit sẽper est, & quicquid currit uel mouet̃ semper se hẽt eodẽ modo, licet non semper se habuerit, aut semper se habebit eodẽ modo. Notandũ quòd non absque causa dicitur, semper cõuerti cum ly omni tẽpore secundũ exigentiã sui uerbi. qa si abso-

absolute conuerteretur cum ly omni tépore, hæc esset falsa, semper Deus fuit, aut mundus séper erit, quia nõ omni tépore Deus fuit. probatur, nã si omni tempore Deus fuit, & præsens tépus est tépus, ergo tépore præsenti Deus fuit patet cõsequẽtia, quia in tertio primæ, ex quo ly tépore, ampliatur ad supponendũ pro eo qđ est uel fuit, consequens est falsum, quia tépus præsens nunquã fuit. Eodẽ modo ostéditur falsitas huius, mundus semper erit, quia non erit in tépore præsenti uerũ tamen eligat respondés responsioné sibi magis confor mé, quia harũ quælibet sustentabilis est. Ex illo secundo modo sequitur, quòd aliquando Deus non fuit, & aliquãdo cælorũ non erit, quia tunc Deus non fuit demonstrando instans præsens, & tunc est uel fuit aliquã do ergo &c. Consimiliter, aliquando cælum non erit, quia tunc non erit, demonstrando instans præsens, & tunc est uel erit aliquando, ergo &c.

De ly ab æterno. *Cap.* XVII.

Pro hoc uide in lo. m. fol. 58.

AB æterno dupliciter sumitur. Vno modo nominaliter cum determinatione præpositionis, a, uel, b, & tũc resoluitur, ut ab æterno fuit, a, ab hoc fuit, & hoc est uel fuit æternum. ergo ab æterno fuit, a, ita quòd ab æterno nominaliter sumendo conuertitur cum ly ab aliquo æterno. Aliter sumitur ab æterno: s. aduerbialiter. & conuertitur cũ ly æternaliter, & significat idem quod ante omne tempus finitum, aut omne instans, uel post omne tempus finitũ, uel post omne instans, & exponitur sic, ab æterno fuit Deus, ante aliquod tépus finitũ fuit Deus, ut nullũ fuit tépus infinitũ, quin ante illud fuerit Deus, ergo &c. Similiter de futuro, ut ab æterno uel æternaliter erit aliquid, sic exponitur, post aliquod tépus finitũ erit aliquid, & non est uel erit tépus finitũ, quin post illud erit aliquid, ergo &c. Vel sic, post aliquod instans erit aliquid, & non est uel erit aliquod instãs, quid post illud erit aliquid ergo &c. Et notanter dico finitum, quia aliquod fuit tépus ante quod Deus nõ fuit scilicet tépus infinitũ à parte ante simili-

quia nihil est sine fine nec aliqua sunt sine fine. Sumendo autem ly infinitum, syncategorematicæ exponitur per duas exponentes, secundum exigentiam termini cui additur, aut secundũ propriã naturã singularis, uel pluralis numeri, ut infinitum corpus est. sic exponitur. Aliquantum corpus est. & non est corpus finitũ, quin isto maius sit ergo, &c. Itẽ infinitum corpus fuit, sic exponitur. aliquantum corpus fuit, & non est, uel fuit corpus finitum quin illo maius fuerit. ergo &c. In plurali autem numero non exponitur per ly maius, sed per ly plura. ut infinita corpora sunt, sic exponitur. aliquot corpora sunt. & non sunt corpora finita quin plura illa sint ergo &c. Itẽ de præterito infiniti homines fuerunt. sic exponitur, aliquot homines fuerunt, & nõ sunt, uel fuerũt. hoĩes infiniti quin plures illis fuerint. ergo &c. similiter de futuro ut infinita instantia erunt. sic exponitur. Aliquot instantia erunt, & non sunt uel erunt instantia finita quin illis plura erunt ergo &c. Est tamen alter modus exponendi: qui communiter sustinetur sapiẽs quodãmodo naturã singulariũ. ut infinitũ corpus ẽ. sic exponitur. Aliquãtũ corpus est, & duplũ ad illud, & triplũ ad illud, & sic infinitũ. ergo &c. Item in plurali numero. ut infinita sunt sic exponitur. duo sunt. & tria sunt, & sic in infinitũ. ergo est. Quilibet istorũ modorũ bonus est ad præsens ueruntamen primus est formalior, licet forte secundus sit intelligibilior.

Ex prædictis infero aliquas cõclusiones, quarum prima est ista. Infinitũ corpus Deus potest producere, non tamẽ põt producere corpus infinitũ. prima pars probatur. Nã aliquantum corpus Deus potest producere. & non est uel põt esse corpus finitũ quin maius illo Deus possit producere, ergo &c. Vel aliter. Aliquãtũ corpus Deus põt procedere, & duplum ad illũ, & triplũ ad illud, & sic in infinitũ. ergo &c. secũda uero pars patet de se. quoniam Deus non potest producere corpus sine fine, eo. n. quòd aliquod est corpus, ipsum est figuratum ergo. termino uel terminis clausum, & per consequens finitum ergo &c. Secunda conclusio. Infinitum tem-

pus est elapsum, & tamen nullum tempus elapsum fuit infinitum. prima pars probatur. quoniã aliquod tẽpus est elapsum & duplum ad illud, & triplum ad illud, & sic in infinitum erga &c. secunda pars etiã probatur ex hoc. quia nullum tempus elapsum fuit sine fine. quodlibet nanq; terminabatur ad aliquod instans. Sed hic dubitatur. Nã in altero capitulo dictum est ꝙ aliquod fuit tempus infinitum a parte ante. ergo aliquod tempus elapsum fuit infinitum. Dicitur, ꝙ ibi loquutus sum de infinito ẜm quid quod non habet principiũ, sed finem, sicut tempus infinitum præteritum, tunc aũt loquor de infinito simpliciter, quod non habet principium neque finem. Tertia conclusio. Infinitus numerus est finitus, & tamen nullus numerus infinitus est finitus primę pars patet. quoniã aliquãtus numerus est numerus finitus, & non est numerus finitus, quin illud sit numerus finitus. ergo &c. secunda pars patet qm̃ nullus numerus finitus est sine fine. ergo &c. Quarta conclusio. Infinita sunt finita, & tamẽ nulla finita sunt infinita, prima pars probatur, quia duo sunt finita, & tria sunt finita, & sic in infinitũ. ergo secunda pars patet de se, quia nulla finita sunt entia sine fine. Quinta cõclusio. Infinitis finita sunt plura. & tamen nulla finita sunt plura infinitis. prima pars patet, qm̃ duobus finita sunt plura, & tribus finita sunt plura, & sic in infinitũ. secunda pars patet de se. quia suum oppositũ includit in se manifestæ contradictionẽ. Sexta cõclusio. Infiniti erunt dies, & infiniti erũt anni, dato secundum Arist. ꝙ mundus sit perpetuus & æternus, ista conclusio patet qualitercũque exponãtur partes. Ex qua conclusione sequitur ꝙ non plura fuerunt dies, q̃ anni, nec erunt quia infiniti utrobique.

Explicit Tractatus Quartus de terminorũ probõnibus.

Incipit Tractatus Quintus obligatorię artis. Cap. I.

Vide de hoc in lo. m. fo.

OBLIGATIO est oratio cõposita ex signis obligationis & obligatio. ut pono tibi istã. tu es Romę. tota

hæc

hęc ratio uocatur obligatio. Signa autem obligationis sunt istę dictiones.pono tibi istam, depono tibi istam, obligatum uero est illa oratio, tu es Romæ. Duæ igitur sunt species obligationis,uidelicet positio,& depositio.in quarũ prima est primitus instandum. quasdam generales regulas præponendo,quarum prima est ista. Omne possibile tibi positum est a te admittendum.v.g. Si pono tibi istam, tu es, admittenda est etiam si ponatur suum contradictorium, tu non es, & ita de ceteris possibilibus propositionibus.Secunda regula.Omne tibi positum & à te admissum infra tempus obligationis propositum est a te concedendum.v.g.pono tibi istam, tu es Romæ qua admissa,quia possibilis.quotiescunque proponitur durante tempore obligationis est concedẽda. Et notanter dicitur durante tempore obligationis. quia ipso cessante non amplius obligatur respondens ipsam concedere.Et durat tempus obligationis ab instanti admissionis quousque dicatur,cedat tempus obligationis,uel quousque opponens transferat sed ad aliã materiam uel pœnitus dimittat disputationem. Tertia regula omne sequens exposito & admisso per se aut exposito cum concesso. uel cum concessis, infra tempus obligationis propositum est concedendum. Exemplum primi.pono tibi istam, tu es Romæ qua admissa propono, tu non es Parisiis concedenda est, quia sequens exposito per se.nam bene sequitur, tu es Romæ.ergo tu non es Parisiii. Exemplum secundi. pono tibi istam, omnis homo est Romæ. qua admissa propono.tu es homo concedenda est.quia uera & impertinens,deinde tu es Romæ.iterum est concedenda quia, sequens exposito cum concesso, sequitur enim omnis homo est Romæ.tu es homo.ergo tu es Romæ. Exemplum tertii.pono tibi istam,omnis homo disputans est Parisijs,qua posita & admissa propono tibi,tu es homo disputans, concedenda est,quia quælibet istarum est uera & impertinens.Deinde tu es Parisijs, oportet concedere quia sequitur exposito cum duobus confessis. Sequitur enim omnis homo disputans est Parisijs, tu es

117. col. 1. In lo. m. fol. 178. col. 3. & fol. 179. col. 1.

homo & tu es disputans,ergo tu es Parisijs. Quarta regula est iste. Omne repugnãs posito cum concesso uel cum concessis collectiuæ uel diuisiuæ est negandũ, patet,quia duo contradictoria non sunt concedenda ab eodem in eodem tẽpore sed cuiuslibet talis repugnantis est oppositum concedendum,quia sequens, ut dicit tertia regula,ergo quodlibet tale repugnans est negandũ uerbi gratia posita & admissa ista, omnis homo currit,& concessa est, tu es homo,debet illa negari, tu non curris, ex quo suũ contradictorium sequitur,& est concedẽdum,scilicet tu curris Quinta regula est ista. Omne sequens exposito cũ opposito bene negati, uel cum oppositis bene negatorum infra tempus obligationis propositum est cõcedendum.Exemplum primi,pono tibi istam, omnis homo currit,qua admissa propono. tu curris, negaada est, quia falsa & non sequens, deinde tu non es homo, concedenda est, quia sequens exposito cum opposito bene negati, ut omnis homo currit, tu non curris,ergo tu non es homo. Exemplum secundi,pono tibi istam,antichristus est aliquo colore colòratus, qua admissa propono tibi istam, antichristus est albus uel antichristus est niger, neganda est quælibet illarum,quia falsa non sequens, deinde propono antichristus est medio colore coloratus, concedenda est quia sequitur & posito & oppositis bene negatorum. ut antichristus est aliquo colore coloratus & non est albus nec niger, ergo est medio colore coloratus. Sexta regula est ista. Omne repugnans posito, & opposito bene negati, uel oppositis bene negatorum infra tempus obligationis propositum est negandum ut si in primo exemplo proponatur tertio loco,tu es homo, neganda est. quia suum contradictorium sequitur. Similiter si in secundo exẽplo proponatur tertio loco,antichristus non est medio colore coloratus, neganda est propter eandem causam, scilicet quia suum contradictorium sequitur. Septima regula est ista.Ad omne impertinens respondendũ est secundũ sui qualitatẽ idest si est uerum, concedendum est si falsum: negandum

gandum,si dubium,dubitandum, Impertinentes uoco quod non sequitur nec repugnat. unde quælibet istarũ tu es homo.tu curris,est impertinens isti, omnis homo currit,quia non sequitur : nec repugnat ideo si immediate post istam, omnis homo currit. proponitur.tu es homo concedenda est, quia uera & impertinens . & si proponitur tu curris,neganda est.Pertinés est duplex, scilicet sequens & repugnans unde concessis istis. Omnis homo currit,tu es homo tu curris est pertinens sequens & tu non curris,est pertinens repugnans.Ex ista regula sequitur corollarię, quod omne falsum non sequens est negãdum.& omne uerum non repugnans est concedendum prima pars probatur. nam si illud est falsum non sequens ergo est impertinens uel repugnans, & per consequens negandũ.secũda pars similiter probatur.nam si illud est uerũ non repugnãs.ergo sequés uel impertinens & per cõsequens iuxta regulas dictas est concedendum.Octaua regula est ista. Propter possibile positum non est impossibile concedendum, nec necessarium negandum,quia nullum repugnãs est cõcedendum,nec aliquod sequens negandum, sed omne impossibile,saltem per se est repugnãs cuilibet, & omne necessariũ est sequens.ergo impossibile non est cõcedendum nec necessarium negandum,quocunq; possibili posito.Concludo ergo quod infra tempus obligationis quotiescũq; & quãdocunque proponitur aliqua istarum, Deus est, homo est asinus.prima est concedéda,secunda neganda.Notandũ quod duplex est necessarium.s.per se & per accidés.necessarium per se est illud cuius adequatum significatum non potest nec potuit,nec poterit esse falsum ut Deus est necessariũ per accidens est illud cuius significatum adequatum non p̃t esse falsum,sed potuit esse falsum.ut tu fuisti. Vnde solet regulariter dici, quod omnis propositio uera de præterito cuius ueritas nõ dependet a futuro terminis simplicibus est necessaria.Similiter est duplex impossibile , uidelicet per se, & per accidens,impossibile per se est illud cuius adequatum significatum non potest,

test,nec potuit esse uerum,nec poterit, ut nullus Deus est,impossibile uero per accidens est illud cuius adæquatum significatum nó potest esse uerum,sed bene potuit esse uerum, ut tu non fuisti. Vnde semper si unum contradictorium est necessarium:aliud est impossibile, & contra, intelligitur igitur regula ista de impossibili & necessario per se. quia aliquãdo propter possibile positum,est concedendum impossibile, & negandum necessarium per accidens, ut pono tibi istam, hoc instans non fuit,demonstrando instans præsens admittenda est quia uera, qua admissa, certum est quod illud instans præterit, & tamen si propono eandem, concedenda est, & suum oppositum negandum,non obstante quòd sit factũ impossibile per accidens, & suũ oppositũ necessariũ similiter per accidens. Vltima regula est ista. Qualibet parte copulatiuę cõcessa cõcedẽda est copulatiua cuius ille uel consimiles sunt parte principales, & una parte disiunctiuæ concessa concedenda est disiunctiua, cuius illa est pars principales, probatur hoc.nam sicut ad ueritatem copulatiuæ requiritur & sufficit quãlibet eius partem esse ueram, & ad ueritatem disiunctiuæ sufficit quod una sit uera,ita ad hoc quod copulatiua sit concedenda requiritur & sufficit quamlibet partem esse, concedendam Et ad hoc quod disiunctiua sit concedenda sufficit unam partem principalem esse concedendam, uerbi gratia pono tibi istam,tu es Romæ qua admissa,si proponitur,eandem concedenda est deinde tu es homo concedenda est,quia uera & impertinens. Vltimo si proponitur ista copulatiua,tu es Romæ,& tu es homo concedenda est,quia partes sunt concessę,& ita de disiunctiua suo modo dicatur.

Capitulum. II.

Pau.in lo. ...ma.fo. 181 ...a.pria.

VT harum regularum ueritas intensius innotescat, contra quamlibet illarum unam formabo obligationẽ Contra igitur primam regulam arguitur, pono tibi omne possibile, si non admittis arguo sic, Ego pono tibi

tibi omne possibile, & non admittis omne possibile, bene respondendo. ergo non omne possibile est à te admittendum. quod est contra regulam. Si autem admittis propono tibi ista duo, tu es. & tu non es. si concedis, tu concedis duo contradictoria. ergo male respondes. Si negas aliquam istarum. & qualibet istarum est tibi posita & à te admissa quia possibilis. ex quo posui tibi omne possibile ergo tu negas tibi positũ & à te admissum, & per consequens male respondens patet consequentia per secundam regulam. Respondetur non ad mittendo positum. & tunc ad argumentum pono tibi omne possibile. & non admittis omne possibile, ergo non omne possibile est à te admittendum, nego argumentum sicut non sequitur pono tibi utrunq; istorum contradictoriorũ. tu es tu nõ es, & nõ admittis utrunq; istorũ ergo nõ utrunque istorũ cõtradictoriorũ est a te admittendũ, sed solũ sequitur quod nõ est admittendũ utrunq; istorũ. ita in priori cõsequentia sequitur. quod non est admittendum omne possibile, & hoc est uerum, cum quo stat quod omne possibile est admittendum. Contra secundam regulam. arguitur sic, & pono tibi istam. Tu es Romæ. est tibi positum & a te admissum, qua admissa propono tibi. Tu es Romæ neganda est, quia falsa & impertinens, tunc arguitur sic, ista propositio est a te negãda, & eadẽ est tibi posita & a te bene admissa. ergo tibi positum & a te admissum est negandum tenet consequentia, quia est syllogismus resolutorius, & maior est concessa, minor uero est positum. *Vide in lo. m.a.f.182. col.1.* Respondetur admittendo positum, & cum proponitur tu es Romæ. negatur, & tunc ad argumentum, nego maiorem, ex eo quod repugnat posito, nam sequitur, tu es Romæ, est tibi positum & a te admissum, ergo tu es Romæ, est a te concedendum, quod repugnat huic tu es Romæ. est a te negandum. Quotiescunque ergo proponitur ista negatur, & cum dicitur, ista est à te neganda iterum negatur, & conceditur quod est concedenda, & si arguitur sic. ista te concedenda, & tu negas eam. ergo male respondens. negatur consequentia

sicut

sicut non sequitur tu concedis, a, propositionem, &, a, propositio est falsa. ergo tu male respondes. dato quod a, sit unum falsum sequens, sed in qualibet illarum consequentiarum addendum est in antecedente, tu non es obligatus, quod negatur tanquã falsum & impertinés.

Ibi ut supra fol. 283. & sic de reliquis usq; a fo. 189.

Contrà tertiam regulam arguitur sic pono tibi istam, tu curris. & tu non curris, est à te concedendum, casus est possibilis, quia possibile est quod tu curras, & quod ista, tu non curris sit tibi posita & à te admissa & consequenter concedenda. admisso ergo casu arguo sic, tu curris: non est à te concedendum: & tu curris. sequitur ex posito & admisso tãquam à copulatiua ad alteram partem. ergo non quodlibet sequens ex posito & admisso est concedendum. consequentia tenet. & prima pars antecedentis, probatur. nam tu non curris est a te concedendum per positum. sed tu non curris contradicit isti, tu curris. ergo tu curris non est à te concedendum consequentia tenet, quia si unum contradictoriorum est concedendum reliquũ est negandum. Respondetur admittendo positum, & tunc & ad argumentum nego istam. tu curris. non est à te concedendum. & ad probationem nego minorem, uidelicet tu curris contradicit isti, tu non curris. non tanquam falsam, sed tanquam repugnantem duobus cõcessis. sequitur enim tu curris est a te concedendũ, & tu non curris est a te concedendum. ergo tu curris, & tu nõ curris non sunt contradictoria. Si tamen fieret casus isto modo, pono tibi istam, tu curris, & tu non curris, eius contradictoriũ est à te concedẽdum admitto casum. & concedo illam, tu curris quotiẽscunq; proponitur. & nego quod sit a me concedenda tanquam repugnans secundæ parti copulatiuæ positæ. nam sequitur: non curris. contradictorium eius est à te concedendum. ergo tu curris non est a te concedendum. & si arguitur sic. tu curris non est à te concedenda & concedis eam. ergo male respondes. nego consequentiam. sicut non sequitur, tu negas, a, propositionem & ipsa est uera. ergo male respondes, sed oportet addere in antecedente, & tu non es obligatus.

& hoc negatur tanquam falſum. Contra quartam regulam arguitur probando quod repugnãs. poſito eſt à te concedendum. & pono tibi iſtam nihil eſt tibi poſitum qua admiſſa quia poſſibilis propono tibi iſtam, aliquid eſt tibi poſitum ſi concedis, & bene reſpondes. ergo habeo intentum. quia illa repugnat poſito. Si negas. contra. ego poſui tibi iſtam, nihil eſt tibi poſitũ. & ipſa eſt aliquid. ergo aliquid eſt tibi poſitum. Reſpondetur negando iſtam, aliquid eſt tibi poſitum, & tunc ad argumentum. nego maiorem, uidelicet ego poſui tibi iſtã, nihil eſt tibi poſitum tanquam repugnãtem, hæc enim repugnant nihil eſt tibi poſitum. & poſui tibi iſtam. Et ſi arguitur poſitum repugnat tibi poſito, ergo aliquid eſt tibi poſitum, negetur antecedens, quia repugnas, & quęlibet alia propoſitio ad quam ſequitur aliquid eſſe tibi poſitum. Conſimiliter reſpondetur ſi ponatur te non eſſe admittendo & concedendo idem. & ſi dicitur, tu concedis iſtam, uel reſpondes nego quamlibet talẽ, quia ad ipſam ſequitur te eſſe quòd eſt oppoſitum poſiti. Contra quintam regulam arguitur. nam data ueritate iſtius ſequitur quod admiſſo quocunq; contingenti falſo ſit quodlibet aliud cõtingens falſum concedendum. probatur. & pono tibi iſtam, tu es Romæ qua poſita & admiſſa. propono tibi iſtam, tu es Romę & baculus ſtat in angulo. patet quod iſta eſt neganda, quia falſa non ſequens. deinde proponitur, nullus baculus ſtat in angulo ſi negas habeo intentum contra regulã, quia ſequitur ex poſito cum oppoſito bene negati. ſequitur enim tu non es Romæ, uel nullus baculus ſtat in angulo, ſed tu es Romæ per poſitũ. ergo nullus baculus ſtat in angulo, ſi ergo cõceditur iſta, nullus baculus ſtat in angulo, habeo cõcluſionem principaliter probandam, quia ſicut deducitur iſta, ita & quęlibet alia dummodo ſuum oppoſitum coniungatur copulatiuæ cum poſito. quæ copulatiua immediate poſt poſitum proponatur. Reſpondetur concedendo concluſionem adductã, immo poteſt idem falſum & quodcunq; deduci, dummodo ponatur diſiunctiuę cum oppoſito poſiti. uerbi gratia

tia pono tibi iſtam.tu curris.qua admiſſa propono tibi. tu non curris,uel baculus ſtat in angulo.aut aliquã talem:tu es Papa uel Epiſcopus,concedenda eſt quia uera & impertinens.deinde proponitur baculus ſtat in angulo.oportet concedere,quia ſequitur ex poſito & vno conceſſo,ſequitur enim tu non curris , uel baculus ſtat in angulo.ſed tu curris per poſitum. ergo baculus ſtat in angulo.Contra ſextam regulam arguitur ſic. pono tibi iſtam diſiunctiuam,tu curris uel rex ſedet, quia poſita & admiſſa propono iſtam,nullus rex ſedet.& patet quod eſt dubitanda, quia dubia & impertinens.deinde propono tu curris,negãda eſt , quia falſa & impertinẽs, deinde propono iterum illam nullus rex ſedet,ſi negas uel concedis eam & prius dubitaſti,ergo male reſpondes. tenet conſequentia per unam regulam obligationum,quia omnes reſponſiones infra tempus obligationis ſunt retorquendæ ad idem inſtans. ſi ergo dubitas iſtam & bene reſpondens,illa non eſt à te neganda & tamen repugnat poſito & oppoſito bene negati.Nam bene ſequitur. tu curris uel rex. ſedet tu non curris ergo rex ſedet.Reſpondetur admittendo poſitum & cũ proponitur iſta, nullus rex ſedet.dubitatur & illa negatur. tu curris,& cum iterum proponitur. nullus rex ſedet, negatur quia repugnat poſito & oppoſito bene negati. Et cum dicitur.prius dubitaſti eam & modo negas. ergo male reſpondens,non ualet argumẽtum.& ad regulam.dico quod intelligit de reſponſionibus repugnantibus, ſicut eſt concedere & negare. Item cõceditur in ſimili caſu quod aliqua propoſitio in uno loco eſt.dubitanda & in alio loco eſt concedenda,ut pono tibi iſtam tu curris uel rex ſedet qua admiſſa,propono rex ſedet. dubitanda eſt quia dubia & impertinens deinde tu curris.neganda eſt,quia falſa & impertinens. Iterum propono rex ſedet, & patet quod eſt concedenda quia ſequens ex poſito & oppoſito bene negati. ut tu curris uel rex ſedet,ſed tu non curris, ergo rex ſedet. Contra ſeptimam regulam arguitur probando , quod non ad omne impertinens eſt reſpondendum ſecundum ſui qua-

qualitatē. & pono tibi istā. tu es Romæ qua admissa & concessa, propono tu es Romæ in hac instanti demonstrando instans præsens. si concedis habeo intentum quia ista est falsa & impertinens cum non sequatur nec repugnet. si uero negetur. cōtra omne quod est Romæ est Romæ in hoc instanti. sed tu es Romæ. ergo tu es Romæ in hoc instanti maior probatur. nā omne quod est Romæ est Romæ in instanti præsenti, sed nullum est instans præsens nisi hoc. ergo omne quod est Romę est Romę in hoc instanti. Respondetur adimittendo positum. & cum proponitur, tu es Romæ in hoc instanti. negetur. & ad eius probationem nego maiorem, quia repugnat posito & opposito bene negati. nā sequitur tu es Romæ & tu non es Romæ in hoc instanti. ergo non omne quod est Romæ est Romæ in hoc instanti. Et ad probationem illius maioris, concedo quod omne quod est Romæ, est Romæ in instanti præsenti, & nego minorem, scilicet quòd nullum sit instans præsens nisi hoc, quoniam ex uno concesso & opposito bene negati, sequitur oppositum illius exceptiuæ. sequitur enim, omne quod est Romæ est Romæ in instanti præsenti. & non omne quod est Romę, est Romę in hoc instanti, ergo aliquod est instans quod non est hoc, quod repugnat illi exceptiuę. Et si dicitur, quod est illud instans, dicitur quod stat quod sit, a, uel, d, nec est determinanda nisi disiunctiuę talis quęstio. Contra octauam regulam arguitur sic. & pono tibi istam, homo est asinus, est tibi positum & à te admissum, qua admissa & concessa, quia possibilis, propono, homo est asinus, uel concedis, uel negas. Si concedis & bene respondes. habeo intentum, scilicet quod propter possibile positum concedendum est impossibile per se. Si autem negas. Contra omne tibi positum & à te admissum est à te cōcedendum, sed homo est asinus est tibi positum & à te admissum. ergo homo est asinus est à te concedendum. tenet consequentia cum maiori, quia est regula. & minor patet, quia est positum, tunc arguitur sic, homo

est

est asinus, est a te concedendum, & homo est asinus est impossibile per se ergo impossibile per se est a te concedendum, & consequenter necessarium per se est à te negandum, quia suum contradictorium est necessariũ per se.s. nihil quod est homo est asinus. Respondetur admittendo positum, & cum proponitur homo est asinus negatur. & tunc ad argumentũ. concedo quod homo est asinus, est à te concedendum & nego quod homo est asinus, sit impossibilis per se tanquam repugnãs uni concesso. sequitur.n.homo est asinus, est à te concedendũ.ergo homo est asinus non est impossibile per se. & si arguitur sic, homo est asinus est à te cõcedendum, & tu negas ipsam.ergo tu male respondes, nego argumentum, sed oportet addere. & tu non es obligatus. Contra ultimam regulam arguitur, & pono tibi istam, tu es Romæ qua admissa & concessa, propono tibi istã copulatiuam, tu es Romæ & tu es albus, hæc copulatiua est falsa & impertinens. ergo neganda & tamẽ quęlibet pars eius est concedenda ergo non qualibet parte copulatiuæ concessa, est concedenda copulatiua, quod est contra regulã. sed probatur quod quælibet pars copulatiuæ sit concedenda, quia prima pars est concedenda quia posita & admissa. & secunda similiter quia uera & impertinens ergo &c. Respondetur admittendo positum: & cum proponitur copulatiua. nego eam. & nego quod quælibet eius pars sit concedenda, eo quod secunda est neganda, & cum dicitur quod est uera & impertinens. concedo quod est uera, sed non est impertinens immo est repugnans: quia suum contradictorium sequitur ex posito & opposito bene negati. nam sequitur, tu non es Romæ, uel tu non es albus, sed tu non es Romæ per positum ergo tu non es albus. Si autem immediate postpositum proponeretur. tu es albus concederem eam quia uera & impertinens, consequenter cõcederem istam cõpulatiuã, tu es Romæ, & tu es albus, tanquam sequentem ex suis partibus concessis. Itẽ arguo contra eandem regulam, & pono tibi istam, omnis homo est Romæ, qua admissa propono tu es homo, &

&tu es Romæ:hæc copulatiua est neganda, quia falsa & impertinens,deinde propono,tu es homo.ista est cō cedenda,quia uera & impertinens. Vlterius propono alteram partem,tu es Romæ, & patet quòd hæc similiter est concedenda,quia sequens exposito & uno cōcesso.v.g.Omnis homo est Romæ tu es homo, ergo tu es Romæ,& ita habeo intentum, quòd copulatiua est neganda,& tñ quælibet eius pars est concedenda.Respōdetur admittendo positum & negando copulatiuā, & cū proponitur,tu es homo,nego.quia repugnat.posito cū opposito bene negati,quia suū contradictoriū sequitur. Nam sequitur,omnis homo est Romę,& tu non es homo,uel tu non es Romę,ergo tu non es homo,patet consequentia,quia cōsequens sequitur exposito & qualibet parte disiunctiuæ,ergo sequitur ex posito & tota disiunctiua,patet consequentia, & antecedens similiter patet intuenti,quare &c.

De conuertibilitate propositio. *Cap.* III.

In materia conuertibilitatis propositionū proponitur hoc sophisma,pono tibi istam,Deus est. & homo est asinus,conuertuntur, quia admissa, quia possibilis, propono deus est,concedatur,quia necessarium per se. deinde propono, homo est asinus,uel concedis uel negas, si concedis.Contra cedat tempus obligationis, & ostendo tibi quòd tu concessisti impossibile per se in tempore obligationis.ergo male respōdes,unde extra tempus obligationis semper rei ueritas est fatenda, qa per hunc modū apparet si respōdens bene uel male respondebat in tēpore obligationis.Si aūt in tēpore obligatiōis negetur illa,homo est asinus.Contra.Deus est & hō est asinus,cōuertuntur, & hæc cōcedenda, Deus est,ergo hæc est concedenda, hō est asinus, & tu negas eam,ergo male respōdes.Itē admisso isto casu propono,hæc est uera.Deus est,debet concedi, quia uerū & impertinens,deinde hæc est uera,homo est asinus,hæc est concedenda,quia sequens. Nā sequitur ille conuer-

tuntur,& prima est uera.ergo & secūda, & tunc sic.ista est uera: homo est asinus, quę adequatæ significat hominē esse asinum.ergo hominem esse asinum est uerū, & per consequens homo est asinus. Ad primum respondetur admittendum casum & cū proponitur Deus est, concedo.& nego istam,homo est asinus,& tunc ad argumentum,concedo quòd homo est asinus,est a me concedendum,& ad argumentum improbans nego cōsequentiam, sed oportet addere quòd tum non est obligatus, quod nego. Et si arguitur,homo est asinus, est a te concedendum.& homo est asinus, est per se impossibile.ergo per se impossibile est a te concedendum nego minorem tanquam repugnantem maiori concesse. Eodē modo respondetur si primo loco proponatur ista, homo est asinus est a te concedendum. quòd concederetur & consequenter diceretur.quod ista,Deus est, est a te neganda, & negaretur quòd esset necessaria per se, quia repugnat concesso. Sequitur enim Deus est, est a te neganda.ergo non est necessaria per se. Ad secundum cōcedo quòd illa est uera,hō est asinus,& nego quòd ipsa significet adæquatæ hominem esse asinum. quia repugnat maiori concesse,sequitur.n.illa est uera homo est asinus ergo non significat adæquatæ hominem esse asinum.Vbi autē primo loco præponeretur ista.homo est asinus est falsa,concederetur.quia uerū & impertinens deinde Deus est, est falsa,conceditur. quia sequens & negatur tanquam repugnans quod significet adæquatæ Deum esse. Et si diceretur. Qualiter adæquatæ significat. Non determinatur hic aliqua talis quæstio. Notandum quòd si poneretur conuerti,Deus est. & hō est asinus.sit adæquatæ significando ut prius: non debet admitti casus,quia eo admisso sequitur incōueniēs, uel contradictio.probabatur nā admisso illo,propono, hæc est uera:Deus est,uel cōcedis,uel negas. Si negas. contra ista non est uera, Deus est,quæ adęquatæ significat Deū esse.ergo Deū esse nō est uerum, quod est impossibile.Si aūt cōceditur.deinde propono,hæc est uera.hō est asinus,oportet concedere tāquā sequens, tūc

arguitur sic. ista est uera, homo est asinus, quæ adæquatæ significat hominem esse asinum. ergo uerum est hominem esse asinum. consequens autem est impossibile. Pro aliquali ergo responsione in hac materia. pono aliquas regulas, quarum prima est ista. Quandocunque ponitur duas propositiones conuerti adæquatæ significando, quarum una est necessaria alia impossibilis non admittitur casus iste, quia tunc necessario sequeretur impossibile, ut Deus est. ergo homo est asinus, & demõstrato per ly, sic adequatæ significando, significata consueta. Secunda regula est ista. Quandocunque ponitur duas propositiones conuerti sic adæquatæ significando quarum una est possibilis & alia impossibilis nõ admittitur casus iste ut si ponatur istas conuerti sic adequatæ significando. tu es homo, & homo est asinus, non admittatur. quia tũc ex possibili sequitur impossibile. probatur. & pono casũ illũ, quo admisso, facio istã cõsequẽtiam, tu es homo ergo homo est asinus: cõsequẽtia bona antecedens est possibile, consequens impossibile. nam possibile est te esse hominem, & hæc propositio, tu es homo, sic adæquatæ significat ergo ipsa est possibilis. & est antecedens. ergo antecedens est possibile. Similiter hominem esse asinum est impossibile. & ista propositio. homo est asinus. sic adæquatæ significat. ergo ipsa est impossibilis. & est consequens. ergo &c. Tertia regula est ista. Quandocũque proponitur duas propositiones conuerti sic adæquatæ significando, quarum una est necessaria, altera contingens, nõ admittitur iste casus, ut si ponitur istas conuerti, Deus est. & antichristus est futurus, sic adæquatæ significando. quia tunc ex necessario sequeretur contingens. probatur. quia si non admittatur casus iste, facio istam consequentiam. Deus est. ergo antichristus est futurus. ista consequentia est bona. quia arguitur ab uno cõuertibili ad reliquum. & antecedens est necessariũ & consequens contingens. sed probatur quòd antecedens sit necessarium. nam Deum esse est necessariũ & antecedens sic adequatę significat. ergo antecedés est necessarium. Similiter antichristum

esse futurum est contingens. & consequens sic adæquatæ significat. ergo consequens est contingens. Quarta regula est ista. Quandocunque ponitur duas propositiones contingentes conuerti sic adæquatæ significando, quarum una contradictoriæ alteri repugnat non admittatur casus iste. ut si ponatur istas conuerti sic adæquatæ significando, tu es & tu non es quia tunc ex uno oppositorum sequitur reliquum, quorum quodlibet foret contingens, immo sequitur quòd duo contradictoria forent simul uera aut simul falsa, quod non est possibile. Et notanter dico contradictorię, quia si repugnarent contrariæ deberet admitti casus & dici quamlibet istarum esse falsum. ut tu curris. & tu non moueris. hæ enim sic adæquatæ significando non possunt esse simul ueræ, sed bene simul falsæ. Voco enim contradictoriæ illa repugnare, quæ non possunt esse simul uera nec simul falsa; sic adæquatæ significando. Et contrarię repugnare, uoco illa quæ bene possunt esse simul falsa. sed non simul uera. Quinta regula est ista. Quandocunque ponitur duas propositiones contingentes conuerti sic adæquato significando quarum nulla alteri repugnat, admittatur casus ille, & ad primam propositam respondeatur sicut ad impertinens. Ad secundum uero sicut ad pertinens. sequés. v. g. pono tibi istam, tu es homo. & tu curris, conuertuntur sic adæquatę significando admittatur & si proponitur, tu es homo. concedatur tanquam uerum non repugnans. & consequenter quòd illa est uera, tu curris tãquam sequens. Item si uariatur ordo, ita quòd primo loco proponatur, tu curris. negatur. quia falsa & impertinens & consequenter neganda est illa, tu es homo. Et si dicatur, ista est falsa, tu curris. concedatur, & cõsequenter quòd ista est falsa, tu es homo. Sexta regula est ista. Quandocũque ponitur duas propositiones conuerti, siue sint contingentes, siue non contingentes, non faciendo mẽtionem de adęquato significato, admittatur casus. & ipsis propositis quo ad concedere uel negare respõdeatur intus sicut extra. sed si prima conceditur esse uera

uel

uel necessaria. & secunda similiter. Si autem falsa uel impossibilis. & secūda similiter. v.g. si ponit̃ ista. Deus est. & homo est asinus. Respondeatur sicut responsum est in principio. sed si pono tibi istā, tu es homo. & tu curris conuertuntur admittatur, qua admissa, propono, tu es homo concedatur, deinde. tu curris. negatur. Sed si dicitur prima est uera, concedatur ergo secunda est uera. concedo. sed tunc nego quòd secūda significet adæquatæ te currere tanquam repugnans uni concesso & opposito bene negati. sequitur.n. tu non curris. & ista tu curris est uera, ergo non significat adæquatæ te currere. Et si arguitur sic. ista consequentia est bona, tu es hō. ergo tu curris, & antecedens est concedendum a te ergo & consequens concedo. tūc ultra. cōsequens est concedendū a te. & tu negas ipsum. ergo male rn̄des. Respondeo quòd non ualet consequentia. sed oportet addere in antecedente. & tu non es obligatus. Notandū quòd quotiescunq; proponitur aliqua istarū consequētiarū in casu conuertibilitatis. Deus est. ergo hō est asinus tu es hō. ergo tu curris semper negeẗ quælibet istarū. quia in rei ueritate quælibet istarum est impossibilis. sed ad impossibile rn̄dendum est intra tēpus obligationis sicut extra. tn̄ dicatur quālibet illarū esse bonā sicut semper negatur ista, homo est asinus, & tn̄ aliquando conceditur istam esse ueram. unde ista, homo est asinus est impossibilis: sed ipsam esse ueram non est impossibile. Similiter quælibet istarum consequentiarum est impossibilis. sed quamlibet illarum esse bonam, non est impossibile. quare &c.

De similibus & dissimilibus propositionibus. Cap. IIII.

De similibus & dissimilibus propositionibus est dicendū. Sit ergo rei ueritas quòd sis Parisiis. & pono tibi istā. tu es Parisiis, & tu es Romæ, sunt similia. Et intelligo per propositiones esse similes, ipsas esse similes in ueritate uel falsitate, qua admissa propono tibi istā. tu es Parisiis, hæc est concedenda. quia uera & impertinens. ut patet intuēti. Deinde propono tu es Romæ, si negas & cōcessisti alterum similiū ergo male rn̄des. *Vide in l[...] ma. f. 19[...] co. 3.*

Si concedis propono tibi istam copulatiuam, tu es Parisiis, & tu es Romæ. Si negas eam, & concessisti utranque partem, ergo male respondes. tenet consequentia per regulam primi capituli. Si cōcedis eam, cedat tempus obligationis, & arguo quòd concessisti impossibile. uidelicet tu es Parisiis, & tu es Romæ facta obligatione possibilis, ergo male respondisti. Respōdetur admittendo pōsitū & cum proponitur, tu es Parisiis, concedo & nego istam, tu es Romæ. Et cum dicitur, tu cōcessisti unum similium, & alterum negas ergo male respondens nego consequentiam, sicut non sequitur. tu concessisti unum conuertibilium, & alterum negas, ergo male respondes. Sed bene sequitur, tu concessisti unum similē esse uerum, & alterum negas esse uerum, ergo male respondes, propterea si in principio proponitur hæc est uera, tu es Parisiis, concedatur, & consequenter quòd hæc est uera, tu es Romæ, & quia primitus negassem istā, tu es Romæ. ideo nego consequenter quòd illa, tu es Romæ, significet adæquatæ te esse Romæ. Nam sequitur tu non es Romæ, & ista, tu es Romæ, est uera, ergo non significat adæquatæ te esse Romæ. Ideo pro euidētia huius materiæ, pono aliquas regulas. Prima est ista. Quandocūque ponuntur duæ propositiones esse similes non faciendo mentionē de adæquato significato respōdeatur ad easdē concedēdo negando, uel dubitādo infra tēpus obligationis sicut extra, ut si ponitur istas esse similes, Deus est, hō est asinus, tu sedes, & tu curris, semper concedatur prima & negatur secunda. Secunda regula est ista. Quādocūque ponunt̄ duæ propositiones esse similes nō faciendo mētionē de adæquato significato, ad primam propsitionē esse uerā vel falsam. Respōdeatur intra tempus sicut extra, & ad secundā cōsequenter. v. g. pono tibi illā, tu es hō, & antichristus est. sunt similes, si proponitur primo hæc est uera, tu es homo concedatur, & consequenter quòd ista est uera, antichristus est. Si autē primo proponitur. hæc est falsa, antichristus est, cōcedatur & consequenter quòd ista est falsa, tu es homo. Tertia regula est

est ista. Quandocunque ponuntur duæ propositiones esse similes sic adæquatæ significando. quarum una alteri contradictorię repugnat, non admittendo est casus ille, ut si ponantur tales esse similes. Deus est, & hō est asinus, sic adæquatæ significando, rex sedet, & nullus rex sedet probatur, quia si non admittatur, ergo casus, & quæro, utrum illa sit uera uel falsa. Deus est. Et si dicatur quòd illa sit falsa. & ipsa adęquatæ significat Deū esse. ergo Deū esse est falsū. Si dicatur quòd ipsa si uera. ergo hæc est uera, homo est asinus, & ipsa adequatę significat hominē esse asinū, ergo hominē eē asinū est uerū consequens est inconueniens, & ita arguitur de contradictorijs probando duo contradictoria eē simul uera uel falsa. Quarta regula est ista. Quandocunque ponuntur duæ propositiones esse similes sic adequatæ significando, quarū una uel qualibet sequitur ad contradictorium alterius, illæ sunt similes in ueritate, & ubicunque & quandocunque proponuntur sunt concedendę, ut pósito quòd ponantur tales esse, si es sic adequatæ significando tibi concluditur, & tu nescis tibi concludi, tu nō curris, & tu moueris, probatur. Nā admisso isto casu, quęro utrū istæ sint similes ueræ, uel similes falsę. Si uerę, habeo intentū, si falsæ, ergo oppositū secundæ est, uerū, uidelicet tu scis tibi cōcludi. tūc sic, tu scis tibi concludi ergo tibi concluditur. illa consequentia est bona & antecedens est uerum, ergo & consequentia est uerū, ergo non est falsum. cuius oppositū concessisti. Et ita de alijs duabus dicatur. Quinta regula est ista. Quandocunque ponuntur duæ propositiones esse similes sic adequatę significando: ex quarum una sequitur oppositū alterius, illæ sunt similes in falsitate, & quęcunque sit proposita semper est neganda, ut posito quòd istę essent similes, sic adequatæ significando, tibi non concluditur, & tu scis tibi cōcludi. tu es albus, & tu non es coloratus quo admisso, propono, istæ sunt falsæ si concedis habeo intentū. si dicitur quòd sint ueræ, arguo sic. tu es albus, ergo tu es coloratus ista cōsequētia est bona, antecedēs est uerū per te.

Contradictoriæ repugnat qui nō possunt esse simul ueræ nec simul falsa.

ergò & consequens, & ita duo contradictoria sunt simul uera quod non admittit imaginatione. Sexta regula est ista. Quandocũque ponuntur duæ propositiones esse similes, sic adæquatæ significando, quarum quælibet est alteri impertinens, tunc possunt esse similes in ueritate & falsitate, concedendæ & negandæ. v. g. pono quòd istæ sint similes sic adęquatæ significando: tu es albus, & tu curris. Si primo proponitur: tu es albus, concedatur ista & dicatur quòd est uera & consequenter concedatur ista, tu curris & dicatur ipsam esse, ueram. Si aũt proponitur primo loco, tu curris negatur illa, & concedatur ipsam esse falsam, & consequenter eodem modo respondetur ad illam, tu es homo, quare &c. Propositiones dicuntur esse dissimiles quando una est uera reliqua falsa. Pro cuius materiæ declaratione sit hæc prima regula. Quandocunque ponitur duas propositiones esse dissimiles nõ faciẽdo mẽtionẽ de aquæquato significando, ad quãlibet propositã concedẽdo, uel negando, respondeatur intra tẽpus sicut extra. v. g. pono quòd istæ sint dissimiles, tu es homo & tu es albus. isto posito concedatur quælibet illarum. Secunda regula. Quandocũque põnitur duas propositiones esse dissimiles, non faciendo mentionem de adæquato significato, ad primo propositã esse uerã uel falsam, respondeatur intra tempus sicut extra. & ad aliã dissimiliter. v. g. pono quòd istæ sint dissimiles, tu es homo, & tu es animal quo admisso, propono, hæc est uera, tu es homo, concedatur, & consequẽter ꝙ ista est falsa, tu es animal. Tertia regula. Quãdocũque ponitur duas propositiones esse dissimiles sic adæquatæ significãdo, quarũ qualibet cũ altera cõuertitur, nõ admittendus est casus, ut prima causa est, & Deus est, uel hõ currit, & risibile currit. Nã si conceditur illã esse uerã prima causa est, oportet cõcedere istã esse falsam. Deus est, & sic ad uno cõuertibili ad reliquũ nõ valet argumẽtũ. Quarta regula est ista. Quandocunque ponuntur duæ propositiones esse dissimiles sic adęquatæ significando, quarũ una est necessaria: altera impossibilis, uel cõtingẽs, tũc necess-

Vide in lo. ma. fo. 191. co. 1.

necessaria semper est concedenda,& altera neganda:ut Deus est,homo est asinus.Deus est,& tu es.Quinta regula: Si ponuntur duæ propositiones cötingentes esse dissimiles sic adequatæ significando, quarum una antecedit ad reliquam.& non econtra: antecedens ubicũq; proponitur semper est negandum, consequens concedendum, ut tu curris & tu moueris. Si enim concederetur antecedens oporteret concedere consequens & consequenter dicere quãlibet illarum esse uerã, quod est contra casum:Sexta regula, si ponuntur duæ propositiones esse dissimiles sic adequatę significando,quarum quælibet est alteri impertinens ad primo propositam respondeatur intra sicut extra, & ad aliam dissimiliter,ut posito,quod istę sint dissimiles sic adequatæ significando.tu curris & tu es Parisijs quæcunq; illarũ præponatur primo debet negari, & alia concedi.& ita dicatur si ambæ extra tempus essent ueræ.ut homo currit,& tu uides.

De positionibus terminorum. Cap. V.

REGVLAS alias opposite speciei, quæ depositio nuncupatur sequitur assignare. quarum prima est ista. Omne depositum & admissum intra tempus obligationis propositum semper est negandum, ut si deponatur ista,aliquis homo est Romæ,quia admissa in prępposito semper est neganda. Ex ista regula sequitur:quod nunquam est admittẽdum necessarium per se in depositione.Sed bene quodlibet impossibile uel contingens, unde negare impossibile uel contingens non est inconueniens:sed inconueniens foret negare necessarium per se.Secunda regula est ista. Omnes per se antecedens ad depositum,aut cum concesso,uel cum concessis,opposito bene negati.uel oppositis bene negatorum, semper negandum, uerbi gratia deposita & admissa ista, homo currit.si proponeretur- ille homo currit neganda foret,quia antecedit ad depositum. Nam bene sequitur,iste homo currit.Item si deponatur & admittatur

Pro hoc uide in lo.ma. a fol.191. usque ad fo. 192.

tur

tur iſta.aliquis homo non currit & proponitur,tu non curris cõcedatur,quia uera & impertinens ſed propoſita in ſecundo loco,tu es homo,neganda eſt, quia cum uno conceſſo antecedit ad depoſitũ. Nã ſequitur,tu nõ curris,& tu es aliquis homo,ergo aliquis homo nõ currit. Tertia regula eſt iſta. Oẽ repugnans depoſito,& oẽ ſequens ex illo repugnante per ſe,aut cũ conceſſo, uel cũ conceſſis oppoſito bene negati, uel oppoſitis bene negatorum, eſt concedendum.v.g.depono tibi iſtã, aliquod animal non currit,quia depoſita & admiſſa, propono eius contradictorium, ſcilicet omne animal currit,hoc eſt concedendũ, & hoc ſimiliter omne animal mouetur, quia ſequitur ex contradictorio deſinit. Deinde ſi proponitur,tu es animal concedatur,quia uerũ & impertinens,& ulterius illa,tu curris, quia ſequitur ex contradictorio depoſiti cum conceſſo, ſequitur enim omne animal currit,tu es animal,ergo tu curris. Quarta regula eſt iſta. Omne repugnans contradictorio depoſiti per ſe,aut cum conceſſo, uel cũ conceſſis, cum oppoſito bene negati, uel cum oppoſitis bene negatorum eſt negandum,ut in caſu priori. Si proponeretur iſta,aliquod animal non mouetur, aut iſta ,tu non curris,negatur prima quia repugnat contradictorio depoſiti per ſe.ſecunda uero repugnat eidem cũ uno conceſſo. Vltima regula eſt iſta. Ad omne ſequens ad depoſitum & ad omne impertinens reſpondendũ eſt ſecundũ ſui qualitatẽ,uerbi gratia depono tibi iſtã,tu es albus qua admiſſa,propono,tu es coloratus, cõcedatur. quia uera & ſequens ad depoſitũ.unde non eſt inconueniens negare antecedens,& concedere cõſequens.Item ſi proponatur iſta tu es calidus,concedẽda eſt,quia uera & impertinens,tam depoſito, quàm contradictorio depoſiti,unde proprie impertinens in hac ſpecie obligationis dicitur illud quod non ſequitur,nec antecedit ad depoſitum, nec eidem repugnat. nec eſt ſequens ad oppoſitum depoſiti. nec eidem repugnat per ſe, uel cum alio,uel cum aliquibus,ut dictum eſt. Ideo ſi deponitur & admittitur illa, ſor.currit, & proponatur

Plat.

Plat.currit. respondeatur intus sicut extra.quia est pro positio impertinens cum non se habeat aliquod dictorum modorum. Sophismata aliqua sunt ponēda,ut depositionis regulæ magis pateat. Depono ergo tibi primam istam,ut es homo uel tu es Romæ, qua depositá & admissa propono tu es homo, si negas,tu negas uerũ & impertinens. ergo male, si concedis & illud antecedeus ad depositum. ergo antecedens ad depositum est concedendum. Respondetur admittendo depositum. & cum proponitur, tu es homo. nego, quia antecedit ad depositum tanquam a parte disiunctiue ad totam disiunctiuam.Secundo depono tibi istam, aliquæ propositiones non sunt ueræ,qua admissa propono. istæ sunt propositiones, tu curris, tu non curris, concedendũ est quia uerũ & impertinés.Deinde propono duo contradictoria sunt uera,si negatur contra.omnes propositiones sunt ueræ, sed istæ sunt propositiones. ergo istæ sunt ueræ, & istæ mutuo contradicunt. ergo duo contradictoria sunt uera. Respondetur negando quod ista sint contradictoria, quia antecedit ad depositum. Nam sequitur illa sunt contradictoria ergo aliquæ propositiones nõ sunt ueræ. Tertio depono istam. antichristus non est albus,uel antichristus est coloratus.Si non admittis contra.illa est una disiunctiua contingens, quia quælibet pars est contingens, & nulla alteri repugnat. ergo est admittenda, patet consequentia per primam regulam.quia admissa,propono tibi antichristus est coloratus. si concedis,tu concedis, antecedens ad depositum, ergo male respondes. Nã sequitur, antichristus est coloratus.ergo antichristus non est albus. uel antichristus est coloratus.patet consequentia a parte disiũctiuæ ad totã disiunctiuam. Si uero negas.tu negas sequens ex contradictoria depositi. ergo male respondes:.antecedẽs probatur Nam sequitur, antichristus est albus.& antichristus non est coloratus. ergo antichristus est albus patet consequentia a tota copulatiua ad alteram eius partem, & ultra antichristus est albus. ergo antichristus est coloratus. patet consequentia ab inferiori

Primum sophis.

Secundam sophis.

Tertium sophis.

Inferiori ad suum superius sine impedimento : ergo à primo ad ultimũ antichristus est albus, & antichristus non est coloratus. ergo antichristus est coloratus. Respondetur non admittendo positum, quia est una disiũctiua necessaria, eo quod suum contradictorium est impossibile, uidelicet antichristus est albus, & antichristus non est coloratus. Et tunc ad argumentum. quælibet eius pars est contingens, & nulla alteri repugnat. ergo illa disiunctiua est cõtingens. nego consequẽtiam, sed oportet addere in antecedente, quod nec contradictoria illarum partium inuicem repugnant. & hoc est falsum, quia iste repugnant inuicem, antichristus est albus. & antichristus non est coloratus quæ sunt cõtradictoria partium disiunctiuæ. Quarto depono tibi istã, tu es, & omne tibi depositum est à te negandum, quo admisso & negato, propono omne tibi depositum est à te negandum. Si conceditur propono tibi illam tu es. & patet quod est neganda, ex quo copulatiua est neganda, & altera pars est concedenda. Deinde propono, nullum tibi depositum est à te negandũ, si concedis tu concedis oppositũ regulæ, & unius concessi, ergo male antecedens probatur. nam sequitur tu non es. ergo nullũ tibi depositum est à te negandum. patet consequẽtia; quia contradictorium consequens repugnat antecedẽti, ex quo asserit te esse. Respondetur negando, quod omne tibi depositum sit a te negandum quia antecedit ad depositum. sequitur enim omne tibi depositum est à te negandum. ergo tu es, & omne tibi depositum est à te negandum. patet consequentia à parte copulatiuæ ad totam copulatiuam, cuius antecedens antecedit ad alteram partem. & si dicitur tu negas regulam dicatur quod illa non est regula, sed ista. Omne depositum admissum est negandũ. Vel aliter dicitur. quod quælibet regula est contingens, quia ad placitum factæ sunt illæ regulæ. ergo quælibet talis est deponenda & admittenda in depositione, uel negãda, qua negata. dicitur quòd illa non est regula non tanquam uerum, sed tanquã repugnans, sequitur enim non omne tibi depositum est à

Quartum sophism.

te negandum.ergo illa non est regula.Omne tibi depositum est a te negandum.quare &c.

Explicit Tractatus Quintus obligatoriæ artis,

Incipit Sextus qui insolubilium nuncupatur,

De insolubilibus. *Cap.* I.

INSOLVBILE est propositio se esse falsã assertiue significans. ut hoc est falsum seipsa demonstrata . In insolubilibus tamen est differentia quo ad significare seipsum esse falsum quoniam aliquod insolubile significat immediate seipsum esse falsum.ut hoc est falsum se ipsa demonstrata. Aliquod autem mediate, quia exigitur medium ad inferendum se esse falsum.ut omnis propositio est falsa,quia non sequitur immediate.ergo ista propositio est falsa demonstrando illam uniuersalem sed bene sequitur cum tali medio, & illa est propositio, Similiter dicendo,hoc non est uerum.ista nõ asserit immediate se esse falsam,quia non sequitur. hoc nõ est uerum . ergo hoc est falsum demonstrando antecedens, quia ex negatiua non sequitur affirmatiua.tamen bene sequitur cum tali medio. & hæc est propositio . Pro declaratione prædictæ diffinitionis pono duas diuisiones, quarum prima est ista. Insolubilium aliquod oritur ex actu nostro. Aliquod uero ex proprietate uocis . Insolubilia ortum habentia ex actu nostro sunt,ista,sor.dicit falsum ego non dico uerum.Iste homo intelligit falsum.Tu non intelligis uerum. Insolubilia uero ortum habentia ex proprietate uocis sunt ista. Omnis propositio est falsa.Nulla propositio est uera.hoc est falsum hoc non est uerum. Secunda diuisio est illa . Insolubilium aliquod est insolubile simpliciter.aliquod uero secundum quid.Insolubile simpliciter est illud cui annectitur casus,quo admisso sequitur contradictio.v.g.pono quod ista propositio. nulla propositio est uera,quæ sit,a, significet præcisæ sicut termini prætendunt,uidelicet

Quid sit insolubile pro hoc ca. uide pa. in lo. m. in cap. ult. secundę partis. 15. prin. 1. dub. 41. prin, 2. du,

Diuisio insolu,

licet quod nulla propositio sit uera, & sit omnis propositio. Isto posito quero. utrum, a, sit uerum uel falsum. Si uerum ergo significat præcisæ sicut est, sed, a, significat præcisæ, quod nulla propositio est uera, ergo nulla propositio est uera. ergo. a, non est uerum: & prius dixisti. quod erat uerum ergo cõtradictio. Si dicitur quod a, est falsum. ergo, a, significat aliter quam est, sed, a, significat prçcisæ quod nulla propositio est uera. ergo non est ita, quod nulla propositio est uera. ergo aliqua propositio est uera. &, a, est omnis propositio, ergo, a, est uerum. Et prius dixisti quod erat falsum. ergo contradictio. Insolubile secundum qui est illud cui annectitur casus, quo admisso non sequitur contradictio, ut ponendo quod ista propositio. nulla propositio est uera, sit, a, & sit omnis propositio. & significet sicut termini prætendunt: non ponendo ly prçcisæ isto posito dicitur quòd, à, est falsum quia significat se esse falsum. Et si arguatur sic, à, est falsum ergo, à, significat aliter quam est, sed, a, significat quod nulla propositio est uera, ergo nõ est ita quod nulla propositio est uera. Nego consequẽtiam quia debuit addi in antecedẽte dictio exclusiua, uel exceptiua uidelicet a, sigñat præcisæ quòd nulla propositio est uera uel a, nõ sigñat nisi quod nulla propositio est uera, & hoc negatur tanquã repugnãs, quia si poneretur cũ casu, nõ admitterẽ illũ casum. His prçmissis diuisionibus pono aliquas regulas, quarũ prima est ista. Oẽ insolubile singulare sine pronomine demonstratiuo oriẽs ex actu nostro ad hoc quod sit insolubile simpliciter exigit tres conditiones, Prima quòd una talis sit oĩs talis. Secunda quod dicat uel intelligat talẽ propositionẽ, & nullã aliã. Tertia quod illa significet præcisę sicut termini prætẽdũt. v. g. sor. dicit falsum sit insolubile simpliciter isto modo ponendo qđ unus sort. sit oĩs sort. qui dicat istã propositionem & nullam aliam. Sor. dicit falsum, quæ significet sic præcisæ quod sor. dicit falsum, ꝓbatur hoc nã admisso casu. Sit insolubile, a, Et quęro utrũ, a, sit uerũ uel falsum. Si dicitur quod uerũ, ergo significat prçcisæ sicut est, sed, a, significat

ficat præcisæ quod sort. dicit falsum, ergo ita est quod sor. dicit falsum. sed sor. nō dicit nisi, a, ergo, a, est falsū quod est oppositum concessi. Si dicitur quod a, sit falsum, ergo significat aliter quā est, sed a, significat præcisæ quòd sor. dicit falsum, ergo nō ita est quod sor. dicit falsum, & sor. dicit solū a, ergo a, nō est falsum. ergo cōtradictio. Prima particula ponitur, quia si non poneretur, staret quod eēnt duo sor. quorū unus diceretur, a, & alter quod homo est asinus, & tunc. a esset uerum. Secunda particula ponitur, quia aliter staret quod idē sor. diceretur a, & istā, homo est asinus, & tunc a, esset uerū. Sed tertia ponitur, quia si non poneretur: staret quod a, significaretur solūmodo quod hō est asinus, & sic, a, esset falsū, aut qđ significaret solummodo quod homo est animal, & sic, a, esset uerū, & nullo istorū modorū esset insolubile. Secunda regula est ista. Oē insolubile singulare sine pronomine demōstratiuo oriens ex actu nostro ad hoc quòd fiat insolubile secundum quid exigit easdē conditiones, præter dictionē exclusiuā ut posito quod unus sor. sit omnis sor. & dicā istam propositionem, quæ sit, a, sor. dicit falsum & nullā aliā, & significet sicut termini prætēdunt nō ponēdo pręcisę isto posito cōceditur, a. & dicitur quod est falsum, quia significat copulatiuæ, sicut & quodlibet insolubile. uidelicet quod sor. dicit falsum, & quod. a. est uerum, nō ergo dicitur. a. falsum ratione primi significati, sed rōne secūdi. Et si arguitur sic. a. est falsum. ergo significat, aliter quā est cōcedo cōsequentiā, & nego istā. a. significat aliter quàm est, sed. a. significat quòd sor. dicit falsum ergo non est ita ꝙ sor. dicit falsum quia debuit addi in añte dictio exclusiua uel exceptiua. Tertia regula est ista. Oē insolubile nō singulare, seu singulare cū ꝓnoīe demōstratiuo, oriens ex actu nostro, ad hoc quod sit insolubile simpliciter: requirūtur duæ cōditiones solūmodo v.g. ad hoc quòd ista propositio, ego dico falsum, fiat insolubile simpliciter, nō oportet ponere primam particulam, uidelicet quod unus ego sit omnis ego. sed quod ego dicam illam & nullam aliam, sic signifi-

ſignificando præciſæ & ſi debet fieri inſolubile ſecundum quid. requiruntur & ſufficiunt eædem cōditiones dempta dictione excluſiua. Exemplū de inſolubili non ſinglari ut falſum dicitur. Hic non oportet ponere ſecundam particulam. uidelicet quod aliquis dicat illam & nullam aliam, ſed ſufficit ponere quod iſta ſit omnis propoſitio, quæ ſignificet præciſæ ſicut termini prætendunt. & tunc eſt inſolubile ſimpliciter, fiet autem inſolubile ſecundum quid, remouendo dictionem excluſiuam. Quarta regula eſt iſta. Omne inſolubile oriēs ex proprietate uocis exigit duas conditiones ſolūmodo, uel tantū unam, uolo dicere quòd inſolubile oriēs ex proprietate uocis exigit duas cōditiones ſolummodo, & aliquod tantum unam. Exemplum primi aliqua propoſitio eſt falſa. ad hæc quòd fiat inſolubile ſimpliciter, oportet ponere quòd illa ſit omnis propoſitio, & quòd ſic ſignificet prçciſæ, & remota dictione excluſiua fiet inſolubile ſecundum quid. Exemplum ſecundi. hoc eſt falſum ſeipſo demonſtrato. ponendo ſolummodo, quod ſic ſignificet præciſæ, ſit inſolubile ſimpliciter, & ſecundum quid remouendo dictionem excluſiuam. Eodem modo dicitur de iſta hoc non eſt uerum. ſeipſo demonſtrato. Quinta regula eſt iſta. Omne inſolubile quod non eſt inſolubile ſine caſu dimiſſa aliqua conditione requiſita eſt, penitus dubitabile. v. g. poſitis omnibus particulis prçter primam huic ſor. dicit falſum, quæ ut, a, dubitatur, a, & etiam an ſit uerum, uel, a, ſit falſum nam ſtat cum caſu quod ſit uerū, dato quod unus ſor. diceret illam. ſ. a, & alius quod Deus eſt. Stat etiam quòd ſit falſum dato quod unus ſort. dicat, a, & quilibet alius ſort. quod Deus eſt. Eodem modo ſi dimitteretur ſecunda uel tertia particula. qua ſtaret, a, eſſe uerum, &, a, eſſe falſum, ut exēplificatum eſt ſupra. Et notanter dixi omne inſolubile quod non eſt inſolubile ſine caſu, quia aliquod eſt inſolubile cū caſu, & aliquod ſine caſu. Exemplum primi. omnis propoſitio eſt falſa. nulla propoſitio eſt uera, quarū quamlibet dico eſſe falſam, & inſolubile nullo caſu poſito. Exemplum

secūdi sor.dicit falsum,tu intelligis falsum nulla istarū nuncupanda est insolubilis sine casu.Ideo in casu insolubilium deficiente aliqua particula necessaria, dubitatur utrum sit uera,uel utrum sit falsa,quia cum casu staret quod esset uera, & cum eodē casu staret quod esset falsa,ut patet intuenti. Ex prædictis regulis sequuntur due conclusiones.quarum prima est ista. Nunquam admittens est casus à quo trahit originem insolubile simpliciter,ut si poneretur quod illa,omnis propositio est falsa, esset omnis propositio sic præcisæ significans.nó est admittendus casus,quia sequitur contradictio.probatur.nam sit insolubile,a,& quero si,a,sit uerum,si dicitur quod sic, ergo significat præcisæ sicut est, sed, a, significat præcisæ quod omnis propositio est falsa. ergo ita est quod omnis propositio est falsa,sed,a,est propositio, ergo,a,est falsum. Si autem conceditur quod a,est falsum,ergo,a,significat aliter quam est.Sed,a,significat precisæ,quod omnis propositio est falsa ergo non est ita quod omnis propositio est falsa, & aliqua propositio est,ergo aliqua propositio est uera.sed,a,est omnis propositio,ergo,a,est uerum, quod est contradictio. Secunda conclusio. Omnis casus ex quo originatur insolubile secundū quid,est admittendus,& conceditur insolubile propositum,dicendo ipsum esse falsum,ut ponēdo quòd illa propositio,hoc est falsum, se ipso demonstrato significet sicut termini prætendunt. quæ sit,a,tunc admittatur casus,& concedatur. a,& dicitur quòd a,est falsum.Et si arguitur,a,est falsum, ergo significat aliter quàm est sed, a, non significat nisi quòd est falsum. ergo non est ita quòd hoc est falsum nego minorem, & si dicitur. Quid ergo aliud significat.Diciur. quòd significat,a,esse uerum,ratione cuius a,est falsum.unde dictum est quòd quodlibet insolubile secundū quid,significat copulatiuæ scilicet sicut termini prętendunt,& quòd ipsum est uerum.

De obiectionibus contra insolubilia. *Cap.* II.

CONTRA prædicta obijciam,& soluam, ut insolubiliū difficultates melius menti innotescāt.Pono ergo *Primum sophis.*

primo quòd unius ſor. ſit omnis ſor. & dicat iſtam & nullam aliam quæ ſit a ſor. dicit falſum, quæ ſiginficat ſicut termini prętendunt, nō ponendo præciſæ quia caſus non admitteretur iſto poſito, quæro de. a utrum ſit uerum uel falſum. & reſponſum eſt quòd eſt falſum. quia ſignificat ſignificatum falſum. uidelicet quòd ſor. dicit falſum, & quòd. a. eſt uerum, cuius ſignificationis ſecunda pars eſt falſa, ſed probatur quòd ipſum. a. ſit uerum. & probo ſic, omne dicens. a. dicit. falſum, ſor. dicit. a. ergo ſor. dicit. falſum, iſta conſequentia eſt bona. quia eſt ſyllogiſmus in tertio primæ figuræ. & añs uerum. ergo conſequens eſt uerum ſed conſequens eſt. a.

Secundum. ergo. a. eſt uerũ. Secundo arguitur ſic. falſum dicitur, a, ſor. ergo ſor. dicit falſum. tenet conſequentia a paſſiua ad ſuam actiuam & añs eſt uerum. ergo & conſequens eſt uerũ ſed conſequẽs eſt. a. ergo. a eſt uerũ. quòd añs ſit uerũ, probatur. nam hoc dicitur a. ſor. demonſtrãdo. a. & hoc eſt falſum. ergo falſum. ergo falſum dicitur. a. ſor. patet. conſequentia a reſoluentibus ad reſolutum.

Tertium. Tertio arguitur ſic. contradictorium, a, eſt falſum. ergo a. eſt uerũ. tenet conſequentia antecedẽs probatur. Nã hoc eſt falſum ſor. nō dicit falſum. & hoc eſt contradictoriũ a, ergo contradictorium, a, eſt falſum. tenet cōſequentia cũ minori, & maiorẽ probo nã ſor. dicit falſum & hæc ſor. nō dicit falſum ſignificat præciſæ quòd ſor. non dicit falſum. ergo ipſa eſt falſa. patet conſequentia a ſimili. Nam ſequitur. tu curris, & hæc tu non curris, ſignificat præciſæ, quòd tu non curris. ergo ipſa eſt falſa.

Reſponſio ad primũ. Ad primum reſpōdetur cum proponitur, a, cōcedo, & dicitur quod eſt falſum, & tunc ad rationem, concedo conſequentiam & conſequens, & nego quod conſequens ſit, a, ſed eſt unum ſimile, a. Et ſi ponitur quod conſequens ſit, a, uel conuertibile cũ, a, dico tũc, quod conſequentia non ualet, nec eſt ſyllogiſmus in tertio primæ figuræ. quia ſyllogiſmi in tertio primæ figuræ cōcluſio debet ſolummodo categoricæ ſignificare. ſed iſta concluſio ſignificat hypotheticæ. quia eſt propoſitio inſolubilis. Ad ſecundum cum dicitur. falſum, dicitur.

citur,a, ſor. ergo ſor.dicit falſum concedo conſequentiam & conſequens, dicendo quòd eſt uerum, ſed non eſt,a,nec ſecum conuertibile, ſi tamen hoc ponatur in caſu,concedo iterum conſequentia ſed dico quòd non ualet. & tunc ad rationem paſſiua ad ſuam actiuam ualet argumentum,dicitur quòd uerum eſt,ſed iſta nõ eſt ſua actiua. quia paſſiua ſignificat ſolummodo categoricæ, & actiua hypotheticæ. Et ſi quæratur. quæ eſt ſua actiua.dico quòd iſta, ſor.dicit falſum. prolata a te uel a me,quæ non eſt conuertibilis cum, a,ſed ſolum ſimilis: a Ad tertium dicitur quòd contradictorium, a, eſt uerum,ſed non eſt iſtud,ſor.non dicit falſum. ſed illud non ſor.dicit falſum quod eſt uerum, quia ſignificat diſiunctiuæ. quòd ſor.non dicit falſum.uel quòd a,nõ eſt uerum cuius ſignificati ſecunda pars eſt uera. & conſequenter totum ſignificatum diſiunctum.quare &propoſitio dicta eſt uera.cuius illud eſt ſignificatum. Et ſi dicitur, quòd in ſingularibus non refert præponere negationem uel poſtponere. dicitur quòd in materia inſolubilium nullum refert. & in materia quarũcunque hypotheticæ ſignificantium. Eadem eſt retinenda ſententia in inſolubilibus ſingularibus habentibus originem ex proprietate uocis. ut hoc eſt falſum, hoc non eſt uerum, dicendo primi contradictorium non eſt illud hoc non eſt falſum.ſed illud non hoc eſt falſum.Nam primum inſolubile ſignificat, ꝙ hoc eſt falſum, & hoc eſt uerum,demonſtrando idem inſolubile,ideo contradictorium ſignificat diſiunctiuę ꝙ hoc nõ eſt falſum, uel hoc non eſt uerum. Similiter contradictoriũ ſecũdi inſolubilis non eſt illud,hoc eſt uerum,ſed illud nõ hoc non eſt uerum,ita ꝙ ſemper præponatur negatiuo ſicut contradictorium iſtius, tm̃ tu non es homo, non eſt illud,tm̃ tu es homo. ſed illud, non tm̃ tu non es homo.

Ad ſecũdũ

Ad tertium

De inſolubili particulari uel indeſinito. *Cap.* III.

DICTO de inſolubili ſingulari, nunc de particulari uel indefinito dicendum reſtat. Pono ergo quòd hæc

ſit omnis propoſitio particularis,aliqua propoſitio particularis eſt falſa, quæ ſit a. quæ ſignificet ſicut termini prætendunt, non ponendo præciſæ, quia non admitteretur caſus. iſto poſito.a. eſt falſum ut patet ex dictis. Sed contra hoc arguitur ſic. Omnis propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa. illa conſequentia eſt bona ab uniuerſali ad ſuam ſubalternam. & antecedens eſt uerũ. ergo & cõſequẽs. ſed conſequens eſt.a.ergo.a. eſt uerum.quod antecedẽs ſit uerũ.probatur. Nã propoſitio particularis eſt falſa. & nulla eſt propoſitio particularis quin illa ſit falſa ergo omnis propoſitio particularis eſt falſa.tenet conſequentia ab exponentibus ad expoſitum, & antecedens eſt uerum, ergo & conſequens. Secundo arguitur ſic. Propoſitio particularis eſt falſa ergo aliqua ꝓpoſitio particularis eſt falſa. tenet cõſequẽtia ab indefinita ad ſuã particularẽ & antecedens eſt uerum. ergo & conſequẽs. Et conſequẽs eſt.a. ergo.a.eſt uerũ. quòd antecedẽs ſit uerũ patet.quia ſuũ cõtradictoriũ eſt falſum,uidelicet nulla propoſitio particularis eſt falſa. quia iam conceſſum eſt quòd.a. propoſitio particularis eſt falſa. Tertio arguitur ſic.Hoc eſt falſum demonſtrando.a. & hoc eſt aliqua propoſitio particularis. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa,conſequentia tenet a reſoluentibus ad reſolutum. & antecedens eſt uerum. ergo & conſequens quod eſt. a. Ad primam reſpondetur cõcedendo iſtam conſequentiã.omnis propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua ꝓpoſitio particularis eſt falſa.quia ante caſum conceſſiſſem eam. tamen dico quòd nõ ualet. nec arguit ab uniuerſalis ad ſuã ſubalternã, uel ſuam particularẽ quia uniuerſalis ſolũmodo categoricæ ſignificat, & particularis iſta ſignificat hypotheticæ, uidelicet quòd aliqua propoſitio particularis, eſt falſa, & quòd.a. eſt uerum. Et ſi diceretur quæ eſt eius particularis, dicitur quòd non habet aliquã ex quo poſitũ eſt quòd illa ſit omnis particularis, uerũtamen iſta eadem foret eius particularis, dato quòd non eſſet inſolubilis. Ad ſecundam rationem reſpondeo ſimiliter con-

concedendo consequentiam & negando ipsam esse bonam,& tunc ad argumentum dico quòd ista nõ est particularis istius indefinitę,quia particularis est insolubilis hypoteticæ significans, indefinita uero non est huiusmodi eiusdem tamẽ foret particularis, si neutra harum foret insolubilis. Ad tertiam rationem conceditur consequentia & negatur ipsam ualere, nec arguitur a resoluentibus,ad resolutum,quia particularis uel indefinita insolubilis,non est resolubilis, quia significat hypotheticæ.sed probanda est isto modo. suum principale significatum est. Verum.ergo ipsa est uera. & patet quòd antecedens est falsum.Et si arguitur sic. Ista propositio particularis est falsa. ergo aliqua ꝓpositio particularis est falsa tenet cõsequentia ab inferiori ad suũ superius affirmatiuæ & sine aliquo signo impediente. Dicitur quòd consequentia non ualet ab inferiori ad suum superius, nisi propositio inferioris & propositio superioris uniformiter significent, uidelicet categoricæ: qualiter non est in proposito. unde si hæc propositio, homo est animal. significaret principaliter quòd homo est animal,& quòd homo est asinus,tunc non ualeret aliqua istarum consequentiarum.hoc est animal, & hoc est homo.ergo homo est animal. Iste homo est animal ergo homo est animal.& hoc ideo quia consequens significaret copulatiuæ & antecedẽtis nulla pars sic significaret.& si allegaret aliqua dictarũ regularũ, respõdetur ut dictũ est. Et dr̃ ẽt ut in alio capitulo ꝙ contradictorium istius.aliqua propositio particularis est falsa.non est illud,nulla propositio particularis est falsa.sed non aliqua propositio particularis est falsa. Et si dr̃ ꝙ illæ æquiualent ꝑꝑ negationẽ propositam. Dicitur quod illa regula habet ueritatẽ in solis categoricis,categoricę solum modo significantibus, qualiter nõ est in proposito.Idẽ est iudicium de istis aliqua propositio particularis non est uera. Aliqua propositio particularis significat aliter q̃ est.ac etiam ita de infinitis.ut propositio indefinita est falsa,propositio indefinita est non uera.

De insolubili uniuersali. *Cap.* IIII.

Nvnc de insolubili uniuersali est dicendum, ponendo quòd hæc omnis propositio uniuersalis est falsa, sit omnis propositio uniuersalis, quæ significet sicut termini prætendunt, quæ sit, a, non ponendo præcisæ qa casus nõ admitteretur. isto proposito dicitur quòd a est falsũ quia falsificat seipsum. Cõtra hoc arguitur. Aliqua propositio uniuersalis est falsa, & nulla est propositio uniuersalis quin illa sit falsa. ergo omnis propositio uniuersalis est falsa. tenet consequentia ab exponẽtibus ad expositum & antecedẽs est uerũ. ergo & cõsequens. Secũdo arguitur tantũ falsũ est propositio uniuersalis ergo oĩs propositio uniuersalis est falsa. tenet consequẽtia ab exclusiua ad suã uniuersalẽ de terminis transpositis, & antecedens est uerũ ergo & consequens, quod est, a, ꝙ antecedens sit uerum, probatur. Nã falsũ est propositio uniuersalis, & nullũ nõ falsum est propositio uniuersalis, ergo tantũ falsum est propositio uniuersalis. tenet consequentia ab exponentibus ad expositũ antecedens est uerum. ergo & consequẽs. Tertio arguitur. hoc est falsum demonstrato, a, & hoc est omnis propositio uniuersalis. ergo omnis propositio uniuersalis est falsa. ista consequentia est bona. & antecedens est uerum ergo & consequens, quòd consequẽtia sit bona patet a simili. hoc currit, & hæc est oĩs hõ ergo omnis homo currit. Cõfirmatur destruẽdo primũ casum & ponẽdo ꝙ illę sint omnes propositiones uniuersales. Omnis propositio uniuersalis est falsa. & omnis homo est asinus, sic significãdo. isto posito arguitur sic. Ista propositio uniuersalis est falsa, demonstrando primã, & istã propositio uniuersalis est falsa. demonstrãdo secundã. & istæ sunt oẽs propositio uniuersalis est falsa. tenet consequentia a singularibus sufficienter enumeratis ad suam uniuersalem. & antecedens est uerũ. ergo & consequẽs. Ad hæc respõdetur. & primo ad primum cõcedo insolubile. & nego ipsum esse uerum

&

& tunc ad rationē,concedo cōſequentiā & nego ipſam eſſe bonā:& tunc ad argumentū,ibi arguitur ab exponentibus ad expoſitū,nego, quia a, non eſt propoſitio exponibilis. niſi ſignificaret categoricæ ſolum,unde ſi iſta,omnis homo eſt animal ſignificaret principaliter, quòd omnis homo eſt animal,& quòd tu es aſinus tūc patet quòd iſta conſequentia non ualerēt, homo eſt animal,& nihil eſt homo,quin iſtud ſit animal ergo omnis homo eſt animal,quia antecedens eſt uerum, & cōſequens falſum.Et tunc ſi allegaretur regula, oportet dicere quòd conſequens non eſt exponibile propter cauſam dictā,ſed probaretur uel improbaretur per ſuū ſignificatū copulatū ſicut & propoſitio inſolubilis quæcunque.Ad ſecundum concedo conſequentiam,ſed nego ipſam eſſe bonam nec arguitur ab excluſiua ad ſuā uniuerſalem,ex quo excluſiua categoricæ ſignificat & uniuerſalis hypotheticæ.Et ſi dicitur quæ eſt excluſiua ejus? dicitur quòd nullam habet,unde ſi hæc omnis homo eſt animal, ſignificaret hypotheticæ uerum & falſum,& hoc tantum animal eſt homo,modo conſueto, dicerem tunc uniuerſalem illam non eſſe uniuerſalem iſtius excluſiuę, nec econuerſo ita in propoſito eſt dicendum.Ad tertium argumentum,dico ſimiliter quòd non ualet conſequentia, & cum dicitur, quòd à ſimili bene ualet dico quòd non eſt ſimili udo, quia conſequens unius cōſequētiæ ſignificat categoricæ ſolum,& aliud hypotheticæ,unde ſi hæc,omnis hō currit, ſignificaret quòd omnis hō currit,& quòd Deus nō eſt, iſta cōſequētia tūc nō ualeret,hoc currit, & hoc eſt omnis hō ergo oīs homo currit pp cauſam dictā, quia conſequens ſignificaret hypotheticæ. Ad confirmationē admiſſo caſu ut prius,dico q conſequentia non ualet, & ad regulā a ſingularibus ſufficienter enumeratis ad ſuā uniuerſalem, dico q non arguitur cum debito medio quod deberet eſſe tale, iſtæ ſunt oēs propoſitiones uniuerſales.& a.eſt uerum, quod certè negatur. unde nec iſta conſequētia ualeret.iſte homo currit,& ille homo currit, & iſti ſunt oēs homines,ergo omnis homo cur-

rit dato quod consequens significaret hypotheticæ ut prius sed oportet addere alterã partem significati, uidelicet & nullus Deus est, quo addito consequẽtia est bona, sed antecedens est falsum, & si queratur de contradictoria dicitur quod est hec, non omnis propositio uniuersalis est falsa significans disiunctiuæ modo opposito de a. Eodem modo est dicendum de istis uniuersalibus. Omnis propositio uniuersalis significat aliter q̃ est. Nulla propositio uniuersalis est uera, & nulla propositio uniuersalis est concedenda.

De exclusiuis insolubilibus. *Cap.* V.

EXCLVSIVA insolubilis consimiles continet difficultates, ut pono quod sor. & tu sitis omnes loquentes, & dicat sor. Deus est & tu dicas, tantũ sor. dicit uerũ, & sit a, & nullã aliã, & significet sicut termini prætendunt præcisæ. Isto posito quæro, utrũ a, sit uerũ uel falsum, si uerũ, ergo significat præcisæ sicut est, sed a, significat præcise quod tãtũ sor. dicit uerũ, ergo tu non dicis uerũ, & tu dicis a, ergo a, nõ est uerum. Si dicitur quod a, est falsum, ergo significat alter quam est, sed a, significat precisæ quod tãtũ sor. dicit uerũ, ergo nõ ita ẽ tantũ q̃d sor. dicit uerũ, sed tu. & sor. estis oẽs loquẽtes ergo tu dicis uerũ, & nõ dicis nisi a, ergo a, est uerũ, & ita habetur cõtradictio. Respõdetur nõ admittendo casum. quia ex eo originatur insolubile simpliciter. si tamen non ponitur præcisæ, admitto casum & dico a, esse falsum, & tunc ad argumentũ a, significat aliter quam est concedo, sed a, significat præcisæ quod tantũ sor. dicit uerũ ergo &c. nego minorẽ quia repugnat casui. Et si dicitur quid ergo quod aliud sigñat. Dico quod a, significat quod tãtũ sor. dicit uerũ, & quod a, ẽ uerũ, nec rõne primi significati est a, falsũ, quia uerũ est tãtũ sor dicere falsum, sed rõne secũdi significati, quia conceditur a, esse falsum. Contra responsionẽ arguitur. Omne dicens uerũ est sortes, ergo tãtũ sor. dicit uerũ, ista consequentia est bona, ab uniuersali ad suã exclusiuam de

terminis

terminis transpositis,& antecedens est uerum, ergo & consequens, sed antecedens est,a,ergo,a,est uerũ,quod antecedens sit uerum. probatur nam dicens uerum est sor.& nihil est dicens uerum quin illud sit sor.ergo omne dicens uerum est sort. patet consequentia ab exponentibus ad expositum. Secundo arguitur. nihil præter sor. dicit uerum.ergo tantũ sor.dicit uerum,ista cõsequentia est bona & antecedens est uerũ & consequẽs. quod antecedens sit uerum patet per exponentes. Tertio arguitur.sor.dicit uerum & nihil non sort. dicit uerum ergo tantum sor.dicit uerum ista consequentia est bona,ab exponentibus ad expositum, & antecedens est uerum,ergo & consequens, sed consequens est,a, ergo a,est uerum. Ad hæc omnia potest simul responderi quod nunquam consequens illatum est,a, nec conuertibile cum,a.sed solum simile,a, sed si ponatur cum toto casu quod sit,a,uel conuertibile cum,a, tunc respondetur concedendo omnes consequentias factas negando tamen illas esse bonas. Ad primum ergo cum dicitur quod ibi arguitur ab uniuersali ad suam exclusiuã. nego,quia uniuersalis significat categoricę, & exclusiua hypotheticę, quia est insolubilis. Et si quęritur de sua exclusiua dicatur quod est una similis illi prolata à sor.quę nõ est insolubilis,uidelicet tantum sor.dicit uerum.Et ad aliam dicitur quod etiam non ualet nec illa est exclusiua dictæ exceptiuæ, sed illa quam nominaui modo. Et ad tertiam dicitur quod non arguitur ab exponentibus ad expositum,quia ista exclusiua non est exponibilis ex quo hypotheticæ significat. unde si ista tantum homo est risibilis significaret principaliter quod tantũ homo est risibilis,& quod nullus Deus est, tunc non ualeret aliqua istarum consequentiarũ. Omne risibile est homo ergo tantum homo est risibilis.Nihil pręter hominem est risibile. ergo tantum homo est risibilis.Item homo est risibilis, & nihil non homo est risibile.ergo tantum homo est risibilis. Eodem modo est dicendum ad istas exclusiuas, tantum exclusiua est falsa.tãtum exclusiua nõ est uera. dato quod una ista-

rum sit oīs exclusiua. quòd bene admittitur, quia nō ponitur præcisæ, & ita respōdetur ut prius ad argumenta probantia aliquam istarum esse ueram. De exceptiuis uero idem est iudicium ut in casu priori. Nihil præter Sor. dicit uerum. Nulla propositio præter exceptiuam est falsa. Omnis exceptiua præter istā est uera, demonstrata seipsa. quare &c.

De insolubili copulatiuo. *Cap. VI.*

SEQVITVR dicere de insolubili hypothetico. Et primo de copulatiua pro cuius declaratione pono aliquas regulas. Prima est ista. Insolubile copulatiuum cuius una pars est necessaria per se si eidem in casu adduntur omnes conditiones cum nota exclusionis, fit insolubile simpliciter & non admittendus est casus. uerbi gratia pono quod illa copulatiua Deus est. & nulla copulatiua est uera, quę sit, a, sit omnis copulatiua significans præcisę sicut termini prætendunt, isto posito & admisso, quæro utrum, a, sit uerū, si dicitur quod sic. ergo secunda pars est uera, sed secunda pars significat præcisæ quod nulla copulatiua est uera. ergo nulla copulatiua est uera, ergo, a, non est uerum. Si dicitur quod, a, est falsum. ergo altera pars est falsa, sed nō prima ergo secunda, tunc sic. secunda pars est falsa. ergo significat aliter quam est, sed ipsa. significat præcisæ. quod nulla copulatiua est uera, ergo non est ita quod nulla copulatiua est uera, &, a, est omnis copulatiua. ergo, a, est uerum. Secunda regula est ista. Insolubile copulatiuum, cuius una pars est impossibilis uel cōtingens addendo eisdem omnes conditiones cum nota exclusionis fit insolubile secundum quid & admittendus est casus. uerbigratia pono quòd ista copulatiua tu es homo, & nulla copulatiua est uera, quę sit, a, sit omnis propositio copulatiua significans pręcisæ sicut termini prętendunt, isto posito & admisso, quæro utrum a, sit uerum. si dicitur quod sic. ergo secūda pars est uera: & ipsa significat præcisæ quod nulla copulatiua est

uera.

uera. ergo ita est qđ nulla copulatiua est uera ergo a, nõ est uerũ. Si dicitur quod a, est falsũ. ergo altera pars est falsa, & non prima, ergo secunda tunc arguitur sic, secunda pars est falsa ergo, significat aliter quam est. sed ipsa significat præcisę quod nulla copulatiua est uera. ergo non ita est quod nulla copulatiua est uera, & a, est omnis copulatiua, ergo, a est uerum. Et ita uidetur sequi contradictio in isto casu sicut in priori, & per consequens quod secunda regula non est uera. Respondetur admittendo positũ, & dicitur quod a, est falsum, & tunc consequenter oportet dicere quod prima pars est falsa, & secunda uera, & si arguitur sic, tu es hõ & prima pars sic præcisæ significat, ergo ipsa est uera, negatur prima pars antecedentis, quia repugnat casui, & uni casui concesso Sequitur enim, prima pars est falsa, & ipsa significat præcisæ te esse hominem, ergo tu non es homo. Eodẽ modo respondetur si una pars esset impossibilis, ut homo est asinus, & ista copulatiua est falsa. Tertia regula est ista. Omne insolubile copulatiuum fit insolubile secundum quid addendo eidem omnes conditiones præter notam exclusionis, & admittendus est casus, ut pono, quod ista sit omnis copulatiua. Deus est, & nulla copulatiua est uera, significans sicut termini prętendunt quę sit a, isto posito, dicitur quod a, est falsum, non quidem pro prima parte, sed pro secunda, & si arguitur sic, secunda pars est falsa, ergo significat aliter quam est concedo, sed ipsa significat præcisæ quod nulla copulatiua est uera. ergo non est ita, quod nulla copulatiua est uera, nego minorem, ex eo, quod illa secunda pars significat copulatiuæ, quod nulla copulatiua est uera, & quòd a, est uerum, & propterea a, significat tria significata copulatiuæ, uidelicet quod Deus est, & quod nulla copulatiua est uera, & quod a, est uerum. Et non dicitur a, falsum propter primum significatum, aut secundum; sed propter tertium. Eodem modo dicitur ad illud insolubile. tu es & ista copulatiua non est uera, ponẽdo casum priorem. Ex prima regula sequitur, quod si ponitur

hanc. Deus eſt, uel quamcũq; aliam eſſe omnem propoſitionem, & ſignificare præciſæ Deum eſſe, uel quodcunq; per ſe neceſſariũ. & quod hoc eſt falſum, demonſtrando illam propoſitionem non admittendus eſt caſus, quia ſequitur contradictio. Ex ſecũda regula ſequitur, quod ſi ponitur iſtam, Deus eſt, uel quãcunq; aliã eſſe omnem propoſitionem, & ſignificare præciſæ hominem eſſe aſinum, uel te eſſe, & quod hoc eſt falſum demonſtrando. eandem propoſitionem admittẽdus eſt caſus, & dicitur illam eſſe falſam, Deus eſt. Ex tertia regula ſequitur quod ſi ponitur iſtam, Deus eſt. uel quãcunq; aliam eſſe omnem propoſitionem, & ſignificare ſicut placet, & quod hoc eſt falſum, non ponendo præciſę, admittendus eſt caſus, & dicitur iſtam eſſe falſam. quare &c.

De inſolubili diſiunctiuo. Cap. VII.

RESTAT dicere cõſequenter de inſolubili diſiunctiuo pro cuius inſolubilis declaratione. ſit hæc prima regula. Inſolubile diſiunctiuum, cuius una pars eſt impoſſibilis per ſe fit inſolubile ſimpliciter. ſi eidem in caſu adduntur omnes cõditiones cum nota excluſionis, uerbi gratia pono quod illa diſiũctiua, quæ ſit. a, nullus Deus eſt uel nulla diſiunctiua eſt uera. ſit omnis diſiunctiua ſignificans pręciſę ſicut termini prętendunt, iſto poſito & admiſſo, quæro utrum, a, ſit uerum. ſi dicitur quod ſic. ergo altera pars eſt uero, & non prima. ergo ſecunda: tunc arguitur ſic, ſecunda pars eſt uera. ergo ſignificat præciſę & principaliter ſicut eſt, ſed ſecunda pars ſignificat præciſę quod nulla diſiunctiua eſt uera. ergo ita eſt quod nulla diſiunctiua eſt uera, & per conſequens, a, non eſt uerũ. Si dicitur quod, a, eſt falſum. ergo ſecunda pars eſt falſa, ſed ipſa ſignificat pręciſæ, quod nulla diſiunctiua eſt uera. ergo non eſt ita. quod nulla diſiunctiua eſt uera, &, a, eſt omnis diſiunctiua. ergo, a, eſt uerum. Pręterea dicitur quod, a, in caſu iſto eſt inſolubile ſimpliciter, ideo non admittendus eſt caſus,

sus,quia implicat contradictionem. Secunda regula est ista. Insolubile disiunctiuum apparens, cuius una pars est contingens falsa, fit insolubile secundũ quid eidem addendo in casu omnes conditiones cũ nota exclusionis. uerbi gratia pono tibi istam, tu nõ es homo, uel nulla disiunctiua est uera quæ sit, a, & sic omnis disiunctiua significans præcisæ sicut termini prætendũt. isto posito & admisso quæro utrũ, a, sit uerum, si dicitur quòd sic. ergo una pars est uera, nõ prima. ergo secunda tũc arguitur sic. secunda pars est uera, ergo significat præcisæ sicut est, sed ipsa significat præcisæ, quod nulla disiũctiua est uera. ergo ita est quod nulla disiunctiua est uera. ergo, a, non est uerum, Si dicitur quod, à, est falsum. ergo secunda pars est falsa, sed ipsa significat præcisæ quod nulla disiũctiua est uera. ergo nõ est ita quod nulla disiũctiua est uera. ergo aliqua disiunctiua est uera, &, a, est omnis disiunctiua. ergo a, est uerũ, & ita ut apparet sequitur contradictio in isto casu, sicut in primo. & per consequens regula non est uera. Respondetur concedendo regulam & admittendo casum. & dicitur quod, a, est uerum, & tunc quando dicitur non prima pars est uera. ergo secũda. dico quod prima pars est uera, quia ipsam esse ueram sequitur ex casu, & secunda est falsa. & ex hoc non concluditur inconueniens. Veruntamen huiusmodi disiunctiua nõ est insolubilis nisi apparenter, ut dicebatur in regula, quia omne insolubile est falsum, &, a, est uerum. ergo, a, non est insolubile. Tertia regula. Omne insolubile disiunctiuum fit insolubile secundum quid, eidem addendo in casu omnes conditiones præter notam exclusionis, uerbi gratia posito quod ista disiunctiua, homo est asinus, uel ista disiunctiua est falsa quæ sit, a, sit omnis disiunctiua significans sicut termini prætendunt, admittitur casus: quo admisso, dico quod, a, est falsum & secunda pars significat aliter quam est, sed nego, quòd ipsa significet præcisæ. quod ista disiunctiuo est falsa. immo etiam significat aliter. s. quod, a, est uerum: Eodem modo diceretur si poneretur quod ista, tu non es homo uel ista disiun-

ctiua non est uera: esset omnis disiunctiua & significaret sicut termini prætendunt. Notandum quod nulla disiūctiua est insolubilis, cuius altera pars est uera, nec fieret insolubilis positis illis conditionibus sæpius nominatis. ut Deus est uel omnis disiunctiua est falsa, tu es homo. uel ista disiunctiua est falsa, unde ponendo casum quemcunq; nominatum, admitteretur ille. & concederetur quęlibet illarum disiunctiuarum propter veritatem primæ partis, Contra istam responsionem arguitur sic. Omne, a, est falsum, sed omne, a, est ista disiūctiua ergo illa disiunctiua est falsa, tenet consequentia quia syllogismus in primo tertiæ figuræ & antecedens est uerum. ergo & consequens, sed consequens est secunda pars disiunctiuæ ergo ipsa est uera, & per consequens. a, est uerum. Secundo arguitur sic. oppositum a, est falsum ergo, a, est uerum antecedens probatur. Nā hoc est falsum, nullus homo est asinus. & ista disiunctiua non est falsa, & hoc est oppositum, a, ergo oppositū, a, est falsum consequentia tenet cum minori. maiorem probo. Nam ipsa est una copulatiua cuius secunda pars est falsa, quia iam concessum est quòd, a, est falsum. Ad primum dicitur concedendo consequentiam. & negando ipsam esse bonam & cum dicitur quòd est syllogismus in primo tertiæ figuræ, nego quia conclusio, hypotheticæ significat, qualiter non contingit conclusioni alicuius boni syllogismi. Ad secundum dicitur quòd oppositum, a, non est illud, sed hoc nihil quod est homo est asinus, & non ista disiunctiua est falsa, cuius secunda pars significat duobus modis sicut suum contradictorium. Hæc argumenta poterant applicari capitulo insolubilium copulatiuarū, sed totiens est inutile replicare. Ex prima regula sequitur, quòd si poneretur hanc, homo est asinus, uel quamcunq; aliam propositionem significare præcisæ, quod homo est asinus, uel quod nulla propositio est uera, non esset admittendus casus, quia sequeretur contradictio. Ex secunda regula sequitur quod si poneretur hanc, homo est asinus, esse omnem propositionem & significare præcisæ te non esse,

esse, uel quod nulla propositio est uera. admitteretur casus,& diceretur istam esse ueram. homo est asinus. Ex tertia regula sequitur, quòd si poneretur istam, homo est homo est omnem propositionem, & significare hominem esse asinũ, uel quod nulla propositio est uera non ponendo præcisæ, deberet admitti casus, & consequẽter dici quod ista est falsa, hõ est asinus, quare &c.

De insolubilibus non appparentibus. *Cap.* VIII.

VLTIMO quędam declaro insolubilia, quæ insolubilia non apparent, ut sor. nõ habebit denarium Pla. non pertransibit pontem. Et pono quod omne dicens uerum habebit denarium,& solum tale. & quod tu dicas istam propositionem,& nullam aliã, quę sit, a, ego non habeo denarium, significantẽ præcisæ sicut termini prætendunt. isto posito, quæro utrum habebis denarium uel non. Si dicitur quod tu habebis denarium, & omnis qui habebit denarium dicit uerũ, ergo tu dicis uerum,& non dicis nisi, a, ergo, a, est uerum, & tunc sic a, est uerum, & significat præcisæ quod tu non habebis denarium, ergo tu non habebis denarium, quod est cõtradictorium prius concessi. Si autem dicitur, quod tu non habebis denarium. ergo tu non dicis uerum, & nõ dicis nisi, a, ergo, a non est uerum, tunc sic, a, nõ est uerum,&, a, significat præcisæ quod tu non habebis denarium, ergo non erit ita quod non habebis denarium. ergo tu habebis denarium,& ita sequitur contradictio. Similiter potest argui in principio quęrendo, utrũ, a, sit uerum, uel falsum, quemadmodum in alijs insolubilibus quærebatur. Propterea nõ admittitur casus, quia ex eo originem trahit insolubile simpliciter. Si tamen in casu non ponitur dictio exclusiua, admitto casum & dico quòd tu non habebis denarium.& quòd, a, non est uerum, sed tunc ad argumentum, a, non est uerum, sed a, significat pręcisę quod tu non habebis denarium. ergo non est ita quod tu non habebis denarium nego minorem, quoniam, a, significat quod tu non habebis denarium.& quòd, a, est uerũ, & non ratione primi signifi-

gnificati,a,est falsum,sed ratione secundi. Veruntamē si fieret consequentia non ponendo præcisæ in minori, negarem consequentiam. Eodem modo respondetur ad casum de ponte quod quando ponitur quod omne dicens uerum pertransibit pontē, & solum tale,& sort. qui sit omnis sort.dicat illam propositionem, & nullā aliam,sort.non pertransibit pontem significantem præcisæ sicut termini prætendunt.non admittitur casus. Si tamen remoueretur dictio exclusiua admittatur,& dicatur consequenter quod sor.non pertransibit pōtem. & quòd,a,est falsum. Contra istam,responsionem arguitur sic.nullum dicens falsum pertransibit pontem sed sor.dicit falsum. ergo sort. non pertransibit pontē. consequentia est bona.quia est syllogismus, in quarto primæ figuræ & antecedens uerum. ergo consequens, sed consequens est,a, ergo, a, est uerum. Secundo arguitur sic.Contradictoriū,a, est falsum. ergo,a, est uerum antecedens probatur quoniam hoc est falsum,sor. pertransibit pontem & hoc est contradictoriū eius.ergo &c.prima pars antecedentis probatur.nam sort.dicit falsum.ergo non pertransibit pontem.& ista propositio. sor. pertransibit pontem significat præcisæ quod sor.pertransibit pontem ergo est falsa. Ad primum respondetur.concedendo consequentiam,& negando ipsam esse bonā.nec est syllogismus in qnarto primæ figuræ, quia consequens significat hypotheticæ copulatiuæ,& hoc supposito quod conclusio sit,a,uel conuertibilis cum, a. Ad secundum dicitur, quod assignatum non est contradictorium, a, sed istud non sor. non pertransibit pontem,significans disiunctiuæ modo opposito ad,a,sicut sæpissimæ est recitatum. Iam arguo contra totum fundamētum insolubilium probando quod non quodlibet insolubile secundum quid significat copulatiuę modo dicto,quia tūc quodlibet insolubile foret impossibile simpliciter consequens est falsum,quia insolubile est concedendum in casu.ut patuit, & nullum impossibile simpliciter est concedendū infra tempus obligationis,ergo &c.Et quod illud sequatur probatur.

batur. Nam quodlibet tale insolubile significat copulatiuæ impossibile simpliciter. & hoc præcisæ & principaliter ergo quodlibet insolubile secundum quid est impossibile simpliciter consequentia tenet & antecedens probo sumendo hoc insolubile. hoc est falsum. significat enim quod hoc est falsum & quod hoc est uerum. sed quod hoc sit falsum & hoc sit uerum, est impossibile simpliciter. ergo &c. Hoc argumentum est difficile ualde. sed támen breuiter solueretur nũquam concedendo insolubile sicut alias non concedebam ipsum & tunc dicebam. quod quodlibet insolubile est impossibilis simpliciter. & ita non procederet argumentum. Verũtamen quia concessi insolubile propositum, & negaui ipsum esse uerum, non possem dicere bene respondendo ipsum esse impossibile simpliciter sed solum possibile. Et tunc ad argumentum. suum significatum principale est impossibile. ergo insolubile est impossibile. non ualet argumentum. Pro quo est notandum quod insolubile habet duo significata. unum adęquatum, & aliud principale. Adequatum significatum est significatum categoricum simile dicto insolubilis. Vnde significatum adæquatum illius, sor. dicit falsum, est istud. Sor. dicere falsum uel quòd sor. dicit falsum. Principale autem significatum est significatum hypotheticum. ut sortem dicere falsum & istam propositionem esse ueram. Dico ergo quod pœnes aliud attenditur possibilitas insolubilis. & pœnes aliud sua falsitas. Possibilitas nanque attenditur pœnes possibilitatem significati adæquati ipsius falsitas pęnes falsitatem significati principalis, hæc ergo est posſibilis. Omnis ꝓpositio est falsa. quia posſibile est omnem propositionem esse falsam, sed ipsa est falsa, quia suum significatum principale est falsum scilicet omnem propositionem esse falsam, & illam esse ueram. Tamen extra materiã insolubilium, pœne idẽ attenditur posſibilitas ueritas, uel falsitas propositiones quia pænes significatum ad æquatum. Notandum, quòd non, quæcunque hic locutus sum, seu in cæteris tractatibus, ea dixi secũ Notan.

dũ intẽtionẽ propriã, ſed partim ẽt ſecũdũ intẽtionẽ aliorũ doctorũ ut iuuenes ĩcipiẽtes facilius ĩtroducant.

Explicit Sextus Tractatus qui inſolubilium materiam cõtinet.

Incipit Septimus qui eſt de obiectionibus cõtra primũ Cap. I. Cõtinẽs obiectiões cõtradicta in Cap. III.

Contra diffinitionẽ propoſitionis.

Vt ſummularum notitia ad memoriã reducatur ponendæ ſunt quædam obiectiones contra quaſdam regulas uel diffinitiones, quibus ſolutis relucẽtia habeatur. Primo nanque arguitur contra diffinitionẽ propoſitionis in qua dicebatur. Propoſitio eſt oratio indicatiua uerum uel falſum ſignificans, contra quàm diffinitionem ſic arguitur, hæc oratio antichriſtus eẽt albus, eſt propoſitio, & tamen non eſt oratio indicatiua, ergo diffinitio propoſitionis non eſt ſufficiens. conſequentia tenet cum minori, maiorem probo. Nã quodlibet antecedens alicuius cõditionalis eſt propoſitio ſed antichriſtus eſſet albus, eſt antecedens alicuius conditionalis, ergo eſt propoſitio, patet conſequentia, quia eſt ſyllogiſmus in tertio primæ figurę, maior etiam patet. quia conditionalis eſt illa in qua coniunguntur plures propoſitiones categoricæ mediante nota conditionis, minorem probo. quoniam antecedens, huius conditionalis, ſi antichriſtus eſſet albus, antichriſtus eſſet coloratus, eſt illa ratio antichriſtus eẽt albus. Reſpõdetur concedendo diffinitionem propoſitionis, & nego ꝙ iſta oratio antichriſtus eſſet albus ſit propoſitio, & tunc ad argumentũ nego iſtã maiorem oẽ antecedens alicuius conditionalis eſt propoſitio, & qñ hoc probatur per diffinitionẽ conditionalis dicendo, quòd conditionalis eſt illa in qua coniunguntur plures categoricæ &c. Dicitur quod iſta diffinitio eſt falſa de uirtute ſermonis, ſed intelligitur ſic, conditionalis eſt illa qua coniunguntur plures categoricæ, aut plures orationes ſe habentes per modum categoricæ, ſed iam in propoſito non coniunguntur plures categoricæ in illa conditionali, ſed plures orationes ſe habẽtes per modũ categoricæ

ricę.unde ista oratio,antichristus esset albus,nō est categorica,sed se habens per modū categoricæ, quia habet suas partes principales per modū subiecti prædicati,& copulæ.Secūdo arguitur cōtra regulā propositionis uniuersalis in qua dicitur quod propositio uniuersalis est illa in qua subiicitur terminus cōmunis signo uniuersali determinatus. Nā ista propositio nō quilibet homo currit, non est propositio uniuersalis.& tamē in ea subiicitur terminus cōmunis signo uniuersali determinatur.ergo regula falsa.cōsequentia tenet. & prima pars antecedentis probatur.quoniā ista,nō quilibet homo currit æquiualet isti in figura, aliquis hō nō currit. quia negatio præpositafacit equipolere suo cōtradictorio, sed illa,aliquis hō nō currit:nō est propositio uniuersalis.ergo nec illa,non quilibet hō currit. secunda pars antecedentis probatur. Nā omne adiectiuū alicuius substātiui est determinatio eius,sed ly quilibet, est adiectiuū istius termini hō.ergo est determinatio eius. & per consequens ly hō, determinatur signo uniuersali quod erat probādū. Respōdetur quod argumētū uerbaliter concludit.sed non contra intellectū regulæ qui est istæ. Propositio uniuersalis est illa, in qua subiicitur terminus cōmunis signo uniuersali distributiuę mobiliter determinatus. Sed iam in proposito subiectum propositionis assignate determinatur signo uniuersali non distributiuæ:sed solum adiectiuæ,& ita argumentum non procedit.Tertio arguitur contra regulam propositionis particularis,in qua dicitur.Propositio particularis est illa in qua subiicitur terminus communis signo particulari determinatus.nā ista, nō aliquis homo non currit.non est propositio particula. & tamen in ea subiicitur terminus communis signo particulari determinatus.ergo regula falsa, consequentia tenet cū maiori quia æquiualet isti ī figura, quilibet homo currit. quæ nō est particularis,minor probatur.nā omne adiectiuum alicuius substantiui est determinatio eiusdem, sed ly aliquis,est adiectiuum illius termini homo, ergo est determinatio ipsius. ergo ly homo, determi-

Contra difinitionem propositionis uniuersalis.

Contra difinitionem propositioni particularis.

 natur

natur ſigno particulari,quod erat probandum.Dicitur quod non arguitur contra intellectum regulæ quia regula ſic intelligitur. Propoſitio particularis eſt illa in qua ſubiicitur terminis communis ſolo ſigno particulari determinatus,ſed iam in propoſito ſubiicitur terminus communis determinatus ſigno particulari adiecti uæ & etiam diſtributiuæ & per conſequens non determinatur ſolo ſigno particulari. Quarto arguitur contra regulam propoſitionis indefinitę quæ erat talis propoſitio indefinita eſt illa in qua ſubiicitur terminus cõmunis ſine ſigno. Pono enim quòd a, ſit præiacens illius uniuerſalis omnis homo currit uidelicet homo currit, & arguo ſic a,eſt propoſitio indefinita, & tamen in ea ſubiicitur terminus communis mediante ſigno ergo regula falſa,conſequentia tenet cũ maiori,minorẽ probo.Nã idẽ eſt ſubiectũ a, & ſuæ uniuerſalis, ſed ſubiectũ a,ſubiicitur mediante ſigno,ergo ſubiectũ uniuerſalis a,ſubiicitur mediante ſigno quod erat probandum. Dicitur quòd non arguitur contra intellectum regulæ quæ ſic intelligitur propoſitio indefinita eſt illa in qua ſubiicitur terminus cõmunis ſine ſigno quod ſit aliquid illius modo ad ꝓpoſitũ,licet ſubiectũ a, ſubiiciatur mediante ſigno,nõ tamẽ mediante ſigno exiſtente aliquid illius quoniã ſignũ uniuerſale nõ eſt pars ſuæ præiacẽtis. ſed ꝓpoſitionis uniuerſalis cuius pręiacẽs eſt pars.

Contra difinitionem. propoſitionis indefinitæ.

Quinto arguitur cõtra regulã propoſitionis ſingularis quæ erat iſta, propoſitis ſingularis eſt illa in qua ſubiicitur terminus diſcretus, uel terminus communis cum pronomine demonſtratiuo. Contra arguitur ſic, iſta propoſitio, omnes iſti currunt, non eſt propoſitio ſingularis,& tamen in ea ſubiicitur terminus diſcretus, ergo,conſequentia tenet cũ maiori,quia fruſtra adderetur ſignũ uniuerſale,& minor patet. Nã omne pronomen demonſtratiuũ eſt terminus diſcretus,ſed ſubiectũ tertiæ propoſitionis aſſignate eſt pronomen demõſtratiuũ, ergo eſt terminus diſcretus. Reſpõdetur,quòd quælibet iſtarum. Oẽs iſti currunt. Vterque iſtorũ mouetur eſt propoſitio uniuerſalis, & nego quod ibi ſubiiciatur

Contra difinitio propoſi. ſingu.

ciatur terminus discretus. Et tunc ad argumentum, omne pronomen demonstratiuum est terminus discretus, uerũ est singularis numeri sed non pluralis, unde terminum discretum uoco illum qui non potest simul competere nisi uni, ut iste, ista, istud, hic, hæc, hoc. Et terminum communem uoco illum, qui simul potest competere pluribus, ut ly homo, ly animal, & pronomina demonstratiua pluralis numeri, uidelicet isti, istorum, & huius. Sexto arguitur contra regulas affirmatiuæ & negatiuæ propositionum, quæ fuerunt istæ, propositio affirmatiua est illa in qua uerbum principale affirmatur. Et propositio negatiua est illa in qua uerbũ principale negatur. Nam præiacens illius uniuersalis negatiuæ, nullus homo currit est affirmatiua, & tñ in ea uerbum principale negatur, ergo regulæ falsæ, consequentia tenet cum maiori, quoniam hæc, homo currit, & quælibet sibi consimilis est affirmatiua, minorem probo. Nã idem est uerbum utriusque. s. uniuersalis negatiuæ & suæ præiacentis, sed uerbum principale uniuersalis negatiuæ negatur, ergo uerbum principalis præiacentis, negatur. Dicitur quòd argumentum procedit uerbaliter contra regulam, sed non contra intellectum eius. Intelligitur namque sic regula propositionis negatiuæ. Propositio negatiua est illa in qua uerbum principale negatur per negationem existentem aliquid illius, modo licet illius præiacentis, uerbum principale negetur, non tamen per negationem existentem aliquid istius, homo currit sed illius, nullus homo currit, quare &c.

Contra regulas affirmatiuæ & negatiuæ propositionis.

Obiecta contra regulas cap. 4. Cap. II.

In materia oppositarum seu propositionũ existentium in figura ponebantur aliquæ regulæ. quarum prima erat ista. Duo contraria non pñt simul esse uera. Contra quàm regulam arguitur sic. Ista sunt simul uera. quilibet homo animal est. & qlibet homo aĩal non est, & hæc sunt contraria, ergo duo cõtraria sunt simul uera, tenet consequentia, & probatur prima pars antecedentis. Nam ista est uera, quilibet homo animal est

Contra primã regulã

ut patet per ſuas exponentes. Et quòd altera ſit uera probatur. Iſte homo animal non eſt, & iſte homo animal nõ eſt & ſic de ſingulis, & iſti ſunt omnes homines maſculi. ergo quælibet homo animal non eſt, tenet cõſequentia a ſingularibus ſufficiẽter enumeratis ad ſuã uniuerſalẽ, & quælibet ſingularis antecedentis probatur iſto modo, iſte homo aſinus non eſt, & omnis aſinus eſt animal. ergo iſte homo animal nõ eſt. tenet conſequentia ab inferiori ad ſuũ ſuperius negatione poſtpoſita & cum debito medio. Sed ſecunda pars antecedentis probatur. Nã uniuerſalis affirmatiuã & uniuerſalis negatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis, & copulis ſupponentibus præciſæ pro eodẽ uel pro eiſdẽ ſunt contrariæ in figura, ſed iſtæ duæ uniuerſales aſſignate ſunt huiuſmodi, ergo ſunt contrariæ, tenet conſequentia cũ minori & maiori eſt regula poſita ibidẽ. Reſpõdetur breuiter quòd quælibet illarũ eſt uera ſed nõ ſunt cõtrariæ, & tũc ad regulã dico quod oporteret addere in regula, quod terminus cõis nõ diſtributus in una diſtribuatur in reliqua, ſed iã in ꝓpoſito in utraq; iſtarũ ly animal: ſtat confuſæ tantũ, ideo ſtat ſunt contraria quilibet homo aĩal eſt & quilibet hõ nullũ animal eſt, quarũ ſecunda eſt falſa. Similiter iſta ſunt contraria quilibet hõ animal non eſt, & quilibet hõ omne animal eſt quarũ ſecunda eſt falſa. Simili modo eſt dicendũ in obliquis caſibus quod illa nõ ſunt contraria. Cuiuslibet hominis aſinus currit, & cuiuslibet hominis aſinus non currit ponendo regulã cõem, quod qñ obliquus præcedit rectum obliquus eſt ſubiectum. & rectus ſe tenet a parte prædicati, ut in propoſito, ſed quando rectus præcedit obliquum, qui eſt determinatio recti, uterq; illorum ponitur in ſubiecto, ut omnis aſinus hominis currit, primæ ergo uniuerſalis, eſt hæc contraria, cuiuslibet hominis nullus aſinus currit, & ſecundæ eſt iſta, cuiuslibet hominis omnis aſinus currit. Secunda regula erat iſta. Duo contradictoria non poſſunt ſimul eſſe uera neque ſimul falſa. Contra quàm regulam arguitur ſic, iſta ſunt ſimul uera, *quilibet* homo

animal est,& aliquis homo animal non est,& hæc sunt duo cōtradictoria ergo duo contradictoria sunt simul uera,tenet consequentia cum minori,quia uniuersalis affirmatiua & particularis negatiua de consimilibus subiectis prædicatis & copulis supponētibus præcisæ pro eodē uel pro eisdem sunt contradictoria in figura, sed ista sunt eiusmodi,ergo &c. Maior probatur.Nā quòd illa sit uera.quilibet homo animal est patet per suas exponentes,secunda probatur tu animal non es, & tu es aliquis,hō ergo aliquis hō animal non est, tenet consequentia ab inferiori ad suū superius negatione postposita cum debito medio,prima pars antecedentis probatur,tu capra non es & omnis capra est animal, ergo tu animal non es,patet consequentia per eandē regulam. Dicitur quòd quælibet illarū est uera,sed nō sunt contradictoriæ & tunc argumētum dico quòd ultra prędicta ītelligitur,quòd terminus nō distributus in una distribuatur in alia qualiter non est in ꝓpositio, quia ly animal,in uniuersali stat confusę tātum, in particulari determinate. ideo contradictorium istius quilibet hō aīal,es dicitur esse tale,aliquis hō nullū animal est, & istius,aliquis homo aīal non ē contradictorium est, ꝗlibet homo oē animal est.Eodē modo dr̄ quòd illa nō sunt contradictoria.Cuiuslibet hominis asinus currit, & alicuius hominis asinus nō currit,sed prima contradicit isti,alicuius hominis nullus asinus currit,secūda isti cuiuslibet hominis oīs asinus currit. Tertia regula erat illa.Duo sub contraria nō possunt esse simul falsa, sed bn̄ simul uera.Cōtra quā regulā arguitur sic, ista sunt simul falsa,alicuis homo oē aīal est, & aliquis hō nullum animal est, & hæc sunt subcōtraria, ergo duo subcōtraria sunt simul falsa,ꝙ autē illa sint simul falsa patet,quia quocunque homine demonstrato falsum est dicere, ꝙ ipse omne animal est, aut ipse nullum aīal est,sed quod iste sint subcontrarię notum est quia particularis affirmatiua & particularis negatiua de consimilibus subiectis prędicatis & copulis supponentibus præcisę pro eodē uel pro eisdē sunt subcontrarię in figura

Cōtra secūdā regulā.

Cōtra tertiam regulā.

gura. sed istæ sunt huiusmodi ergo &c. Rñdetur quòd istæ sunt simul falsæ. sed non sunt inuicem sub contrariæ,& tunc ad argumentum regulæ dicitur,quòd ultra illud quod asserit intelligit ꝙ terminis cõis distributus in una non distribuatur in alia qualiter non est in proposito. quia ly animal, utrobiq; stat distributiuæ ideo istæ sunt subcõtrariæ. aliquis hõ omnẽ animal est & aliquis hõ animal nõ est.Et istę similiter, aliquis hõ nullũ animal est.& aliquis hõ animal est. ita quòd sem per prædicatum difformiter supponat.s. si in una distributiuæ,in alia determinate. & econuerso de subiecto aũt non dicitur, quia semper debet stare determinate. Idẽ est iudicium de istis,alicuius hominis omnis asinus currit,& alicuius hoĩs nullus asinus currit. aut de istis, alicuius hominis asinus currit,& alicuius hominis asinus non currit.Nã in primis ly asinus cõtinue distribuĩtur,in alijs nũquam.Iõ sicut primę nõ sunt subcontrariæ nec secundę,sed istę sunt subcontrariæ alicuius hominis omnis asinus currit & alicuius hominis asinus nõ currit.Itẽ alicuius hominis asinus currit. & alicuius hominis nullus asinus currit,sunt subcontrarię.

Obiectiones contra regulas. 5.cap. *Cap.* *III.*

Contra primã regulã. EQVIPOLENTIARVM prima regula erat ista: Negatio ꝑposita facit æquipollere suo contradictorio. Cõtra quã regulã arguitur sic.Ista ꝓpõ, nõ aliquo homine currẽte,tu es asinus,non æquiualet isti.nullo homine currẽte tu es asinus ergo regula falsa. consequentia tenet & antecedens probatur.Nã prima est uera, & secunda est falsa.ergo nulla illarũ alteri ęquipollet.cõsequentia tenet & antecedẽs probatur. primo quod ista sit uera,nõ aliquo homine currente,tu es asinus,patet quia suũ cõtradictoriũ est falsum.s.aliquo homine currẽte,tu es asinus probatur hoc,nã ista propõ habet tres causas ueritatis.s.quia aliquis hõ currit, tus es asinus, dũ hõ currit tu es asinus & si aliquis homo currit tu es asinus.sed quælibet istarũ est falsa ut bene patet. ergo

&

& ista.s.aliquo homine currente tu es asinus. Secundo probatur quòd illa sit falsa scilicet nullo homine currente, tu es asinus, quia quælibet suarum causarum est falsa scilicet quia nullus homo currit, tu es asinus, dum nullus homo currit tu es asinus, si nullus homo currit tu es asinus. Ideo respondetur negando primam consequentiã, qua infertur quòd illa regula est falsa, sed deberet sic argui. non aliquo homine currente tu es asinus, non æquiualet isti, nullo homine currente tu es asinus, & ista contradicunt scilicet aliquo homine currente tu es asinus, & nullo homine curréte tu es asinus, ergo regula falsa, & tunc nego minorẽ, quia sunt duæ propositiones affirmatiuæ probãdæ per suas causas ueritatis quarũ nulla est alicuius quãtitatis. Consimiliter nõ sequitur istæ non æquiualẽt, non quilibet homo animal est, & aliquis homo animal nõ est, ergo regula falsa quia prima est falsa, secunda est uera, sed oportet addere in antecedente, quòd ista contradicunt: quilibet homo animal est, & aliquis homo animal non est, quod negatur ut in altero cap. patuit. Secũda regula fuit ista. Negatio postposita facit æquipollere suo contrario. Cõtra arguitur sic, ista consequentia nõ ualet. quilibet hõ oẽ aĩal non est, ergo nullus homo animal est, tamẽ arguitur per regulã, ergo regula falsa. cõsequentia tenet cũ minori, quia arguitur negatione postposita, & maiorẽ probo añs est uerum & consequẽs falsum. ergo consequẽtia non ualet q antecedẽs sit uerum probatũ est supra. sed qđ cõsequens sit falsum ꝓbatur qa suum contradictorium est uerum. s. aliquis hõ animal est. Respondeẽ negando quod arguatur per regulã. Et tunc ad probationẽ, ibi arguitur negatione postposita, ergo arguitur ꝑ regulã, argumẽtum non ualet, sed oportet addere in antecedente, quòd illa sint contraria, quilibet homo oẽ aĩal est, & nullus homo aĩal est, quod est falsum, quia prædicamẽtum utrobiq; distribuitur. Diciẽ ergo quòd ista sunt contraria, qlibet homo aĩal est, & nullus homo aĩal est, non tñ negatio postposita ꝑterito facit primã cum illa negatione æquipollere secundæ.

Cõtra secũdã regulã.

sed

ſed oporteret negationē poſtponi ſubiecto & præponi prædicato dicēdo, quilibet hō nullū animal ē. ergo nullus homo animal eſt. Item ſi negatio poſtponeretur ſigno & nō arguitur per regulam dicēdo. nullus non homo eſt grāmaticus ergo quilibet homo ē grāmaticus. quia ſequēs eſt falſum ut patet. & antecedēs eſt uerū, quia ſuū cōtradictorium eſt falſum. ſ. aliquis nō homo eſt grāmaticus, oportet ergo negationē negatiuæ teneri & poſtponi ſubiecto dicēdo, nullus hō nō eſt grāmaticus. ergo quilibet homo eſt grāmaticus, tunc conſequētia eſt bona ſed antecedēs eſt falſum ſicut & conſequēs. Tertia regula erat iſta. Negatio præpoſita & poſtpoſita facit equipollere ſuo ſubalterno. Contra arguitur ſic, illa conſequētia non ualet, non quælibet chimera eſt non homo ergo aliqua chimera eſt hō et tamen arguitur per regulā, ergo regula falſa cōſequētia tenet cū minori. quia arguitur negatione præpoſita & poſtpoſita & maior probatur. Nā antecedens eſt uerū, & conſequēs falsū, ergo conſequentia non ualet, quod conſequens ſit falſum, manifeſtum, eſt ſed quod antecedēs ſit uerū. probatur quia ſuū cōtradictoriū eſt falsū. ſ. quælibet chimera eſt non homo quia ex iſto ſequitur quod quælibet chimera eſt a. tertio adiacēte ad ſecūdū adiacens. conſequens eſt ſalsū ergo & antecedēs. Dicitur quod iſta conſequētia nō ualet. non quælibet chimera eſt non homo. ergo aliqua chimera eſt homo, ſecundū quòd probatur argumētū, nec arguitur per regulā, & cū dicitur. quòd arguitur negatione præpoſita & poſtpoſita. ergo arguitur per regulā. nego conſequētiā quia non aſſerit regula quòd qualitercunq; præponatur & poſtponatur negatio faciat æquipollere ſuo ſubalterno, ſed oportet quod præponatur toti prępoſitioni. & poſtponatur īmediate ſubiecto. ita quòd præcedat uerbū principale qualiter non ſit in propoſitio, quia negatio ſecūda poſtponitur copulæ propterea bene ſequitur, non quælibet chimera nón eſt homo. ergo aliqua chimera eſt homo. conſequentia iā bona eſt. ſed antecedens eſt falſum. quid ſuum contradictorium eſt

Contra tertiā regulā.

uerum

uerum ſcilicet quælibet chimera non eſt homo. quia nulla chimera eſt homo quare &c.

Obiecta contra diffinitiones. 6. capituli. *Cap.* III.

CAPITVLVM conuerſionum tres continet diffinitiones. quarum prima eſt iſta. Conuerſio ſimplex eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatum. & econuerſo. manente eadem qualitate & quantitate. Contra arguitur ſic. aliqua propoſitio conuertitur ſimpliciter, & tamen mutatur quantitas. ergo diffinitio, falſa conſequentia tenet, & antecedens probatur. Nam hæc propoſitio. ſor. eſt animal, conuertitur ſimpliciter in iſtam aliquod animal eſt ſort. quia hæc conuerſio non eſt per accidẽs. cum nulla ſit uniuerſalis, nec per contra poſitionem; propter carentiam termini infiniti ergo eſt conuerſio ſimplex. & tamen mutatur quantitas quoniam conuerſa eſt ſingularis, & conuertens eſt particularis. Eadẽ difficultas poteſt fieri conuertendo iſtam. Homo eſt animal in iſtã. aliquod animal eſt homo, quarũ prima eſt indefinita, & altera eſt particularis. ergo mutatur quãtitas & tamen eſt conuerſio ſimplex, quia non uidetur per accidens. nec per contrapoſitionẽ. Ideo reſpondetur quòd argumentũ procedit uerbaliter contra diffinitionẽ & non contra ſanũ intellectũ regulæ, dicatur ergo quod quælibet illarum conuerſionum eſt ſimplex. & cum dicitur, quòd ibi mutatur quantitas. dicitur quòd uerum eſt ſecundum communem modum ſumendi quantitatem. ſed non ſecundum modũ ſumendi regulæ. eo quod capit tibi quantitatẽ pro ſuppoſitionẽ ut ita gloſetur diffinitio. conuerſio ſimplex eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatũ. & econuerſo, manente eadẽ quantitate in ſuppoſitione ita quòd ſi in conuerſa aliquis terminus ſupponere diſtributiuæ, determinate, uel diſcrete eodem modo in conuertente ſupponit. Et ſi dicitur: quod exempla quæ ibi aſſignatur ſonant quod quantitas, ſumatur pro uniuerſali indefinita uel ſingulari, dicitur ſecundum quòd ait Ari-

Contra diffinitionem conuerſionis ſimplicis.

Cap. 40.

Contra diffinitionē cōuer. per accidens.

ſtoteles primo Priorum. Exempla ponimus non ut ita ſit, ſed ut conſentiant adiſcentes. Secūda diffinitio fuit iſta. Conuerſio per accidens eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatum, & econuerſo manēte eadem qualitate, ſed mutata quantitate. Contra arguitur ſic. Iſta conuerſio eſt per accidens. omnis homo eſt riſibilis. ergo omne riſibile eſt homo, & tamen non mutatur quantitas. ergo diffinitio inſufficiens, tenet conſequentia cum minori, quia quælibet iſtarum eſt uniuerſalis. & maior probatur. nam iſta eſt conuerſio, quia fit de ſubiecto prædicatum, & econuerſo, & non eſt conuerſio ſimplex, quia uniuerſalis affirmatiua non conuertitur ſimpliciter, nec per contrapoſitionem propter carentiam terminorum infinitorum. ergo eſt conuerſio per accidens. Reſpondetur quod conuerſio prædicta eſt per accidens. Et cum dicitur q non mutatur quantitas nego ſumendo quātitatem pro ſuppoſitione, unde id conuerſa ſupponit ly homo, diſtributiuæ & ly riſibilis. ſ. confuſæ tātum, in conuertēte autē econuerſo ly riſibile, diſtributiuæ. & ly homo, confuſæ tantum. Gloſetur ergo ſic diffinitio. Conuerſio per accidens eſt tranſpoſitio extremorum manente eadem qualitate, ſed mutata quantitate. i. ſuppoſitione. Ex iſta regula ſequitur primo, q illa eſt conuerſio per accidēs homo eſt riſibilis. ergo oē riſibile eſt homo. quia eſt conuerſio non ſimplex nec per contrapoſitionem. ergo per accidens. Secundo ſequitur quod iſte uerſus. Feci ſimpliciter &c. non ponitur ratione ueritatis ſed magis ratione exempli. ex eo quod non ſolum uniuerſalis poteſt conuerti per accidens, immo indefinita & particularis. Tertio ſequitur. quod ſicut in conuerſione per accidens, conuerſa eſt falſa & conuertens uera. ita ſimiliter econuerſo, probatur. & facio duas conuerſiones per antecedens. Prima eſt iſta. Omne animal eſt homo. ergo homo eſt animal. Secunda homo eſt animal, ergo omne animal eſt homo patet quod in prima conuerſa eſt falſa conuertens uera. in ſecunda conuerſa eſt uera, & conuertens falſa. Tertia diffinitio erat illa. Conuerſio per contrapoſitio-

positionem est transpositio subiecti in prædicatum. & econuerso manente eadem quantitate & qualitate, sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos. Contra arguitur sic. ipsa implicat cõtradictionem. ergo ipsa est impossibilis, tenet consequentia & antecedens probatur. Nam si in conuersa subiectum & prædicatum sunt termini finiti, & in conuertente subiectum & prædicatum sunt termini infiniti. sequitur quod nulla sit cõuersio, consequentia tenet quia terminus finitus non potest esse terminus infinitus, nec econuerso. uerbi gratia omnis homo est animal, habet pro subiecto ly homo, & ꝓ prædicato ly animal, sed illa omne nõ animal est non homo non habet pro subiecto neq; pro prædicato aliquem illorum terminorũ nec sibi similiũ. ergo nulla est conuersio secundæ cum prima. Respondetur negando quod prædicta diffinitio implicet contradictionem & tunc ad argumentũ negatur consequentia quia non dicitur in diffinitione quod subiectum fiat prædicatum, aut econuerso, sed quòd fiat transpositio terminorum uel extremorum, unde potest transponi subiectum in prædicatum absq; hoc quod fiat prædicatum, & prædicatum potest trãsponi in subiectum absq; hoc quod fiat subiectum. unde ad hoc quod subiectũ transponatur in prædicatum. sufficit quod fiat prædicatum aut pars prædicati, modo debito & regulari, qualiter fit in proposito. Ex prædictis sequitur ꝙ nulla conuersio est uniuersaliter consequentia formalis præter cõuersionem simplicem probatur, quia nõ conuersio per accidens. quia aliquando conuertens est uera, & conuersa falsa, & econtrario, ut ostensum est, nec etiã conuersio per contrapositionem, quia aliquando conuertens est uera & conuersa falsa & econuerso. quod probatur sic. Illa est uera chimera non est animal, & sua conuertens est falsa. s. aliquid non animal non est non chimera, quia suum contradictorium est uerum. s. omne non animal est non chimera. ut patet per exponenter, Similiter ista est falsa. omnis chimera est animal & tamen sua conuertens est uera. s. omne non animal est non

Contra diffinitionẽ cõuersio. per contrapositionem.

nõ chimera, ut patet per suas exponentes, s. aliquid nõ aĩal est non chimera & nihil est non aĩal, quin illud sit nõ chimera. ergo oẽ nõ aĩal est nõ chimera. quare &c.

Obiecta contra regulas capituli. 7. Cap. V.

In materia hypotheticarum inferebantur aliquæ regulæ. quarum prima erat ista. Ad ueritatẽ conditionalis affirmatiuæ requiritur quod cõtradictorium consequẽtis repugnet antecedẽti. ex qua inferebatur alia, quod ad falsitatem eius requiritur. & sufficit quod contradictorium consequentis stet cum antecedente. Contra quas regulas arguitur sic. Aliqua est conditionalis uera affirmatiua cuius contradictoriũ consequens stat cum antecedente, ergo regulæ falsæ, consequentia tenet & antecedens probatur. Cuiuscunq; conditionalis affirmatiuæ antecedens est uerũ & consequens falsum, contradictorium consequentis stat cum antecedente, sed aliqua est conditionalis affirmatiua uera, cuius antecedens est uerum & consequens falsum. ergo aliqua est conditionalis affirmatiua uera, cuius contradictorium consequentis stat cum antecedente. tenet consequentia qa est syllogismus in tertio primæ figuræ probatur maior. quoniam si antecedens illius conditionalis est uerum & consequens falsum. tunc contradictorium cõsequentis est uerum & antecedens similiter est uerum, sed omnia uera stant simul. ergo cuiuscunq; talia conditionalis contradictorium consequentis stabit cum antecedente, minorem ego probo. Nam hæc conditionalis est affirmatiua. nisi tu es animal tu non es homo. patet quod antecedens est uerum scilicet tu es animal. & consequens falsum. s. tu es homo. Respondetur quod regulæ date de ueritate & falsitate conditionalis respiciunt solummodo conditionalem denominatam à ly si, & non à ly nisi. Ideo bene probatur, quod aliqua est conditionalis uera & affirmatiua cuius contradictorium consequens stat cum antecedente scilicet conditionalis denominata à ly nisi, sed de tali nõ est mentio ibi.

Contra regulas conditionalium.

ibidem,immo de ſola conditionali denominata à ly ſi. Secunda regula erat iſta. Ad ueritatem copulatiuæ affirmatiuæ requiritur quod quilibet pars principalis ſit uera. Ex qua inferebatur. quod ad ſalſitatem eius ſufficit unã partem eſſe falſam. Contra quas arguitur ſic. Aliqua eſt copulatiua affirmatiua uera cuius una pars principalis eſt falſa. ergo regula falſa, tenet conſequentia & antecedens probatur. iſta eſt copulatiua uera & affirmatiua. aliquod animal eſt & ſi tu es illud, tu es aſinus, & ſecunda pars principalis eſt falſa. ergo &c. conſequentia tenet probatur prima pars antecedentis. hoc animal eſt & ſi tu es illud, tu es aſinus demõſtrãdo brunellũ, & hoc eſt aliquod animal. ergo aliquod animal eſt, & ſi tu es illud, tu es aſinus. cõſequentia patet, quia non uidetur alius modus probãdi illám copulatiuam. ſecunda pars antecedentis etiã probatur. Nam iſta propoſitio, ſi tu es illud tu es aſinus, non uidetur aſſertiuę ſignificare aliud quã, quòd ſi tu es animal tu es aſinus, ſed hoc ſignificatũ eſt falſum. quod tu es animal tu ſis aſinus, ergo ſecunda pars principalis eſt falſa. Dicitur quòd iſta copulatiua eſt uera. & ſecunda pars eſt uera, ſicut & prima, ſed nego quod ſignificet modo dicto. ſ. quod ſi tu es animal, tu es aſinus, quia tunc relatiuũ ſtaret confuſæ tantum. & antecedens determinate, cuius oppoſitum dictum eſt in materia relatiuorum, Dictum eſt etiam, qua licitum eſt loco relatiuorũ ponere antecedẽs. ubi ſeruetur eadẽ ſuppoſitio, ſed ly animal. in prima parte ſtat determinate, & poſitũ locũ relatiui ſtat confuſæ tantũ. ideo inepte aſſignatur ſignificatũ ſecundæ partis, dicendo ipſam ſignificare. quod ſi tu es aĩal, tu es aſinus, debet ergo conuerti relatiuũ in ſuum antecedens ſtans determinate. dicendo ſecundam partẽ ſignificate quod aliquod animal ſi tu es, tu es aſinus. & hoc eſt uerum, quia hoc ſi tu es: demonſtrando aſinũ, tu es aſinus: & hoc eſt aliquod animal, ergo aliquod animal ſi tu es. tu es aſinus tenet cõſequẽtia reſolubiliter. Tertia regula erat iſta. Ad poſſibilitatẽ copulatiuæ requiritur quãlibet partem eſſe poſſibilẽ. & nullã alteri

Contra primas regulas copulatiuarum.

incom-

Contra secũdas regulas copu.

incompossibilem. Ex qua inferebatur quod ad impossibilitatem eius requiritur & sufficit nam partem esse impossibilem, uel unam alteri incompossibilem. Contra quas regulas sic arguitur. Aliqua est copulatiua affirmatiua impossibilis, cuius quælibet pars est possibilis, & nulla alteri repugnat. ergo ambæ regulæ falsæ. consequentia tenet & antecedens probatur. Nam ista copulatiua est impossibilis, omnis homo currit, & tu es homo, & tu non curris, quia ex duabus primis partibus sequitur contradictorium tertiæ, in tertio primæ figuræ, ut bene patet intuenti. & tamen quælibet eius pars est possibilis, ut patet, & probatur quod quælibet cuilibet est compossibilis. Nam istæ duæ sunt compossibiles, omnis homo currit, & tu es homo, & istę sunt compossibiles, tu es homo, & tu non curris, ac etiam iste tu non curris, & omnis homo currit. ergo quilibet cuilibet est compossibilis. Ideo dicitur, quod istę duæ regulæ date non respiciunt nisi copulatiuam factam ex duabus partibus, qualiter non est in proposito, quia assignatur copulatiua facta de tribus partibus. Si ergo quęratur regula generalis possibilitatis copulatiuæ dicitur, quod ad possibilitatẽ copulatiuæ requiritur quod quælibet pars sit possibilis, & qđ nulla alteri uel alijs sic incompossibilis, qualiter non est in proposito, quia licet istius copulatiuæ, quælibet pars cuilibet sit compossibilis, non tamen quibuslibet unde ista omnis homo currit non est compossibilis istis, tu es homo. & tu non curris, similiter ista. tu nõ curris non est compossibilis istis, tu es homo. & omnis homo currit, quia ex illis duabus singularibus sequitur contradictorium uniuersalis. nam sequitur tu non curris, & tu es homo. ergo non omnis homo currit. Quarta regula erat ista.

Contra tertias regulas copu.

Ad necessitatem copulatiuæ requiritur quamlibet partem esse necessariam. ex qua inferebatur: quod ad contingentiam ipsius sufficit unam partem esse contingentem, & nullam alteri incompossibilem. Contra secundam regulam procedit argumentum factum iam. Sed contra primam sic arguitur. aliqua copulatiua est necessaria

cessaria cuius una pars est contingens. ergo regula falsa consequentia tenet, antecedēs ꝓbatur. Et capio istā copulatiuam non nullus Deus est, & tu es homo ista est necessaria. quia suum oppositum est impossibile. uidelicet. nullus Deus est & tu es homo, quia non uerius datur contradictorium quam præponendo negationē toti. quod autem altera pars sit cōtingēs patet de ista. tu es homo, quæ est secūda par eius. Respōdetur quod ista regula sicut & qualibet alia data intelligitur de copulatiua affirmatiua & non de negatiua. secundū quod in illo ca. est expressum. Quinta regula fuit ista. Ad ueritatem disiunctiuæ affirmatiuæ sufficit unam partem esse ueram. Ex qua inferebat quod ad falsitatem eius requiritur quamlibet partem esse falsam. Contra quas regulas arguitur sic. Aliqua disiunctiua est falsa, & tamen una eius pars est uera, ergo ambę regulæ falsæ. consequentia tenet antecedens probatur. ista est una disiunctiua falsa. omnes homines sunt asini, uel homines & asini sunt asini, & tamen una eius pars est uera ergo regula falsa. consequentia tenet antecedens probatur. & primo quòd ista sit una disiunctiua. patet quia in ea coniunguntur plures categoricæ per notam disiunctionis. quod autem ipsa sit falsa probatur. Nam quęlibet eius pars principalis est falsa. ergo ipsa est falsa. consequentia tenet, antecedens probatur. quod ista est falsa. Oēs homines sunt asini, & ista similiter, homines, & asini sunt asini, & istæ sunt partes principales. ut patet intuenti. ergo &c. quod autem una eius pars sit uera probatur, quælibet istarum est uera. omnes homines sunt asini, uel homines, quæ est una eius pars. & similiter ista. asini sunt asini ergo una eius pars est uera. Respondetur cū præponitur. omnes homines sunt asini uel homines & asini sunt asini. utrum opponens uelit eā habere pro copulatiua, uel disiunctiua? Si pro copulatiua uera est. quia ambę partes principales sunt uerę. & tunc ad argumentum dicitur, quod non est ad propositum. Si uero habeatur pro disiunctiua, negatur ista quia ambæ partes principales sunt falsæ, sicut pro-

Cap. de conditionalibus.

Contra primas regulas disiunctiuarum.

batum est. Et cum dicitur una eius pars est uera concedo nulla tamen pars principalis est uera de qua intelligit regula, conceditur ergo conclusio quod alique disiunctiua est falsa. & tamen una eius pars est uera. sed hoc non est contra regulã, quia intelligit de principali, qualiter non est in argumento assumpto. Sexta regula fuit ista. Ad possibilitatem disiunctiuæ sufficit unam partem esse possibilem, & ad impossibilitatem eius, requiritur quamlibet eiùs partem esse impossibilem. Cõtra ambas regulas arguitur sic aliqua est disiunctiua affirmatiua impossibilis, cuius quælibet pars principalis est possibilis, ergo ambæ regulæ falsa consequentia tenet, antecedens probatur. Nam contingenter tu es, uel tu non es supposito quod aduerbium determinet totum, & tamen quælibet eius pars principalis est possibilis, ergo &c. consequentia tenet prima pars antecedens probatur quia suum oppositum est necessarium, uidelicet necessario tu es uel tu non es, secunda pars etiam patet. quia quælibet istarum est possibilis, tu es, & tu non es. Ideo respondetur quod regula intelligitur de disiunctiua affirmatiua hypotheticæ probanda, & non categoricæ, qualiter non est in proposito. eo quod quælibet istarum contingenter tu es, uel tu non es, necessario rex sedet, uel nullus rex sedet expobiliter probanda sicut iste, contingente tu es, necessario Deus est. Septima regula erat ista. A necessitatem disiunctiuæ affirmatiuæ sufficit unam partem esse necessariam, uel omnes inuicem contradici. Ex qua sequebatur quòd ad contingentiam eiusdem requiritur quamlibet partem esse contingentem, & nullam alteri repugnare. Contra istas regulas arguitur. Aliqua est disiunctiua necessaria, cuius quælibet pars est contingens, & nulla alteri repugnat, ergo ambæ regulæ falsæ, consciencia tenet antecedens probatur. Nam ista disiunctiua est necessaria, antichristus non est albus, uel antichristus est coloratus, & quælibet eius pars est contingens & nulla alteri repugnat ergo &c. antecedens pro qualibet parte, & primo quod ista sit necessaria

Cõtra secũdas regulas disiuncti.

Contra tertias regulas disiun.

cessaria quia suum oppositum est impossibile, uidelicet antichristus est albus, & antichristus nõ est coloratus, secunda pars patet scilicet quod quęlibet eius pars sit, contingens quia indifferenter potest esse uera & falsa, ut bene patet. Tertia etiam pars patet scilicet quod nulla illarũ partiũ alteri repugnat quia possibile ẽ quod antichristus sit niger, quo posito hæ forent simul ueræ antichristus non est albus, & antichristus est coloratus, ergo non inuicem repugnat. Respondetur quod diminutę recitata est regula contingentię disiunctiuæ. Sed oportet plus addere. s. quod contradictoria partiũ non repugnent. Nunc ad propositũ disiunctiua proposita est necessaria, & quælibet eius pars est contingens, & nulla alteri repugnat, sed opposita illarũ partium repugnant, uidelicet antichristus est albus, antichristus non est coloratus, quare nihil contra regulã. Notandũ quod contra quamlibet istarũ regularũ contentarũ in materia hypotheticarum potest argui ex assignatione hypotheticæ negatiuæ uel partis nõ principalis, ubi ergo tales obiectiones procederent dicatur regulas hypotheticarum in negatiuis non tenere, neque etiam de partibus non principalibus. *Notan.*

Obiectiones contra dicta in ca. 8. de prædicabilibus. Cap. VI.

MATERIA prędicabiliũ quasdã cõtinet diffinitiones quarũ prima erat ista. Genus est terminus vniuocus prædicabilis in quid de pluribus differẽtibus specie, ut aĩal. Cõtra istã diffinitioné arguitur sic. ly corpus animatũ est genus, tñ nõ est terminus uniuocus, ergo diffinitio insufficiẽs, tenet cõsequẽtia cũ maiori minoré ꝓbo. Nã oĩs terminus uniuocus est terminus simplex, se ly corpus aĩatũ, nõ est terminus simplex, ergo non est terminus uniuocus. Dicitur quòd ly corpus animatum non est genus, nec ly animal rationale, quia quodlibet genus debet esse terminus simplex. Etsi allegatur Porphyrius ponens terminum istum pro genere, dicitur *Contra diffinitionem generis.* *In prædicabili, cap. 2.*

 quòd

quod posuit, non quod ita esset, sed gratia exempli, aut quia caruit termino simplici loco ergo istius termini, corpus animatum, debet poni unus istorum simpliciũ uiuens. uel uiuum, medians inter ly animal, & ly corpus. unde omne animal est uiuens, sed non econuerso. similiter omne uiuens est corpus, & non econuerso, loquendo de uiuente composito ex materia & forma. ly animal rationale. ergo frustra positum est pro genere. quia est diffinitio hominis. sed ideo posuit Porphyrius. quia sequebatur opinionem Platonis ponentis cælum esse animal rationale, cuius opinionẽ negamus ad præsens. Secunda diffinitio erat ista. Genus generalissimũ est, quòd cum sit genus, non potest esse species. Ex qua inferebatur alia quod genus subalternum est illud quod cum sit genus potest esse species. Contra istas diffinitiones sic arguitur. ly substantia est genus generalissimum, & potest esse species. ergo diffinitionis insufficientes. tenet consequentia cum maiori, minorem probo. Nam ly substantia potest conuerti cum isto termino homo. ergo potest esse species consequentia. tenet, & antecedens similiter per nonam impositionẽ. Respondetur, quod argumẽtũ uerbaliter procedit & nõ contra intellectum diffinitionum, prima nanq; sic intelligitur genus generalissimum est illud quod cum sit genus non potest esse species, sic adæquatæ significando. Nunc ad propositum ly substantia, potest esse species, sed non sic adæquate significando scilicet substantiam. Tertia diffinitio principalis fuit ista. Species est terminus uniuocus non supremus prædicabilis in qd de pluribus. Contra arguitur de ly subiecta est terminus uniuocus nõ separemus prædicabilis in qd de pluribus, & tamen non est species. ergo diffinitio in sufficiens tenet cõsequentia cum minori, maior probatur. Nanque ly substantia prędicetur de pluribus. in quid patet, & quod sit terminus non supremus probatur. Nã aliquis terminus est supra eum, ergo nõ est supremus, consequentia tenet antecedens probatur de isto termino ens qui est supra istũ terminũ substãtia quia omnis

Contra dif. generis generalissimi, et subalterni.

Contra diffinitionẽ speciei.

sub-

ſubſtantia eſt ens.& non econtra. Reſpondetur quod quemadmodum ly ſubſtãtia, eſt genus generaliſſimus. ita eſt terminus ſupremus,& cum dicitur ly ens eſt ſupra eum,nego,quia ſuperioritas & inferioritas non reperitur niſi in prædicamento.ly ens, non eſt in prædicamento.ergo non eſt ſupra nec infra. Et cum dicitur. omnis ſubſtantia eſt ens quod non econuerſo. ergo ly ens,eſt terminis ſuperior, non ualet conſequentia ſed bene ſequitur.ergo eſt terminus cõior,uel prior, ſicut non ſequitur,omnis ſubſtantia eſt homo uel nõ homo. & non econuerſo ergo ly homo, uel non homo.eſt terminus ſuperiori.nullus enim terminus cõpoſitus eſt ſupra uel infra aliquem terminũ prędicamentalẽ.Quarta diffinitio fuit iſta. Species ſpecialiſſima eſt terminus qui cum ſit ſpecies non poteſt eſſe genus. Ex qua inferebatur quòd ſpecies ſubalterna eſt terminus, qui cum ſit ſpecies poteſt eſſe genus. Contra arguitur ſic, iſte terminus homo, eſt ſpecies ſpecialiſſima & poteſt eſſe genus,ergo neutra diffinitio ſufficiens, conſequentia tenet cum maiori,minor probatur, quia poteſt conuerti cum illo termino animal.Dicitur quòd argumentũ nõ procedit contra intellectum regulæ qui eſt iſtæ, ſpecies ſpecialiſſima eſt terminus qui cum ſit ſpecies non poteſt eſſe genus, ſic adequatæ ſignificando, ſicut ly homo,ſed iam in propoſito, ſi ly homo conuerteretur cum ly animal non adæquatæ ſignificaret hominẽ. Quinta diffinitio fuit.Differentia eſt terminus uniuocus prædicabilis in quale eſſentiale. Contra arguitur ſic ly rationale eſt differentia,& tamen non eſt terminus uniuocus, ergo diffinitio ſufficiens: tenet conſequentia antecedens probatur. nam ſignificat hominem ſub ratione quæ ſenſitiuum & intellectiuum, ſignificat angelum ſub ratione qua intellectiuum ſolummodo,ergo diuerſis rationibus. Reſpondetur quod ly rationale,quod diuidit animal,quando dicitur animalium aliud rationale, aliud irrationale, non ſignificat niſi hominem,quia eſt ſignificat niſi animal rationale, ſed nullus angelus eſt animal rationale.ergo nõ ſignificat

Contra diffinitionem ſpecialisſime, et ſubalterne.

Contra diffinitionem differentiæ.

ficat angelum:& ita unum aſſumptum fuit falſum.Sexta diffinitio fuit iſta. Proprium eſt terminus uniuocus prædicabilis de pluribus in eo quod quale accidentale conuertibiliter, ut riſibile quod prædicatur de ſor. & Plat.accidentaliter conuertibiliter. Contra iſtã diffinitionem arguitur ſic ly riſibile, eſt proprium. & tamen non prædicatur de pluribus conuertibiliter.ergo diffinitio inſufficiens.tenet conſequentia cũ maiori, minor probatur.nam ly riſibile,prædicatur de ſor.& Pl.& nã conuertibiliter,quia ſor.& riſibile non conuertuntur. unde non ſequitur riſibile currit.ergo ſor.currit. ergo &c.Dicendũ qđ ly conuertibiliter in diffinitione non reſpicit ly pluribus, ſed illud ratione cuius de talibus prædicatur.uidelicet ſubiectum quod eſt iſte terminus hõ,cũ quo conuertitur iſte terminus riſibile. unde iſta cõſequentia non ualet ly riſibile, prædicatur de ſor.& Pla.& nõ conuertitur cũ illis ergo non conuertitur.arguit̃.n.ab inferiori ad ſuũ ſuperius negatione ꝑpoſita. Septima diffinitio erat iſta. accidẽs eſt terminus uniuocus ꝑdicabilis de pluribus in quale accidẽtale non conuertibiliter.Contra iſtã diffinitionẽ arguit̃ ſic,nam iſte terminus hic albedo eſt accidens qa terminus accidẽtalis,& tamen non eſt prædicabilis de pluribus, qa eſt terminus diſcretus.ergo diffinitio inſufficiẽs. Soluitur hoc argumentũ per diſtinctionẽ dicendo,quod accidẽs poteſt ſumi large pro omni termino accidentali communi uel diſcreto.& ſic nõ ſumitur in propoſito. Alio modo pro termino accidentali communi, & ſic diffinitur ad præſens.& ſecundum iſtum modum patet quòd iſte terminus hic albedo,non eſt terminus accidẽtalis, nec eſt pluribus competens accidentaliter.Octaua diffinitio erat iſta.Prædicatio directa eſt illa,in quo ſuperius prædicatur de ſuo inferiori. Indirecta autẽ econuerſo.Contra iſtas diffinitiones arguitur ſic.quia ex illis ſequitur quod aliqua eſt prædicatio quę nec eſt directa nec indirecta, ut homo eſt homo, aĩal eſt animal, quia nec ſuperius,nec inferius ꝑdicatur. Ideo reſpondetur concedendo concluſionem. Vltima diffinitio fu.

Cõtra diff. proprij.

Contra diff. accidentis.

Contra diff. ꝑdicationis directe et indirecte.

fuit ista. Prædicatio essentialis est illa in qua superius ꝓdicatur de suo inferiori, uel differẽtia de aliquo isto rum aut econuerso. Contra istam diffinitionem arguitur sic. homo non est animal, non est prædicatio essentialis, & tamẽ superius prædicatur de suo inferiori: ergo diffinitio insufficiens, tenet consequentia cum minori maiorem probo. quia ista prædicatio est impossibilis. Respondetur quòd aliqua prædicatio essentialis est impossibilis. Similiter aliqua prędicatio contingẽs est prædicatio essentialis. ut tu es homo, & antichristus est animal. Item aliqua prædicatio necessaria est prædicatio accidentalis. ut homo est risibilis, animal est quantum, aut coloratum. *Cõtra diff. prædicatio essentialis.*

Obiectiones contra capi. ultimi. in materia syllogismorum.

Cap. VII.

In materia syllogismorũ est aliqualiter obijciẽdũ ut quod nõ expressè est prolatum ad lucem reducatur. De primo arguitur probando insufficientiam figurarũ sic quatuor sunt figuræ. ergo diminute tres assignãtur consequentia tenet. antecedens probarur. nam iste est optimus syllogismus. omnis homo est animal, oẽ aĩal est substantia. ergo omnis homo est substantia, ergo est syllogismus alicuius figuræ, non primæ, quia quod subiicitur in primę non prædicatur in secunda, nec est secũdæ figurę, quia non prædicatur idẽ in utraque. nec tertiæ. quia non subiicitur idem in utraque. ergo oportet dare quartam figuram, in qua illud quod prædicatur in prima subiiciatur in secũda. Respondetur quòd nõ sunt plures figuræ quã tres, nec syllogismus propositus constituit quartam figurã, quia est in prima figura & in primo modo, nec dictum est, quod non constituat primam figuram. quia est in prima figura alius syllogismus quam ille cuius subiectum primæ propositionis est prędicatum secundæ, sed dicebatur. si subiectum primæ est prædicatum secundæ, sic resultat prima figura. Dicatur ergo quòd ille syllogismus constituit primã figu *Cõtra sufficientiam figurarum.*

Contra sufficientia modorum primæ figuræ.

ram,cuius subiectum unius præmissæ est prædicatū alterius. Secundo arguitur insufficientia modorū primæ figuræ sic syllogizādo,nullū animal est lapis, quilibet homo est animal,ergo aliquis hō non est lapis, iste est syllogismus primę figurę,& tñ non est in aliquo illorū nouē modorum,ut patet discurrendo per omnes, ergo plures sunt quàm nouem.Item syllogizatur sic.Omne animal est substantia,omnis homo est animal, ergo homo est substantia, iste syllogismus est primæ figuræ & tamen non est in aliquo illorum nouem modorum, ut patet intuenti nisi forte diceretur quod esset in baralipoton,nec hoc euadit. quia baralipoton concludit indirecte,& prędictus syllogismus concludit directe, ergo &c. Dicitur quod primus syllogismus est in celarent: non immediate, sed mediate,quia ex primis pręmissis concluditur in celarent,nullus homo est lapis. ex qua sequitur formaliter,quod aliquis homo nō est lapis in figura de inesse.Consimiliter est dicendū ad secundum syllogismū quod est in primo primę figuræ nō immediate,sed mediate concludendo istā conclusionem in figura de inesse ex propria conclusione: unde ista syllogismus est immediate in primo primæ, oē animal est subiecta.qlibet homo est animal, ergo quilibet homo est subiecta, quia non exigitur aliquod mediū adhoc quod sit in primo primæ figuræ,sed alius syllogismus est mediate,quia non sequitur conclusio ista, nisi mediate ista subintellecta.s.quilibet hō est subiecta, tanq̃ ab uniuersali ad suā subalternā.Et si ex his cōcluderetur quod barbara,uel celarent concludit indirecte,uel indefinite,uel particulariter,cōcedo nō immediate sed mediate.Tertio ostendo insufficientiā modorū secūdę figurę sic arguēdo.Nullus lapis est animal,quilibet homo est animal,ergo aliquis hō non est lapis. Vel sic,qlibet hō est animal, nullus lapis est aīal, ergo nullus homo est lapis,quilibet istorum syllogismorum est in secunda figura,& nō in aliquo illorum quatuor modorum,ut patet discurrendo per singulos. Nā primus syllogismus istorū duorum, constat ex duabus uniuersali-

Contra suffi. modorum secundæ figuræ.

bus concludit indirecte, qualiter non reperitur in aliquo illorũ quatuor modorũ. Respondetur ut primus, est mediato in Cæsare, quia ex propria & immediate conclusione eius sequitur conclusio adducta formaliter, secundus uero est in camestres etiam mediate, quia ex propria & immediata conclusione eius, sequitur cõ clusio illius syllogismi per cõuersionẽ simplicẽ. Quarto ostendo insufficiẽtiã modorum tertiæ figure sic arguẽdo. Omnis homo est subiecta, omnis homo est animal, ergo quedã subiecta est aĩal, uel sic, quilibet homo est risibilis, aliquis homo est unus homo, ergo aliqd risibile est unus hõ isti sunt optimi syllogismi in tertia figura, & non in aliquo modo quia omnes modi tertiæ figuræ concludunt directe, & prædicti syllogismi concludunt indirecte, ergo &c. Ideo dicitur ut prius, ꝙ primus est in darapti, secundus in dati si non immediate sed mediate, per conuersionem simplicem immediate conclusionis, & ita non est incõueniens quòd modi tertiæ figuræ cõcludant indirecte, non immediate, sed mediate solum.

Contra suffi. modorum tertiæ figu.

Obiecta ad dictum ult. cap. contra modos figurarũ. Cap. VIII.

Contra primum modorũ primæ fi.

ARGVITVR communiter contra figurarum modos probando syllogismos factos in illis aliqualiter nõ tenere. Et primo contra primũ modum primæ figuræ nam iste syllogismus non ualet, omnis homo uel asinus est asinus, omne risibile est homo, uel asinus ergo omne risibile est asinus. Et ponitur in primo primæ figuræ, ergo modus iste insufficiens, consequentia tenet cum maiori, quia omnia requisita ad primum primæ sufficienter exprimuntur, quòd autem iste syllogismus non ualeat, probatur, consequens est falsum & antecedens est uerum, probatur. Nam minor est uera, ut patet ex suis exponentibus, & maiorem probo inductiue. Iste homo uel asinus, & ille homo uel asinus est asinus, & sic de singulis, & isti sunt omnes homines. ergo omnis homo uel asinus est asinus, patet cõsequentia

tia à ſingularibus ſufficienter enumeratis ad ſuam uniuerſalem. Reſpondetur quærendo de ſubiecto diſtributionis illius uniuerſalis, omnis homo uel aſinus eſt aſinus quid diſtribuitur. utrũ totũ diſiunctum, uel prima pars ſolummodo, ſi totum diſiunctum, nego maiorem & ad probationem adductam, dico quòd quælibet ſingularis in qua demonſtratur homo eſt falſa. ideo iſta eſt falſa, iſte homo uel aſinus eſt aſinus, demonſtrando hominem, quia ſignificat quòd hoc quod eſt homo eſt aſinus. & hoc eſt falſum. Si autem ſolummodo prima pars diſtribuitur. nego conſequentiam, quia plus prædicatur in minori quam fuerit diſtributum in maiori. Vnde non oportet quòd ſubiectum totius propoſitionis maioris prędicetur in minori, ſed ſufficit quòd ſubiectum diſtributionis, ita quòd ſecundum iſtam reſponſionem, uniuerſalis quæ eſt maior habet ſubiectum diſtributionis, quod eſt prima pars diſiũctũ. & habet ſubiectum propoſitionis quod eſt totũ diſiunctum. primũ ſubiectum expedit prædicari in minori & non ſecundũ nec de tali intelligitur regula primæ figuræ. Contra ſecundum modum arguitur ſic. iſte ſyllogiſmus non ualet, nulla concluſio eſt uera, ſed omnis concluſio facta in celarent eſt concluſio. ergo nulla concluſio facta in celarent eſt uera. & tamen iſte ſyllogiſmus eſt in celarent. ergo &c. Minor patet, quia ſunt omnia requiſita maior probatur ponendo quòd ſyllogiſmus factus ſit omnis ſyllogiſmus. quo poſito antecedens illius ſyllogiſmi eſt uerum pro qualibet parte, & conſequens falſum, quia falſificat ſe. Ideo dicitur ut in materia inſolubilium, quòd dictus ſyllogiſmus non eſt in tertio primæ, quia concluſio eſt propoſitio inſolubilis hypothetice ſignificans qualis nõ eſt aliqua prǫmiſſarum. Contra tertium primę figurę arguitur ſic iſte ſyllogiſmus nõ ualet cuiuslibet hominis aſinus currit, brunellus eſt hominis aſinus. ergo brunellus currit. & tamẽ arguitur ſecundũ tertium modũ. ergo modus inſufficiens. conſequentia tenet cũ minori, maiorẽ probo. Et pono quod qlibet homo habeat duos aſinos quorum unus currat,

Contra ſecundum modum primæ figuræ.

Contra tertium modũ.

alius

alius non de quorum numero non currentium sit brunellus. isto posito antecedens est uerum. ut patet. consequens contra casum. Ideo dicitur quod argumentum non ualet. quia plus prædicatur in minori quam fuerit distributũ in maiori. Nam distributum in maiori fuit præcisæ ly hominis. & prædicatum minoris erat hoc totũ, hominis asinus. Sed forte dicitur quod adhuc stat argumentũ sic arguendo. Cuiuslibet hominis asinus currit, brunellus est hominis. ergo brunellus currit. Dicitur quod nondum est syllogismus in tertio primæ, quia in obliquis casibus, oportet subiectum maioris prædicari in minori in recto sic dicẽdo, brunellus est homo. & hoc negatur propterea bene sequitur, cuiuslibet hominis asinus currit, sor. est homo. ergo sor. asinus currit. Notandum circa illum modum quod si aliqua ꝑmissarũ non fuerit quanta, non arguitur tunc secundum istum modũ ut necessario omnis homo est animal, sor. est homo. ergo necessario sor. est animal. Item omnis homo est animal, sed tantum risibile est homo. ergo tantum risibile est animal. in qualibet enim harum consequentiarum est antecedens uerum, & consequens falsum. non est ergo aliquis istorum paralogismorum syllogismus in darii. quia in primo maior non est alicuius quantitatis, quia est modalis de sensu composito, in secundo minor non est alicuius quantitatis, quia est exclusiua primi ordinis. Contra quartum primæ arguitur sic, iste syllogismus non ualet. Omne animal si est rudibile, non est homo, sed tu es animal si es rudibilis. ergo tu non es homo, & tamen arguitur secundũ istum modum. ergo est sufficiens. consequentia tenet, antecedens probatur. nam consequens est falsum, ut patet. & quælibet præmissarum est uera scilicet tam secunda quam prima. ut patet per exponẽtes. Nam aliquod animal si est rudibile non est homo, & nullum est animal, quin illud si est rudibile, non sit homo. patet etiam ex omnibus suis singularibus, quarum quęlibet est uera. Respondetur ut in primo quod si totum conditionatum distribuitur, negatur maior. & tunc ad argu-

Cõtra quartũ modum.

mentum

mentum.dico quod non bene exponitur. Primo, quia est uniuersalis negatiua quæ non exponitur. Secundo quia non debitæ assignatur secunda exponés, quæ deberet esse ista.& nihil est animal si est rudibile qn istud non sit homo quòd est falsum,quia aliquod est animal si est rudibile,quod est homo. Nam hoc est homo,demonstrãdo hominem.& hoc est animal si est rudibile. ergo &c.Item multæ singulares sunt falsæ, ut hoc animal.si est rudibile non est homo demonstrando hominem.quia debet sic resolui hoc nõ est homo & hoc est animal si est rudibile,quarum prima est falsa.Si autem dicitur in principio quod distribuitur solũ prima pars conditionati tunc patet quod consequentia non ualet quia plus prædicatur in minori quàm fuerit distributũ in maiori.Ideo debuit sic argui. Omne animal si est rudibile non est homo,sed tu es animal.ergo tu si es rudibilis non es homo. conceditur consequentia & consequens. Notandum tamen quòd in prædictis & in cæteris modis,oportet medium terminum semper supponere præcisæ pro eodem uel pro eisdem.ideo nõ ualet iste syllogismus.nullus homo est mulier. berta est homo.ergo berta non est mulier,quia minor debuit esse talis,berta est aliquis homo quæ negatur. Contra cæteros modos primæ figuræ non arguo, quia ex prædictis possunt elici obiectiones contra alios modos sufficienter. Contra primum secundæ figuræ arguitur sic. ista consequentia non ualet, omnis Deus substãtia non est omnis prima causa substantia est.ergo omnis prima causa Deus non est, quia antecedens est uerum consequens falsum & tamen est syllogismus in primo secundæ. Respondetur quod talis syllogismus nõ est in primo secundæ, quia talis debet fieri ex negatiuis de consueto modo loquendi,& non de inconsueto, qualiter fit in proposito,quia omnes negatiuæ sunt de incõsueto modo loquendi, ex quo prædicatũ præcedit negationem sed bene sequeretur.omnis Deus nulla substantia est omnis prima causa substãtia est,ergo omnis prima causa Deus non est, sed maior est falsa, sicut &

Contra primum modũ secundæ figuræ.

conclusio. hoc argumentum potest reduci ad oẽs alios modos istius figurę per trãspositionem præmissarum, aut per mutationẽ quantitatis. Contra primum modũ tertiæ figuræ arguitur. Iste syllogismus non ualet cuiuslibet hominis asinus currit, cuiuslibet hominis asinus quiescit. ergo asinus quiescens est asinus currens, quia in casu superiori est antecedens uerũ consequens falsum. & tamen est in primo tertię figurę. Dicitur quod non est in darapti, quia sicut præmissæ fiunt ex recto & obliquo ita conclusio debet fieri ideo debet sic concludi. ergo asinus quiescẽs est alicuius, cuius est asinus currens. unde ly asinus, non est pars subiecti in præmissis, sed pars prædicati. ideo debet poni in conclusione. Cõtra secundum modum tertię figuræ arguitur. Iste syllogismus non ualet, omnis homo uel asinus non est homo, omnis homo uel asinus est risibilis. ergo risibile nõ est homo, quia antecedens est uerum, ut patet ex suis exponẽtibus, uel singularibus, & cõsequens est falsum. Respondetur quod si in qualibet præmissarum disiunctum totum distribuitur quilibet illarũ est falsa. & habet multas singulares falsas. Nã primo uniuersalis quęlibet singularis est falsa, in qua demonstratur homo & secundæ quęlibet singularis est falsa in qua demonstrator asinus ut patet ex suis resoluentibus. Si autem non distribuitur totum disiunctum, sed prima pars solũmodo non arguitur tunc in secũdo tertiæ, quia in tali modo oportet totum subiectũ propositionis distribui qualiter non sit in proposito. Contra alios modos huius figuræ specialiter non arguo. Primo quia hæ duæ obiectiones ad omnes alios modo possunt reduci. Secundo ut uitem prolixitatem scripturæ faciẽtis tedium in animo. Secundo ut uitem prolixitatem scripturæ facientis tedium in animo studentis.

Contra primum modũ primæ figuræ.

Contra secundum modum.

Et sic est finis obiectionum contra summulas.
Et incipit ultimis tractatus huius operis qui de obiectionibus contra consequentiarum regulas
intitulatur eas fortificando.

Obiecta contra regulas consequentiarum primi et secundi cap. Cap. primum.

Post summularum obiectionum declaratam notitiam, sequitur ultimo ut in initio est præmissum, consequentiarum rationibus fortificare materiam. Arguo igitur contra primam & principalem regulam quę fuit ista. Consequentia bona est illa cuius contradictorium consequentis repugnat antecedēti, ex qua inferebatur alia, quod consequentia mala est illa cuius contradictorium cōsequentis stat cum antecedente. Contra arguitur sic. aliqua est consequentia bona: & tamen contradictorium consequentis stat cum antecedente. ergo ambæ regulæ falsæ. consequentia tenet antecedens probatur. ista consequētia est bona. Tu credis præcisæ quòd aliquis homo decipitur. ergo aliquis homo decipitur, & tamen contradictoriū consequentis stat cum antecedente. ergo prima pars antecedētis probatur, quoniam sequitur tu credis præcisæ quod aliquis homo decipitur. ergo tu credis præcisæ uerum, uel tu credis præcisæ falsum. Si tu credis præcisæ uerum, & tu credis præcisę quòd aliquis homo decipit. ergo aliqs homo decipitur. Si tu credis præcisæ falsum. ergo tu deciperis. & tu es aliquis homo ergo aliquis homo decipitur. Secūda pars antecedentis probatur. & pono antecedens in casu, cum hic quod nullus alius à te decipiatur. Isto posito. tu credis præcisæ quod aliquid homo decipitur & nullus homo decipitur ergo contradictoriū consequentis stat cum antecedente primam partem consequētis ponit casus, secundā probo. Nam nullus alius à te decipitur per casum, nec tu deciperis. ergo nullus homo decipitur. minorem probo, quia si non detur oppositum. & arguitur sic tu credis præcisæ sicut est. ergo tu non deciperis. consequentia tenet & antecedens probatur. nā tu credis præcisæ quod aliquis homo decipitur per casum. & ita est quod aliquis hō decipitur quia tu deciperis per respōsionem. ergo tu credis præcisæ sicut est. Respondetur quòd ista consequentia est bona, & quod op-

Contra regu. de consequentia bona et mala.

oppositum consequentis non stat cum antecedente, immo repugnat. Et admisso casu cōcedēdo istam. tu credis præcisæ quod aliquis homo decipitur, & nego istā nullus homo decipitur, quia cōcedo quod tu deciperis tanquam sequēs. sequitur enim aliquis homo decipitur & nullus alius à te decipit̄ & tu es homo ergo tu deciperis. Vlterius ad argumentum nego, istam tu credis prę dis præcisæ sicut est. Et ad eius probationem nego consequentiam istam, scilicet tu credis præcisæ quod aliquis homo decipitur. & ita est quod aliquis homo decipitur. ergo tu credis præcisæ sicut est. sicut non sequitur tu credis præcisę quòd aliquis homo currit, & ita est quod aliquis homo currit. ergo tu credis præcisæ sicut est, ut posito quòd sor. currat. & Plato non currat. & credas pręcisę Platonem currere, isto posito est antecedens uerum, consequens falsum, sed bene sequitur, tu credis pręcisę quod aliquis homo currit, & ita est quod ille quem pręcisę credis currere currit. ergo tu credis pręcisæ sicut est, sed minor est falsa in isto casu. Ita sequitur in propositio, tu credis præcisæ quod aliquis homo decipitur. & ita est quod ille quem credis decipi decipitur. ergo tu credis præcisæ sicut est, consequentia est bona, sed minor est falsa quia in casu isto. tu credis alium à te decipi. Notandum quod sub secunda regula ponebātur duæ aliæ regulę, uidelicet. Ex impossibili sequitur quodlibet. Et necessarium sequitur ad quodlibet. Contra quas regulas arguitur sic, quia non sequitur, aliquis homo est asinus ergo nullus homo est asinus & arguitur secundum ambas regulas. ergo ambę regulæ falsæ. tenet consequētia cū minori. & maior probatur. primo quia ex uno oppositorum non sequitur reliquū. Secundo quia contradictorium consequētis stat cum antecedente, eo quod conuertitur cū ipso. Ideo respondetur quod ista consequentia est materialis bona & nō est inconueniens ex uno oppositorum aliud inferri, dummodo ipsum sit impossibile. nego tamen quod oppositum consequentis stet cum antecedente. Et nego illam consequentiam oppo-

Contra regu. cōsequētiæ bonæ materialis.

oppoſitum, conſequens cõuertitur cum antecedente. ergo ſtat cum ipſo. unde dico quod quælibet propoſitio mundi ſequitur ex illa, tu es aſinus, & quælibet eidem repugnat, immo repugnat ſibipſi, quia infert oppoſitum ſuiipſius. Prima regula formalis conſequentiæ erat iſta. Si alicuius conſequentiæ ex contradictorio conſequentis ſequitur contradictorium antecedentis, illa conſequentia eſt bona. Ex qua inferebatur, quod ſi alicuius conſequentiæ contradictorium conſequentis non eſt illatiuum cõtradictorii antecedentis, illa conſequentia non ualet. Contra ambas regulas arguitur ſic. Aliqua cõſequentia eſt bona. & tamen ex contradictorio conſequentis non ſequitur contradictorium antecedẽtis. ergo iſtæ regulæ falſę antecedens probatur iſta conſequentia eſt bona, tu credis præciſæ, quòd omnis homo decipitur. ergo tu deciperis. & ex contradictorio conſequentis non ſequitur cõtradictorium antecedentis. ergo &c. prima pars antecedentis probatur, quia ſequitur, tu credis præciſæ quòd omnis homo decipitur, ergo tu credis uerũ uel falſum, Si credis falſum ergo tu deciperis. ſi uerũ. & tu credis præciſæ, quod omnis hõ decipitur. ergo ita eſt quòd omnis homo decipitur. ergo tu deciperis. iſta cõſequẽtia eſt bona, & ſecũda pars antecedẽtis principalis probatur, quia non ſequitur tu non deciperis. ergo tu non credis prę̨ciſæ quod omnis hõ decipitur. probatur. & pono quod tu credas præciſæ quod omnis hõ decipiatur iſto poſito conſequẽs eſt falſum per caſum, & antedens uerum. probatur, ſi non, detur oppoſitum, & arguitur ſic, tu credis præciſę quod omnis hõ decipitur, & ita eſt quod omnis homo decipitur, quia omnis homo non tu decipitur per caſum, & tu deciperis per reſponſionẽ. ergo tu credis præciſæ ſicut eſt. ergo tu non deciperis, quod erat probandum. Reſpondendum eſt non admittendo caſum, quia non eſt poſſibile quod tu credis præciſæ, quod omnis homo decipitur. nã ſic ſequitur quod tu deciperis. ut eſt oſtenſum uel ergo deciperis in credẽdo omnem hominẽ decipi, uel aliquid

aliud & per consequens tu non credis præcisæ, quod omnis homo decipitur, quod est oppositum unius particulæ & casus. Ea eodem sequitur quod non est possibile, quod tu credas præcisæ teipsum decipi, probatur nam si credis præcisę teipsum decipi. ergo deciperis; uel in credẽdo teipsum decipi, uel aliquid aliud, nõ primum, quia teipsum decipi est uerũ, ergo aliquid aliud, & per consequens tu non credis præcisæ teipsum decipi. Secunda regula erat ista. Si alicuius consequentiæ bonę antecedens est uerum & consequens est uerum, & si antecedens est uerum & consequens falsum ista consequentia non ualet. Contra arguitur sic. Possibile est quod aliqua consequentia sit bona, & antecedens sit uerum consequens falsum ergo regula falsa, consequentia tenet, antecedens probatur. Et pono quod ista consequentia, tu es homo. ergo tu non es homo, conuertatur cum bona consequentia antecedente & consequente significantibus ut prius, casus est possibilis, quia consequentia distinguitur ab antecedẽte, & consequente simul sumptis, quia eisdem superaddit notam consequentia admisso ergo casu, ista consequentia est bona. tu es homo. ergo tu non es homo. quia tconuertitur cum bona consequentia, & antecedens est uerum, & consequens falsum, quia significat omnimode sicut prius ex casu, ergo, &c. Ideo dicitur quod argumentum uerbaliter procedit contra regulas. Et non contra intellectum istarum intelligitur sit nanque prima, si alicuius consequentiæ bonę significantis præcisæ iuxta compositionem suarum partium antecedens est uerum, & consequens falsum. consequentia non ualet sed iam in casu. ista consequentia proposita est bona non tamen significat iuxta compositionem suarum partium. quia ponitur ipsam conuerti cum bona consequentia antecedente, & consequente significantibus ut prius omnimode, ut ergo arguatur contra regulam, debet sumi hoc antecedens possibile est quod aliqua consequentia sit bona, significans præcisę iuxta compositionem suarum partium

Cõtra secundam regulã.

& quod antecedens ſit uerum, & conſequens falſum. Et hoc negatur tanquam impoſſibile. Iſtum modum intelligendi de ſignificatione partium & ſi non explicite. tamen implicite aſſerit quæcunque regula conſequentiarum contra quarum quælibet poteſt uerbaliter argui illo uel conſimili argumento. niſi gloſa prædicta cæteræ regulæ uerificentur. Tertia regula fuit iſta. Si alicuius conſequentiæ bonæ antecedens eſt neceſſarium, & conſequens ſimiliter eſt neceſſarium, ex qua inferebatur, quod ſi antecedens eſt neceſſarium, & conſequens eſt contingens, conſequentia non ualet. Contra iſtas regulas arguitur ſic. aliqua conſequentia eſt bona, & antecedens eſt neceſſarium, & conſequens contingens. ergo regulæ falſæ, conſequentia tenet antecedens probatur. Nam iſta conſequentia eſt bona: Deus eſt. ergo hic eſt uera, Deus eſt. & antecedens eſt neceſſarium. & conſequens contingens. ergo &c. quod antecedens ſit neceſſarium manifeſtum. & quod conſequens ſit contingens probatur. Nam iſta, Deus eſt, poteſt eſſe falſa & ipſa uera ergo ipſam eſſe ueram eſt contigens, conſequentia eſt nota cum minori. maior probatur ex hoc quòd poteſt conuerti cum falſo. Ideo probatur principalem conſequentiam eſſe bonam. quia ſi non, ſtet ergo oppoſitum conſequentis cum antecedente, & argui tur ſic hæc non eſt uera Deus eſt & ipſa ſignificat adæquatę Deum eſſe ergo Deum eſſe nõ eſt uerum, & per conſequẽs Deus non eſt, quod eſt oppoſitum alterius partis. Reſpondetur quod iſta conſequentia non ualet Deus eſt. ergo hæc eſt uera. Deus eſt, niſi adderetur iſta minor & hęc Deus eſt. ſignificat adæquatæ Deum eſſe quæ eſt contingens, & concedo quod oppoſitum conſequentis ſtat cum antecedente, tunc cum ponitur cum antecedente admitto, & cõcedo iſtam, Deus eſt & hæc non eſt uera, Deus, eſt, & tunc ad argumentum hæc nõ eſt uera, Deus eſt. & ipſa adęquatæ ſignificat Deum eſſe, ergo Deum eſſe non eſt uerum. nego minorem, quia repugnat duobus, conceſſis ſequitur enim Deus

Contra tertiã regulã.

eſt,

est, & hæc non est uera, Deus est ergo ipsa non significat adæquatæ Deum esse, unde in hoc argumento est obligatio, & non apparet, cum enim dicitur, stet oppositum consequentis cum antecedente, hæc est una positio implicite, ac si dicerem, pono tibi istam, Deus est, & hæc non est uera, Deus est, quæ admittenda est, & consequenter respondendum est, ut prius. Quarta regula fuit ista. Si alicuius consequentiæ bonæ antecedens est possibile, & consequens similiter. Ex qua est illatum, quod si alicuius consequentiæ antecedés est possibile, & consequens impossibile, consequentia ista non ualet. Contra istas regulas arguitur sic. ista consequentia non est bona, omnis propositio, est affirmatiua, ergo nulla propositio est negatiua, antecedens est possibile, & consequens impossibile, ergo regulæ falsæ, consequentia tenet, & antecedens probatur pro prima parte. Nam oppositum consequentis repugnat antecedenti, ergo consequentia bona, antecedens patet. Nam ista repugnant, omnis propositio est affirmatiua, & aliqua propositio est negatiua, quod autem antecedens sit possibile, patet. quia possibile est quòd hæc tu es sit omnis propositio, sed nunc probatur quòd consequens sit impossibile, quia ipsum non potest esse uerum, sic significando, probatur, nam si potest esse uerum, uel ergo ipso existente, uel ipso nõ existente, non ipso existente, quia si ista propositio nõ esset, nulla propositio est negatiua, & sic ipsa non esset uera nec falsa, nec etiam ipsa existente, quia quamdiu ista propositio est, aliqua propositio negatiua est, & per consequens semper est falsum, nullam negatiuam esse. Dicendum, quod ista consequentia est bona. Omnis propositio est affirmatiua. ergo nulla est negatiua, & consequens est possibile sicut antecedens, & tunc ad argumentum consequens non potest esse uerum sic significando. ergo ipsum est impossibile, nego consequentiam. unde multæ propositiones sunt possibiles quæ non possunt esse ueræ, ut omnis propositio est falsa, nulla propositio est uera, hoc est fal-

Cõtra quartã regulam.

ſum,hoc non eſt uerum ſeipſo demonſtrato,ut determinatum eſt in materia inſolubilium.Etiam extra materiam inſolubilium habent hæc dicta locum, ut hic non eſt Deus eſt in mente aut hoc non eſt demonſtrando ſubiectum eiuſdem propoſitionis ad cuius deſitionem deſineret eſſe propoſitio illa,quælibet enim illarum eſt poſſibilis & nulla ipſarum ſic ſignificans poteſt eſſe uera, Quinta regula fuit iſta. Quicquid ſequitur ad antecedens ſequitur ad conſequens. Ex qua inferebantur aliæ duæ. Prima,quicquid antecedit ad antecedens,antecedit ad conſequens. Secunda a primo ad ultimum quando omnes conſequentiæ intermediæ ſunt bonæ & formales & non uariatæ, conſequentia eſt bona & formalis. Contra iſtas regulas arguitur ſic. aliqua eſt conſequentia bona,& aliquid ſequitur ad conſequens ipſius,quod non ſequitur ad antecedens ipſius,ergo iſtæ tres regulæ falſæ, cõſequentia tenet antecedens probatur, nam iſta conſequentia eſt bona quaternarius eſt,ergo binarius eſt, & aliquid ſequitur ad conſequens,quod non ſequitur ad antecedens ergo.&c.conſequentia tenet,quia contradictoriũ conſequentis formaliter repugnat antecedenti. minorem probo.Nã ſequitur binarius eſt, ergo eius medietas eſt præciſæ,unitas & tamen non ſequitur a primo ad ultimum,quaternarius eſt,ergo medietas eius præciſæ eſt unitas,quia medietas quaternarii non eſt unitas,ſed binarius,ſimile argumentum fit, quadrupedale eſt,ergo bipedale eſt,bipedale eſt,ergo eius medietas eſt præciſæ pedale, & tamen non ſequitur quadrupedale eſt,ergo medietas eius eſt præciſæ pedale, quia medietas quadrupedalis non eſt pedale, ſed bipedale. Dicitur quod regulę iſtę tenent extra materiam relatiuorum, & hoc propter mutationem ſignificati ultimi conſequentis ratione relatiui quod uariat ſignificatum ad uariationem antecedentis, unde aliud ſignificat iſta propoſitio illius medietas eſt unitas, cõiuncta cum hac propoſitione, binarius eſt, & aliud ſignificat cum iſta,quaternarius eſt.Cũ prima enim ſignificat

Cõtra quintã regulam. cap.2.

gnificat quòd medietas binarii est unitas, quod est uerum. cum secunda significat, quod medietas quaternarii est unitas, quod est falsum. intelligitur ergo sic prima regula. quicquid sequitur ad consequens, sequitur ad antecedens manēte prima significatione. & quia ultimum consequens ratione relatiui non potest retinere primam significationem. ideo non est mirum si nō sequitur ex primo antecedēte. loco ergo eius ponatur una ꝑpositio significans idē conuertibiliter sic arguendo. quaternarius ē. ergo binarius ē. binarius ē ergo eius medietas est unitas. ergo a primo ad ultimū quaternarius est. ergo medietas binarii est unitas, & ita in secūdo argumento debuit inferri quadrupedale est. ergo medietas bipedalis est pedale. & hoc est uerū, & regula uera. Sexta regula fuit ista. Si aliqua cōsequentia est bona. & aliquid stat cū antecedente. Ex qua sequit̃ alia. s. quicquid repugnat consequenti, repugnat antecedenti. Contra istas regulas arguit̃ sic. Ista consequē- tia est bona, signū corrūpebat̃. ergo impossibile est illud esse. & tn̄ hec, aīal est. stat cū antecedente. & eadem non stat cum consequente. ergo regulæ falsæ consequētia tenet & añs probatur. Nam quod illa consequentia sit bona. patet. quia quod semel est corruptum amplius esse non potest. quod autem ista, aīal est. stet cum antecedente patet. quoniā hæc simul stant, lignum corrumpebatur, & aīal est. quia quælibet illarum est uera. sed iam ꝑbatur, ꝙ illa, aīal est non stat cum consequente, quia ista copulatiua est impossibilis, animal est & impossibile est illud esse. Respondetur, quod ista consequentia est bona, lignum corrūpebatur. ergo impossibile est illud esse. & sicut ista, aīal est stat cum antecedēte, ita stat cum consequente. Et cum dicitur, ista copulatiua est. impossibilis animal est, & impossibile est illud esse uerū est. ergo ista animal est. non stat cū consequente. nego consequentiā. quia secunda pars huius copulatiuæ non est consequēs primæ cōsequentiæ. nec secū cōuertibile qa relatiuū hēt aliud & aliud significatum ꝑpter mutationem antecedentis. Et si dicitur, quo

Contra 6. reg. 2. cap.

 modo

modo ergo ſtat iſta aīal eſt cũ conſequente. dr̃ ꝙ non oportet coniungere ipſam copulatiuæ, ſed ſufficit, qđ quælibet iſtarũ ſit uera, unde iſta ſtant ſimul, tu es homo. tu es albus, licet ex eis nõ fiat copulatiua. & ſi opponẽs uelit omnino unã copulatiuã detur iſta, animal

Contra 7. reg. 2. c. eſt & lignũ corrũpebaẽ. & impoſſibile eſt illud eſſe, referendo ſemper ly illud, ad ly lignũ illa copulatiua eſt uera. ergo prima pars ſtat cum ultima. Septima regula fuit iſta. Si aliqua conſequẽtia eſt bona, ſcit a te eſſe bona, & antecedens eſt a te concedendum conſequẽs eſt a te cõcedendum. Ex qua inferebatur, ꝙ ſi antecedens eſt concedendũ & conſequens negandũ, nõ ualet cõſequẽtia. Contra iſtas regulas arguitur ſic. & pono qđ iſtius conſequentiæ hõ currit, ergo riſibile currit. añs ſit tibi poſitũ & a te admiſſum. conſequẽs uero ſit tibi depoſitum, & a te admiſſum. iſto poſito arguitur ſic. iſta conſequentia eſt bona, ſcita a te eſſe bona. hõ currit, ergo riſibile currit. quia ſcit, ꝙ arguitur ab uno conuertibili ad reliquum. & añs eſt concedendum a te, quia tibi eſt poſitum & a te admiſſum. & conſequens negandum. quia eſt tibi depoſitum, & a te admiſſum. ergo regulæ falſæ. Ideo dr̃ admittendo caſum. & concedo quod iſtius conſequentiæ añs eſt concedendum & conſequens negandum propter argumentum factum, ſed nego, ꝙ iſta conſequentia ſit bona ſcita a me eſſe bona. qm̃ ex duobus conceſſis ſequitur oppoſitum illius. ſequitur. n. antecedens eſt concedendum a te & conſequens negandum. ergo iſta conſequentia non eſt ſcita a te eſſe bona. Vltima regula fuit iſta. Si aliqua eſt conſequentia bona ſcita a te eſſe bona. & antecedens eſt ſcitum a te. & conſequens eiuſdem eſt ſcitum a te. Ex qua ſequebatur, ꝙ ſi antecedens eſt ſcitum a te, & conſequens non eſt ſci-

Contra 8. reg. tum. non ſcitur conſequentiam eſſe bonam. Contra illas regulas arguitur ſic. hæc conſequentia eſt ſcita a te eſſe bona. hoc eſt neſcitum a te. ergo hoc eſt neſcitum a te demonſtrando conſequens per utrunque hoc antecedens eſt ſcitum a te & conſequens non. ergo regulæ falſæ. conſequentia tenet. probatur prima pars antecedentecedẽ-

tecedentis.nam tu ſcis,quòd ibi arguitur ab uno cõuertibili ad reliquum.& quod oppoſitum conſequentis repugnat antecedenti.ergo tu ſcis conſequentiã illã eſſe bonam.ſecunda pars antecedentis probatur.nam conſequens eſt neſcitum a te,& antecedens ſcis ſignificare adæquatæ,quòd ipſum conſequens eſt neſcitũ a te. ergo antecedens eſt ſcitum a te. & conſequens neſcitum. patet conſequentia.nam uel conſequens eſt ſcitũ a te, uel neſcitum ſi eſt neſcitum habeo intentum.ſi ſcitũ.& ipſum adæquatæ ſignificat quòd hoc eſt neſcitum a te demonſtrando idem conſequens.ergo illud conſequẽs non eſt ſcitum a te.Reſpondetur quòd iſta conſequentia non ualet.hoc eſt neſcitum a te.ergo hoc eſt neſcitũ a te,neç arguitur ab uno conuertibili ad reliquũ.nec oppoſitum cõſequentis repugnat antecedenti. quia antecedens non eſt inſolubile ſed cõſequens eſt inſolubile ſignificans hypotheticæ copulatiuæ,quòd hoc eſt neſcitũ a te.& quòd hoc eſt ſcitũ a te,cuius cõtradictoriũ nõ eſt illud.hoc nõ ẽ ſcitũ a te.aut illud hoc ẽ ſcitũ a te ſed illud,non hoc eſt ſcitum a te,ſignificans diſiũctiuæ quòd hoc eſt ſcitũ a te,uel quòd non eſt ſcitũ a te,quod eſt uerũ rõne ſecũdæ partis.Eodẽ mõ dicitur ad rationẽ uel cõſequẽtiã prædictam,ſicut ad iſtam, hoc eſt falſum,ergo hoc ẽ falſum , demonſtrando conſequens ſẽper,concedendo tales conſequentias. & dico eas nõ ualere,quia cõſequens eſt inſolubile falſum.& antecedẽs eſt propoſitio uera non inſolubilis.quare.&c.

Obiecta contra regulas Cap.3.
Cap. II.

REGVLARVM particularum prima erat iſta.Ab inferiori ad ſuum ſuperius affirmatiuæ,& ſine diſtributione,& ſine ſigno confuſionis impediente eſt conſequentia bona.Contra iſtam regulam arguitur ſic,iſta conſequentia nõ ualet.tu es apparens aſinus.ergo tu es aliqualis aſinus,& tamẽ arguitur per regulã.ergo regula falſa.conſequentia patet cum minori. quia ly apparẽs. *Contra 1. reg.3. c. 1. tracta.*

est terminus inferior ad ly aliquale, maior patet, quia antecedens est possibile. & consequens impossibile. Nã possibile est quod tu appareas asinus. sed non est possibile, est quod tu sis aliquali asinus sicut non est possibile quod tu asinus. Respondetur quod non arguitur secundum intellectum regulę qui est iste. Ab inferiori ad suũ superius, ratione totius extremi sine impedimento præcedente est bonum argumentum. sed non arguitur in proposito ratione totius extremi sed patris solũmodo, quia ly apparés asinus, nõ est terminus inferior ad ly aliqualis asinus sed bene ad ly aliqualis apparens asinus: sicut ly apparés, ad ly aliquale. unde bene sequitur tu es apparens. ergo tu es aliqualis ita bene sequitur, tu es apparens asinus. ergo tu es aliqualis apparés asinus. unde consimiles consequentiæ in cæteris non ualét. ut tu es pater sor. ergo tu es aliquod sor. tu es domi. Pla. ergo tu es aliquid Pla. secunda regula erat ista. Ab inferiori ad suum superius distributiuę, non ualet argumétum. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequétia est bona. nullus binarius est. ergo nullus numerus é. & arguitur per regulam. ergo regula falsa, tenet consequentia cum maiori. qui oppositum consequentis repugnat antecedenti s. nullus binarius est, & aliquis numerus est, non enim datur aliquis numerus, quin iste sit binarius, uel includens binarium. Eodem modo põt argui in simili. ut nulla propositio uera scitur. ergo nulla propositio scitur, consequentia est bona quia oppositum consequentis repugnat antecedẽti, & tamen arguitur distributiuæ ab inferiori ad suũ superius. quia ly ꝓpositio uera. est terminus inferior ad ly propositio. cũ omnis propositio uera sit propositio. & nõ ecouuerso. sicut omnis binarius est numerus. & ecõuerso. Ideò dicitur quòd regula non dicit nunquam ualere consequẽtiã ab inferiori ad suũ superius distributiuę. sed quòd plurimum non ualet formaliter, & nunquam prædictæ consequentię sunt formales de forma. sunt enim formales, quia cuiuslibet earum oppositum consequentis formaliter repugnat antecedenti. sed non sunt bonæ de forma.

Contra secundam.

forma. quia consimiles in forma non ualent, quia non sequitur nullus numerus trinarius est, ergo nullus numerus est, nec sequitur. nulla propositio uera uidetur uel intelligitur, ergo nulla propositio uidetur vel intelligitur. Si ergo consequentię istæ bonæ sunt hoc est solũ gratia materiæ. unde prima ē bona gratia materiæ, quia impossibile est numerum esse, & non esse binariũ. secunda similiter tenet gratia materiæ uel terminorũ quia nihil scitur nisi uerum, nec est possibile aliquã ꝓpositionem falsam sciri. Tertia regula fuit ista. Ab inferiori ad suum superius negatione postposita, & cũ debito medio, est bonum argumentum. Contra arguitur sic. ista consequentia non ualet, sciens propositionem non est aliquid demonstrando istam. homo est asinus. & ista propositio est aliqua propositio. ergo sciens aliquam propositionem nõ est aliquid, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa consequentia tenet cũ minori, maior probatur. nam antecedens est uerum, & consequens falsum. ergo ista consequentia non ualet. quòd antecedens sit uerum patet pro secunda parte, & pro prima similiter. quia suum contradictorium est falsum. s. oē sciens istã propositionē est aliquid. Respondetur, quod ista consequentia non ualet. nec arguitur cũ debito medio. quia subiectũ primæ ꝓpositionis debuit esse subiectũ secundæ, sic arguendo. sciens istã nõ ē aliquid. & sciens istã est sciēs aliquã propositionem. ergo &c. & tunc concedo consequentiã. sed negatur minor. *Contra 3.*

Notandũ circa hanc regulã, quòd si argueretur ab inferiori ad suum superius distributiuę negatione postposita. nõ argueretur secũdũ regulã. vt patet in exēplo isto. oīs hõ non currit. oīs hõ est animal. ergo oē animal nõ currit. intelligitur. n. sic regula ab inferiori ad suũ superius non distributum negatione postposita est bona cõsequentia. Quarta regula erat ista. A superiori ad suũ inferius affirmatiue, & sine distributione, non ualet argumentum. Contra istam regulam procedunt argumēta facta contra secundam regulam præcedētem, arguēdo ex opposito consequentis ad oppositum consequentis *Nota.* *Contra 4. reg.*

tis.ut aliquis numerus eſt.ergo binarius eſt.aliqua propoſitio ſcitur.ergo propoſitio uera ſcitur.ſed arguitur ſpecialiter ſic iſta conſequentia eſt bona.tu es animal. ergo tu es homo , & tamẽ arguit̃ a ſuperiori ad ſuũ inferius affirmatiue ſine diſtributione.ergo &c.tenet cõſequentia,& antecedẽs probatur.quia ſequitur.tu es animal,ergo tu es,a tertio adiacẽte ad ſecundũ adiacẽs. tunc ultra tu es,ergo tu es tu.patet conſequentia.quia oppoſitũ conſequentis formaliter repugnat antecedẽti & tunc ultra.tu es tu,ergo tu es homo.tenet conſequẽtia per primã regulã.Ab inferiori ad ſuũ ſuperius affirmatiue,& ſine impedimẽto.ergo à primo ad ultimũ. ſequitur.tu es animal,ergo tu es homo . Ad hoc dicitur ut prius quòd quęlibet iſtarũ conſequentiarũ eſt bona & formalis.non tamen arguitur contra regulã implicite aſſerentem quòd nulla talis ſit bona de forma. unde conſimiles in forma nõ tenẽt.quia nõ ſequitur.aliquis numerus eſt.ergo trinarius eſt,aliqua propoſitio intelligitur.ergo propoſitio uera ĩtelligit̃,nec ſequitur hoc eſt animal demonſtrando aſinũ.ergo hoc eſt homo.

Quinta regula fuit iſta. A ſuperiori ad ſuũ inferius diſtributiuæ , affirmatiuæ non ualet conſequẽtia niſi cũ debito medio . Contra arguitur ſic iſta conſequẽtia eſt bona.omne animal currit.ergo omnis homo currit. & tamen arguitur a ſuperiori ad ſuum inferius diſtributiuæ affirmatiuę ſine debito medio.ergo regula falſa.cõſequentia tenet cum minori maiorem probo contradictorum conſquentis repugnat antecedẽti ergo conſequentia bona antecedens probatur.quoniam hæ repugnant oẽ animal currit.& homo non currit. quia ex ipſis ſequitur impoſſibile,uidelicet homo.non eſt aĩal,in quarto mõ ſecundæ figuræ . Dicendũ quòd illa conſequentia eſt bona non quòd formalis,nec de forma. Nõ formalis quia oppoſitum conſequentis eſt imaginabile cum antecedente abſque contradictione. neque etiam de forma.quia aliqua ſibi cõſimilis in forma nõ ualet. ut omne animal currit.ergo quilibet homo currit,ſed eſt bona materialis:ſeu gratia materiæ , quia impoſſibile

Contra 5. reg.

bilę

bile est hominem non esse tenet enim per hoc medium necessarium omnis homo est animal. Similiter sequitur gratia materiæ. omne animal est, ergo omnis hõ est, quia consequens est necessarium. sequitur etiã omnis homo est asinus. ergo tu non es asinus, quia antecedens est impossibile simpliciter, unde non est aliqua regula contra quã non procedit argumentum gratia materiæ, aut quia antecedens est impossibile, aut quia cõsequens est necessarium. uel gratia alicuius alterius medii necessarii, & ineuitabilis. ut in prioribus consequẽtis dictum est. Sexta regula fuit ista. A superiori ad suũ inferius negatione præposita distribuente superius est bonum argumentum. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet. non contingenter homo est animal. ergo non contingenter tu es animal. & tamen arguitur per regulã. ergo regula falsa. consequẽtia tenet, & probatur prima pars antecedentis, quia antecedens est uerum, cõsequens falsum ut patet assignãdo suum contradictorium. hæc. n. falsa est contingẽter homo est animal, & hæc est uera. cõtingenter tu es animal, & secunda pars antecedentis probatur. nam quod hic arguatur à superiori ad suum inferius patet. & qđ negatione distribuente manifestum est, qa remota negatione ly homo, non staret distributiuæ, ergo ꝑ aduẽtum eius stat distributiuæ. patet consequentia ꝑ istam regulã. Quicquid mobilitat immobilitatum immobilitat mobilitatum. Respondetur quod terminus aliquando stat distributiuæ immobiliter, quãdo ipsum non ꝓcedit nisi unum signum distributiuæ. ut oĩs homo est. Aliquãdo stat distributiuæ immobiliter, qñ ipsum præcedunt duo signa, quorum unum hẽt uim distribuendi, reliquum confundendi confusæ tantum immobiliter. quapropter dico quod non arguitur contra intellectũ regulæ, qui est iste. A superiori ad suum inferius negatione præposita distributiuæ mobiliter est bona consequentia, sed iã in proposito non distribuitur superius mobiliter propter impedimentum istius termini, contingenter, quia non licet descendere, ut argumentum

Contra sextam regulam.

ſum apertè oſtendit, propter eandem cauſam non ſequitur tu non incipis eſſe coloratus. ergo tu nō incipis eſſe albus, quia ex oppoſito non ſequitur oppoſitum, ut in capitulo inceptionis patuit, & tamen arguitur diſtributiuæ negatiuæ. Si ergo quæritur. quid impedit? dico quòd illud uerbum, incipit quia immobilitat eundem terminum quem diſtribuit præcedens negatio.

Obiecta contra regulas. 4. cap. *Cap.* III.

Contra primam regulam. 4. cap. huius tertii tracta.

CONTRA regulas quarti capituli ſufficienter eſt argumentum in materia inſolubilium. ſpecialioribus tamē medijs arguo contra eaſdem, quarū prima fuit iſta ab uniuerſali ſuam particularem indefinitā, uel ſubalternam, eſt bona conſequentia. Contra quam regulam arguitur ſic. Iſta conſequentia non ualet. Incipit omne ens eſſe. ergo incipit aliquod ens eſſe. & tamē arguitur per regulam. ergo regula falſa, tenet conſequentia & prima pars antecedentis probatur. nam antecedens eſt uerum, conſequens falſum. ergo conſequentia non ualet, quòd antecedens ſit uerum, probatur. nam omne ens eſt & non immediate ante inſtans quod eſt præſens omne ens fuit, quia nunquam inſtās præſens fuit. ergo incipit omne ens eſſe patet conſequentia ab exponentibus ad expoſitum. quod autem cōſequens ſit falſum patet, quia nunc in inſtanti præſenti aliquid eſt, & immediate ante inſtās quod eſt præſens aliquid fuit & immediate poſt inſtans quod eſt præſens aliquid erit. ergò falſum eſt quod iā incipiat aliquid eſſe, ſeu aliquod ens eſſe, quod idē eſt, ſed ſecunda pars principalis antecedentis arguitur. nam hæc eſt uniuerſalis. incipit omne ens eſſe, quia in ea ſubijcitur terminus communis ſigno uniuerſali determinatus diſtributiuæ, & hæc eſt ſua particularis īcipit aliquod ens eſſe, quia in ea ſubijcitur terminns communis ſigno particulari determinatus. ergo arguitur per regulam. Dicendum breuiter, quod non arguitur per regulam quoniam nec antecedens nec conſequentia eſt alicuius quantitatis, & tunc

ad probationem in ista propositione incipit omne ens esse subijcitur terminus communis signo uniuersali distributiuæ determinatus. ergo est uniuersalis, nego cõsequentiam, & si allegaretur regula dico quòd intelligitur distributione mobili, & non immobili, sed iã ly ens distribuitur immobiliter. ppea sic glosetur regula. Propositio uniuersalis est illa in qua subiicitur terminus communis signo uniuersali distributiuę mobiliter determinatus existente aliquid ipsius, qđ dico pp præiacens istius. oĩs homo est animal in qua subijcitur terminus communis signo uniuersali distributiuæ mobiliter determinatus, illud signum non est pars prę iacentis, licet sit pars uniuersalis. De particulari autẽ non procedit argumẽtum, quia in regula additur solo signo particulari determinatus: sed iã ultra signum determinatus ly ens, hoc uerbo incipit. ex quo stat cõfusæ tantum. ideo sit hæc regula. Propositio particularis est illa in qua subijcitur terminus cõmunis solo signo particulari determinatus, existente aliquid istius, qđ dico similiter propter præiacẽs propositionis particularis. Secunda regula fuit ista. A particulari, uel indefinita, ad suam uniuersalem nõ ualet argumentum. Cõtra istam regulam arguitur sic. ista cõsequentia est bona animal est homo. ergo omne aĩal est homo, & per consequens quælibet alia ualet ab indefinita ad suam uniuersalem consequentia tenet antecedẽs probatur. hæc propositio. animal est homo. significat omne animal esse hominẽ sed omnis propositio significat quicquid sequitur ad eam. igitur ista consequẽtia est bona consequẽtia tenet cum minori, quia est regula. maiorẽ probo subiectum istius propositionis animal est homo significat omne animal. & prædicatum hominẽ & copula esse, & tota propositio significat iuxta cõpositionẽ suorum terminorũ, ergo ista propositio significat omne animal esse hominẽ consequẽtia patet, quia isto modo inuestigatur significatum propositionis. Respondetur negando secundam consequẽtiã, & ad probationem cõcedo quod ista, animal est homo. signifi-

Contra secũdã regulam

cat omne animal esse hominem non adequatæ primariæ neq; secundariæ, sed assertiuæ, & ad argumentum. nego istam consequentiam ista propositio, animal est homo significat omne animal esse hominem. & omnis propositio significat quicquid sequitur ad eã, ergo ista consequentia est bona, quia licet omnis propositio significet quicquid sequitur ad eã, non tamen quicquid propositio significat. sequitur ad eam, quia triplex est propositionis significatum primarium & adequatum. quod est simile orationi cõiunctiuæ uel infinitiuæ suæ. Secundarium quod est significatum primarium propositionis sequentis ad eam si non sit secum synonyma. & representatiuũ, quod ex terminis suæ compositionis representatur. iuxta quod solet magistraliter dici ꝙ quælibet propositio mũdi significat infinitas falsitates. Veruntamen bene sequitur, iste animal est homo. significat adequatæ omne animal esse hominẽ. ergo ista cõsequentia fuit bona, sed negatur antecedens, quia nulla propositio mundi significat adequatæ omne animal esse hominẽ, nisi aliqua talis. omne animal est homo. Tertia regula fuit ista. Ab uniuersali affirmatiua ad oẽs suas singulares, tã collectiuæ quàm diuisiuæ sumptas est bonum argumentũ, cũ debito medio & econuerso collectiuæ. Contra istam regulam arguitur sic. ista cõsequentia nõ ualet necessario omnis homo est animal, & isti sunt oẽs homines. ergo necessario iste homo est aĩal. & necessario iste homo est animal, & sic de singulis, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori & maior patet per exponentes istius termini necessario. Ex eodẽ medio arguitur quod nõ ualet argumentũ ab uniuersali ad suam singularẽ cum debito medio. sic arguendo. necessario omnis homo est, sed tu es homo. ergo necessario tu es. antecedens enim est uerum consequens falsum. Ex eodem etiam fundamento arguitur, quod non ualet argumentum à singularibus sufficienter enumeratis cum debito medio ad suum uniuersalem, qa non sequitur contingenter iste homo est. & contingenter

Contra tertiã regulã.

ter iste homo est.& sic de singulis, & isti sunt oēs homines ergo cōtingenter omnis homo est. patet per expositionē istius termini contingenter, quod antecedēs est uerum consequens falsum,& per cōsequens consequētia non ualet.Ideo breuiter respōdeo, & dico quòd nullo modo arguitur per regulā quia nulla istarum est alicuius quantitatis.s.necessario omnis homo est animal. contingenter omnis homo est animal, necessario iste homo est animal cōtingēter iste homo est animal. primæ duæ non sunt uniuersales, quia ipsarum subiecta immobiliter distribuuntur. alię duę non sunt singulares,quia subiicitur terminus cōmunis determinatus non solummodo pronomine demōstratiuo,immo alio termino probabili, uidelicet termino modali. Ideo sic intelligitur diffinitio propositionis singularis.Propositio singularis est illa in qua subiicitur terminus discretus,aut terminus communis cum pronomine demōstratiuo,nullo signo probabili pręcedente. Ex qua diffinitiōe sequitur.quod si pronomē pluralis numeri est terminus discretus ista non est singularis. omnes isti currunt,quia subiicitur terminus communis signo probabili pręcedente. *Notan.* Quarta regula fuit ista. Ab uniuersali negatiua ad quamlibet suarum singularium est bonū argumentū. Contra arguitur sic ista consequentia non ualet nulla chimera quæ currit mouetur. ergo ista chimera quæ currit non mouetur. & tamen arguitur per regulam.ergo regula falsa.consequentia tenet cum minori.maior probatur antecedens enim est uerum ut patet, & consequens falsum.ergo consequentia nō ualet, quod consequēs sit falsum probatur nam sequitur ista chimera quæ currit nō mouetur.ergo ista chimera currit,& illa mouetur.consequentia tenet,quia relatiuum resoluitur in,&,&,ille illa,illud.sed consequens est falsum,quia est una copulatiua affirmatiua cuius prima pars est falsa. ergo antecedens est falsum. quod erat probandum. Respondetur concedendo consequentiam prædictam,& cum dicitur. antecedens est uerum, & consequens falsum. nego quod consequens sit falsum,

Cōtra quartam regulā.

ſum.quia ſuum contradictoriũ eſt falſum.ſ.iſta chimera quę currit mouetur. Et tunc ad probationem falſantis,nego iſtam conſequentiam iſta chimera quæ currit non mouetur,ergo iſta chimera currit & iſta non mouetur,& tunc ad regulam relatiuum,qui,quæ,quod,reſoluitur in coniunctionem copulatiuam,& pronomen demonſtratiuum uerum eſt in affirmatiuis ſed non in negatiuis propterea bene ſequitur, iſta chimera quæ currit mouetur,ergo iſta chimera currit & ipſa mouetur.quia ergo ly quæ,in affirmatiua reſoluitur in coniunctionem copulatiuam , & pronomen demonſtratiuum,ideo in negatiua contradictoria debet reſolui in coniunctionem diſiunctiuam.& pronomen demonſtratiuum, ſic dicendo,iſta chimera currit uel ipſa non mouetur, quia quicquid ſignificat unum contradictorium copulatiuę ſignificat aliud diſiunctiuæ.Notandum circa iſtam regulam, quod ſi ſubiectum ſingularis ſupponit pro aliquo pro quo non ſupponit ſubiectum uniuerſalis arguendo,tunc ab uniuerſali ad ſuam ſingularem non arguitur per regulam , quia iſta non eſt eius ſingularis,uerbi gratia. nullus homo currit, ergo iſta homo non currit,nullá homo eſt aliquis homo , ergo iſte homo non eſt aliquis homo prima.n.ſingularis nõ eſt ſingularis.huius nullus homo non currit . ſed illius nulla homo currit. Secunda ſingularis non eſt iſtius, nulla homo eſt aliquis homo ſed iſtius.. nullus homo eſt aliquis homo.Quinta regula fuit iſta.A particulari. ad ſuam indefinitam & econuerſo , tam affirmatiuæ quam negatiuæ,eſt bona conſequentia . Contra iſtam regulam arguitur ſic.iſta conſequentia non ualet. animal eſt genus ergo aliquod animal eſt genus, tamen arguitur per regulam ergo regula falſa. conſequentia tenet.antecedens probatur , nam antecedens eſt uerum ut patet,& conſequens falſum,ergo conſequentia non ualet,quod conſequens ſit falſum probatur.quia ſuum contradictorium eſt uerum uidelicet nullum animal eſt genus. quia nec hoc animal eſt genus,nec hoc animal eſt genus,& ſic de ſingulis. ergo &c. ſecunda pars, probatur

Cõtra quintã regulam.

probatur,uidelicet quod arguitur per regulā quia animal ſtat utrobiq; materialiter,ꝓbatur.nā ſi in aliqua iſtarum ſtaret perſonaliter,hoc eſſet propter limitationem iſtius ſigni,aliquod,ſed illud ſignum aliquod.in alijs non limitat ad ſuppoſitionem perſonalē, ergo nec in iſta conſequentia tenet cum maiori, minorē probo. nam in qualibet iſtarum aliquod homo eſt ſpecies, aliquod homo eſt nomē,ſupponit ly homo,materialiter, ergo & in iſtà,aliquod animal eſt genus. patet conſequentia,quia ſicut ly animal,eſt neutri generis, ita ly homo,materialiter ſumptum.Reſpondetur ? quod nō arguitur per regulā quia in iſta.aliquod animal eſt genus ly animal,ſupponit perſonaliter propter limitationem ſigni particularis,& cū dicitur in iſta.aliquod homo eſt ſpecies,non limitat ad ſuppoſitionem perſonalem ergo nec in iſta non ualet argumentū,quia ly homo.perſonaliter ſumptum non eſt neutri generis,& ly aliquod eſt neutri generis,ideo ſibi additum nō poteſt limitare ad ſuppoſitionem perſonalem ſicut ſi adderetur aliquod ſignum eiuſdē generis,ut aliquis homo eſt ſpecies,aliqua homo non eſt nomen ſed ly animal,perſonaliter ſumptum eſt neutri generis,ideo ſibi additū ſignum neutri generis limitat ipſum ad ſuppoſitionē perſonalem, dicēdo,aliquod animal eſt genus,aut nullum animal eſt genus.Si ergo quęritur indefinita iſtius particularis,aliquod animal eſt genus, quæ eſt ? dicatur,quod eſt iſta.animal uiuens eſt genus,& iſtius indefinitæ animal eſt genus hic eſt particularis,aliquod ly animal eſt genus. Notandum eſt quod oportet quod termini ſupponat pręciſæ pro eodem,quare illius homo currit,non eſt hic particularis,aliquis homo currit ſed eſt iſta,aliquod quòd eſt homo currit, & iſti,aliqs homo currit,eſt hic indefinita. homo maſculus currit, & ita proportionabiliter in negatiua dicatur.Sexta regula fuit iſta. A particulari uel indefinita ad oēs ſuas ſingulares diuiſiuæ ſumptas cum debito medio,eſt bonum argumentum.Contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia nō ualet. neceſſario homo eſt,& iſti

Notādum.

Contra sextam regulam.

N ſunt

ſunt omnes homines, ergo neceſſario iſte homo eſt, uel neceſſario iſte homo eſt. & ſic de ſingulis, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa. conſequentia tenet cum maiori, quia antecedens eſt uerum, & conſequés falſum minor probatur, nam iſta neceſſario homo eſt, eſt propoſitio & non hypothètica. ergo categorica, & per conſequens quanta, cum ergo non ſit uniuerſalis, particularis, uel ſingularis, ergo eſt indefinita cuius ſingulares non uidentur eſſe aliæ quam prædictæ. Ideo dicitur quod non arguitur per regulam, quoniam iſta non eſt indefinita, neceſſario homo eſt animal ex quo ſubijcitur terminus communis mediãte ſigno, & tunc ad argumentum iſta eſt categorica, ergo quanta, nego conſequentiam. Et ſi aliquis quo ad hoc allegaretur probando iſtam conſequentiam eſſe bonam, reſpondeo quod ego ſimiliter aſſerui oppoſitum. quare &c.

Obiecta contra regulas. 5. cap. huius tertij tracta. Cap. IIII.

Contra primã regulã. 5. cap.

QVINTVM capitulum quaſdã regulas proponebat quarum prima fuit iſta. Ab excluſiua ad ſuã uniuerſalẽ de terminis tranſpoſitis, & econuerſo, eſt bona conſequentia. Contra iſtam regulam arguitur ſic iſta conſequentia non ualet, tantum aſinus eſt hominis, ergo cuiuslibet hominis aſinus, & arguitur per regulam. ergo regula falſa, tenet cõſequentia cum minori, maior probatur, ponendo quod non ſit aliqua poſſeſſio hominis niſi aſinus, tamen ſit, aliquis homo qui non habeat aſinum in poſſeſſione. iſto poſito conſequens eſt falſum ut patet, & antecedens eſt uerum. quia aſinus eſt hominis. & nihil non aſinus eſt hominis, ergo &c. Secundo arguitur contra ſecundam partem regulæ ſic iſta conſequentia nõ ualet cuiuslibet hominis eſt aſinus, ergo tantum aſinus eſt hominis, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori. maior probatur, ponendo quod qui habet homo habeat aſinum, & equum, quo poſito antecedens

eſt

est uerum per casum, & consequens falsum, nam aliqd non asinus est hominis, ergo non tm̃ asinus est hominis tenet consequentia ab una causa ueritatis ad propositionem habentem illam. Ad primum dicitur quod nõ arguitur per regulam, quia non est uniuersalis istius exclusiuæ, se ista, omne ens hominus est asinus, & ratio, quia in ista tantum asinus est hominis non distribuitur ly hominis, pro omni homine, sed solum pro homine habente aliquid. Ad secundum dicitur similiter quod ista nõ est exclusiua istius uniuersalis, sed ista tantũ habens asinum est homo, quia ista propositio cuiuslibet hominis est asinus, æquiualet isti, omnis homo est habens asinum ueruntamen, quia paucas & grossas habentes considerationes, ut se expedirent dicerent regulas istas in obliquis non tenere. Ideo in recto arguam, primo contra primam, ista consequentia non ualet, tm̃ ens necessario est substantia, ergo omnis substãtia necessarium est ens, & tamen arguitur ꝑ regulam, ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori, & maior probatur. nã antecedens est uerũ, cõsequens falsum ut patet per exponentes. ergo consequẽtia non ualet. Secundo arguitur contra secundam regulam, ista consequentia non ualet, omnes Apostoli Dei sunt duodecim. ergo tantũ duodecim sunt Apostoli Dei tenẽdo ly omnes collectiuæ. ergo regula falsa. consequentia tenet, & antecedens probatur, antecedens enim est uerum, & supponitur, & consequens falsum, quia secunda exponens est falsa. s. nulla non duodecim sunt Apostoli Dei, quia Petrus & Paulus sunt Apostoli Dei, & Petrus & Paulus sunt aliqua non duodecim, ergo aliqua non duodecim sunt Apostoli Dei. Ad primum dr̃, quod ista non est uniuersalis istius exclusiuæ. sed ista omne ens necessario substantia. est ens, quia sicut in exclusiua ly necessario, non determinauit istum terminum ens, sed solum ly substantia, ita in uniuersali debet esse. Ad secundum dicitur quando ly omnes, tenetur collectiuæ, sed exclusiua non exponitur per negationem infinitatem. sed per notam pluralitatis isto mo-

do, duodecim sunt Apostoli Dei, & nõ plures quã duodecim, & ista est uera, & exclusiua similiter, quando autem ly omnes, tenetur diuisiuæ & tunc eidem correspondet dicta exclusiui exponibilis per negationẽ infinitatem, & tunc tam uniuersalis quã exclusiua esset impossibilis, propter implicationem contradictionis suarum exponentium. Secũda regula fuit ista. Ab exceptiua negatiua ad suam exclusiuã affirmatiuam est bona consequentia. Contra istã regulam arguitur sic, ista cõsequentia non ualet, nullus homo præter Sort. currit. ergo tantum Sor. currit. & arguitur per regulam. ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori. quia non uidetur alia exclusiua assignari. & maior probatur, quia casu possibili posito. est antecedens uerum, & consequens falsum probatur. & pono quod Sort. currat, & nullus alius masculus, tamen multæ mulieres, isto posito antecedens est uerum per exponentes, & consequens falsum, quia aliquid non Sort. currit. ergo non tantum Sort. currit. Respondetur quod ista exclusiua non est illius exceptiuæ. sed ista, tantum Sort. est aliquis homo currens secundum quod patuit in probationibus terminorum, capit. de exceptiuis. ubi hic regula declaratur. Tertia regula fuit ista. Ab inferiori ad suum superius a parte subiecti, dictione exclusiua addita eisdem, est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic. ista consequentia non est bona, tantum substantia non est accidens. ergo tm̃ aliquid non est accidens, & tñ arguitur per regulam, ergo regula falsa consequentia tenet cum secunda parte antecedẽtis, & probatur prima, nam antecedens est uerum, & consequens falsum, ergo cõsequentia non ualet, quod antecedens sit uerum, probatur, quia substantia nõ est accidens, & quodlibet non substantia est accidẽs, ergo tantũ substantia non est accidens, quod consequens sit falsum, patet, quia secunda exponens est impossibilis, scilicet quodlibet nõ aliquid est accidens, quia prima exponens huius est impossibilis, scilicet aliquid nõ aliquis est accidens, ut bene patet per suas resoluentes. Iõ

Cõtra secũdã regulã.

Contra. 3. regulam.

dicitur

dicitur quod non arguitur per regulam. neque arguitur ab inferiori ad ſuum ſuperius. quia primitus eſt declaratum, quod terminus tranſcendens non eſt ſuperius, nec inferior ad aliquid ex quo non eſt in prædicamento, niſi improprie ſumendo ſuperius pro priori, aut communiori, qualiter non accipit regula contra quam eſt argutum. Aliter tamen dicitur & melius. quod regula intelligitur affirmatiuæ. nõ negatiuæ. unde non ſequitur tantum corpus non eſt indiuiſibile. ergo tantum ſubſtantia non eſt indiuiſibilis. antecedens enim eſt uerũ, quia corpus non eſt indiuiſibile, & qđ licet non corpus eſt indiuiſibile. & tamẽ conſequens eſt falſum ꝑꝑ ſecundam exponẽtem falſam, ſcilicet quod libet non ſubſtantia eſt indiuiſibile, nam albedo in pariete eſt non ſubſtantia. & tamen non eſt indiuiſibilis. quia eſt extenſa ad extenſionem parietis. Quarta regula fuit iſta. Ab inferiori ad ſuũ ſuperius a parte prędicati dictione excluſiua addita ſubiectis nõ ualet conſequentia, ſed econuerſo cum debito medio.

Cõtra quam arguitur ſic uniuerſaliter ſequitur aliquid tantum homo eſt animal. aliquid tantum Sor. eſt homo. ergo aliquid tantum Sor. eſt animal, quia oppoſitum conſequentis non ſtat cum antecedẽte. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. cõſequentia tenet cum minori, quia dictio excluſiua additur in iſta propoſitione. Et non copulæ, nec prædicato. ergo ſubiecto. Secundo arguo quod econuerſo. non ualet argumentum, cum debito medio, quia non ſequitur. tantum homo eſt riſibilis. antichriſtus eſt riſibilis. ergo tantum homo eſt antichriſtus. & tamẽ arguitur per regulam. ergo regula falſa tenet cõſequentia cum minori. & maior probatur. nam antecedens eſt uerũ. & cõſequens falſum. ergo conſequentia non ualet. quod autẽ conſequens ſit falſum, manifeſtum eſt. ſed probatur antecedens. nam omne riſibile eſt homo. ergo tãtum homo eſt riſibilis tenet cõſequentia ab uniuerſali ad ſuã excluſiuam. ſecunda uero pars probatur. nam antichriſtus põt ridere ergo antichriſtus eſt riſibilis. patet con Contra 4. reg.

ſequentia ab uno conuertibili ad reliquũ. Ad primam rationem dico quod dictio excluſiua non additur ſubiecto, ſed patri ſolummodo. quia ex ipſa, & alio termino fit unũ ſubiectum, ſed bene additur ſubiecto dicendo, tantũ homo currit. ly homo, eſt ſubiectũ, & nõ pars ſubiecti negatur ergo iſta conſequentia. dictio excluſiua ponitur in illa propoſitione. & non additur copulæ. neque prędicato. ergo additur ſubiecto. ſufficit enim quod addatur parti ſubiecti, uel prædicati. Ad ſecundã rationem dicitur quod ly riſibile, dupliciter ſumitur ſ. ampliatiuæ, & non ampliatiuæ. Primo modo non conuertitur cum ly homo, ſed ſecundo modo ſumendo. ergo primo modo tam in minori quam in maiori negatur conſequentia, quia in antecedente ampliatur tam ly homo, quam ly antichriſtus, & non in cõſequente. ideo bene ſequitur. ergo tantum homo põt antichriſtus. Si aũt ſumatur ſecundo modo. concedo maiorem, cui correſpondet dicta uniuerſalis, & nego minorem, & tunc ad argumentum. antichriſtus poteſt. ridere. ergo antichriſtus eſt riſibilis, non ualet argumentum. nec arguitur ab uno conuertibili ad reliquũ. quia dictum eſt quod ly riſibile, non tenetur ampliatiuæ. Contra alias tres regulas nõ arguo. quia ex prioribus ſolummodo inferuntur. quare. &c.

Obiecta contra regulas 6. cap. Cap. V.

Contra 1. reg. 6. c. huius 1. tract. PERTINENTIVM, atq; impertinentiũ terminorum prima regula fuit iſta. Ab affirmatiua unius diſperati ad negatiuam alterius, eſt bona conſequentia. Cõtra quam arguitur ſic. iſta cõſequẽtia nõ ualet, brunellus eſt aſinus. ergo brunellus non eſt riſibilis, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori, quia aſinus & riſibile, ſunt termini diſperati ſicut homo, & aſinus ꝓbatur maior. nam antecedens eſt uerum, & conſequens falſum. ergo & cætera. probatur. & facio iſtam conſequentiam, brunellus eſt hoĩs. ergo brunellus ẹſt riſibilis. cõſequẽtia

tia tenet ab uno cõuertibili ad reliquũ antecedẽs eſt uerum.ut ſuppono. ergo & conſequens, ſed conſequens eſt contradictorium primi conſequentis ergo principale conſequens eſt falſum,quod erat probandum. Dicitur dubitando iſtam conſequentiam, brunellus eſt aſinus. ergo brunellus nõ eſt riſibilis. quia dubitatur qualiter teneatur ly riſibilis,nunquid in nominatiuo caſu, an in genitiuo?Si primo modo conceditur conſequentia.& conſequens.& tunc ad probationem nego illam conſequentiam, brunellus eſt hominis.ergo brunellus eſt riſibilis.quia licet ly homo, & ly riſibile,conuertantur,ac etiam hominis,& riſibilis,in obliquo, non tamẽ hic quoniam difformiter ſumuntur.unum.ſ.in recto,alterum in obliquo.Si autẽ ſumitur ly riſibilis, in genitiuo caſu.nego illam cõſequentiam brunellus eſt aſinus. ergo brunellus non eſt riſibilis, quia non arguitur per regula,licet enim aſinus & riſibile,ſint termini diſperati non tamen aſinus & riſibilis in obliquo.Ideo concedo,iſta duo ſtare ſimul quilibet aſinus eſt riſibilis,nullus aſinus eſt riſibilis,tenendo ly riſibilis in prima in genitiuo,& in ſecunda in nominatiuo,nec ſunt contraria, uel alterius oppoſitionis.Secunda regula fuit iſta.Quãdocunque ſunt duæ propoſitiones, quarum ſubſtantia conuertuntur atq; prædicata.manente conſimili denominatione,ab una ad reliquam eſt bona conſequentia.

Contra iſtam regulam arguitur ſic iſta conſequẽtia nõ ualet,quilibet homo eſt unus homo.ergo omnis homo eſt unus homo.& tamẽ arguitur per regulam.ergo regula falſa.cõſequẽtia tenet cum minori,quia prædicata & ſubiecta conuertuntur manente conſimili denominatiõe prima pars antecedẽtis probatur ex eo quod antecedens ſit uerum.ut patet per exponẽtes,& conſequens eſt falſum . quia aliquid eſt homo, quod non eſt unus homo.Reſpondetur quod ſubſtantia non conuertuntur licet ſint ſimilia.non enim ſequitur ly homo.& ly homo,conuertuntur.ergo ſubſtantia conuertuntur, quia licet ly homo & ly homo,conuertantur etiã ly homo,& ly homo,non conuertuntur . unde ſubiecta iſta-

Contra 2. regulam.

rum non conuertuntur homo currit. & homo est spés, non obstante quod sint similia, quia ly homo, in prima supponit personaliter. in secūda materialiter, ita in ꝓ posito substantia istarum non conuertuntur. quilibet homo est unus homo, omnis homo est unus homo. q̃a licet sint similia & personaliter supponant, non tamen supponunt præcisę pro eisdem. sed in prima pro mascu lino sexu solum modo, in secūda pro utroque sexu. sed tunc conuertuntur ly homo, & ly homo, quando suppo nunt eodem modo & præcisæ pro eisdem, ut omnis ho mo est rationalis, & omnis homo est risibilis. eodem modo dicitur de ly homo, & ly risibile, quia aliquando conuertuntur, aliquando non. Tertia regula fuit ista. Ab uno conuertibili ad reliquum est bona consequentia. Contra quam arguitur sic. Ista consequentia non ualet. Sort. scis esse hominem. ergo sor. scis esse risibilem, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori quia homo & risibilis conuertūtur. maior probatur. nam casu possibili posito. antecedens est uerum & cōsequens falsum. ergo consequentia non ualet, antecedens probo. & pono quod scias Sort. esse hominem. nescias tamen quę sit propria passio hominis, sed credas quod risibile si propria passio asini. isto posito antecedens est uerum, & consequens falsum, quia Sort. credis firmiter non esse risibilem. sicut credis ipsum non esse asinum. ergo Sor. non scis esse risibilem. Ideo dicitur, quod ab uno conuertibile ad reliquum. ratione totius extremi, est bonum argumentum, ratione autem partis fallit cō sequentia, sicut in proposito. quia ly hominem, & ly risibilem, non sunt prædicata. sed ista, sciens, esse hominem, & sciens esse risibilem, qua inuicem non conuertuntur, exemplum patet in aliis terminis. unde contradictorii contradictorium, & contradictorium inuicem conuertuntur. quia, si contradictorium est uerum uel falsum. tunc contradictorium contradictorii est huiusmodi. & tamen non sequitur contradictorium .a. est uerum. ergo contradictorium contradictorij .a. est ue-

Contra tertiā regulā.

rum

rum posito quod omne.a sit ista, homo est asinus, tunc est antecedens uerum & consequens falsum. Si enim contradictorium contradictorij.a.est uerum, omne.a. est contradictorium contradictorij. a.ergo.a.est uerũ. quod est falsum. Defectus ergo stat in hoc. quia non arguitur ratione totius extremi. sed ratione partis licet enim contradictorium & contradictorium cõtradictorij conuertantur. non tamen contradictorium.a. & cõtradictorium cõtradictorij.a. Quarta regula fuit ista. Ab uno correlatiuorum ad reliquum propositionibus existentibus de secũdo adiacẽte est bonum argumentum. Contra quam sic arguitur. Ista consequentia non ualet pater est. ergo filius est. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa, tenet cõsequentia cũ minori, & maiorem probo. Nam casu possibili posito antecedens est uerum, & consequens falsum. ergo consequentia non ualet. antecedens probatur. Nam dato quod eis pater habeat filiam, & nõ filium, tũc est antecedens uerum & consequens falsum. Dicendum quod non arguitur per regulam. quia pater & filius nõ sunt correlatiua, sicut nec mater & filia. stat enim patrem esse & non habere filium, sicut stat matrem esse, & non habere filiam, sed ista disiũctiua sunt correlatiua, uidelicet pater uel mater, filius uel filia. Quinta regula fuit ista. A termino priuato ad terminum infinitum, est bona consequentia. Contra istam regulam arguitur sic. Ista consequentia non ualet. a fuit infinitum, ergo.a.fuit non finitum, & tamẽ arguitur per regulam. ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori, maiorem probo, ponẽdo quod a.fuit totum tempus infinitum prȩteritũ terminatum ad primum instãs horæ præteritæ. isto posito.a.fuit infinitum. quia a parte ante, & tamen fuit finitum a parte post. ergo falsum est quod fuit non finitum. quia ex isto consequente sequitur quod non fuit finitum. Eodem modo arguitur linea est indiuisibilis. ergo linea est nõ diuisibilis. nõ sequitur. quia antecedens est uerum. ut patet. quia nõ latitudinem neque profunditatem habet. & tamẽ consequens

Cõtra quartam regulã.

Cõtra quintã reg.

qués est falsum, quia linea est diuisibilis secundum lõgitudinem. Dicendum ꝙ infinitum, & indiuisibile non sunt termini priuati, quia non dicunt defectum, ut patet, quia conueniunt Deo. quare non mirum si nulla illarum cõsequẽtiarũ ualet, quia non arguitur per regulam. sed bene arguitur per regulã isto modo, tu es iniustus. ergo tu es nõ iustus, Sor. est cœcus. ergo Sor. est non uidens, quia cœcus, & iniustus, sunt termini priuatiui dicentes defectum in illis quibus conueniunt.

Contra sextam reg. Sexta regula fuit ista. Ab affirmatiua de prædicato infinito ad negatiuam de prædicato finito, est bonum argumentum. Contra quam arguitur sic. Ista consequentia non ualet, tu fuisti non albus. ergo tu non fuisti albus. tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa. tenet consequẽtia cum minori. & maiorem probo. nam casu possibili posito. antecedens est uerum & cõsequens falsum. ergo cõsequẽtia non ualet. antecedẽs probatur. & pono quod hæri fueris albus. & pridiæ niger. isto posito antecedẽs est uerum, quia quandocunque fuisti niger, fuisti nõ albus. & cõsequẽs falsũ quia suum contradictorium positum est in casu. Respondetur quod nõ bene infertur propositio negatiua de prædicato finito. deberet ergo sic argui. tu fuisti nõ albus. ergo aliqñ tu fuisti nõ albus, tu eris nõ currẽs. ergo aliquando tu non eris currens. Notandum quod in terminis obliquis nõ tenet regula dicta. unde nõ sequitur, asinus est non Sor. ergo asinus nõ est Sor. posito quod omnis asinus sit tam Sor. quam Pla. tũc est antecedens uerum, & consequẽs falsum. Similiter non sequitur, Sor. est nõ asinus. ergo Sor. nõ est asinus. Septima regula erat ista. A negatiua de prædicato finito, cũ debito medio ad affirmatiuam de prædicato infinito, est bona consequẽtia.

Cõtra 7. re. Contra istã regulam arguitur sic. iam consequẽtia non ualet. a. non est uerum, cuius contradictorium est falsum &. a. est. ergo. a. est uerũ, cuius cõtradictorium est falsum. & tñ arguitur per regulã, ergo regula falsa cõsequentia tenet cum minori, & maiorẽ probo, dato quod. a. sit istã homo est asinus. antecedens

dens est uerum,& consequēs falsum. ergo consequentia non ualet,quod antecedens sit uerum probatur secunda pars est uera, ut patet.& prima similiter qa suũ contradictorium est falsum scilicet,a,est uerum. cuius contradictorium est falsum quod aũt cõsequens sit falsum arguitur sic,& facio tibi istam consequentiã a, est non uerum, cuius contradictoriũ est falsum ergo,a,est falsum, cuius contradictorium est falsum consequentia tenet,quia falsum,& non uerum conuertũtur,consequens est impossibile ergo & antecedens. Responde tur concedendo regulam, & consequentiam factã contra illam & nego qđ consequens sit falsum. & tunc ad argumentum,a,est non uerum,cuius cõtradictorium est falsum.ergo,a, est falsum cuius contradictoriũ est falsum nego consequentiam,& quando dicitur non uerũ,& falsum conuertuntur,concedo . ergo ista consequentia est bona.nego argumentũ , quia non arguitur ab uno conuertibili ad reliquum ratione totius extremi,sed partis.Vnde licet,non uerum,& falsum, cõuertantur tamen non uerum,cuius contradictoriũ est falsum,& falsum cuius contradictoriũ est falsum non cõuertuntur.Notandum circa debitum mediũ.quod non sequitur sor.non est asinus , & sor.est.ergo sor.est non asinus,quia antecedens est uerũ & consequens falsum. dato quod sor.nihil habeat, nec arguitur per regulã, quia illud non est debitum medium, sed illud sort.est aliquid.& non sequitur,asinus non est sor.& asinus est, ergo asinus est non sor.dato quod nullus asinus sit alicuius est tunc antecedens uerum & consequens falsũ. non tamen arguitur per regulam quia illud non est debitum mediũ,sed hoc,asinus est alicuius quod est falsum,quare &c.

Obiecta contra regulas septimi capituli huius tertij tracta. Cap. VI.

Contra primam regulã

SEPTIMI capituli prima regula fuit ista. Ab oĩbus exponentibus simul sumptis ad suum expositum est, bona

Contra primam regulam. bona consequentia. Contra quã regulam arguitur sic, ista consequentia nõ ualet. Aliqualis homo currit, & non est aliqualis homo, quin talis currat, ergo qualislibet homo currit, & tamẽ arguitur per regulam. ergo regula falsa, consequentia tenet & prima pars antecedentis probatur & pono quod non sint in mundo nisi homines albi. quorum aliqui currãt, & aliqui sedeant. isto posito consequens est falsum, ut patet, & tamẽ antecedẽs est uerum, quia aliqualis homo currit, & non est aliqualis, quin talis qualis ipse est, currat. Eodem modo arguitur in alijs terminis, ut aliquantus homo currit, & nõ est aliquãtus homo, quin tantus currat, ergo quantuslibet homo currit, posito.n. quod quilibet homo esset tripedalis quãtitatis & quod aliqui currẽt & aliqui sederent, tũc esset antecedens uerum & consequens falsum, unde relatiuum accidentis non necessitatur supponere pro omni eo ꝓ quo suũ antecedens. Ideo dicitur quod nulla illarum consequentiarum ualet, quia non arguitur per regulam, ex eo quod nõ recte assignatur secunda exponens. Nam huius uniuersalis, qualislibet homo currit. secunda exponens est ista, nihil est aliqualis homo, quin illud currat. Istius uero quantuslibet homo currit. secunda exponens est ista. non est aliquantus homo quin ipse currat, sed ista, nulla est aliquantus homo quin illud currat. Secunda regula fuit ista. Ab omni exponibili ad quamlibet suarũ exponentiũ, est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic, ista consequẽtia non ualet, tu incipis esse albus. ergo tu es albus, & non immediate ante instans quod est præsens fuisti albus. & tamẽ arguitur per regulam. ergo regula falsa, consequẽtia tenet cum minori, quia incipit, exponitur uno modo per positionem de præsenti, & remotionẽ de præterito. ergo consequens est una eius exponẽtium maiorẽ probo, quia casui possibili posito. antecedens est uerũ & cõsequens falsum, ergo consequentia non ualet antecedens probo, & pono quod tu non sis albus, sed immediate post instans quod est præsens eris albus, isto posito, sequi-

Contra secũdã regulam

tur

tur quod tu incipis esse albus, tanquam ex suis exponẽtibus, & tñ non es albus, per casum, quod est oppositũ primæ partis consequentis. Respondetur quod ista cõsequentia non ualet, tu incipis esse albus, ergo tu es albus, & non immediate ante instans quod est præsens fuisti albus, nec arguitur ab exposito ad aliquam suarum exponentium, & dicitur quod hæc uerba incipit, & desinit. non proprie exponuntur, sed habent causas ueritatis, unde copulatiua, cuius una pars est affirmatiua de præsenti, & alia negatiua de præterito. dicitur una causa ueritatis, & copulatiua, cuius una pars est negatiua, & secũda affirmatiua de futuro uocatur alia causa ueritatis, & à qualibet illarum copulatiuarũ ad propositionem inceptionis est bonũ argumentũ, econuerso autem nõ ualet, ut eiusdem capituli una asseruit regula. Eodem modo de desinit, est dicendum. Et si aliquando dixi illa uerba debere exponi, non sum locutus proprie de expositione, sed secundum communem modum loquẽdi sumendo expositionem communiter pro omni probatione terminorum. Ideo iam arguitur magis stricte sic. ista consequentia non ualet, tantũ non omnis homo est animal. ergo non omnis homo est animal: & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa, consequentia tenet, & prima pars antecedentis probatur antecedens enim est uerum, & consequens falsum. ergo consequentia non ualet quod consequens sit falsum manifestum est. & probatur antecedens sic, omne animal est non omnis homo. ergo tãtum omnis homo est animal tenet consequentia ab uniuersali affirmatiua ad suam exclusiuam, antecedẽs est uerum, ut patet. ergo & consequens, & secunda pars antecedentis probatur. nã prima exponẽs exclusiue est præiacens eius, sed ly non omnis homo est animal, est præiacens illius exclusiuæ, quia est illud quod remanet dempta ditione exclusiua ergo est exponẽs eius quod erat probandũ. Respondetur concedendo consequentiam, & negando antecedens. Et ad probationem nego consequentiam, quia ista nõ est exclusiua illius uniuersalis sed hæc tan

tum

tum non ens omnis homo est animal, quæ est uera. Et si dicitur quæ est uniuersalis illius exclusiuæ, tantum, nõ omnis homo est animal, dicitur quod non habet uniuersalem, quia est exclusiua negatiua. Tertia regula fuit ista. Ex cuiuslibet exponentis contradictorio sequitur contradictorium expositi. Contra istam regulam arguitur sic. Ista consequentia non ualet. tu es animal. ergo tu non differs ab animali, & arguitur per regulã. ergo regula falsa consequentia tenet cum minori, maiorem pro antecedens est uerum, ut patet, & consequẽs falsum. ex eo quod suum contradictorium est uerum. uidelicet tu differs ab animali. probatur sic. tu differs ab animali quod est asinus. ergo tu differs ab animali, & illud est asinus. consequentia tenet per resolutioné relatiui in coniunctionem copulatiuam & pronomen demonstratiuum. & antecedens est uerum, ut patet per exponentes. ergo & consequens, tunc sic. tu differs ab animali. & illud est asinus. ergo tu differs ab animali, consequentia tenet à copulatiua ad alteram eius partem. Respondetur concedendo consequentiam, & negando istam propositionem, tu differs animali. tunc ad rationem, tu differs ab animali, qđ est asinus. ergo &c. negatur consequentia. neq; relatiuum determinatum per terminum confusiuum est sic resolubile semper. unde non sequitur, tu es omnis homo qui est in. a. domo ergo tu es omnis homo, & ille est in, a, domo. Omnis homo currit mouetur. ergo omnis homo currit, & ille mouetur. Existens tamen relatiuum in propositione sine signo sic haberet resolui: unde bene sequitur, sor. qui currit mouetur ergo sor. currit, & iste mouetur antichristus erit homo qui est, ergo antichristus erit homo, & ille est. Quarta regula fuit ista. A resoluẽtibus ad resolutum est bona consequentia. Cõtra quã regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet hoc non est homo demonstrando asinum, & hoc est animal si est risibile. ergo animal si est risibile nõ est homo, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa: consequentia tenet cum minori, & maior probatur. Nam antece-

Contra tertiam regulam.

Cõtra quartam regulam.

tecedens est uerum ut patet, & consequens falsum ergo consequentia non ualet, quod consequens sit falsum.probatur, quia suum contradictorium est uerum scilicet omne animal si est risibile est homo ut patet per exponentes scilicet aliquod animal si est risibile est homo, & nullum est animal, quin illud si est risibile sit homo, ergo &c. Dicitur quod consequentia est bona, & consequens est uerum sicut & antecedens, & cum dicitur quòd suum contradictorium est uerum, scilicet omne animal si est risibile est homo, dico quòd secunda exponens non est sufficienter assignata quoniã ita est secũda exponēs.s.nihil est animal si est risibile, quin illud sit homo quæ est falsa, quia suum contradictorium est uerum, scilicet aliquod est animal si est risibile quod non est homo, probatur. hoc non est homo, demonstrando asinum. & hoc est aliquod animal si est risibile, ergo &c. Quinta regula fuit ista. Ab officiantibus ad officiatum est bona consequentia. *Cõtra quintam regulã*

Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet, hæc propositio est necessaria. animal est homo, quæ adæquate significat animal esse hominem ergo animal esse hominem est necessarium. & tamen arguitur per regulam, ergo regulà falsa, consequentia tenet cum secunda parte antecedentis, primam probo, quia antecedens est uerum, & consequens falsum, quod antecedens sit uerum patet, quod consequens falsum probatur. nam animal esse hominem est impossibile. ergo falsum est quod animal esse hominem sit necessarium. consequentia bona, & antecedens probatur. hoc esse hominem est impossibile demonstrando asinum, & hoc est animal, ergo animal esse hominem est impossibile. consequentia tenet ab inferiori ad suum superius affirmatiuæ sine impedimento. Respondetur concedendo primam consequentiam & antecedens, & consequens eiusdem negando quod animal esse hominẽ sit impossibile, & ad probationem nego consequentiam, & tunc ad illam regulam respondeo dupliciter. & primo quod

non arguitur ratione totius extremi, ſecundum quod intelligit regula ſecundo quod arguitur cum impedimento, quia ly impoſſibile immobilitat iſtum terminũ animal, & dictum eſt in una regula conſequentiarum, quod ab inferiori ad ſuum ſuperius immobilitatum non ualet conſeqnentia. Si autem uellet quis fortificare illud argumentum dicens. quod arguitur a reſoluentibus ad reſolutam, hoc nego, quia iſta, animal eſſe hominem eſt impoſſibile, non eſt reſolubilis, ſed officiabiliter probabilis, ut in probationibus terminorum patuit. Sexta regula fuit iſta. A deſcriptione ad deſcriptũ eſt bona conſequentia & econuerſo. Contra quam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non ualet, tu intelligis hominem. ergo tu intelligis aliquid ſub ratione qua homo, & tamen arguitur per regulam ergo regula falſa conſequentia tenet cum minori, maior probatur. Et pono quod tu nullam habeas intellectionem niſi ſimplicem intellectionem hominis. Iſto poſito tu intelligis hominem & tamen tu non intelligis aliquid ſub ratione qua homo, quia hominis ratio hominis eſt diffinitio, ſed tu non intelligis aliquid ſub aliqua diffinitione, quia nullam habes diffinitionem in mente, ut ſuppono in caſu, ergo tu non intelligis aliquid ſub ratione qua homo, Dicendum quod conſequentia prima fuit bona, cuius conceditur antecedens & conſequens in caſu iſto, & cum arguitur omnis ratio hominis eſt diffinitio ipſius, nego, quoniam ratio hominis eſt denominatio ipſius ly homo, nanque ab humanitate denominatur homo. ideo humanitas dicitur ratio ipſius, & hęc eſt illa ratio ſub qua tu intelligis hoc, demonſtrando hominem. Septima regula fuit iſta. A ſenſu diuiſo ad ſenſum compoſitum, aut econuerſo, non ualet argumentum. Contra iſtam regulam arguitur ſic. Iſta conſequentia eſt bona tu potes tu currere, ergo poſſibile eſt te currere. poſſibile eſt antichriſtum eſſe ergo antichriſtus poteſt eſſe. & econuerſo. dicitur quod in terminis ſimplicibus & diſcretis, ſine impedimento alicuius ſigni, eſt bona conſequentia, ſed cum limitatione

Contra ſextam regulam.

Contra 7. reg.

ſigni

ſigni non ualet conſequentia, ut omne animal eſſe eſt neceſſarium, ergo omne animal neceſſarium eſt eſſe, anima tua neceſſario eſt, ergo neceſſario anima tua eſt. album poteſt eſſe nigrum. ergo poſſibile eſt album eſſe nigrum. Contra iſtam reſponſionem arguitur ultimam conſequentiam ualere, nam ſequitur, album poteſt eſſe nigrum, ergo album eſt potens eſſe nigrum, patet conſequentia reſoluendo iſtud uerbum, poteſt, in, ſum, es, eſt, & ſuum participium. tunc ultra. album eſt potens eſſe nigrum, ergo album eſt ens nigrum, patet conſequentia ab uno conuertibili ad reliquum, quia potens eſſe, & ens conuertuntur, quia omne ens eſt potens eſſe, & omne ergo omne potens eſſe eſt ens, patet conſequentia, & poteſt eſſe eſt ens, quia omne potens eſſe eſt, antecedens ſimiliter per ſuas exponentes ulterius album eſt ens nigrum, ergo album eſt nigrum patet conſequentia, quia omne ens nigrum eſt nigrum, & ultra album eſt nigrum, ergo poſſibile eſt album eſſe nigrũ, patet conſequentia, quia quelibet de præſenti infert unam de poſſibili de ſenſu cõpoſito, ergo a primo ad ultimum, album poteſt eſſe nigrum ergo poſſibile eſt album eſſe nigrum. Ideo reſpondetur breuiter quod iſta conſequentia non ualet. album eſt potens eſſe nigrum, ergo album eſt ens nigrum, & ad probationem, ibi arguitur ab uno conuertibi ad reliquum, nego, & cum dicitur ly potens eſſe, & ly ens, conuertuntur concedo, & etiam ly potens eſſe, & ens, non conuertuntur, unde ly potens eſſe, nominaliter ſumptum conuertitur cum ly ens, ſed participaliter ſumptũ nõ conuertitur cum illo quia nõ ſequitur antichriſtus eſt potens eſſe, ergo antichriſtus eſt ens, & ita in propoſito. ſumitur ly potens eſſe, participaliter quare argumentum non procedit. Octaua regula fuit iſta. Ab una cauſa ueritatis eſt propoſitionem habentẽ illam cauſam, eſt bona conſequentia. Contra quã regulam arguitur ſic, iſta conſequentia non ualet, a, propoſitio eſt iſta, & immediate ante inſtãs quod eſt preſens nõ fuit uera

Contra octauam reg.

ergo, a, propositio incipit esse uera, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa. cõsequentia tenet. & antecedens probatur, ponendo qđ, a, propositio in prima parte proportionali horæ præteritæ terminate ad hoc instans præsens, fuerit uera, & in secũda falsa, & in tertia uera, & sic alternatis uicibus, quod omnes partes proportionales horę præteritæ. Ita qđ in omni parte impari fuerit uera, & in omni parte pari fuerit falsa & sit nunc in instanti præsenti uera, & ita cõtinuerit isto posito est antecedens uerũ, & consequẽs falsum, ergo consequẽtia non ualet quod antecedens sit uerum patet, quia nunc est uerum, per positum, & immediate ante hoc instãs quod est præsens, fuit falsum. & quandocunq; fuit falsum non fuit uerum ergo immediate ante hoc instãs quod est præsens, non fuit uerum quod aũt immediate ante instãs quod est p̃sens. a. fuit falsum probatur, quia immediate ante instans quod est præsens, fuit aliqua pars par sed quandocunque fuit aliqua pars par. a. fuit falsum, ergo immediate ante instans quod est præsens, a fuit falsum. qđ aũt principale consequens sit falsam, arguitur quia, nunc est uerũ, & immediate ante instãs quod est præsens, a, fuit uerũ, quia immediate ante instans quod est præsens fuit aliqua pars impar, ergo a nõ incipit esse uerũ, Dicendo breuiter quod, a, non est uerum, & tunc ad argumentum nego illam consequentiam primo factam, nec arguitur per regulam quoniam illa non est causa ueritatis, sed ista, a, est uerum, & non immediate ante instans quòd est præsens, a, fuit uerũ, & hoc est falsum propter assignationem sui cõtradictorij unde conceditur quod immediate ante instãs quod est præsens, a, fuit uerũ, & immediate ante instans quod est presens a, non fuit uerum, non tamen cum prima conceditur, quod non immediate ante instans quod est præsens, a, fuit uerum, quia hæc sunt contradictoria. Nona regula fuit ista. Ab actiua ad suam passiuam, & econuerso, est bonum argumentum. Contra quam regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet. promitto tibi

bi denariũ, ergo denarius tibi promittitur a me, & tamẽ arguitur per regulam, ergo regula falsa. consequẽtia tenet cum minori, maior probatur. Nam casu possibili posito est antecedens uerum, & consequens falsum, ergo consequentia non ualet, antecedens probatur, & pono quod tibi promittam denarium in confuso, nullum tamen denarium tibi promittendo, isto posito antecedens est uerum, & consequens falsum per casum, ergo & cætera. Consimiliter, ergo quod non sequitur, a, quilibet homo uidet aliquem hominem, arguitur aliquis homo uidetur a quolibet homine. posito namque quod quilibet homo uideat præcisæ seipsum, est antecedens uerum & consequens falsum. Respõdetur quod istarum consequentiarum nulla est bona, nec arguitur per regulam, quia termini debent semper supponere eodem modo. Sed in actiua supponit ly denarium, & ly hominem, confusę tantum. & in passiua determinate. ideo non debite assignantur earum passiuæ. huic ergo promitto tibi denarium, correspondet hic passiua a me promittitur denarius, & isti quilibet homo uidet aliquem hominem, correspondet hæc passiua a quolibet homine uidetur aliquis homo. Decima regula fuit ista. A tertio adiacente ad secundum adiacens affirmatiuæ, & sine termino distrahente, est bona consequentia. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet. tantum homo est risibilis. ergo tantum homo est. & tamen arguitur per regulam, quia affirmatiuæ, & sine termino distrahente, ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori, supposito quod ly risibilis, non sit terminus ampliatiuus, prima pars antecedentis est manifesta, eo quod antecedens est uerum, & consequens falsum, ut patet cuilibet. Ideo respondetur etiam quod non tenet regula ista in exclusiuis primi ordinis, ratio, quia arguitur implicite ab inferiori ad suum superius distributiuæ, nam cum dicitur tantum homo est. includitur ly ens, suum participium, stans confusæ distributiuæ ratione dictionis exclusiuæ.

Cõtra 9. regulam.

Contra decimã regulã.

Contra etiam istam glosam arguitur, quia non sequitur, chimera est terminus, ergo chimera est. & tamen arguitur affirmatiuæ, & sine termino distrahente, & sine dictione exclusiua. Dicitur quod ista non est sua correspondens de secundo adiacente sed ista ly chimera est quia termini debent eodem modo supponere.

Obiecta contra regulas. 8. capit.

Capitu. VII.

Cōtra primam regulam. 8. cap. primi tra.

OCTAVVM & ultimum capitulum regulas notificauit hypotheticarum. Quarum prima fuit ista. A copulatiua affirmatiua ad alteram eius partem principalem, & bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic ista consequentia non ualet. Aliquantum uidet Sort. & tantum Plato. uidit, ergo tantum Plato. uidet, & tantum arg. per regulam, ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori & maior probatur. Casu possibili posito antecedens est uerum & cōsequens falsum, ergo cōsequentia non ualet. probatur antecedēs, & pono quod tam Sor. quam Plato. uideat unum pedale isto posito antecedens est uerum. Nam pedale uidet Sor. & pedale uidet Plato. ergo aliquātum uidet Sort. & tantum ūidet Plato. Sed quod consequens sit falsum manifestum est, eo quod secunda exponens est falsa scilicet nihil non Plato. uidet immo est contra casum, quia sort. uidet. & Sort. est. aliquid non Plato. ergo aliquid non Plato. uidet. quod est oppositū secundæ partis. Dicendum quod ista dictio. tantum potest teneri exclusiuæ & relatiuæ. Si exclusiuę tam in antecedente quam in consequente, consequentia est optima, sed negatur secunda pars copulatiuæ, tunc ad probationem negatur consequentia. Si autem utrobique relatiuæ. Iterum concedo consequentiam, & consequens, & ad eius improbationē, dico quod non habet exponi, sed significat conuertibiliter, quod tantum quantum Sort. uidet Plato. uidet. quod est uerum ubi autem uellet opponēs quod ly tantū. teneretur in antecedente relati-

uæ,& in consequente exclusiuæ, patet, tunc quod non arguitur per regulam. Ex illa regula illarum est corollariæ. quod à toto copulato ad alteram partem est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet. Sort.& Plato. sunt numerus binarius ergo Sort. est numerus binarius, quia antecedens est uerum & consequens falsum. nec sequitur. Sor.& Plato. de per se ferunt lapidem. ergo de per se fert. lapidem. quia dato quod, a, portaretur ab ambabus simul. & a nullo per se posset portari. tūc antecedens esset uerum. & consequens falsum. Similiter non sequitur tu differs ab homine & ab asino, ergo tu differs ab homine, quoniam antecedens est uerum, & consequens falsum. ut patet per exponentes. nulla ergo illarum consequentiarum ualet. & tamen arguitur per regulam ut patet. ergo regula falsa. Respondetur quod coniunctio copulatiua sumpta copulatiuæ potest dupliciter teneri, id est collectiuæ uel diuisiuæ. Collectiuæ tenetur quando alterum extremorum inest ambobus copulatis simul, & non diuisim aut per signum confusiuum determinatur. Sumebatur primo modo tam in primo quam in secūdo exemplo. & secundo modo in tertio exemplo. Collectiuę ergo sumendo non oportet quod à toto copulato ad alteram partem sit bona consequentia. Diuisiuæ autem tenetur quando non limitatur per signum confusiuum. & cuilibet copulatorum inest alterum extremum. sicut toti, ut Sort.& Plato. sunt homines, Sort. & Plato. currunt uel uident, & sic sumendo habet regulam ueritatem. Secunda regula fuit ista. A parte principali disiunctiuæ affirmatiuæ ad ipsam disiunctiuam est bona consequentia. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet. contingenter tu es, ergo contingenter tu es, uel tu non es. ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori. & maior probatur. Nam antecedens est uerum, ut patet. & consequens falsum. ergo consequentia non

Contra coroll. 1. reg.

Contra secūdam regulā

ualet probatur quod consequens sit falsum, quia tu es uel tu tu non es:& nõ potest esse quin tu sis,uel tu non sis.ergo necessario tu es uel tu non es,quod est oppositum consequentis. Ideo dicitur,quòd si ly contingenter, determinat in consequente totam disiunctiuã. tũc non arguitur per regulã. quia sic sumendo nõ est pars primæ,nec secundæ categoricæ. Si autem determinat partem solummodo.concedo consequentiam,& consequens.& nego illam.necessario tu es uel tu non es. determinando ly necessario,consimiliter, id est unam partem. ubi autem totum determinet iterum concedo consequentiam. sed tunc non sunt opposita, ex quo modi difformiter sumuntur. Ex ista regula inferebatur alia regula corollariæ, quod a parte disiũcti ad totum disiunctum, est bona consequentia contra istam regulam arguitur sic.ista consequentia.non ualet.tu differs ab asino,ergo tu differs ab homine uel asino, quia antecedens est uerum,& consequens falsum,ut patet per exponentes. Etiam non sequitur.asinus est asinus. ergo iste homo uel asinus est asinus. Dicitur ut prius,quod coniũctio disiunctiua sumpta disiunctim capitur dupliciter,scilicet collectiuæ.& diuisiuæ collectiuæ sumitur quando determinatur per signum confusiuum, uel discretum,uel relatiuum exemplum primi,ut tu differs a te uel a me.exemplum secũdi.iste homo uel asinus est asinus.uolendo quod ly iste cadat supra totum disiunctum. Exemplũ tertij.Sor.qui est homo,uel asinus est risibilis. Diuisiuę autem sumitur quando nullo illorũ modorum sumitur, ut homo,uel asinus currit.tu es homo uel asinus, Dicatur ergo, quod a parte disiuncti ad totum disiunctum sumpum diuisiuæ est bona consequentia,& iste est intellectus regulæ,sed a parte disiuncti ad totum disiunctum sumptum collectiuæ nõ ualet argumentum,sicut in oppositum est argumentum contra intentionem regulæ. Tertia regula fuit ista. A tota disiunctiua cum destructione unius partis ad alteram partem est bona consequentia. Contra quam regulam

arguitur

arguitur. sic ista consequentia non ualet, tu es asinus, uel tu non est asinus, sed tu non es asinus. ergo tu es asinus. quia antecedens est uerum, & consequens falsum. ut patet. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa. Respondetur, quod non arguitur per regulam quia in secunda parte antecedentis sumitur contradictorium primæ partis disiunctiuæ, uel sumitur secunda pars disiunctiuæ, si sumitur oppositum primæ partis. patet, quod non arguitur per regulam, quia non infertur alia pars, uidelicet tu non es asinus, qua illata cōceditur consequentia, & consequens. Si autē dicitur quod pro secunda parte antecedentis sumitur in secūda pars disiunctiuæ inferendo aliam iterum. Dicitur quod non arguitur per regulā. deberet. n. sumi cōtradictoriū eius isto modo. tu es asinus, uel tu non es asinus, sed tu es asinus ergo tu nō es asinus, sed negatur minor. Quarta regula fuit ista. A copulatiua negatiua ad disiūctiuam affirmatiuam factam ex partibus contradictorijs copulatiuæ affirmatiuę, est bonum argumentum, & econuerso. Ex qua inferebatur quinta, quod a disiunctiua negatiua ad copulatiuam affirmatiuam factam ex partibus contradicentibus copulatiuæ affirmatiuæ, est consequētia bona. Contra istas regulas posset argui. ex nulla negatiua sequitur affirmatiua. ergo quælibet istarum regularum est falsa. Et quia respondetur quod ista regula non tenet in hypotheticis, sed in categoricis. Ideo specialius arguo sic, oppositum disiunctiuę affirmatiuæ assignatum per negationem præpositam toti nō conuertitur cum opposito eiusdem assignato per copulatiuā factam de partibus oppositis disiunctiuę, ergo ambę regulæ falsæ. consequentia tenet, antecedens probatur, & capio istam disiunctiuam necessario tu es, uel tu sedes. patet quod ista est falsa, ergo hæc est uera, non necessario tu es uel tu sedes. & tamen hæc est falsa. necessario tu non es, & tu non sedes. arguitur ergo sic. ista disiunctiua negatiua est uera. & hæc copulatiua est falsa. ergo non conuertuntur, patet consequentia, falsa uerum non conuertitur cum falsa. Ideo breuiter

Contra tertiam reg.

Cōtra quartam & 5. reg.

ter respondetur: quod si disiunctiua affirmatiua habet huiusmodi duo opposita, quod ista inuicem conuertuntur. sed non semper habet copulatiuam pro opposito factam de partibus oppositis disiunctiuæ. ut argumentum clare ostendit & hoc contingit, quando disiunctiua est categoricæ probabilis, sicut in proposito ratione istius termini necessario. Infallibiliter tamen, & regulariter teneatur. quod tam disiunctiuæ affirmatiuæ, quam copulatiuæ, datur contradictoriũ per negationem præpositam toti. Idem est iudicium de copulatiua affirmatiua. hæc enim est falsa, necessario tu es homo. & tu es albus. ut patet, & consimiliter quælibet istarum necessario tu non es homo, uel tu non es albus. contingenter tu non es homo, uel tu non es albus, quia ex qualibet istarum sequitur. hæc disiũctiua, tu non es homo, uel tu non es albus. quæ est falsa, cum quælibet pars eiusdem sit falsa. Sexta regula fuit ista. A conditionali affirmatiua cum suo antecedente, ad consequens eiusdem est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic, ista consequentia non ualet, necessario tum animal es, si tu es homo: si tu es homo. ergo necessario tu es animal. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori, maior probatur. Nam consequens est falsum, ut patet, & antecedens est uerum. ergo & cætera. probatur pro prima parte, quia pro secunda non expedit, quoniam tu es animal, si tu es homo. & non potest esse, quin tu es animal, si tu es homo. ergo necessario tu es animal, si tu es homo. Dicendum quod ly necessario duo potest determinare, aut præcisæ consequens dictę conditionalis, aut ipsam totam. primo modo concedo consequentiam. & nego primam partem antecedẽtis, uidelicet necessario tu es animal, si tu es homo, quia æquiualet isti, si tu es homo. necessario tu es animal quæ est falsa. Ad probationem nego consequentiam. quia illa conditionalis non est in casu categoricę probabilis. si autem ly necessario. determinat totam conditionalem, nego consequen-

Valet ab expositæ ad exponente. Contra sex tam reg.

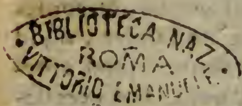
ſequentiam.neque arguitur per regulam. quia infertur iſta. neceſſario tu es animal, quæ non eſt conſequens.ſed iſta ſolummodo, tu es animal. quia modus ſic ſumptus non eſt pars conſequentis, nec antecedentis. ſicut neque nota conditionis. ſed pars totius conditionalis. Ideo debuit ſic argui. neceſſario tu es homo, ſed tu es homo, ergo tu es animal. unde conditionalis ſine modo, neceſſario conuertitur cum ſeipſa habente modum iſtum. unde ſequitur. ſi tu es homo, tu es animal. ergo neceſſario ſi tu es homo, tu es animal, & econuerſo. Vltima regula fuit iſta. A conditionali affirmatiua cum contradictorio cõſequẽtis ſequitur contradictorium antecedentis. Contra iſtam regulam arguitur ſicut prius. neceſſario ſi antichriſtus eſt albus, antichriſtus eſt coloratus, ſed antichriſtus non eſt coloratus. ergo neceſſario ipſe non eſt albus. patet bene quod antecedens eſt uerum: & conſequens falſum. Tamen arguitur ſpecialius ſic. iſta conſequentia non ualet. ſi tu es homo, neceſſario tu es animal, ſed non neceſſario tu es animal. ergo tu non es homo. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori. maior probatur. nam antecedens eſt uerum, & conſequens falſum. ergo conſequentia non ualet. quod conſequens ſit falſum patet. & probatur quod antecedens, ut uerum. Nam hęc eſt uera, non neceſſario tu es animal. quia ſuum oppoſitum eſt falſum. ſed altera pars probatur, nam ſi tu es homo neceſſario tu es animal, nam tu es animal. ſi tu es homo neceſſario. ergo ſi tu es homo neceſſario. tu eſt animal. tenet conſequentia ab uno conuertibili ad reliquum: unde idem eſt dicere animal currit, ſi homo currit. & ſi homo currit, animal currit. Ideo reſpondetur ad argumentum primum, ſicut ad argumentũ alterius regulæ, quod non arguitur per regulam. quia debet ſolummodo concludi iſta, antichriſtus non eſt albus. ex quo ly neceſſario, non eſt pars antecedentis, nec conſequentis. Et ad argumentum ſecundum, dubitatur nunquid

Contra 7. reg.

iſta

ista consequentia sit bona, si tu es homo necessario tu es animal, sed non necessario tu es animal ergo tu non es homo, quia dubito de ly necessario, an sit pars antecedentis uel consequentis, si autem ly necessario est pars antecedentis, nego consequentiam. nec arguitur per regulam, quia non sumitur oppositum consequentis, sed deberet sic argui tu non es animal. ergo tu non est homo necessario, & isto modo conceditur consequẽtia, & negatur minor. si antem ly necessario est pars cõsequentis, concedo consequentiam, & nego conditionalem quia tunc æquiualet huic cõditionali, si tu es homo tu es animal necessario, & tunc ad argumentum, tu es animal si tu es homo necessario. ergo si tu es homo necessario tu es animal. nego consequentiam, nec arguitur ab uno conuertibili ad reliquum, nec exẽplum est ad propositum, quia in antecedente ly necessario, est pars antecedentis conditionalis. & in consequente est pars consequentis alterius cõditionalis, quare &c.

Finis Logicæ Pauli Veneti. Ad laudem omnipotentis Dei.

TABVLA OMNIVM CAPITVLORUM huius Logicæ Pauli Veneti, in octo Tractatu diuisa.

TRACTATVS PRIMVS EST De summulis qui continet. 17. cap.

Tractatus secundus est de suppositionibus continens. Cap. 9.

Tractatus tertius de consequẽtis continens. 8. cap.

Tractatus Octauus est de obiectionibus factis contra. 3. tracta. continens. Cap. 7.

FINIS.

